

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 10 Μαΐου 2026 • Έτος 17^ο • Αρ. φύλλου 924

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Στα στενά της προεδρίας της Βουλής

Πιθανά σενάρια με αστάθμητο παράγοντα την ιδεολογία των υποψήφιων βουλευτών της Αμεσης Δημοκρατίας

Μπορεί η Αννίτα Δημητρίου να εξασφαλίσει δεύτερη θητεία; Γιατί ο Νικόλας Παπαδόπουλος μπορεί να αποτελέσει win-win λύση; Ποιοι θα στήριζαν Στέφανο Στεφάνου και τι πιθανότητες θα είχε; Τα σενάρια για την προεδρία της Βουλής είναι πολλά και τα κόμματα μπήκαν δυναμικά στην τελική ευθεία των εκλογών, με στόχο το καλύτερο αποτέλεσμα που θα τους δώσει ουσιαστικό ρόλο στις διεργασίες

συμμαχιών. Ενδεικτικό των αστάθμητων ισορροπιών, το πρωτόγνωρο «άνοιγμα» προς ΕΛΑΜ από Αννίτα Δημητρίου και Χρύση Παντελίδη, που σε συνεντεύξεις τους δηλώνουν αντίστοιχα: «Το ΕΛΑΜ συζητεί με ΔΗΣΥ; Ή προτιμά πρόεδρο της Βουλής από την Κεντροαριστερά;» και «Πολλές οι διαφωνίες αλλά πολιτική ζύμωση στη βάση διαλόγου και όχι στη βάση απομόνωσης». **Σελ. 6**

ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΕΙΣ

Άνοιγμα προς ΕΛΑΜ για διάλογο από Αννίτα Δημητρίου και Χρύση Παντελίδη
Σελ. 5, 7

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΑΛΠΗ

Πού μπορεί να πέσουν έξω οι μετρήσεις

Σειρά κρίσιμων παραγόντων αυξάνει σημαντικά τις πιθανότητες απόκλισης μεταξύ των ευρημάτων των δημοσκοπήσεων και του αποτελέσματος της κάλπης. **Σελ. 4**

ΟΗΕ

Επικρίσεις προς Λευκωσία για Τ/κ

Οι υποδείξεις και συστάσεις της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, πώς απαντάει η Λευκωσία και πώς κεφαλαιοποιεί η Άγκυρα και ο Ερχι- ουρμαν. **Σελ. 8**

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ

Οι κίνδυνοι ενός πολυπολικού κόσμου

Ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ το τελευταίο διάστημα έχει αρχίσει να μεταμορφώνεται με αποτέλεσμα να προκαλείται ίλιγγος εντός και εκτός ΗΠΑ. Εν τω μεταξύ, ο πόλεμος με το Ιράν είναι ο πιο αντιδημοφιλής στην Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών. Με βάση τις δημοσκοπήσεις, πάνω από το 50% των Αμερικανών απορρίπτει τον πόλεμο κατά του Ιράν. **Σελ. 20**
■ Στην «Κ» μιλάει ο Χοσέϊν Καναλί Μογκαντάμ, πρώην διοικητής των «Φρουρών της Επανάστασης» και ιδρυτής του Πράσινου Κόμματος: «Δεν θέλουμε καμία σύγκρουση με την Ελλάδα και την Κύπρο». **Σελ. 21**

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Οι στόχοι του Κυριάκου Μητσοτάκη και οι ατζέντες

Ο στόχος του Έλληνα πρωθυπουργού είναι να κάνει απολογισμό του κυβερνητικού έργου και να θέσει το πλαίσιο για τη δι-

εκδίκηση μιας τρίτης θητείας από το βήμα του συνεδρίου της Νέας Δημοκρατίας, που αρχίζει την προσεχή Παρασκευή.

Ποιες άλλες φωνές αναμένεται να ακουστούν. Τι σκέφτονται οι πρωταγωνιστές της κοιματικής σκηνής. **Σελ. 19**

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ενίσχυση στρατιωτικής ισχύος

Από το 2027, οι αμυντικές δαπάνες της Γερμανίας θα φτάσουν εκείνες της Γαλλίας και της Βρετανίας, και προβλέπεται να τις ξεπεράσουν έως το 2030. Είναι αυτό καλό για την Ευρώπη; **Σελ. 23**

ΜΙΛΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

Γιώργος Κουκουμάς
Υποψήφιος βουλευτής ΑΚΕΛ. **Σελ. 10**
Γιάννης Λαούρης
Υποψήφιος βουλευτής ΑΔΚ. **Σελ. 10**
Νίκος Γεωργίου
Υποψήφιος βουλευτής ΔΗΣΥ. **Σελ. 10**
Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης
Πρόεδρος ΕΟΑ Λευκωσίας. **Σελ. 16**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Νοοτροπίες

Εξήντα χρόνια Κυπριακής Δημοκρατίας, κι ακόμα δεν ωριμάσαμε. Ένα «σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος» μόνο στα χαρτιά. Στην πράξη, ένα μεγάλο χωρίο που περιμένει τον μουχτάρη να επιλύσει κάθε πρόβλημα, από το πιο μικρό μέχρι το πιο σοβαρό. Τα εκάστοτε «πυροσβεστικά» τηλεφωνήματα του Προεδρικού, το μόνο που δεν καταδεικνύουν είναι την ωριμότητα μιας χώρας που προεδρεύει του Συμβουλίου της Ε.Ε.

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

NUROFEN EXPRESS

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΙΝΑΤΕ ΤΙΣ ΔΗΛΗΤΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΟΥΝΤΕΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΝΕΜΕΤΑΝΤΟΝ ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΤΑΤΗ

Κρατάμε τη μια όψη του νομίσματος.

Αυτή που μας φέρνει πιο κοντά.

#ΚοινόΚυπρίων

Τράπεζα Κύπρου

Η ΚΥΠΡΟΣ ΔΙΕΚΔΙΚΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Προσεγγίζει αγορές από Ανατολή και Δύση

Η Κύπρος ενισχύει την εξωστρέφειά της, αξιοποιώντας τη στρατηγική της θέσης και το ευνοϊκό γεωπολιτικό μομέντουμ για την προσέλκυση επενδύσεων. Κομβικό ρόλο

διαδραματίζει η επίσκεψη του Προέδρου στην Ινδία με επιχειρηματική αποστολή, ενώ η χώρα στοχεύει και στις αγορές των ΗΠΑ και των ΗΑΕ. **Οικονομική, σελ. 3**

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

Μουσικός Περίπατος στη Βάβλα

Εξι φωτογραφίες, έξι απαντήσεις από έξι ανθρώπους του Μουσικού Περιπάτου στη Βάβλα. Η όμορφη κοινότητα της Λάρνακας και οι λιγοστοί κάτοικοι της ανοίγουν τα σπίτια τους, ώστε οι αυλές τους να γεμίσουν από άρωμα μουσικής. **Τέχνες, σελ. 1**

ZENITH

THE HEART OF WATCHMAKING 160 YEARS

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

CHRONOMASTER SPORT

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Άρτος και θεάματα

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, δεν υπάρχει λόγος να το κουράζουμε περισσότερο. Αυτό θέλει άλλωστε ο πάνσοφος λαός: άρτον και θεάματα. Εξ ου και ο Φειδίας, που έπιασε το νόημα πρώτος απ’ όλους, πρωταγωνιστεί σε ένα reality show όπου το κοινό του μπορεί να χορτάσει επαρχιώτικη λάμψη και χοντροκομμένες πλάκες. Απ’ όλα είχε το γαμήλιο μενού: απροκάλυπτη χλιδή, δεκάδες βίντεο στο TikTok και επώνυμες παρουσίες. Οι απόψεις πάντως διίστανται αν τις εντυπώσεις έκλειψε η παρουσία του Αβέρωφ Νεοφύτου στο dinner ή ο Λαούρης ντυμένος Άγγλος ευγενής με αποκριάτικο κοστούμι. Αν και για να συλλάβει κανείς το μέγεθος του υπερθεάματος θα πρέπει να συνυπολογίσει πολλές άλλες «λεπτομέρειες» της υπερπαραγωγής, όπως π.χ. τη χρυσοποίκιλτη άμαξα ή τον ιερέα, πατέρα του γαμπρού, να χορεύει... Jalla!

Για να το κλείσουμε, και με την ευχή βεβαίως να ευτυχίσουν τα παιδιά, το πολιτικό συμπέρασμα είναι ένα: αν έκανε μια τέτοια φιάστα κάποιος πολιτικός από τους λεγόμενους «συστημικούς» θα γινόταν ο κακός χαμός. Και θα στήνονταν λαϊκά δικαστήρια για την προκλητική επίδειξη πλούτου σε μια εποχή που ο πολύς κόσμος ζριίζεται οικονομικά. Ο Φειδίας όμως φαίνεται ότι έχει κάτι σαν carte blanche...

Ο κάθε λαός, αγαπημένο μου ημερολόγιο, επιλέγει τους πολιτικούς που του αρίζουν. Θα συμπληρώσω δε ακόμα μια κοινοτοπία καθώς μας χωρίζουν μόλις δύο βδομάδες από τις εκλογές: Όταν απομακρυνθείς από το ταμείο, κανένα λάθος δεν αναγνωρίζεται. Να το θυμούνται αυτό όσοι θα επιβραβεύσουν με την ψήφους τη φαυλότητα, την ανοησία και τη ρηχότητα. Ακούω συχνά το επιχείρημα: Γιατί, οι άλλοι είναι καλύτεροι; Ναι, είναι καλύτεροι. Το λέω έχοντας απόλυτη επίγνωση της αποτυχίας των λεγόμενων παραδοσιακών κομμάτων να ανταποκριθούν με επάρκεια

Θα μπορούσε να ήταν ένα σύγχρονο παραμύθι. Ήταν όμως μια φιάστα, με αποκριάτικη εσάνς, την οποία λάτρεψαν τα social media.

στις προσδοκίες των πολιτών. Άλλο όμως τα λάθη και άλλο το εκκωφαντικό τίποτα.

Όσοι είδαμε τη συνέντευξη του Φειδία στον δημοσιογράφο Γιώργο Τάτη βεβαιωθήκαμε πως περί αυτού πρόκειται: Ένα φουσκωμένο πολιτικό τίποτα. «Δίνουμε στον κόσμο την ευκαιρία να κάνει μαζί μας μια ειρηνική επανάσταση», δήλωσε κοτζάμ ευρωβουλευτής που δεν είχε ιδέα όχι μόνο για τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό αλλά και για τον Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής. Ο οποίος επικαλέστηκε ακόμα και τον Αϊνστάιν με

ένα τσιπάτο του, κοπιариσμένο όμως από τις ψευτιές του διαδικτύου. Αν τον κόφτει, ας ψάξει το βιβλίο του Garson O’Toole για ν’ αποφύγει ξανά την ίδια γκάφα. Αλλά γιατί να τον κόφτει; Αφού ο λαός θέλει μόνον άρτον και θεάματα...

Στην κατηγορία «θεάματα» ανήκουν αρκετοί υποψήφιοι της Άμεσης Δημοκρατίας. Ομολογώ πως μου είναι δύσκολο να ξεχωρίσω την πιο γραφική περίπτωση, αν και δεν μπορώ να αγνοήσω την πληθωρική περσόνα του Δημήτρη Μπάρου, ο οποίος εμφανίστηκε στο στούντιο του ΡΙΚ

με λευκό κοστούμι, μαύρη γραβάτα και κόκκινο τριαντάφυλλο στο πέτο για να στείλει το μήνυμα «σκότωσέ τους γλυκά». «Τουτέστιν:», αναρωτήθηκε το καρέ. «Να νικήσεις κάποιον με αγάπη, ευγένεια και καλοσύνη», απαντά ο ιδιοσυγκρασιακός Μπάρος. Ενώ ο συνάδελφός του, εξ΄σου εξωστρεφής Μηνάς Γιώρκας, τα λέει λιγότερο μπερδεμένα: «Αν διαβάσει κάποιος τα σχόλια μου έννα νομίζει ότι είμαι το μυαλλύτερον νούμερο. Τελικά είμαι το 3. Τέλος». Οι άλλοι είναι καλύτεροι; Ναι, οι άλλοι είναι καλύτεροι. Ή τουλάχιστο δεν είναι τόσο γελοίοι, μάνα μου.

«ΕΛΑΜ, ΕΛΑΜ, ΕΛΑΜ, ΕΛΑΜ... Ελάτε φίλοι και γνωστοί, μαζί μας ενωθείτε, όλοι στις τάξεις του ΕΛΑΜ και θα δικαιωθείτε...». Η μουσική υπόκρουση στο βιντεάκι της υποψήφιας Κεμιτζή (Λίζα) Ελισάβετ προκαλεί ριγην συγκίνησης δεξιάτερα της Δεξιάς. Για κακή τύχη όμως της Ελισάβετ - Λίζας, και της κάθε Λίζας, η παράταξη διαθέτει γυναίκα σούπερ σταρ, οπότε μοιραία τα φώτα στρέφονται επάνω της και ας μην είναι υποψήφια. Ο λόγος φυσικά για τη σύζυγο του αρχηγού Εύα Ντίβα...

«Κόρη μου, κόρη μου, σάστου τζιαι

φύαμεν». Αυτούς, τους γλαφυρούς στίχους του Jalla, αναφώνησε το καρέ, όταν είδε το βίντεο της πληθωρικής Εύας με τα εκθαμβωτικά φίλτρα. Η σύζυγος του αρχηγού καλούσε τις «κοπέλες» σε καφέ στο Δάλι (sic) φορώντας γαλάζιο κοστούμι, σατέν πουκάμισο και γαλάζιο φιδίγκο. Ένα θαύμα της σύγχρονης μοδιστρικής το οποίο εκπέμπει πατριωτικά στιλιστικά μηνύματα. Chapeau, Ενα. Αντί για τους μαυροπουκαμισάδες πολύ θα θέλαμε εσένα στη Βουλή.

Αυτό που δεν σκέφτηκε ο Χρίστος Χρίστου πάντως το έκανε πράξη ο Χριστόφορος Τορναρίτης. Η σύζυγός του Ραμόνα Φίλιπ φόρεσε ένα κομψότατο ταγιέρ, έβαλε τα εξαντρίκι γυαλιά πλίου της και πήγε να υποβάλει υποψηφιότητα. «Έγνοια μου είναι η γυναίκα και όλες οι μάνες που προσπαθούν να ισορροπήσουν στην καθημερινότητα», δήλωσε κι εμένα μου θύμισε μια επική στάκα, γνωστής Λευκωσιάτισσας, η οποία σε μια στιγμή σπάνιας ειλικρίνειας εξομολογήθηκε στο καρέ τη βαθύτερη επιθυμία της: «Στη ζωή μου το μόνο που θέλησα είναι να είμαι μια απλή καθημερινή Μόνικα Μπελοούτσι».

Θα μπορούσα να καταγράψω κι άλλα πολλά, σπίθανα όμως όπως προεκλογικά, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Όπως π.χ. το κάλεσμα της Τσελεστίνια Ντε Πέτρο στην Ειρήνη Χαραλαμπίδου να εγκαταλείψει το ΑΛΜΑ και να έρθει στο κόμμα της (Ακρο-αριστερή Αντίσταση - Κομμουνισμός). Τιποτε όμως δεν μπορεί να συγκριθεί με την τέλεση εγκαινίων στο Λύκειο Σολέας Ευρύχου, από την Αθηνά Μιχαηλίδου, αίσθησας που φέρει το... όνομά της! Είναι τόσο ακραία πολιτικά γελοία πράξη που σπώνουμε τα χέρια ψηλά. Μα ποια είστε κυρία Αθηνά; Ούτε η Έλενα Τσαουσέσκου τέτοια μεγαλεία.

Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

10-5-1936

Αυτοκρατορία: Ο κ. Μουσσολίνι, εμφανισθείς την 10.20΄ εις τον εξώστην του Παλάτιου Βενέτσια, εξεφώνησε τον κάτωθι λόγον: «Μέγα γεγονός συνετελέσθη διά των αποφάσεων, τας οποίας έλαβε το Μέγα Φασιστικόν Συμβούλιον, το οποίον ενέκρινε όπως η τύχη της Αβυσσυνίας καθορισθῇ οριστικώς σήμερον την 9ην Μαΐου 14ου έτους της φασιστικής περιόδου, όπερ θα παραμείνι ιστορικόν εις τα χρονικά της πατρίδος. Η Ιταλία απέκτησε τέλος την Αυτοκρατορίαν της».

Ματωμένος Μάης: Τραγικήν υπήρξεν η σημερινή ημέρα διά την Θεσσαλονίκην. [...] Οι διαδηλωταί έψαλλον επαναστατικά άσματα και εις πολλά σημεία είχαν ανυψώσει μαύρας σημαίας. Παρά την πλατείαν Βαρδαρίου όπου είχε συγκεντρωθῇ ολόκληρος ο όγκος των απεργών αυτοκινητιστών προεκλήθη αιματηρά συμπλοκή μεταξύ αυτών και της αστυνομίας, η οποία επυροβόλησε κατά των διαδηλωτών. Εκ τούτων ετραυματίσθησαν σοβαρώς 7 αυτοκινητισταί και εφονεύθη εις αυτοκινητιστής και αυτός.

Ελιγμοί: Αγγέλλεται εκ Ν. Υόρκης ότι το αερόπλοιον «Χί-ντενμπουργκ» έφθασεν αυτόθι και προσεγγιζώθη άνευ επεισοδίου. Το αερόπλοιον διήνυσε την από Γερμανίας μέχρι Ν. Υόρκης απόστασιν εις 62 ώρας. Προ της προσγειώσεώς του το αερόπλοιον έκαμεν ελιγμούς υπεράνω των ουρανοξύστων της Ν. Υόρκης.

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ

/ Γράφει ο ΟΝΑΣΙΑΓΟΡΑΣ

Σεισμός, ΑΚΕΛ και Τυχικός

Θέλω σεισμό τουλάχιστον 24 Ρίχτερ.

Σεισμός, σεισμός, Συναγερμός, ακούστηκαν φωνές από την Πινδάρου την Παρασκευή το απόγευμα. Τελικά, ο σεισμός ήταν... ασθενής, και μόλις που τον νιώσαμε. Να ευχηθούμε στην ξανθή αγαπημένη Παναγία να υπάρξει πιο... δυναμικός σεισμός στις εκλογές, αφού όπως μαθαίνω ο στόχος είναι τουλάχιστον το 24 στην κλίμακα Ρίχτερ.

Άγχος προξενεί στο ΑΚΕΛ η άνοδος του ΒΟΛΤ αφού του κλέβει ψήφους, απομακρύνοντας το ενδεχόμενο της πρωτιάς. Να είστε έτοιμοι τις επόμενες μέρες να δείτε μια ενορχηστρωμένη ανερυθρίαστη επίθεση του ερυθρού κόμματος προς τους βολταδόρους. Η Τσελεστίνια που ονόμασε το κόμμα της Κομμουνιστικό δεν σας ενοχλεί, σύντροφοι;

Οι κόκκινες σημαίες έχουν όμως παραγγελλεί. Αν δεν χρησιμοποιηθούν τελικά τη νύκτα της 24ης Μαΐου, θα κυματίσουν σίγουρα στις 23, που θα είναι και η μέρα που η Ομόνοια θα αναδειχθεί και επίσημα πρωταθλήτρια. Είδατε, σύντροφοι, πώς το καπιταλιστικό σύστημα του Παπασταύρου λειτουργήσε καλύτερα από τη διαχείριση ΑΚΕΛ;

Όταν διάβασα πως υποψήφιος βουλευτής κυνηγούσε διατηπτή σε γήπεδο, υποψιάστηκα αμέσως σε ποιο κόμμα ανήκε. Κρίνοντας από την περιγραφή «κυνηγούσε» ήξερα σχεδόν με σιγουριά πως βρισκόταν στο κόμμα των Κυνηγών.

Υποστηρικτές του Τυχικού απειλούν την Εκκλησία της Κύπρου με Σχίσμα!

Την τύχη μου μέσα. Τόσους αιώνες περιμέναμε να αρθεί το Σχίσμα με τους καθολικούς και τώρα πάμε για νέο Σχίσμα με τους... τυχικούς; Ποια άραγε η θέση του Αρχιεπισκόπου, ή έστω του ΕΛΑΜ που είναι ο επίσημος θεματοφύλακας των θήνων μας; Αχ, χωρίς περρίσκεψιν, χωρίς λήπνην, χωρίς αιδώ, μεγάλα κι υψηλά τριγύρω μου έκτισαν τείχη. Και κάθομαι και απελπίζομαι τώρα εδώ. Άλλο δεν σκέπτομαι: τον νουν μου τρώγει αυτή η τύχη... των τυχικών.

Μεγάλος ντόρος στα σόσιαλ με την επένδυση Ισραηλινού στο εγκαταλειμμένο χωριό Τρόξενα, που έγινε ξαφνικά το θέμα των ημερών - talk of the town, ενώ μέχρι την περασμένη βδομάδα οι

περισσότεροι δεν είχαμε καν ξανακούσει ότι υπήρχε τέτοιο χωριό στην Κύπρο. Δείτε το ρεπορτάζ του Πάρη Δημπριάδη στα σόσιαλ της Καθημερινής με αποκλειστικά πλάνα του χωριού -και εναέρια- καθώς επίσης επεξηγηματικές δηλώσεις του μυστηριώδους επενδυτή.

Συναντήθηκαν ξανά Χριστοδουλίδης με Ερχιουρμαν. Πολλοί δεν το πήραν καν είδηση. Θυμάστε που κάποτε τέτοιες συναντήσεις μονοπωλούσαν τη δημόσια συζήτηση για μήνες; Τώρα πια ούτε για όσο κρατά η συνάντηση. Ίσως μας κούρασαν τα κούφια λόγια, τα έπεα πτερόεντα. Να παραμερίσει όσους βάζουν εμπόδια στο να προχωρήσουμε επί της ουσίας, ζήτησε ο Πρόεδρος από

τον Τουρκοκύπριο ηγέτη. Και κάπου εκεί ακούστηκαν κάποιοι στη συγκυβέρνηση να ξεροβήχουν.

Συμπαθέστατη και ικανότατη η υποурγός Παιδείας, πλην όμως παρασούρθηκε στο κλίμα ναρκισσισμού και διαρκούς image building άλλων κυβερνητικών στελεχών -ονόματα δεν λέμε, υπολείψεις δεν θίγουμε- με αποτέλεσμα να γίνουμε μάρτυρες σε μια μάλλον ευτράπελη... αστοχία: να εγκαινιάσει αίθουσα Σχολείου που φέρει το όνομά της! Και όχι, δεν είναι καθυστερημένο πρωταπριλιάτικο.

Με κουβάδες έτρεξαν πολίτες να σβήσουν τη φωτιά που απείλησε την Παρασκευή το Καίμακλί. Παρών και ο Φειδίας, όχι όμως η Στυλιάννα, καθώς όταν κυκλοφορείς με παπούτσια των 1.150 ευρώ το τελευταίο πράγμα που θέλεις να κάνεις είναι να τα γεμίσεις με στάτεις.

Άλογο -όχι πράσινο- θεάθηκε να κυκλοφορεί άνετο και χαλαρό σε δρόμο της Πάφου. Πρόσφατα, αν θυμάστε, βόλτα σε δρόμο της Πάφου έκανε μια στρουθοκάμηλος. Αυτή πια δεν είναι πόλη, είναι ανοικτός ζωολογικός κήπος. Το άλογο πάντως κοιτούσε τους απορημένους περαστικούς με ύψος «βλέπεις κάτι παράλογο»; Όχι φίλε, εξάλλου this is Cyprus.

Και μην ξεχνάτε. Είναι ο μήνας που ψηφίζουμε και κάθε ψήφος μετράει. Στη Eurovision! Εμείς βέβαια πάμε για Jalla!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νικόλαου Σαρπίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αελις: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Ψυχραιμία

Διάβασε Premium.
kathimerini.com.cy

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ €50

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ενημέρωση χωρίς θόρυβο

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

Ενίσχυση του Συναγερμού στις εκλογές σημαίνει συνέχιση της σταθερότητας μακριά από πειράματα, είναι το μήνυμα που απευθύνει η πρόεδρος του ΔΗΣΥ μέσα από συνέντευξή της στην «Κ» δύο βδομάδες πριν από τις βουλευτικές εκλογές. Επισημαίνει ότι ο ΔΗΣΥ είναι ο *doer* της πολιτικής σκηνής του τόπου, το κόμμα των πράξεων και όχι των λόγων. Ερωτηθείσα για τη μάχη της πρωτιάς, τονίζει ότι το δίλημμα είναι ΔΗΣΥ ή ΑΚΕΛ, σταθερότητα ή πτωγύρισμα. Εκείνοι, λέει, οδήγησαν την οικονομία στα σκουπίδια, ενώ ο Συναγερμός αγωνίστηκε για την επαναφορά της αξιοπρέπειας του λαού. Αναφέρει ότι την ενδιαφέρει η επαναδικδίκηση της προεδρίας της Βουλής, ωστόσο, σημειώνει ότι όλα θα εξαρτηθούν από το εκλογικό αποτέλεσμα.

—Δύο βδομάδες πριν από την κάλπη και με την προεκλογική εκστρατεία να μπαίνει στην τελική ευθεία, το διακύβευμα που είχε τεθεί από τον ΔΗΣΥ, σταθερότητα ή χάος, δεν φαίνεται να πείθει, τουλάχιστον, μια μερίδα του εκλογικού σώματος, ανάμεσά τους και αρκετοί Συναγερμικοί. Γιατί, λοιπόν, να ψηφίσει κάποιος τον ΔΗΣΥ;

—Για να συνεχιστεί η σταθερότητα, για την οποία ο ΔΗΣΥ πάλεψε και παλεύει μαζί με τους πολίτες. Παλέψαμε για να την ανακτήσουμε πίσω μετά το οικονομικό τέλμα που έφερε η διακυβέρνηση του ΑΚΕΛ. Και δεν παρελθοντολογώ. Η αναφορά μου σε αυτό το ορόσημο είναι πάντοτε επίκαιρη και συγκρισιμη. Ξέρετε γιατί; Διότι αν κάποιος παρατηρήσει την πορεία της χώρας από το 2003 έως το 2023, θα δει τρεις περιόδους: Μια πενταετή σταθερή ανοδική πορεία, μια πενταετία στην οποία σχεδόν χάσαμε τα πάντα και μία δεκαετή πορεία γεμάτη προσπάθειες, κόπους και μεταρρυθμίσεις για να επανέλθουμε στην κανονικότητα και τη σταθερότητα. Είναι δηλαδή ένα από τα παράδειγμα ότι τίποτα δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένο. Λαϊκίστικες προσεγγίσεις και συνθήματα μπορούν να μας οδηγήσουν στον γκρεμό. Φανταζόταν ποτέ κάποιος ότι η οικονομία της Κύπρου θα βρισκόταν στα σκουπίδια; Ή ότι η ανεργία θα έφτανε στο 16%;

—Πέραν από την καλλιέργεια φόβου σχετικά με το ΑΚΕΛ, ο Συναγερμός τι έχει να προτάξει;

—Αν τα γεγονότα προκαλούν φόβο, σκεφτείτε να επαναληφθούν. Χωρίς σταθερότητα, η καθημερινότητα όλων των πολιτών επηρεάζεται. Είτε είσαι επιχειρηματίας, είτε μικρομεσαίος, είτε μισθωτός, είτε ακόμη δημόσιος υπάλληλος, είτε συνταξιούχος, είτε ζευγάρι, είτε νέος, είτε στιδήποτε. Ο ΔΗΣΥ δεν είναι σύνθημα, ούτε ανέφικτες και βαρύγδουπες εξαγγελίες. ΔΗΣΥ σημαίνει υπευθυνότητα και σοβαρότητα. Είναι το κόμμα που βλέπει μπροστά με αισιοδοξία και δημιουργεί προοπτική. Είναι ο *doer* της πολιτικής σκηνής του τόπου, το κόμμα της πράξης και όχι των λόγων. Η πορεία του ΔΗΣΥ είναι καταγεγραμμένη εδώ και μισό αιώνα. Ισχυρή οικονομία, τολμηρά μεταρρυθμίσεις, δυτικός προσανατολισμός, ισχυρή άμυνα, διεθνείς συμμαχίες, κοινωνική συνοχή. Χωρίς λαϊκισμούς και τοξικότητες αλλά με σαφείς πολιτικές και θέσεις. —**Πάντως, φαίνεται πως μερίδα της κοινωνίας βγάζει θυμό απέναντι στον ΔΗΣΥ και αυτό το εκφράζουν με κάθε ευκαιρία.**

—Σωστά το θέσατε. «Μερίδα». Λογικό. Οι αντίπαλοι του ΔΗΣΥ. Και ξέρετε γιατί; Διότι ο ΔΗΣΥ είναι κόμμα εξουσίας. Ήμασταν στην κυβέρνηση για δέκα χρόνια. Και πιο πριν για άλλα 10 χρόνια. Και στόχος μας είναι να είμαστε ξανά. Για τη συνέχιση σωστών πολιτικών για το καλό της πατρίδας. Ξέρετε ποιες είναι οι δύο κύριες διαφορές του ΔΗΣΥ από τα άλλα κόμματα, πέραν της ιδεολογίας; Πρώτο, ο ΔΗΣΥ κάνει πάντοτε αυτοκριτική. Αν έκανε λάθος, το αναγνωρίζει και το διορθώνει ή τουλάχιστον προσπαθεί να το διορθώσει, για να μην είμαι απόλυτη. Δεν θα δείτε ποτέ τον ΔΗΣΥ π.χ. να μιλάει για «πολιτικό κρατούμενο» επειδή το Δικαστήριο αποφάσισε καταδίκη δικού του ανθρώπου. Ή ότι το Δικαστήριο «ήταν πασμένο». Δεν θα δείτε ποτέ τον ΔΗΣΥ να επιμένει στην ορθότητα της θέσης του για μια απόφαση που φάνηκε εκ των υστέρων ότι ήταν λανθασμένη. Και η δεύτερη διαφορά μας. Η συναγερμική φιλοσοφία είναι «εκ φύσεως» αισιόδοξη φιλοσοφία και δημιουργική. Προτιμούμε να ενεργούμε αντί να αντιδρούμε, σε αντίθεση με άλλα κόμματα. Επειδή πιστεύουμε και εμπιστευόμαστε τη φιλοσοφία μας, την πολιτική μας, τον κόσμο μας. Δεν λέμε ότι όλα είναι τέλεια. Αλλά πορευόμαστε υπεύθυνα. Αναγνωρίζουμε, διορθώνουμε, δημιουργούμε, προχωράμε. —**Ποιες θα είναι οι προτεραιότη-**

ναντι στον ΔΗΣΥ και αυτό το εκφράζουν με κάθε ευκαιρία.

—Σωστά το θέσατε. «Μερίδα». Λογικό. Οι αντίπαλοι του ΔΗΣΥ. Και ξέρετε γιατί; Διότι ο ΔΗΣΥ είναι κόμμα εξουσίας. Ήμασταν στην κυβέρνηση για δέκα χρόνια. Και πιο πριν για άλλα 10 χρόνια. Και στόχος μας είναι να είμαστε ξανά. Για τη συνέχιση σωστών πολιτικών για το καλό της πατρίδας. Ξέρετε ποιες είναι οι δύο κύριες διαφορές του ΔΗΣΥ από τα άλλα κόμματα, πέραν της ιδεολογίας; Πρώτο, ο ΔΗΣΥ κάνει πάντοτε αυτοκριτική. Αν έκανε λάθος, το αναγνωρίζει και το διορθώνει ή τουλάχιστον προσπαθεί να το διορθώσει, για να μην είμαι απόλυτη. Δεν θα δείτε ποτέ τον ΔΗΣΥ π.χ. να μιλάει για «πολιτικό κρατούμενο» επειδή το Δικαστήριο αποφάσισε καταδίκη δικού του ανθρώπου. Ή ότι το Δικαστήριο «ήταν πασμένο». Δεν θα δείτε ποτέ τον ΔΗΣΥ να επιμένει στην ορθότητα της θέσης του για μια απόφαση που φάνηκε εκ των υστέρων ότι ήταν λανθασμένη. Και η δεύτερη διαφορά μας. Η συναγερμική φιλοσοφία είναι «εκ φύσεως» αισιόδοξη φιλοσοφία και δημιουργική. Προτιμούμε να ενεργούμε αντί να αντιδρούμε, σε αντίθεση με άλλα κόμματα. Επειδή πιστεύουμε και εμπιστευόμαστε τη φιλοσοφία μας, την πολιτική μας, τον κόσμο μας. Δεν λέμε ότι όλα είναι τέλεια. Αλλά πορευόμαστε υπεύθυνα. Αναγνωρίζουμε, διορθώνουμε, δημιουργούμε, προχωράμε. —**Ποιες θα είναι οι προτεραιότη-**

Το ΕΛΑΜ συζητεί με τον ΔΗΣΥ; Ή προτιμά πρόεδρο της Βουλής από την Κεντροαριστερά;

Με το ΔΗΚΟ είχαμε πολύ καλή συνεργασία σε κρίσιμα ζητήματα του τόπου καθώς και σε μεταρρυθμίσεις, που χωρίς τη συνεννόηση των δύο κομμάτων δεν θα μπορούσαν να περάσουν.

—**Τες ΔΗΣΥ στη νέα κοινοβουλευτική περίοδο;**

—Παρουσιάσαμε τις προάλλες 31 θέσεις που καλύπτουν την περίοδο στην οποία αναφέρεστε. Αλλά υπάρχουν φλέγοντα ζητήματα που θα κληθούμε να χειριστούμε σε κοινοβουλευτικό επίπεδο, μακριά από ισοπέδωση και λαϊκισμό. Και θεωρώ ότι χάσαμε μια μεγάλη ευκαιρία σε αυτή την προεκλογική διαδικασία να επικεντρωθούμε στην ουσία μακριά από εντυπώσεις και κατηγορίες. —**Θέσατε στόχο την πρωτιά στις βουλευτικές εκλογές. Ωστόσο, τουλάχιστον δημοσκοπικά, φαίνεται ότι η μάχη για την πρώτη θέση θα δοθεί σε χαμηλά ποσο-**

Η κυβέρνηση δεν πρέπει να ανησυχεί ενόσω ασκεί πολιτικές του Συναγερμού, ωφέλιμες πολιτικές, τις στηρίζουμε και θα τις στηρίζουμε.

διεθνών συνεργασιών, η μη αύξηση φορολογιών και άλλα. Η συνεδριακή απόφαση είναι εκεί. Ο ΔΗΣΥ είναι στην αντιπολίτευση.

στά. Θα είστε ικανοποιημένη με την πρωτιά, έστω κι αν θα είναι αποδυναμωμένο το κόμμα και ενδεχομένως με λιγότερους βουλευτές;

—Όλα θα κριθούν από το αποτέλεσμα. Το δίλημμα στην προκειμένη είναι ΔΗΣΥ ή ΑΚΕΛ. Σταθερότητα ή πτωγύρισμα. Εκείνοι οδήγησαν την οικονομία στα σκουπίδια και εμείς αγωνιστήκαμε για να επαναφέρουμε την αξιοπρέπεια της χώρας και του λαού. Συνεπώς, είτε ο ΔΗΣΥ θα είναι πρώτος ή το ΑΚΕΛ. Εμείς παλεύουμε να είναι ο ΔΗΣΥ, να συνεχίσουμε με σοβαρές αλλαγές, ευθύνη και σχέδιο και όχι να αποδομήσουμε τη χώρα και να ακυρώσουμε ή να διαλύσουμε ό,τι έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα. —**Έχετε σκεφτεί τι θα πράξετε σε περίπτωση που επιβεβαιωθεί ένα αρνητικό σενάριο για τον ΔΗΣΥ στις εκλογές;**

—Θέλω να πιστεύω ότι δεν θα υπάρξει αρνητικό αποτέλεσμα και είμαι βέβαιη ότι οι πολίτες αντιλαμβάνονται την κρισιμότητα και σοβαρότητα του εκλογικού διακυβεύματος και θα συμπορευτούν μαζί μας σε αυτή την προσπάθεια. —**Είναι και πολλές οι ατζέντες στον ΔΗΣΥ και όλοι αναμένουν το αποτέλεσμα των εκλογών για να διαφανεί πώς θα εκδηλωθούν. Ενδεχομένως να αμφισβητηθείτε, αν δεν πάει καλά το κόμμα.**

—Η ατζέντα όλων μας είναι κοινή. Και αυτή ονομάζεται Δημοκρατικός Συναγερμός και έμβλημά μας είναι η Νίκη. Συνεπώς

όσοι δεν εργάζονται για τη Νίκη, την πρόοδο, την ευθύνη, τις αξίες και τις αξίες μας δεν ανήκουν στον ΔΗΣΥ.

—**Διακρίνατε στελέχη που επενδύουν στην αποτυχία και δεν εργάζονται για την επίτευξη των στόχων του κόμματος;**

—Επαναλαμβάνω, έμβλημα όλων των Συναγερμικών είναι η Νίκη και με ενότητα να προχωρήσουμε υπεύθυνα μπροστά.

—**Εκφράσατε την επιθυμία να διεκδικήσετε ξανά την προεδρία της Βουλής, ωστόσο, όπως είπατε, κάτι τέτοιο θα εξαρτηθεί από διάφορους παράγοντες. Το ΕΛΑΜ διαμνύει ότι δεν πρόκειται να σας ξαναψηφίσει. Είναι κάτι που θα λάβετε υπόψη στην τελική σας απόφαση ή εάν το αποφασίσετε θα το πάτε μέχρι τέλους, θεωρώντας ότι έτσι θα αναγκάσετε το ΕΛΑΜ να σας ψηφίσει για να μη βγει ο υποψήφιος που είτε θα προέρχεται ή θα στηρίζεται από το ΑΚΕΛ;**

—Όλα θα εξαρτηθούν από τα αποτελέσματα των εκλογών και τις δυνατότητες και ισορροπίες που θα υπάρξουν. Και βεβαίως ο ΔΗΣΥ συντεταγμένα θα λάβει τις δικές του αποφάσεις. Προσωπικά θεωρώ ότι είχαμε μια πετυχημένη πενταετία στην προεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων και θα με ενδιέφερε, αλλά όπως έχω ξεκαθαρίσει όλα θα κριθούν από το αποτέλεσμα της παρούσας εκλογικής διαδικασίας.

—**Θεωρείτε ότι πρέπει να διεκδικήσει με δικό του υποψήφιο την προεδρία της Βουλής ο ΔΗΣΥ, έστω κι αν δεν είστε εσείς υποψήφιος; Μπορεί να δώσετε χώρο σε κάποιο άλλο πρόσωπο που ενδεχομένως να μπορεί να ψηφιστεί και από το ΕΛΑΜ;**

—Ισχύει η προηγούμενη απάντησή, πως όλα θα εξαρτηθούν από το αποτέλεσμα των εκλογών. —**Θα συζητήσετε με το ΕΛΑΜ για την προεδρία της Βουλής;**

—Το ΕΛΑΜ συζητεί με τον ΔΗΣΥ; Ή προτιμά πρόεδρο της Βουλής από την Κεντροαριστερά;

—**Θα μπορούσατε να στηρίξετε τον Νικόλα Παπαδόπουλο ή κάποιον άλλο από το ΔΗΚΟ για την προεδρία της Βουλής;**

—Με τον Νικόλα Παπαδόπουλο, με το ΔΗΚΟ βασικά, δεν το κρύβω ότι είχαμε πολύ καλή συνεργασία σε κρίσιμα ζητήματα του τόπου, καθώς και σε μεταρρυθμίσεις, που χωρίς τη συνεννόηση των δύο κομμάτων δεν θα μπορούσαν να περάσουν. Όπως για παράδειγμα η φορολογική μεταρρύθμιση. Επίσης, υπάρχουν συγκλίσεις στην οικονομία και σε άλλα σημαντικά θέματα. Αυτά είναι σίγουρα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για μια ενδεχόμενη συνεργασία. —**Υπάρχει κάποια συνεννόηση με το ΔΗΚΟ για την προεδρία της Βουλής και κατ' επέκταση για τις προεδρικές εκλογές; Να στηρίξει ο ΔΗΣΥ τον Νικόλα Παπαδόπουλο ή κάποιον άλλο από το ΔΗΚΟ για την προεδρία της Βουλής και το ΔΗΚΟ να στηρίξει τον υποψήφιο που θα αποφασίσει ο Συναγερμός για τις προεδρικές όποιος κι αν είναι αυτός;**

—Οχι, δεν υπάρχει καμία συνεννόηση ή συμφωνία.

—**Ακούγεται πάντως το σενάριο συνεργασίας ΔΗΣΥ-ΔΗΚΟ με υποψήφιο τον Κωνσταντίνο Γιωρκάτζη για το '28.**

—Αντιλαμβάνομαι το δημοσιογραφικό ενδιαφέρον, αλλά ακούγονται πολλά σενάρια. Τώρα έχουμε 2026 και σε δύο βδομάδες βουλευτικές εκλογές. Εκεί επικεντρωνόμαστε.

“

Είχαμε μια πετυχημένη πενταετία στην προεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων και θα με ενδιέφερε να επαναδικδικήσω, αλλά όπως έχω ξεκαθαρίσει όλα θα κριθούν από το εκλογικό αποτέλεσμα.

“

Η ατζέντα όλων μας είναι κοινή. Και αυτή ονομάζεται Δημοκρατικός Συναγερμός και έμβλημά μας είναι η Νίκη. Συνεπώς, όσοι δεν εργάζονται για τη Νίκη, την πρόοδο, την ευθύνη και τις αξίες μας δεν ανήκουν στον ΔΗΣΥ.

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Δύο βδομάδες πριν από τις βουλευτικές εκλογές και τα κόμματα έχουν ριχτεί για τα καλά στη μάχη με στόχο όσο το δυνατόν καλύτερο αποτέλεσμα, που θα τους δώσει ουσιαστικό ρόλο στη νέα κοινοβουλευτική σύνθεση. Με θέσεις, προτάσεις αλλά και –κυρίως– σκληρές επικρίσεις σε βάρος των πολιτικών αντιπάλων, στοχεύουν στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συσπείρωση και την εκλογή σεβαστού αριθμού βουλευτών.

Ωστόσο βάσει και των δημοσκοπήσεων –μυστικών και μη– η κοινοβουλευτική πλειοψηφία δύσκολα θα επιτυγχάνεται, για αυτό και από νωρίς θα πρέπει να υπάρχουν συμμαχίες αλλά και να προηγούνται διαβουλεύσεις πριν από την κατάθεση οποιασδήποτε πρότασης νόμου. Αμφίβολο μέχρι αυτή την ώρα είναι και το ποιο κόμμα θα καταφέρει να πετύχει αυτές τις συμμαχίες που θα του επιτρέψουν να έχει την προεδρία της Βουλής. Τα σενάρια που συζητούνται είναι πολλά, με ορισμένους από τους διεκδικητές να έχουν ήδη ανοίξει τα χαρτιά τους.

Οι προθέσεις της Αννίτας Δημητρίου

Η μέχρι σήμερα πρόεδρος της Βουλής και πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αννίτα Δημητρίου εξέφρασε την πρόθεσή της να διεκδικήσει εκ νέου την προεδρία. Η εκλογή της από τον πρώτο γύρο μπορεί να φαντάζει αδύνατη βάσει και του νέου κανονισμού που ψήφισε η Βουλή, ωστόσο δεν είναι και τόσο δύσκολο να πετύχει απλή πλειοψηφία στον δεύτερο γύρο και να εκλεγεί. Βέβαια, η υποψηφιότητα της Αννίτας Δημητρίου που πιθανώς να στηριχτεί από το ΔΗΚΟ, δεν φαίνεται να προκρίνεται από το ΕΛΑΜ, που δημοσίως ξεκαθαρίζει πως στον πρώτο γύρο πιθανώς να κατέλθει με δικό του υποψήφιο αλλά στον δεύτερο δεν ψηφίζει την πρόεδρο του ΔΗΣΥ. Ωστόσο, δεν αποκλείει να δώσει ψήφο εμπιστοσύνης σε άλλο βουλευτή του συγκεκριμένου κόμματος.

Μάλιστα με αυτό το σκεπτικό ήδη στα κομματικά πηγαδάκια έπεσαν ονόματα που πιθανώς να ήταν αποδεκτά και φαίνεται πως η πλάστιγγα γέρνει προς βουλευτές εκτός της επαρχίας Λευκωσίας, που είναι πιο φιλικοί προς τους ψηφοφόρους του ΕΛΑΜ. Βέβαια μία τέτοια επιλογή θα πρέπει να γίνει αποδεκτή και από το ΔΗΚΟ για να επικρατήσει. Πάντως, στελέχη του ΕΛΑΜ αφήνουν να νοηθεί πως σε περίπτωση που δεν γίνει διαβούλευση και ουσιαστικά βρεθούν προ τετελεσμένων με μόνη επιλογή την υποψηφιότητα της Αννίτας Δημητρίου, πιθανώς και να αποχωρήσουν την ώρα της ψηφοφορίας.

Βέβαια θα πρέπει να συνυπολογίσει κανείς και τη στάση της ΕΔΕΚ –αν τελικά βρεθεί εντός Βουλής– μιας και ο αναπληρωτής πρόεδρος του κόμματος Μορφάκης Σολομωνίδης δήλωσε σε συνέντευξη του στην «Κ» ότι δεν θα στηρίξουν υποψήφιο που προ-

Η εκλογή της Αννίτας Δημητρίου από τον πρώτο γύρο μπορεί να φαντάζει αδύνατη βάσει και του νέου κανονισμού που ψήφισε η Βουλή, ωστόσο δεν είναι και τόσο δύσκολο να πετύχει απλή πλειοψηφία στον δεύτερο γύρο και να εκλεγεί.

Γρίφος για δυνατούς λύτες η προεδρία της Βουλής

Πιθανά σενάρια με αστάθμητο παράγοντα την ιδεολογία των βουλευτών της Άμεσης Δημοκρατίας

κρίνει και το ΕΛΑΜ. Μία λύση win-win είναι για πολλούς ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος, ο οποίος αφήνει ανοικτά όλα τα ενδεχόμενα. Ένα πρόσωπο που πιθανώς να έχει τη στήριξη του ΔΗΣΥ, του ΕΛΑΜ, της ΕΔΕΚ και χωρίς να αποκλείεται η στήριξη του και από νεοσύστατους κομματικούς σχηματισμούς. Αυτό, ωστόσο, που αναφέρουν στελέχη των υπολοίπων κομμάτων είναι και οι διαβουλεύσεις που θα προηγηθούν της ψηφοφορίας, με το ΕΛΑΜ να ξεκαθαρίζει πως διεκδικεί πλέον –βάσει και των ποσοστών του– προεδρίες σημαντικών κοινοβουλευτικών επιτροπών, ενώ σε σχέση με τη συνεργασία ΔΗΣΥ-ΔΗΚΟ θα πρέπει να εξεταστεί και η επόμενη μέρα ενόψει και των προεδρικών εκλογών του 2028.

Μία λύση win-win είναι για πολλούς ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος που πιθανώς να έχει τη στήριξη του ΔΗΣΥ, του ΕΛΑΜ, της ΕΔΕΚ και χωρίς να αποκλείεται η στήριξη του και από νεοσύστατους κομματικούς σχηματισμούς.

Η διεκδίκηση από τον Στέφανο Στεφάνου

Στο παζλ των υποψηφίων και ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανος Στεφάνου, που θα πρέπει να κερδίσει έχοντας τις ψήφους από το Άλμα του Οδυσσέα Μιχαηλίδη όπως και του Volt, που όπως όλα δείχνουν θα είναι εντός Βουλής, ενώ ανοικτό παραμένει και το παράθυρο συνεργασίας με το ΔΗΚΟ, αν συνυπολογίσει κανείς πως μερίδα του κόμματος εναντιώνεται σε περαιτέρω συνεργασία με τον ΔΗΣΥ, χωρίς αυτό να αποκλείει και μία από κοινού στήριξη της αναπληρώτριας προέδρου του ΔΗΚΟ Χριστιάνας Ερωτοκρίτου.

Βέβαια και η εκλογή Στεφάνου Στεφάνου προϋποθέτει πολλά, τόσο σε σχέση με τη στάση του Volt, που όπως χαρακτηριστικά λέχθη-

κε η ψήφος του θα εξαρτηθεί αναλόγως και με τα πρόσωπα που θα το εκπροσωπούν εντός Βουλής, όπως και της ΕΔΕΚ. Ανοικτό πάντως είναι και το ενδεχόμενο το Άλμα να θέσει υποψηφιότητα με δικό του υποψήφιο, αν και όπως όλα δείχνουν δεν θα είναι ο πρόεδρος του Οδυσσέας Μιχαηλίδης που οι στόχοι του φαίνεται να είναι πιο κοντά στη διεκδίκηση της προεδρίας της Δημοκρατίας. Πιθανή, ωστόσο, παραμένει η διεκδίκηση από το κόμμα με την υποψηφιότητα της Ειρήνης Χαραλαμπίδου. Μία υποψηφιότητα που πιθανώς να λάβει και τη στήριξη του Volt, ενώ παρά τις αντιδράσεις μερίδας βουλευτών του ΑΚΕΛ που ενδεχομένως θα εκφραστούν, μπορεί τελικώς να λάβει τη θετική ψήφο του κόμματος της Αριστεράς.

Στο παζλ των σεναρίων ενόψει της προεδρίας του Κοινοβουλίου θα πρέπει να προστεθεί και η σύνθεση μιας εννεακομματικής Βουλής, με Κίνημα Οικολόγων και ΔΗΠΑ να λαμβάνουν τελικώς έδρες άρα και ψήφους, με την πλάστιγγα πιθανώς να γέρνει προς τη στήριξη υποψηφίου από το μέτωπο της Κεντροδεξιάς.

Οι πολίτες ψηφίζουν για πρόεδρο Βουλής

Άγνωστος παράγοντας παραμένει η στάση την οποία θα τηρήσει η Άμεση Δημοκρατία και πιθανώς ο νέος πρόεδρος του Κοινοβουλίου, παρά τις διαβουλεύσεις, το πάρε δώσε μεταξύ των κομμάτων και τις συνεργασίες που τελικώς θα επιτευχθούν, να επιλεγεί από τους πολίτες μέσω ψηφοφορίας στο app που διαθέτει το κόμμα. Όπως άλλωστε κατ'επανάληψη ανέφεραν στελέχη του κόμματος, αλλά και ο ίδιος ο πρόεδρος, ευρωβουλευτής Φειδίας Παναγιώτου, στόχος είναι ο κόσμος να συμμετέχει άμεσα στις αποφάσεις που λαμβάνονται, ειςάγοντας τη μέθοδο της άμεσης δημοκρατίας.

Βέβαια και σε αυτή την περίπτωση πιθανώς η απόφαση να εξαρτηθεί από το ποιοι υποψήφιοι του κόμματος θα καταφέρουν να εξασφαλίσουν μία θέση στο Κοινοβούλιο. Σε περίπτωση εκλογής προσώπων με δεξιά ιδεολογία, λογικά και οι υποστηρικτές τους θα κινηθούν προς αντίστοιχο υποψήφιο για πρόεδρο της Βουλής, ενώ στην αντίθετη περίπτωση θα υπάρχει ψήφος εμπιστοσύνης προς υποψήφιο του κεντροαριστερού χώρου.

Θα είναι λοιπόν απόφαση της πλειοψηφίας των ψηφοφόρων της Άμεσης Δημοκρατίας και αυτό μέχρι και την τελευταία στιγμή θα είναι ο αστάθμητος παράγοντας που πιθανώς να επιφύλασσει και εκπλήξεις. Άλλωστε, με τους νέους κανονισμούς και την εκλογή είτε από τον πρώτο γύρο με απόλυτη πλειοψηφία είτε στον δεύτερο με απλή πλειοψηφία, τα πράγματα απλοοστεύονται και θα πρέπει τα κόμματα να κινηθούν μεθοδικά ώστε να μην βρεθούν προ εκπλήξεως με την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

ΑΡΘΡΟ

Ο τόπος χρειάζεται σταθερότητα, σοβαρότητα και συνέπεια

Του **ΠΑΝΙΚΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ**

Σε περιόδους αβεβαιότητας και απογοήτευσης, όπως αυτή που διανύουμε, ο τόπος δεν χρειάζεται ούτε ένταση ούτε εύκολες υποσχέσεις. Χρειάζεται σταθερότητα, υπευθυνότητα και πολιτική που φέρνει ουσιαστικά αποτελέσματα. Η κυπριακή κοινωνία βρίσκεται ενώπιον έντονων αντιφάσεων. Από τη μία, η οικονομία παρουσιάζει θετικά στοιχεία και η χώρα μας ενισχύει την αξιοπιστία της στο εξωτερικό. Από την άλλη, πολλοί συμπολίτες μας βιώνουν πίεση από το κόστος ζωής και μια διάχυτη ανασφάλεια για το μέλλον.

Η απογοήτευση των πολιτών είναι υπαρκτή και σε μεγάλο βαθμό δικαιολογημένη. Τα σκάνδαλα των προηγούμενων ετών, η αίσθηση ατιμωρησίας και η εικόνα ενός κράτους που δεν ανταπο-

κρίνεται πάντα στις ανάγκες της κοινωνίας έχουν διαβρώσει την εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς. Και όταν η εμπιστοσύνη κλονίζεται, η δημοκρατία δοκιμάζεται.

Σε αυτό το περιβάλλον ευδοκιμούν, δυστυχώς, φωνές που επενδύουν στον θυμό και στην ένταση. Όμως, ο λαϊκισμός και ο μηδενισμός ποτέ δεν δίνουν λύσεις. Προσφέρουν απλοϊκές απαντήσεις σε σύνθετα προβλήματα και τελικά οδηγούν σε αδιέξοδα. Το ίδιο ισχύει και για την αποχή. Όταν οι πολίτες απομακρύνονται από την πολιτική, το κενό δεν μένει ποτέ ακάλυπτο. Η απάντηση δεν είναι ούτε η πόλωση ούτε η απλοποίηση. Είναι η υπευθυνότητα.

Ο τόπος χρειάζεται πολιτικές δυνάμεις που μπορούν να συνθέτουν απόψεις, να λειτουργούν με σοβαρότητα και να προωθούν μεταρρυθμίσεις με βάθος και δι-

άρκεια. Χρειάζεται ένα πολιτικό σύστημα που να επικεντρώνεται λιγότερο στις εντυπώσεις και περισσότερο στα αποτελέσματα. Που να αναγνωρίζει τα λάθη του και να εργάζεται για να τα διορθώσει. Η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης απαιτεί ένα νέο πλαίσιο σχέσης ανάμεσα στο κράτος και τον πολίτη. Θεσμούς που λειτουργούν με διαφάνεια, δημόσια διοίκηση που υπηρετεί με αξιοκρατία και πολιτικούς που ενεργούν με υπευθυνότητα και λογοδοτούν. Η εμπιστοσύνη δεν αποκαθίσταται με διακηρύξεις, αλλά με συνέπεια λόγων και έργων.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος του Δημοκρατικού Κόμματος παραμένει καθοριστικός. Διαχρονικά, το ΔΗΚΟ αποτελεί δύναμη ευθύνης, σταθερότητας και συνεννόησης. Σε μια περίοδο όπου η πόλωση και οι ακραίες προσεγγίσεις επικρατούν να κερδίσουν

έδαφος, η ανάγκη για πολιτικές δυνάμεις που γεφυρώνουν διαφορές και προωθούν ρεαλιστικές λύσεις είναι μεγαλύτερη από ποτέ. Αυτός είναι ο ρόλος που οφείλουμε να συνεχίσουμε να υπηρετούμε: με γνώση, σοβαρότητα και αποτελεσματικότητα.

Οι πολίτες ζητούν λύσεις: προσιτή στέγη, ένα αποτελεσματικό σύστημα υγείας που να λειτουργεί με διαφάνεια, μια παιδεία που να δημιουργεί προοπτική. Ζητούν μια οικονομία που να μετριέται όχι μόνο με δείκτες, αλλά με την καθημερινότητά τους. Η πολιτική οφείλει να επιστρέψει εκεί όπου πραγματικά κρίνεται: στην καθημερινότητα των πολιτών.

Η νέα Βουλή που θα προκύψει από τις εκλογές καλείται να ανταποκριθεί σε αυξημένες απαιτήσεις. Οφείλει να λειτουργήσει με επίκεντρο τον πολίτη και όχι τη μικροπολιτική. Αυτό σημαίνει

συνεργασία, γόνιμο διάλογο και απομάκρυνση από λογικές στεϊρας αντιπαράθεσης. Οι νομοθεσίες που θα διαμορφωθούν πρέπει να είναι αποτέλεσμα σύνθεσης και να υπηρετούν το δημόσιο συμφέρον, βελτιώνοντας έμπρακτα την καθημερινότητα των πολιτών. Η Κύπρος έχει τις δυνατότητες να προχωρήσει μπροστά. Αυτό που χρειάζεται είναι συνέπεια, σοβαρός σχεδιασμός και πολιτική βούληση. Πιστεύω στην πολιτική που δεν επενδύει στην ένταση, αλλά στη συνεννόηση. Που εργάζεται μεθοδικά για ουσιαστικά αποτελέσματα. Ο τόπος δεν έχει ανάγκη από περισσότερα λόγια. Έχει ανάγκη από περισσότερες πράξεις. Έχει ανάγκη από υπεύθυνη συνεννόηση και πολιτικούς που ακούν τους πολίτες και δίνουν λύσεις.

Η ψήφος δεν είναι πράξη εκδίκησης ή τιμωρίας. Είναι πράξη

ευθύνης. Καλούμαστε να επιλέξουμε ποιοι μπορούν να υπηρετήσουν καλύτερα τον τόπο και το κοινό καλό. Ποιοι μπορούν να εκπροσωπήσουν την επαρχία Λεμεσού με γνώση, σοβαρότητα και αποτελεσματικότητα. Αυτό είναι το στοιχείο της επόμενης μέρας.

Προσωπικός μου στόχος είναι να συνεχίσω να είμαι αποτελεσματικός και χρήσιμος. Για τον τόπο, τη Λεμεσό, τους συμπολίτες μου. Να μεταφέρω τη φωνή τους και να προωθώ λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, με υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα. Να συνεχίσω να συμμετέχω ενεργά στην προσπάθεια να αλλάξουμε αυτό που σήμερα μας απογοητεύουν.

Ο Πάνικος Λεωνίδου είναι υποψήφιος βουλευτής Λεμεσού και κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Κόμματος.

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«**Ναι, είμαστε** καλύτεροι», απαντά ο Χρύσης Παντελίδης στο ερώτημα που τίθεται από νέα σχήματα «γιατί οι άλλοι είναι καλύτεροι;» σε συνέντευξή του στην «Κ», δύο βδομάδες πριν από τις βουλευτικές εκλογές. Δηλώνει ότι το ΔΗΚΟ πρέπει να έχει στις επιλογές του τη διεκδίκηση της προεδρίας της Βουλής και αναφέρει πως σε τέτοια περίπτωση, ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει τον πρώτο λόγο. Ερωτηθείς αν θα συζητήσουν και με το ΕΛΑΜ για την προεδρία της Βουλής και για τις προεδρικές του 2028, σημειώνει ότι πιστεύει, πως θα πρέπει να συζητήσουν με όποιον θέλει να συζητήσει μαζί τους, υποστηρίζοντας πως είναι λανθασμένη η απομόνωση οποιουδήποτε κοινοβουλευτικού κόμματος. Υποστηρίζει ότι το ΑΛΜΑ δεν είναι κεντρώο κόμμα, αλλά το εκλογικό επιτελείο του Οδυσσέα Μιχαηλίδη για τις προεδρικές εκλογές του 2028 και γι' αυτό ήδη φλερτάρει πολιτικά με το ΑΚΕΛ.

“
Το ΔΗΚΟ οφείλει να έχει στις επιλογές του και τη διεκδίκηση της προεδρίας της Βουλής. Όμως, αυτό θα εξαρτηθεί από το αποτέλεσμα των εκλογών και τις δυνατότητες συνεργασιών. Και ασφαλώς, σε τέτοια περίπτωση, ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει τον πρώτο λόγο.

—Τα παραδοσιακά κόμματα σε αυτή την προεκλογική περίοδο καλούνται να απαντήσουν στο ερώτημα που θέτουν νέα σχήματα: «γιατί οι άλλοι είναι καλύτεροι;». Έχετε απάντηση;
—Ναι, είμαστε καλύτεροι. Τα στελέχη του Κέντρου, αλλά και της Δεξιάς και της Αριστεράς —πλην εξαιρέσεων που υπήρξαν σε όλους τους χώρους και που είναι γνωστές— έχουν υπηρετήσει τη χώρα με επάρκεια και με βάση ασφαλώς τις απόψεις και τις προτάσεις τους. Παρά την τουρκική κατοχή, παρά τη χρεοκοπία πριν από δεκατρία χρόνια, παρά την κρίση του κορωνοϊού, παρά τους εν εξελίξει πολέμους τα τελευταία τέσσερα χρόνια, η Κύπρος είναι κράτος-μέλος της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης, με υψηλό ρυθμό ανάπτυξης, με ιστορικό χαμηλό χρέος, με σχεδόν μηδενική ανεργία, με πλεονασματικούς προϋπολογισμούς και με συνθήκες ασφάλειας και σταθερότητας για την οικονομία και την κοινωνία. Και ασφαλώς αυτά επιτεύχθηκαν με τις θυσίες του κυπριακού λαού. Όμως, υπήρξε και η πολιτική καθοδήγηση των διαφόρων πολιτικών ηγεσιών. Αντίθετα, εάν στην επόμενη Βουλή υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός ατόμων που πολιτεύονται με προχειρότητα, επιπολαιότητα, δημαγωγία και λαϊκισμό, τότε θα υπάρχει κόστος για την οικονομία και τα πράγματα θα εξελιχθούν επικίνδυνα για την Κύπρο.

—Εκτός από αυτά που αναφέρατε, είναι και η διαφθορά σε υψηλό επίπεδο.
—Ναι, αλλά η διαφθορά δεν θα καταπολεμηθεί τινάζοντας τη χώρα στον αέρα.

—Γιατί να ψηφίσει κάποιος το ΔΗΚΟ; Μοιάζει να χάνει τον λόγο υπαρκτός του. Έχει περάσει στην κοινωνία ότι απλώς επιθυμεί να είναι με κάθε τρόπο κοντά στην εξουσία.
—Το ΔΗΚΟ απέδειξε πως, είτε είναι στην κυβέρνηση είτε είναι στην αντιπολίτευση, διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία του κράτους. Και επειδή ακούμε συχνά την κατηγορία ότι πήμε μια Αριστερά και μια Δεξιά, απαντώ ότι

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ, υποψήφιος βουλευτής ΔΗΚΟ Λευκωσίας

Το ΑΛΜΑ δεν είναι κεντρώο κόμμα

Είναι το εκλογικό επιτελείο του Οδυσσέα για τις Προεδρικές και γι' αυτό ήδη φλερτάρει πολιτικά με το ΑΚΕΛ

«**Ναι, είμαστε** καλύτεροι», απαντά ο Χρύσης Παντελίδης στο ερώτημα που τίθεται από νέα σχήματα «γιατί οι άλλοι είναι καλύτεροι;» και παραθέτει επιχειρήματα προς τεκμηρίωση της θέσης του.

το ΔΗΚΟ πάει μπροστά. Και προσθέτω, πως, ευτυχώς που υπάρχει το κεντρώο ΔΗΚΟ, γιατί αλλιώς η χώρα θα ήταν μονίμως σε αδιέξοδο.

—Δεν φαίνεται πάντως να είναι αυτή η αντίληψη στην κοινωνία για το ΔΗΚΟ.

—Υπάρχει μια αντίδραση προς τα ιστορικά κόμματα και αυτό ασφαλώς επηρεάζει και το ΔΗΚΟ.

—Τι θα σημαίνει για την ηγεσία του ΔΗΚΟ πιθανή επιβεβαίωση των δημοσκοπήσεων στην κάλπη;
—Το ΔΗΚΟ θα πετύχει τους στόχους του, θα διατηρήσει τον ρυθμιστικό του ρόλο και ίσως να είναι και το μοναδικό κεντρώο κόμμα στην επόμενη Βουλή.

—Και το ΑΛΜΑ τοποθετείται στον κεντρώο χώρο.

—Το ΑΛΜΑ δεν είναι κεντρώο κόμμα, είναι το εκλογικό επιτελείο του Οδυσσέα Μιχαηλίδη για

τις προεδρικές εκλογές του 2028. Και γι' αυτό ήδη φλερτάρει πολιτικά με το ΑΚΕΛ.

—Το ΑΛΜΑ είναι σε αντιπαράθεση και με το ΑΚΕΛ. Υπήρξαν αναφορές του κ. Μιχαηλίδη για ζητήματα διαφθοράς κατά του ΑΚΕΛ, αφήνοντας σκιές και κατά του κ. Στεφάνου. Υπήρξαν διαφορετικές τοποθετήσεις σχετικά με ζητήματα της οικονομίας, του ΝΑΤΟ κτλ. Και είναι και η σύγκρουση Ειρήνης Χαραλαμπίδου - ΑΚΕΛ.

—Δεν έχω διαπιστώσει οποιαδήποτε σοβαρή πολιτική αντιπαράθεση ανάμεσα στο ΑΛΜΑ και το ΑΚΕΛ. Αντιθέτως, το ΑΛΜΑ αποφεύγει επιμελώς να τοποθετηθεί για θέματα που μπορεί να εννοχλήσουν το ΑΚΕΛ, όπως το Κυπριακό, τα διεθνή, οι σχέσεις με την Ελλάδα και το Ισραήλ και άλλα παρόμοια.

—Γιατί τόσο ένταση με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη; Επειδή αντιεί

ψήφους από το ΔΗΚΟ; Ξαφνικά δίνετε την εντύπωση ότι όσο ήταν γενικός ελεγκτής τα έκανε σχεδόν όλα λάθος, ενώ τότε τον στηρίζατε. Μέχρι και τον κρατικό προϋπολογισμό καταψηφίσατε στο πλαίσιο στήριξης του.
—Το ΔΗΚΟ στήριξε τον θεσμό της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αλλά και τον κ. Μιχαηλίδη σε κρίσιμες στιγμές. Και όμως, πλέον, ο κ. Μιχαηλίδης ως κοιματάρχης επιτίθεται διαρκώς στο ΔΗΚΟ και συμπεριφέρεται με αγνωμοσύνη απέναντί μας. Και προκαλεί την ένταση που λέτε.

—Λέτε ότι για την προεδρία της Βουλής θα παίξει ρόλο το αποτέλεσμα, πόσα κόμματα θα μπουν στη Βουλή και οι έδρες που θα πάρει το καθένα. Παρ' όλα αυτά, η δική σας θέση ποια είναι; Πρέπει να διεκδικήσει το ΔΗΚΟ την προεδρία της Βουλής;

—Το ΔΗΚΟ οφείλει να έχει στις επιλογές του και τη διεκδί-

κηση της προεδρίας της Βουλής. Όμως, αυτό θα εξαρτηθεί από το αποτέλεσμα των εκλογών και τις δυνατότητες συνεργασιών. Και ασφαλώς, σε τέτοια περίπτωση, ο Νικόλας Παπαδόπουλος έχει τον πρώτο λόγο. Από κει και πέρα, οι αποφάσεις θα ληφθούν από τα συλλογικά όργανα.

—Έχει εκφράσει πρόθεση διεκδίκησης της προεδρίας της Βουλής ο κ. Παπαδόπουλος;
—Εξ όσων γνωρίζω, όχι.

—Με τον ΔΗΣΥ υπάρχει κάποια συνεννόηση για την προεδρία της Βουλής;

—Εξ όσων γνωρίζω δεν υπάρχει οποιαδήποτε συνεννόηση με κανένα κόμμα για αυτό το θέμα. Και είναι και λογικό. Αυτά θα συζητηθούν μετά τις εκλογές.

—Θα συζητήσετε και αν χρειαστεί θα συνεργαστείτε και με το ΕΛΑΜ για την προεδρία της Βουλής;

—Πιστεύω θα πρέπει να συζητήσουμε με όποιον θέλει να συζητήσει μαζί μας. Είναι λανθασμένη η απομόνωση οποιουδήποτε κοινοβουλευτικού κόμματος. Έχουμε, ναι, πολλές διαφωνίες με το ΕΛΑΜ, αλλά η ζύμωση στην πολιτική πρέπει να γίνεται στη βάση του διαλόγου και όχι στη βάση της απομόνωσης. Η χώρα θα πρέπει να λειτουργεί και γι' αυτό πρέπει εντός του Κοινοβουλίου να υπάρχει η μέγιστη δυνατή συνεννόηση.

—Το ΔΗΚΟ άσκησε δριμύεια κριτική κατά του ΕΛΑΜ κατά καιρούς, κάνοντας λόγο για λαϊκισμό και επικίνδυνες πολιτικές. Αρκετές φορές προβάλλατε ως επικείμενη ότι ψηφίζουν μαζί με το ΑΚΕΛ στη Βουλή. Μάλιστα σε παλαιότερη συνέντευξή μας είχατε ασκήσει κριτική και στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη ότι επιδεικνύει ανοχή προς το ΕΛΑΜ. Τώρα αφήνετε ανοικτό το ενδεχόμενο να συνομιλήσετε μαζί τους για την προεδρία της Βουλής.

—Θα επικρίνω όποιον λαϊκίζει, θα εκφράζω διαφωνία εκεί που διαφωνώ. Αυτό κάνω απέναντι σε όλους. Και ξαναλέω ότι η απομόνωση δεν ωφελεί τη χώρα. Αλλιώς, ακόμα και το ΑΚΕΛ που λέει ότι τάχατες απομονώνει το ΕΛΑΜ, μια χαρά αξιοποίησε τις ψήφους του σε σειρά Προτάσεων Νόμων που ήθελαν και οι δύο να περάσουν.

—Βρίσκετε μπροστά σας στην προεκλογική τις διαφωνίες που εκφράσατε κατά καιρούς με την κυβέρνηση;

—Τις βρίσκω μπροστά μου ως έπαινο προς εμένα για την ειλικρίνεια, την ευθύτητα, την ακεραιότητα και τον καθαρό λόγο μου. Ο κόσμος εκτιμά ιδιαιτέρως αυτά τα χαρακτηριστικά, ακόμα και αν διαφωνεί.

—Αντισταθμίζονται οι στόχοι σας είναι να επανεκλεγείτε βουλευτής, όμως θα ήθελα να σχολιάσετε τη δήλωση του κ. Παμπορίδη ότι θα μπορούσατε να είστε πρόεδρος της Βουλής.

—Ιδιαίτερως τιμητική δήλωση, ειδικά, αν αναλογιστεί κανείς ότι είμαι ο μόνος απλός βουλευτής ανάμεσα στα τέσσερα ονόματα που ανέφερε.

“
Πιστεύω θα πρέπει να συζητήσουμε με όποιον θέλει να συζητήσει μαζί μας. Είναι λανθασμένη η απομόνωση οποιουδήποτε κοινοβουλευτικού κόμματος. Έχουμε, ναι, πολλές διαφωνίες με το ΕΛΑΜ, αλλά η ζύμωση στην πολιτική πρέπει να γίνεται στη βάση του διαλόγου και όχι στη βάση της απομόνωσης.

Δεν θεωρώ αφύσικο να απευθύνει κάλεσμα ο Πρόεδρος στον ΔΗΣΥ

—Οι βουλευτικές εκλογές και η εκλογή προέδρου της Βουλής λειτουργούν ως δείκτης για τις Προεδρικές. Εάν ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης επαναδιεκδικήσει, θεωρείτε ότι το ΔΗΚΟ πρέπει να τον στηρίξει;

—Από τη στιγμή που το ΔΗΚΟ στηρίζει και στηρίζει τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, προφανώς η επιλογή στήριξης του είναι στο τραπέζι, όμως είναι πρόωρη οποιαδήποτε συζήτηση περί Προεδρικών.

—Υπάρχει και ο ισχυρισμός ότι το ΔΗΚΟ είναι εγκλωβισμένο γιατί ο κ. Χριστοδουλίδης έχει διεισδύσει πολύ βαθιά στο κόμμα, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή πιθανή αποχώρηση του ΔΗΚΟ από την κυβέρνηση.

—Δεν διαπιστώνω ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης έχει διεισ-

δύσει στο ΔΗΚΟ και ούτε θεωρώ ότι έχει διάθεση, τρόπο ή λόγο για κάτι τέτοιο.

—Ακούγεται πάντως και το σενάριο συνεργασίας ΔΗΣΥ-ΔΗΚΟ με τον Κωνσταντίνο Γιωρκάτζη υποψήφιο για το 2028.

—Είναι ένα σενάριο που διαβάζω στα μέσα ενημέρωσης. Εξ όσων γνωρίζω δεν συζητείται κάτι τέτοιο.

—Υπάρχει πρόθεση συνεργασίας με τον ΔΗΣΥ για το 228;
—Πρόωρη κάθε συζήτηση.

—Δημοσιογραφικές πληροφορίες φέρουν τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη να απευθύνει νέο κάλεσμα στον ΔΗΣΥ μετά τις βουλευτικές για συμμετοχή στην κυβέρνηση. Συζητήθηκε αυτό το ενδε-

Χωρίς τη στήριξη του ΔΗΣΥ στη Βουλή, τιποτε από όσα νομοθετικά έχει πετύχει η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη δεν θα είχε επιτευχθεί. Όπως ακριβώς έβαλε πλάτη το ΔΗΚΟ στη δεκαετία της κρίσης για να κρατηθεί η χώρα σε μια σταθερή πορεία.

χόμενο με το ΔΗΚΟ; Ποια είναι η θέση σας;

—Κατ' αρχάς, θέλω να αναγνωρίσω το γεγονός ότι χωρίς τη στήριξη του ΔΗΣΥ στη Βουλή, τίποτε από όσα νομοθετικά έχει πετύχει η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη δεν θα είχε επιτευχθεί. Όπως ακριβώς έβαλε πλάτη το ΔΗΚΟ στη δεκαετία της κρίσης για να κρατηθεί η χώρα σε μια σταθερή πορεία. Επομένως, δεν θεωρώ αφύσικο να απευθύνει κάλεσμα ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης στον ΔΗΣΥ για συμμετοχή. Από εκεί και πέρα είναι θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας αν θα το κάνει και του ΔΗΣΥ τι θα πράξει.

—Θα συζητήσετε και με το ΕΛΑΜ ενόψει προεδρικών εκλογών, όπως λέτε ότι μπορείτε να το πράξετε για την προεδρία της

Βουλής; Θα μπορούσε το ΔΗΚΟ να συμμετέχει στην ίδια κυβέρνηση με το ΕΛΑΜ;

—Η συζήτηση για το 2028 είναι πρόωρη. Όμως, επαναλαμβάνω ότι οι πολιτικές διαφορές πρέπει να εκδηλώνονται με αντιπαράθεση επιχειρημάτων και όχι με απομόνωση. Η απομόνωση οδηγεί σε αντίθετα αποτελέσματα.

—Συνεπώς, θα συζητήσετε για τις προεδρικές και με το ΕΛΑΜ;

—Πιστεύω θα πρέπει να συζητήσουμε με όποιον θέλει να συζητήσει μαζί μας.

—Η συζήτηση για δημιουργία ενός κεντροδεξιού μετώπου περιλαμβάνει ΔΗΣΥ, ΔΗΚΟ, ΔΗΠΑ και προσωπικότητες ή τελικά χωράει και το ΕΛΑΜ;

—Η συζήτηση για ένα κεντρο-

δεξιό μέτωπο με σκοπό τη διατήρηση της σταθερότητας περιλαμβάνει όλες τις δυνάμεις που στηρίζουν τη λειτουργία του κράτους, την ελεύθερη οικονομία, το κοινωνικό κράτος, το ευρώ, τις συμμαχίες με την Ελλάδα, τη Γαλλία και το Ισραήλ και τον ευρωπαϊκό —και άρα δυτικό— προσανατολισμό της χώρας.

—Σχετικά με την προεδρία του ΔΗΚΟ, ακούγεται στο παρασκήνιο ότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος αποχωρεί μετά τις εκλογές ανεξαρτήτως αποτελέσματος.

—Εξ όσων γνωρίζω δεν ισχύει κάτι τέτοιο. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος αποδεκνύει καθημερινά, μέσα από μια πολύ έντονη δράση, ότι δίνει αυτή τη μάχη με αποφασιστικότητα για το παρόν και για το μέλλον του ΔΗΚΟ.

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Κριτική και συστάσεις προς την Κυπριακή Δημοκρατία χαρακτηρίζουν τα Συμπεράσματα που εξέδωσε η Επιτροπή Εξάλειψης των Φυλετικών Διακρίσεων του ΟΗΕ, διατυπώνοντας «ανησυχία» για εμπόδια στην απόλαυση ισότιμων δικαιωμάτων των Τουρκοκυπρίων σε σύγκριση με τους Έλληνοκυπρίους. Η Επιτροπή αφήνει αιχμές για δυσκολία στην απόκτηση κυπριακής ιθαγένειας στα παιδιά από «μεικτούς γάμους», ενώ ζητάει από τη Λευκωσία «να διασφαλίσει στην πράξη την πρόσβαση στην ιθαγένεια χωρίς διακρίσεις». Παράλληλα, εκφράζει ανησυχία για παροχή ισπ πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες, στην απασχόληση, ακόμη και στην υγειονομική περίθαλψη. Η ανησυχία που διατυπώνει η Επιτροπή, εκτείνεται και σε ενδεχόμενες διακρίσεις που αφορούν στη χρήση της τουρκικής γλώσσας όχι μόνο στην εκπαίδευση αλλά και στη δημόσια διοίκηση, χαρακτηρίζοντας «περιορισμένη» την πρακτική της χρήση, ενώ καλεί τη Λευκωσία «να εξάλειψει τα γλωσσικά εμπόδια που εισάγουν διακρίσεις».

Πριν από την έκδοση των Συστάσεων της Επιτροπής, πρόεδρος της οποίας είναι ο Τούρκος Gun Kut, διεξήχθη μια «ζωηρή ακρόαση» έξι περίπου ωρών, στο πλαίσιο της οποίας διατυπώθηκαν επικρίσεις υπό μορφή ανησυχιών κατά της Λευκωσίας. Αγγίζοντας τον τερματισμό των λεγόμενων εμπάργκο, δηλαδή της ούτω καλούμενης «απομόνωσης» της τουρκοκυπριακής κοινότητας και απαιτώντας μια «ευελιξία» από την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία παραπέμπει ευθέως σε αναγνώριση των πραγματικότητων που δημιουργήθηκαν επί του εδάφους, παρακάμπτοντας την κατοχή. Πολλές ήταν και οι υποδεικτικές αναφορές για την αναγνώριση των παιδιών Τουρκοκυπρίων από μεικτούς γάμους, σύσταση που έσπευσε ήδη να κεφαλαιοποιήσει τόσο ο Τουφάν Ερχιουρμαν με δημόσιες δηλώσεις, όσο και το τουρκικό ΥΠΕΞ, δημιουργώντας την εικόνα ενός ανοικτού καναλιού επικοινωνίας με τον Gun Kut.

Αν και ο πρόεδρος της Επιτροπής δεν λαμβάνει τον λόγο στις συζητήσεις και συνεπώς δεν τοποθετήθηκε, το βάρος της άσκησης των επικρίσεων κατά της Λευκωσίας είχε αναλάβει ο Chrispine Gwalawala Sibande, εμπειρογνώμονας της Επιτροπής από το Μαλάουι και «συνεισνητής» της έκθεσης για την Κύπρο. Ο κ. Sibande επιστράτευσε τον Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής, ασκώντας κριτικά για περιορισμό της ελεύθερης διακίνησης και υποστηρίζοντας ότι «από τον Αύγουστο του 2025, μόνο (σ.σ. όσοι κατέχουν) έγκυρες ταυτότητες της Κυπριακής Δημοκρατίας ή κάρτες πολιτών της Ε.Ε. επιτρέπεται να διακινούνται από τον βορρά προς τον νότο, περιορίζοντας άτομα που κατέχουν τουρκικά έγγραφα». Πρόσθεσε δε ότι «όσοι διαθέτουν μόνο πιστοποιητικά γέννησης ή περιορισμένα έγγραφα αντιμετωπίζουν αυξημένο έλεγχο, απαιτώντας επικυρωμένα αντίγραφα των εγγράφων τους για να περάσουν». Παράλληλα, ο εμπειρογνώμονας της Επιτροπής, φόρτωσε στις Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας την ευθύνη να εφαρμόσουν τη διεθνή Σύμβαση για την εξάλει-

Η Επιτροπή Εξάλειψης των Φυλετικών Διακρίσεων του ΟΗΕ αφήνει αιχμές για δυσκολία στην απόκτηση κυπριακής ιθαγένειας στα παιδιά από «μεικτούς γάμους», ενώ ζητάει από τη Λευκωσία «να διασφαλίσει στην πράξη την πρόσβαση στην ιθαγένεια χωρίς διακρίσεις».

Μας τράβηξε το αφτί ο ΟΗΕ για τους Τουρκοκυπρίους

Συστάσεις από την Επιτροπή Εξάλειψης Φυλετικών Διακρίσεων για ίσα δικαιώματα, συμμετοχή σε δημόσιους θεσμούς και μεικτούς γάμους

ψη κάθε μορφής φυλετικής διάκρισης «σε όλη την επικράτεια», ακόμη δηλαδή και στις κατεχόμενες περιοχές, όπου ως γνωστόν οι κυπριακές Αρχές δεν ασκούν αποτελεσματικό έλεγχο.

Τα θέματα που τέθηκαν στη συζήτηση, στις 16-17 Απριλίου, ήταν πάρα πολλά. Και η Λευκωσία αναγκάστηκε να υπενθυμίσει στα όσα επιχειρήθηκε να καταλογιστούν στις κυπριακές Αρχές, αλλά η έκδοση αυστηρών συστάσεων ήταν μάλλον προδιαγεγραμμένη, όπως άλλωστε προκύπτει εκ του αποτελέσματος.

Οι Συστάσεις εκδόθηκαν τελικά δύο εβδομάδες μετά τη συζήτηση στην Επιτροπή Εξάλειψης των Φυλετικών Διακρίσεων και εκφράζουν, μεταξύ άλλων, ανησυχία για τον τρόπο με τον οποίο η Κυπριακή Δημοκρατία λειτουργεί έναντι της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Επισμαίνουν:

• **Η Επιτροπή** εκφράζει την ανησυχία της για αναφορές σχετικά με εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι Τουρκοκύπριοι στην ισότιμη απόλαυση δικαιωμάτων σε σύγκριση με τους Έλληνοκύπριους, σύμφωνα με το Σύνταγμα του Κράτους Μέρους (σ.σ. της Σύμβασης, εν προκειμένω της Κυπριακής Δημοκρατίας), συμπεριλαμβανομένων των παιδιών από μεικτούς γάμους Τουρκοκυπρίων, τα οποία φέρονται να αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες στην

Επιχειρώντας να απαντήσει μία προς μία στις ανησυχίες και επικρίσεις που διατυπώθηκαν, το κυπριακό ΥΠΕΞ παρέπεμψε στα σημεία διέλευσης στο πλαίσιο του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής.

απόκτηση ιθαγένειας. Η Επιτροπή ανησυχεί επίσης για αναφορές σχετικά με την περιορισμένη ένταξη των Τουρκοκυπρίων σε δημόσιους θεσμούς, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας υπηρεσίας, της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος. Εκφράζει επίσης την ανησυχία της για αναφορές περί άνισης πρόσβασης σε υπηρεσίες και ευκαιρίες, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της υγείας, της απασχόλησης, της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και της συμμετοχής στον αθλητισμό και την πολιτιστική ζωή.

• **Η Επιτροπή** συνιστά στο Κράτος Μέρος να λάβει συγκεκριμένα και στοχευμένα μέτρα για την εξάλειψη των διαθροωτικών εμποδίων που επηρεάζουν τους Τουρκοκύπριους, μεταξύ άλλων, διασφαλίζοντας στην πράξη την πρόσβαση στην ιθαγένεια χωρίς διακρίσεις, προωθώντας την αποτελεσματική εκπροσώπησή τους σε δημόσιους θεσμούς και παρέχοντας εγγυήσεις για ίση πρόσβαση, στην πράξη, σε δημόσιες υπηρεσίες, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη, καθώς

και την πολιτιστική και κοινωνική ζωή, σύμφωνα με το Σύνταγμα του Κράτους Μέρους. Συνιστά περαιτέρω στο Κράτος Μέρος να παρακολουθεί την εφαρμογή και να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την επιτευχθείσα πρόοδο.

• **Σημειώνοντας** τις πληροφορίες που παρέχει το Κράτος Μέρος σχετικά με τα μέτρα για την επέκταση της διδασκαλίας και της χρήσης της τουρκικής γλώσσας, η Επιτροπή ανησυχεί για αναφορές ότι οι γλωσσικές απαιτήσεις για ορισμένους τύπους θέσεων εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των εξετάσεων επάρκειας στην ελληνική γλώσσα, ενδέχεται να έχουν στην πράξη συνέπειες δυσμενούς διάκρισης, παρά το γεγονός ότι η τουρκική είναι επίσημη γλώσσα. Η Επιτροπή ανησυχεί επίσης για αναφορές σχετικά με περιορισμένη πρακτική χρήση της τουρκικής γλώσσας στη δημόσια διοίκηση και την εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της ανεπαρκούς διαθεσιμότητας εκπαιδευσης στην τουρκική γλώσσα σε ορισμένες περιοχές.

• **Η Επιτροπή** συνιστά στο Κράτος Μέρος να εξάλειψει τα γλωσσικά εμπόδια που εισάγουν διακρίσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική χρήση της τουρκικής γλώσσας στη δημόσια διοίκηση και την εκπαίδευση».

Ξενοφοβία και βουλευτές

Η Επιτροπή σημειώνει τα διάφορα νομοθετικά και πολιτικά μέτρα που υιοθέτησε η Κύπρος για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους.

Ωστόσο, διαπιστώνει «ανεπαρκή μέτρα» για την παρακολούθηση και την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στα Μέσα Ενημέρωσης, στο διαδίκτυο, στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και σε σχέση με αθλητικά γεγονότα. Παράλληλα, σημειώνει αναφορές για «ξενοφοβικές εκφράσεις κατά Τουρκοκυπρίων, αλλοδαπών, ιδιαίτερα των μεταναστών εργατών, των μουσουλμανικών κοινοτήτων και των ατόμων αφρικανικής καταγωγής». Οι οποίοι, όπως αναφέρει, συχνά παρουσιάζονται ως απειλές για την απασχόληση, τη δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού, τον πολιτισμό ή τη θρησκεία, καθώς και για τη χρήση της ξενοφοβίας ως πολιτικού εργαλείου, μεταξύ άλλων και από μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Η Επιτροπή χαρακτηρίζει επίσης ως ανεπαρκή την εφαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις ψηφιακές υπηρεσίες που αφορούν στην αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο. Συνιστά στην Κυπριακή Δημοκρατία να λάβει ολοκληρωμένα μέτρα για την παρακολούθηση και την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, στο διαδίκτυο, στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και σε αθλητικές εκδηλώσεις, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης αποτελεσματικών μηχανισμών για την αναφορά και την αφαίρεση ρατσιστικού περιεχομένου στο διαδίκτυο. Παράλληλα, συστήνει εντατικοποίηση της κατάρτισης των στελεχών επιβολής του νόμου, των εισαγγελέων και των δικαστών σχετικά με τον εντοπισμό, τη διερεύνηση και τη δίωξη της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους, και να διασφαλίσει ότι τα θύματα έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα.

Διακρίσεις κατά οικιακών βοηθών

Η Επιτροπή ανησυχεί, όπως αναφέρει, και για αναφορές σχετικά με εκμετάλλευση και κακοποίηση μεταναστών εργατών στην Κύπρο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απασχολούνται σε τομείς χαμηλής ειδίκευσης, όπως η γεωργία, η οικιακή εργασία και οι υπηρεσίες. «Ανησυχεί επίσης για ισχυρισμούς περί υπερβολικών ωρών εργασίας, μη καταβολής ή καθυστέρησης στην καταβολή μισθών, κατάσχες εγγράφων ταυτότητας και υποβαθμισμένων συνθηκών διαβίωσης».

Η Επιτροπή εκφράζει ακόμη ανησυχία για το γεγονός ότι το καθεστώς διαμονής των μεταναστών εργατών εξακολουθεί συχνά να συνδέεται με συγκεκριμένο εργοδότη, γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει εξάρτηση και να αυξήσει την ευάλωτότητά τους σε κακοποίηση.

Όπως ακόμη αναφέρεται, «η Επιτροπή ανησυχεί επίσης για αναφορές σχετικά με εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες εργάτες στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη και σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της περιορισμένης πρόσβασης σε νομική αρωγή, του φόβου αντιποίνων ή απέλασης, των γλωσσικών εμποδίων και των ανεπαρκών επιθεωρήσεων εργασίας, ιδιαίτερα σε ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακούς εργαζόμενους».

Η Λευκωσία υπενθυμίζει τις αυτονόητες συνέπειες εισβολής-κατοχής

Απαντώντας στις αιχμές και επικρίσεις που ακούστηκαν στη συζήτηση, η Λευκωσία αναγκάστηκε να επικαλεστεί «τα αυτονόητα», με αφετηρία την τουρκική εισβολή του 1974 και τη συνεχιζόμενη κατοχή, συνεπεία των οποίων, «δεν είναι σε θέση να ασκήσει αποτελεσματικό έλεγχο σε όλη την επικράτεια της και συνεπώς δεν μπορεί να διασφαλίσει την εφαρμογή των μέσων ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις περιοχές που δεν ελέγχει».

Στο πλαίσιο των απαντήσεών του, όπως προκύπτουν από τα έγγραφα που δημοσιοποιήθηκαν στην ιστοσελίδα της Επιτροπής του ΟΗΕ, το κυπριακό ΥΠΕΞ ανέφερε παράλληλα ότι «η μετακίνηση προσώπων και αγαθών από τις κατεχόμενες περιοχές προς τις περιοχές που ελέγχονται από την κυβέρνηση ρυθμίζεται από τον Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής», διευκρινίζοντας ότι δεν αποτελεί εξωτερικό σύνορο αλλά προσωρινό μέτρο μέχρι την επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Επιχειρώντας να απαντήσει μία προς μία στις ανησυχίες και επικρίσεις που διατυπώθηκαν, το κυπριακό ΥΠΕΞ παρέπεμψε στα σημεία διέλευσης στο πλαίσιο του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής, ενώ επεσήμανε τα νόμιμα σημεία εισόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία. Και επανέλαβε ότι η είσοδος στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω οποιουδήποτε άλλου λιμένα ή αεροδρομίου σε περιοχή της Κύπρου στην οποία η κυβέρνηση της Δημοκρατίας δεν ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο (κατεχόμενη από την Τουρκία περιοχή) είναι παράνομη. Αφού εξήγησε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μπορεί να παρέχει προξενική προστασία ή να εγγυηθεί ασφάλεια στις κατεχόμενες περιοχές, διαβεβαίωσε την Επιτροπή ότι οι κυβερνητικές υπηρεσίες παρέχουν πληροφορίες στα ελληνικά, τουρκικά και αγγλικά, ενώ τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, απασχολούν τουρκόφωνους πολίτες. Σχετικά με την απασχόληση, η Λευκωσία διαβεβαίωσε την Επιτροπή ότι οι εξετάσεις για τη δημόσια υπηρεσία είναι ανοικτές σε όλους τους πολίτες που πληρούν τα κριτήρια, ενώ οι εξετάσεις για τη διπλωματική υπηρεσία παρέχονται και στην τουρκική γλώσσα για τους Τουρκοκύπριους. Πέραν αυτών, η Λευκωσία υπενθύμισε την παράνομη ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ», το ψήφισμα του Σ.Α. ΟΗΕ 541 και το ψήφισμα 550 Σ.Α. ΟΗΕ που καλεί τα κράτη-μέλη να μην συνδράμουν την αποσχιστική οντότητα, ως επίσης και τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ που θεωρεί ότι το παράνομο μόρφωμα των κατεχομένων είναι υποτελής και ελέγχεται από την Τουρκία.

ALMIRAL[®] FORTE

2,32% γέλν
δισαιθυλαμμωνιούχος δικλοφαινάκη

ΜΕDΟCHEMIE

NEO
ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΟ

Κινήσου ελεύθερα, απόλαυσε τη ζωή!

VOGUE

GREECE

IN
FLOWN

CAMILA MORRONE BY EMMA SUMMERTON

17/05

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στον δρόμο προς την κάλπη

Γιατί διεκδικούν μία θέση στο Κοινοβούλιο και τι είναι αυτό που τους ξεχωρίζει από τους συνυποψηφίους τους

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Τρεις υποψήφιοι βουλευτές βρίσκονται απέναντι στις προκλήσεις της

εποχής δύο εβδομάδες πριν από τις εκλογές. Στις συνεντεύξεις τους στην «Κ» αναφέρονται στα φαινόμενα διαφθοράς και την έλλειψη διαφάνειας.

Ο βουλευτής εκ νέου υποψήφιος με το ΑΚΕΛ στην επαρχία Αμμοχώστου Γιώργος Κουκουμιάς, ο βουλευτής εκ νέου υποψήφιος του ΔΗΣΥ επίσης

στην επαρχία Αμμοχώστου Νίκος Γεωργίου και ο υποψήφιος βουλευτής της Άμεσης Δημοκρατίας στη Λευκωσία Γιάννης Λαούρης στέλλουν

το δικό τους μήνυμα στους ψηφοφόρους και αναλύουν και την πρώτη πρόταση νόμου που θα καταθέσουν στη Βουλή.

1

Στη δύσκολη προεκλογική περίοδο που διανύουμε, ποιες είναι οι προτεραιότητες του κόμματός σας;

Γιώργος Κουκουμιάς

Βουλευτής ΑΚΕΛ - Εκπρόσωπος Τύπου του κόμματος
Υποψήφιος βουλευτής ΑΚΕΛ Αμμοχώστου

2

Πού στέκεστε σήμερα όσον αφορά τα φαινόμενα διαφθοράς και την έλλειψη διαφάνειας;

Γιάννης Λαούρης

Νευροεπιστήμονας
Υποψήφιος με το κόμμα της Άμεσης Δημοκρατίας

3

Ποιο είναι το μήνυμα που θέλετε να στείλετε στους ψηφοφόρους λίγες μέρες πριν από τις εκλογές;

Νίκος Γεωργίου

Βουλευτής ΔΗΣΥ - Νομικός
Υποψήφιος βουλευτής ΔΗΣΥ Αμμοχώστου

5

Θα ψηφίζατε ποτέ εκτός κομματικής γραμμής, αν αυτή ερχόταν σε σύγκρουση με τα πιστεύω και τις αξίες σας;

6

Σε τι διαφέρετε από τους συνυποψηφίους σας, ώστε οι πολίτες να επιλέξουν εσάς για να τους εκπροσωπήσετε στο Κοινοβούλιο;

1 **Πρώτη προτεραιότητά** μας είναι τα μεγάλα ζητήματα που πιέζουν την κοινωνία: το νέο κύμα ακρίβειας, οι χαμηλοί μισθοί και συντάξεις, η στεγαστική κρίση, η ασυδυσία των τραπεζών. Εμείς επιδιώκουμε να γίνει, έστω και στις μέρες που απομένουν, πραγματική συζήτηση για όλα αυτά και τι προτείνει ο καθένας. Πρέπει ταυτόχρονα να γίνει συζήτηση και για αυτό που συντελέστηκε στη χώρα μας τα τελευταία 10-12 χρόνια, σύμφωνα με διεθνείς εκθέσεις: το 1% των πλουσιότερων Κυπρίων τριπλασίασε τον πλούτο του, το πλουσιότερο 10% ελέγχει τα 2/3 του πλούτου της χώρας, ενώ το υπόλοιπο 90% των Κυπρίων ζει με ό,τι απομένει. Αυτές οι ιλιγγιώδεις ανισότητες άλλαξαν τον χάρτη της οικονομίας και της κοινωνίας, έσπρωξαν το βιοτικό επίπεδο των Κυπρίων προς τα κάτω. Εδώ είναι λοιπόν που οι προτάσεις του ΑΚΕΛ διαφέρουν από όσα λένε τα υπόλοιπα κόμματα, αφού τολμούμε να συγκρουόμαστε με τα μεγάλα συμφέροντα που λυμαινόνται τον τόπο.

2 **Στεκόμαστε** απέναντι από την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη και τη Γενική Εισαγγελία, απέναντι από το «σύστημα Αναστασιάδων», απέναντι από όλο το σύστημα που διαπλέκει το κέρδος με τη διαφθορά. Το φαγοπότι με τα χρυσά διαβατήρια, όπως και οι υποθέσεις του μαύρου βαν και του videogate επιβεβαίωσαν ότι τα πλοκάμια όλου αυτού του συστήματος ξεκινούν από τον πυρήνα του κράτους και της κυβέρνησης. Η διαφθορά βέβαια είναι κατά κανόνα εξυπηρέτηση μεγάλων επιχειρηματικών συμφερόντων. Δεν είναι τυχαίο που όπως είδαμε στο videogate, ορισμένοι μεγαλοεπιχειρηματίες που έχουν την κυβέρνηση «ως να είναι η φιλενάδα τους» είναι οι ίδιοι που περνούν και μέσω των κοιμμάτων τους τις απαιτήσεις τους για τα εργασιακά, για την οικονομία, για τη φορολογία.

3 **Στο ιστορικό** σταυροδρόμι που βρίσκεται η Κύπρος, το δίλημμα της 24ης του Μάη δεν είναι μόνο εκλογικό και κομματικό. Είναι δίλημμα σε ποια πλευρά της κοινωνίας στέκεται ο καθένας και με ποιες αξίες πορεύεται. Είτε θα συνεχίσουν οι πολιτικές που υπηρετούν τις τράπεζες και το 1% των υπερπλουσίων, είτε θα βάλουμε πάνω από όλα τις ανάγκες της κοινωνίας και των εργαζομένων, την αξιοπρέπεια του λαού μας. Είτε θα αφεθεί η Ακροδεξιά να συνεχίζει την πορεία της για να βρεθεί στη διακυβέρνηση της χώρας, είτε θα τους φράξει τον δρόμο ο δημοκρατικός κόσμος. Είτε θα επικρατήσει ο συμβιβασμός με τη δικτοποίηση του νησιού, είτε θα κρατήσουμε ζωντανή την προοπτική για μια νέα προσπάθεια για την επανένωση.

4 **Πρώτα από όλα**, το ΑΚΕΛ θα επανέλθει με τις προτάσεις μας για τη φορολόγηση των υπερκερδών των τραπεζών και των εταιρειών ΑΠΕ, αλλά και με τις προτάσεις μας για να μπει φρένο στις μαζικές αγορές ακινήτων από ξένους επενδυτές. Επιπρόσθετα, η πρόταση του ΑΚΕΛ για τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας είναι κρίσιμη, αν θέλουμε να ξαναθεμελιώσουμε τις εργασιακές σχέσεις στον ιδιωτικό τομέα. Κάθε επιχείρηση που παίρνει έργα και συμβάσεις του Δημοσίου ή επικорνηγείται με κρατικό χρήμα θα πρέπει να έχει και να εφαρμόζει συλλογική σύμβαση για τους υπαλλήλους της με κατοχυρωμένα βασικά δικαιώματα. Έτσι θα διασφαλίσουμε ότι η ανάπτυξη θα επιστρέφει στον κόσμο της εργασίας.

5 **Είμαστε** στο ΑΚΕΛ επειδή ακριβώς εκφράζει τις αρχές και τις αξίες της Αριστεράς, οι οποίες είναι η πυξίδα για όλους μας, συλλογικά και ατομικά. Βέβαια, διαφορετικές απόψεις κι αναγνώσεις για επιμέρους πολιτικά ζητήματα, για θέματα τακτικής και χειρισμών πάντα υπάρχουν. Και είναι υγιείς αυτό.

6 **Ο καθένας** και η καθημέια μας στο ψηφοδέλτιο του ΑΚΕΛ Αριστερά Κοινωνική Συμμαχία φέρνει τις δικές του εμπειρίες, γνώσεις, προτεραιότητες και ευαισθησίες. Αλλά ακριβώς αυτό είναι που θα αξιολογήσει ο κόσμος και όχι ο καθένας για τον εαυτό του.

1 **Οι προτεραιότητές** μας είναι ξεκάθαρες: να δώσουμε πρακτικές λύσεις στα καθημερινά προβλήματα των πολιτών. Πρώτα η ακρίβεια, το κόστος ζωής, τα ενοίκια και η στέγη. Θέλουμε στοχευμένη στήριξη στους νέους, στις οικογένειες, στους χαμηλοσυνταξιούχους και στα άτομα με αναπηρίες. Παράλληλα, δίνουμε μεγάλη σημασία σε ένα κράτος πιο γρήγορο, πιο αποτελεσματικό, πιο δίκαιο και πιο διαφανές. Δεν ερχόμαστε να υποσχεθούμε τα πάντα σε όλους. Βάζουμε στόχους στους οποίους πρέπει να δοθεί προτεραιότητα, με σχέδιο, κοστολόγηση και σταδιακή εφαρμογή.

2 **Στεκόμαστε** απέναντι στη διαφθορά χωρίς μισόλογα. Η διαφθορά δεν είναι μόνο ποινικό ζήτημα, είναι ζήτημα εμπιστοσύνης, δημοκρατίας και ισότητας. Όταν ο πολίτης νιώθει ότι χρειάζεται «μέσο» για να εξυπηρετηθεί, τότε το κράτος έχει αποτύχει. Γι' αυτό προτείνουμε αποτελεσματικότερο κράτος, γρήγορη εξυπηρέτηση, ίση μεταχείριση και καθαρούς κανόνες. Επίσης, θεωρούμε αναγκαία την αποσύνδεση των κομμάτων από μεγάλα οικονομικά συμφέροντα και εξαρτήσεις από τα ΜΜΕ. Η πολιτική πρέπει να υπηρετεί τον πολίτη, όχι τους ισχυρούς.

3 **Το μήνυμά** μας προς τους ψηφοφόρους είναι απλό: η αλλαγή δεν θα έρθει, αν συνεχίσουμε να ψηφίζουμε με τον ίδιο τρόπο και να περιμένουμε διαφορετικό αποτέλεσμα. Η Άμεση Δημοκρατία Κύπρου θέλει να φέρει τη φωνή του πολίτη στο κέντρο των αποφάσεων. Ζητούμε από τους πολίτες να μας κρίνουν από τις προτάσεις μας, τη σοβαρότητα, τη διαφάνεια και την ειλικρίνεια μας και πάνω από όλα την ισχυρή πρόθεση και διάθεση να επιτύχουμε στους στόχους που βάζουμε. Δεν λέμε ότι όλα λύνονται από τη μια μέρα στην άλλη. Λέμε όμως ότι μπορούμε να ξεκινήσουμε από τα σωστά: τους πιο ευάλωτους, τη στέγη, την αξιοπρέπεια, τη διαφάνεια και ένα κράτος που σέβεται τον πολίτη.

4 **Δύσκολη** εργασία αφού ήδη επεξεργαζόμαστε δεκάδες θέματα. Οι πρώτες προτάσεις νόμων που πιθανόν να καταθέσουμε θα αφορούν θέματα διαφάνειας στην πολιτική ζωή και την αποσύνδεση των κομμάτων από οικονομικά συμφέροντα και εξαρτήσεις. Χρειαζόμαστε καθαρούς κανόνες για τη χρηματοδότηση κομμάτων, δημόσια λογοδοσία, αυστηρούς ελέγχους και πραγματική ανεξαρτησία από ιδιωτικά κεφάλαια και επηρροές. Αν θέλουμε να πείσουμε τον πολίτη ότι η πολιτική μπορεί να αλλάξει, πρέπει πρώτα να καθαρίσουμε τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το πολιτικό σύστημα.

5 **Στην ΑΔΚ** θα ζητούμε την άποψη των πολιτών για σημαντικά θέματα. Αυτό θα γίνεται αφού δοθεί ικανοποιητικός χρόνος διαβούλευσης στον κυβερνοχώρο για να έχουν οι πολίτες την ευκαιρία να ενημερωθούν, ακούσουν τις διαφορετικές απόψεις και αναπτύξουν τη δική τους κριτική άποψη. Αν η μεγάλη πλειοψηφία μας δώσει μια εντολή, οφείλουμε να την εκτελέσουμε. Αν διαφωνώ κάθετα σε κάτι και δεν πρόρεσα να πείσω, τότε η καλύτερή μου επιλογή είναι να απέχω. Δεν είναι θέμα κομματικής πειθαρχίας, αλλά σεβασμού προς αυτούς που υπηρετούμε. Η δική μου δέσμευση είναι ότι θα υπηρετώ πρώτα τους πολίτες και μετά οποιαδήποτε κομματική γραμμή.

6 **Η μεγαλύτερη** διαφορά μας είναι ότι προσφέρουμε ελπίδα και προοπτική, πιστεύουμε ακράδαντα ότι η Κύπρος αξίζει και μπορεί, και ότι θα αγωνιστούμε με νύχια και με δόντια να εφαρμόσουμε αυτά που υποσχόμαστε. Προτεραιοποιούμε πολιτικές με άμεσα κοινωνικά οφέλη και οι στόχοι μας συνοδεύονται από κοστολόγηση και ρεαλιστικές δράσεις που να εγγυούνται την εφαρμογή. Κατέχουμε και αξιοποιούμε την αιχμή της τεχνολογίας. Πιστεύουμε στην άμεση συμμετοχή των πολιτών, στη διαφάνεια και στην ευθύνη. Ζητούμε από τους πολίτες να μας επιλέξουν γιατί θα είμαστε μια φωνή καθαρή, πρακτική και ανθρώπινη μέσα στη Βουλή, όχι για να υπηρετήσουμε το σύστημα, αλλά για να το αλλάξουμε μαζί. Το μέλλον δεν είναι προκαθορισμένο, αλλά εναπόκειται σε μας να το δημιουργήσουμε!

1 **Οι πολίτες** χρειάζονται λύσεις και ουσιαστική ανταπόκριση στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά. Για το στεγαστικό, την ακρίβεια, την ασφάλεια. Είμαστε εδώ για τους νέους και τις νέες, τις οικογένειες, τους πρόσφυγες και τους αγρότες, τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους. Την ίδια στιγμή, παραμένει καθοριστική η ανάγκη να στηρίξουμε με υπευθυνότητα και συνέπεια τις προσπάθειες για επίλυση του εθνικού μας ζητήματος, με στόχο μια πατρίδα επανενωμένη, ασφαλή και ευρωπαϊκή. Να διασφαλίσουμε ότι η χώρα μας θα παραμείνει στη σωστή πλευρά της ιστορίας, με σταθερότητα, αξιοπιστία και προοπτική για τις επόμενες γενιές. Στην εποχή των εύκολων συνθημάτων και των επιφανειακών προσεγγίσεων, συνεχίζουμε να προτάσσουμε υπεύθυνες πολιτικές για τη σταθερότητα και την προοπτική που δικαιούται ο τόπος.

2 **Η κοινωνία** ζητάει απόδοση δικαιοσύνης και ανάληψη ευθυνών. Αυτά τα φαινόμενα πρέπει να αντιμετωπίζονται με πράξεις και συγκεκριμένες νομοθετικές πρωτοβουλίες, όχι με μεγάλα λόγια και επικοινωνιακές προσεγγίσεις. Ως βουλευτής κατέθεσα συγκεκριμένη πρόταση νόμου για πλήρη διαφάνεια στον Ανεξάρτητο Φορέα Κοινωνικής Στήριξης, προβλέποντας τη δημοσιοποίηση δωρεών πέραν ενός συγκεκριμένου ποσού, ώστε να ενισχυθεί η λογοδοσία και η εμπιστοσύνη των πολιτών προς τους θεσμούς. Παράλληλα, είχα ουσιαστική συμμετοχή στη διαμόρφωση και θέσπιση σημαντικών νομοθεσιών που αφορούν την ίδρυση της Ανεξαρτήτης Αρχής κατά της Διαφθοράς, καθώς και του πλαισίου για τη διαφάνεια στη λήψη δημόσιων αποφάσεων, με στόχο την ενίσχυση της θεσμικής θωράκισης και της χρηστής διοίκησης. Σε κάθε περίπτωση, η πολιτική οφείλει να υπηρετεί τους πολίτες και το δημόσιο συμφέρον, όχι να δημιουργεί σκιές, αμφιβολίες και υποψίες.

3 **Καταρχάς** θα ήθελα να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ για τη στήριξη και την εμπιστοσύνη όλα αυτά τα χρόνια, για το έργο που παράχθηκε εντός Βουλής και για τη δουλειά που κάναμε και έξω από αυτήν. Απ' εκεί και πέρα, εμείς διεκδικούμε με ξεκάθαρες θέσεις και ένα σχέδιο που διασφαλίζει σταθερότητα, ανάπτυξη και προοπτική για όλους. Αυτή είναι η διαφορά μας απέναντι στις πολιτικές δυνάμεις που μόνο καταγγέλλουν και αρέσκονται στον λαϊκισμό. Απ' εκεί και πέρα, οι πολίτες θα κρίνουν με βάση το έργο, τη συνέπεια και την παρουσία του καθενός. Στόχος μου είναι να συνεχίσω με σοβαρότητα, ειλικρίνεια και υπευθυνότητα.

4 **Ένα από τα ζητήματα** που θεωρώ ιδιαίτερα σημαντικά είναι η ενίσχυση της προσφυγικής πολιτικής, μέσα από την ίδρυση Εθνικού Ταμείου Απώλειας Χρήσης Κατεχομένων Περιουσιών, καθώς και ο εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας που αφορά την αγορά γης από υπηκόους τρίτων χωρών. Είναι ένα θέμα που συνδέεται άμεσα με το στεγαστικό πρόβλημα και την αύξηση των ενοικίων, κατ' επέκταση και την καθημερινότητα των πολιτών.

5 **Σέβομαι** τη θεσμική λειτουργία των κομμάτων. Ταυτόχρονα, όμως, κάθε πολιτικός οφείλει να λειτουργεί με βάση τη συνείδηση, τις αρχές και τις αξίες του. Εάν τα δύο έρθουν σε σύγκρουση, το θέμα δεν είναι μόνο η ψήφος εντός ή εκτός γραμμής, αλλά η ίδια η συμμετοχή στον πολιτικό χώρο. Μέχρι σήμερα απέδειξα ότι μπορώ να εκφράζω θέσεις με υπευθυνότητα και αποφασιστικότητα, πάντοτε μέσα στο πλαίσιο της παράταξής μου, την οποία τιμώ και υπηρετώ με συνέπεια.

6 **Οι πολίτες** πρέπει να κρίνουν. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός έχει τους υποψηφίους που χρειάζονται για να αναλάβουν το βάρος της ευθύνης για τις ευθύνες που καλούμαστε να διαχειριστούμε. Σε ό,τι αφορά προσωπικά, στόχος μου είναι να συνεχίσω με τα ίδια εφόδια. Προσληφμένους στην ουσία της πολιτικής, στην εξεύρεση λύσεων. Δίπλα στους πολίτες, με πολιτικό ήθος, μετριοπάθεια, περισσότερα έργα και λίγα λόγια. Οι πολίτες αναζητούν αξιοπιστία, εντιμότητα και αποτέλεσμα. Αυτά είναι τα στοιχεία που προσπαθώ να εκπροσωπώ καθημερινά.

Το τηλεφώνημα που ανέτρεψε τα γεγονότα

Οι κτηνοτρόφοι ζητούν τερματισμό μαζικών θανατώσεων ζώων – Καμία παρέκκλιση από τα πρωτόκολλα της Ε.Ε. λέει η κυβέρνηση

Της **ΡΑΦΑΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Έντονο είναι το παρασκήνιο που δημιουργήθηκε γύρω από τον αφθώδη πυρετό αλλά και την απόφαση των κτηνοτρόφων και συγκεκριμένα του νεοσύστατου Συνδέσμου «Η Φωνή των Κτηνοτρόφων», να αναστείλουν την υστίατη την προγραμματισμένη εδώ και μέρες διαμαρτυρία για την περασμένη Παρασκευή 8 Μαΐου. Επιστολές, τηλεφωνήματα, διαφωνίες, επαφές, δίνουν και παίρνουν το τελευταίο διάστημα, με τους αρμόδιους να προσπαθούν να ηρεμήσουν τα πνεύματα και να βρουν λύση σε αυτή τη δύσκολη εξίσωση. Οι κτηνοτρόφοι ζητούν από την πρώτη στιγμή να σταματήσουν οι μαζικές θανατώσεις ζώων, ενώ η κυβέρνηση κάνει ξεκάθαρο πως δεν γίνεται καμία παρέκκλιση από τα πρωτόκολλα της Ε.Ε.

Η κατάσταση έδειχνε να παίρνει αρνητική τροπή, όταν στις 23 Απριλίου οι κτηνοτρόφοι βρισκόνταν από το πρωί στους δρόμους, ημέρα κατά την οποία οι ηγέτες της Ε.Ε. έφθαναν στη χώρα μας, για το άτυπο Συμβούλιο. Κλειστοί δρόμοι, συνάντηση με την υπουργό Γεωργίας, άφιξη του υπουργού Δικαιοσύνης στο σημείο και ταλαιπωρία οδηγών σημάδεψαν εκείνη την ημέρα, με τους κτηνοτρόφους τελικά να αποχωρούν από το σημείο αργά το βράδυ.

Μια εβδομάδα αργότερα, αγανακτισμένοι από την όλη κατάσταση και με το αίσθημα πως έμειναν μόνοι να τους κατακλύζει, έστειλαν επιστολή με αποδέκτη τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ενώ την ίδια ώρα δημιουργήσαν δικό τους Σύνδεσμο, «Η Φωνή των Κτηνοτρόφων», τονίζοντας πως δεν εκπροσωπούνται ούτε από κόμματα ούτε από τις αγροτικές οργανώσεις. Η

Το ολιγόλεπτο τηλεφώνημα του Προέδρου της Δημοκρατίας, Νίκου Χριστοδουλίδη, στον πρόεδρο του Συνδέσμου, Νεόφυτο Νεοφύτου, αποδείχθηκε καθοριστικό για να αναβληθεί τελικά η διαμαρτυρία και το κλείσιμο του κόμβου της Ριζοελιάς την περασμένη Παρασκευή.

Η απόφαση των αγροτικών οργανώσεων να μη συμμετέχουν στη διαμαρτυρία, τονίζοντας πως οι συνάξεις μπορεί να αποτελέσουν πηγή διασποράς του ιού, έβγαλε στην επιφάνεια τις διαφορές των αγροτών και κτηνοτρόφων.

απόφαση των αγροτικών οργανώσεων να μη συμμετέχουν στη διαμαρτυρία, τονίζοντας πως οι συνάξεις μπορεί να αποτελέσουν πηγή διασποράς του ιού, έβγαλε στην επιφάνεια τις διαφορές των δύο πλευρών, δημιουργώντας πόλωση μεταξύ αγροτικού και κτηνοτροφικού κόσμου.

Αναπάντητη επιστολή

Η αναπάντητη επιστολή των κτηνοτρόφων προς τον Πρόεδρο, οδήγησε στην απόφαση να πραγματοποιηθεί κινητοποίηση στις 8 του Μάη, με τους ίδιους να προειδοποιούν με κλείσιμο του κυκλικού κόμβου Ριζοελιάς, ενώ έκαναν λόγο ακόμα και για κλείσιμο του Προεδρικού, της Βουλής και

των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών. Εντατικές ήταν οι διαβουλεύσεις και οι εκκλήσεις από το υπουργείο Γεωργίας και τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες την περασμένη Πέμπτη, στην προσπάθειά τους να πείσουν τους κτηνοτρόφους να μην κατέλθουν σε διαμαρτυρία. Την ίδια ημέρα, η υπουργός Γεωργίας ανακοίνωσε το ύψος των αποζημιώσεων, ωστόσο ούτε αυτό δεν στάθηκε δυνατό για να τους μεταπείσει. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν πως εκείνη την ημέρα η κα Παναγιώτου συναντήθηκε με τον πρόεδρο του Συνδέσμου, Νεόφυτο Νεοφύτου, ωστόσο αυτό δεν επιβεβαιώνεται από την υπουργό, η οποία αναφέρει πως η συνάντηση έγινε με τις

αγροτικές οργανώσεις, λέγοντας πως, «είχε συνάντηση ο κύριος Νεοφύτου με τις αγροτικές οργανώσεις όπου έγινε επικοινωνία μαζί μου».

Το ξεκάθαρο μήνυμα του υπουργού Δικαιοσύνης το βράδυ της Πέμπτης, πως δεν θα επιτραπεί το κλείσιμο των δρόμων και πως αν αυτό δεν εισακουστεί τότε θα παρέμβει η Αστυνομία, γέννησε φόβους για πιθανή ένταση μεταξύ Αστυνομίας και διαδηλωτών. Και ενώ όλα έδειχναν πως τα μέλη του Συνδέσμου «Η Φωνή των Κτηνοτρόφων» δεν πρόκειται να κάνουν πίσω, το ολιγόλεπτο τηλεφώνημα του Προέδρου της Δημοκρατίας, Νίκου Χριστοδουλίδη, στον πρόεδρο του Συνδέσμου,

Νεόφυτο Νεοφύτου, αποδείχθηκε καθοριστικό για να αναβληθεί τελικά η διαμαρτυρία.

Ερωτήματα πάντως εγείρει το γεγονός πως, στο τέλος της ημέρας έπρεπε να παρέμβει ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ώστε να ληφθεί η απόφαση για ακύρωση της κινητοποίησης. Ο Πρόεδρος, όπως αναφέρουν πληροφορίες από τη «Φωνή των Κτηνοτρόφων», ζήτησε πέντε με έξι ημέρες διορία για να βρεθεί λύση. Ωστόσο, την επόμενη ημέρα σε ερώτηση αν θα υπάρξει συνάντησή του με τους διαμαρτυρόμενους, είπε ότι «είμαστε σε συνεχή επαφή με όλα τα οργανωμένα σύνολα των κτηνοτρόφων», χωρίς να δίνει ξεκάθαρη απάντηση αν θα πραγματοποιηθεί τελικά και πότε η εν λόγω συνάντηση. Την ίδια ώρα, όπως ενημέρωσε το υπουργείο Γεωργίας, την επόμενη Τρίτη έχει προγραμματιστεί συνάντηση της αρμόδιας υπουργού με τις αγροτικές οργανώσεις και τη «Φωνή των Κτηνοτρόφων», στο πλαίσιο διαλόγου για θέματα που αφορούν στον αφθώδη πυρετό. Πάντως, τίποτα δεν προμηνύει πως υπάρχει το ενδεχόμενο να διαβουλευθεί το Υπουργείο και οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες με τους κτηνοτρόφους το θέμα των θανατώσεων ζώων, καθώς έχει καταστεί σαφές πως πρέπει να τηρηθούν τα πρωτόκολλα της Ε.Ε.

Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Στη σιωπή μένουν εδώ και λίγες ημέρες οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, καθώς η ενημέρωση από τη λειτουργό, Σωτηρία Γεωργιάδου, δεν γίνεται πλέον, με τα αποτελέσματα των δειγματοληπτικών εξετάσεων να στέλνονται γραπτώς. Πληροφορίες μάλιστα αναφέρουν πως οι μεταξύ τους σχέσεις το τελευταίο διάστημα είναι τεταμένες.

ΣΤΟ
ΚΟΥΡΕΙΟΝ
Με τον
Στέλιο Γιουρή

24NEWS

Παραδοχή και απολογία

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

«Ναι, κάναμε λάθη. Βάλαμε αμέτρητες φορές το μικροκομματικό μας συμφέρον πάνω από το δημόσιο. Μείναμε περικαρακωμένοι σε πεποιθήσεις και βεβαιότητες, κι έγινε το μυαλό μας άκαμπτο, ανίκανο να ανταποκριθεί με ευελιξία στις αλλαγές των καιρών. Προσκολληθήκαμε στο παρελθόν όχι για να διδαχθούμε από τα λάθη του, αλλά για να τα συντηρούμε, να ανακυκλώνουμε τον δικασμό και να αντλούμε πολιτική ταυτότητα από παλιές αντιπαλότητες. Συνεχίσαμε να αποσιωπούμε αλήθειες και να αποφεύγουμε, σαν τον διάολο το λιβάνι, την αυτοκριτική και την υπέρβαση. Συγχύσαμε τη συνέπεια με

Η αναγνώριση των λαθών δεν τα αποδυναμώνει, αντίθετα, τα καθιστά πιο αξιόπιστα απέναντι σε έναν πολίτη που ζητάει εντιμότητα.

την ακινησία και τη σταθερότητα με την αδιαλλαξία, υποτιμώντας τη νοημοσύνη των πολιτών με εύκολες υποσχέσεις και υπερπαλλοустεύσεις. Τροφοδοτήσαμε την τοξικότητα για να συντηρούμε αντιπαράθεσεις και κούφια παρωχημένα συνθήματα. Ανεχθήκαμε —ή και καλλιεργήσαμε— πελατειακές σχέσεις, θεωρώντας τες αναγκαίο κακό για την επιβίωσή μας, αναβαθμίζοντας έτσι τη διαπλοκή και τη διαφθορά σε κανονικότητα και τη μετριότητα σε προσόν. Καθυστέρησαμε μεταρρυθμίσεις όχι γιατί δεν αναγνωρίζαμε την αναγκαιότητά τους, αλλά γιατί φοβηθήκαμε το πολιτικό κόστος. Δεν είχαμε την τόλμη να συγκρουστούμε με κατεστημένες νοοτροπίες και συμφέροντα, να σπάσουμε παγιωμένες πρακτικές και να υπερασπιστούμε το σωστό όταν αυτό δεν ήταν δημοφιλές. Υποδαυλίσαμε τον λαϊκισμό για να αναδείξουμε τα λάθη των άλλων και να διαφοροποιήσουμε τον εαυτό μας, χωρίς να συνειδητοποιούμε ότι ταυτόχρονα αποκαλύπταμε τη δική μας ανεπάρκεια να σταθούμε στο ύψος ενός ουσιαστικού πολιτικού ήθους και λόγου. Και οδηγήσαμε τελικά τον τόπο στην παρακμή, την πολιτική στην ανυποληψία, τους θεσμούς σε βαθιά απαξίωση και τον πολίτη σε μια οργή που θολώνει την κρίση του και τον καθιστά εύαλωτο στον κάθε λογής «σωτήρα».

Όσο κι αν αρνούμαστε να το παραδεχτούμε, αυτή είναι η σκληρή αλήθεια: οι ακραίες,

επικίνδυνες αλλά και φαιδρές επιλογές που σήμερα παρουσιάζονται ως «αντισυστημικές» απαντήσεις στα αδιέξοδα της κοινωνίας δεν γεννήθηκαν στο κενό. Είναι προϊόν των δικών μας αποτυχιών, της αλαζονείας μας και της αδυναμίας μας να αφοσυκραστούμε εγκαίρως την κοινωνία και να αποκαταστήσουμε την αξιοπιστία της πολιτικής. Εμείς, τα παραδοσιακά κόμματα, δημιουργήσαμε το έδαφος πάνω στο οποίο άνησαν. Και όσο επιμένουμε να αντιμετωπίζουμε το φαινόμενο ως ξένη απειλή κι όχι ως συνέπεια των δικών μας πράξεων και παραλείψεων, τόσο θα συνεχίζουμε να το τροφοδοτούμε και να του δίνουμε δύναμη».

Αν πράγματι τα παραδοσιακά κόμματα ήθελαν να πείσουν ότι αλλάζουν, αυτό θα έπρεπε να είναι το πρώτο τους βήμα: μια καθαρή, δημόσια παραδοχή. Όχι ως επικοινωνιακή άσκηση, αλλά ως πράξη πολιτικού θάρρους. Να βγουν μπροστά και να πουν ότι ναι, συνέβαλαν στη φθορά της εμπιστοσύνης. Ότι με επιλογές, σιωπές και συμβιβασμούς άφησαν χώρο στη διαπλοκή και στην κουτοπονηρία να ροκανίζουν το κράτος δικαίου. Να το πουν χωρίς αστερίσκους και χωρίς να συμπληφίζουν τα δικά τους λάθη με εκείνα των άλλων. Να κατονομάσουν περιπτώσεις όπου προτίμησαν την κομματική ισορροπία από τη διαφάνεια και όπου ανέχθηκαν πρακτικές που σήμερα θα έπρεπε να τους ντροπιάζουν. Να εξηγήσουν τι έμαθαν από αυτά τα λάθη και —κυρίως— τι σκοπεύουν να κάνουν διαφορετικά. Και έπειτα να σκύψουν το κεφάλι και να ζητήσουν συγγνώμη από τον πολίτη, ως ένδειξη σεβασμού. Διότι όταν η πολιτική έχει απομακρυνθεί τόσο πολύ από την έννοια της ευθύνης, μόνο μια ειλικρινής συγγνώμη θα μπορούσε να αποτελέσει την αρχή μιας νέας σχέσης που δεν θα βασίζεται στην αυταρέσκεια της εξουσίας αλλά στη λογοδοσία. Μόνο έτσι τα παραδοσιακά κόμματα θα είχαν πιθανότητες να ανακτήσουν την αξιοπιστία τους και να διαδραματίσουν τον ρόλο που οφείλουν να έχουν.

Η αναγνώριση των λαθών δεν τα αποδυναμώνει, αντίθετα, τα καθιστά πιο αξιόπιστα απέναντι σε έναν πολίτη που ζητάει εντιμότητα. Διότι για τον πολίτη είναι δεδομένο πως έκαναν λάθη ουσίας. Εκείνο όμως το οποίο δεν είναι καθόλου δεδομένο είναι το κατά πόσο έχουν το θάρρος να τα κοιτάζουν κατάντη και να πουν αλλάζουμε. Για το καλό του τόπου και της δημοκρατίας.

elenixenou11@gmail.com

Το έχει φανείναι η μοίρα αυτού του τόπου να σηματοδοτείται η πορεία του από ιστορικές στιγμές.

Πλους ελεύθερης διέλευσης για ΕΛΑΜ

Του **ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΟΥ**

Η εκλογή της Αννίτας Δημητρίου στην προεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων, στις 10 Ιουνίου 2021, ήταν όντως

μια ιστορική στιγμή. Όχι μόνο διότι είναι η πρώτη γυναίκα που εξελέγη στο συγκεκριμένο αξίωμα, το οποίο αποτελεί τη δεύτερη τη τάξει θέση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ούτε επειδή κατά την εκλογή της ήταν 35 ετών, γεγονός που την κατέστησε επίσης το νεαρότερο πρόσωπο που έχει αναλάβει ποτέ την προεδρία του Σώματος. Αλλά και επειδή η ανάδειξή της έγινε με τις ψήφους του ακροδεξιού παραρτήματος της τρομοκρατικής Χρυσής Αυγής στην Κύπρο, αφού εξελέγη στη δεύτερη ψηφοφορία με 25 ψήφους, ανάμεσα στους οποίους ήταν και εκείνοι των βουλευτών του ΕΛΑΜ, μετά κι από το γνωστό νεύμα του Αβέρωφ Νεοφύτου που μάλλον το θεωρούσε ως κάτι ανάλογο του περφόρμανς εκείνου νεύματος του Αντρέα Παπανδρέου προς την ερωμένη του, να διαβεί με τόλμη τη σκάλα του αεροπλάνου.

Μα, μοιραία, σε πλήρη αντιδιαστολή του παραδείγματος που είχε δώσει ο Έλληνας πολιτικός Σταύρος Δήμας που, όντας υποψήφιος για το αξίωμα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας το 2014, κληθείς να σχολιάσει τα διάφορα σενάρια εκλογής που δημοσιεύονταν στον Τύπο, θέλησε να ξεκαθαρίσει πως «Σεβόμενος τους δημοκρατικούς θεσμούς, δεν πρόκειται να δεχθώ να εκλεγώ Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας με ψήφους της Χρυσής Αυγής».

Παρότι, λοιπόν, το 2018 ο Νίκος Αναστασιάδης συμπεριέλαβε το ΕΛΑΜ στον προεκλογικό διάλογο, επιλέγοντας να απαντήσει σχετικό ερωτηματολόγιο που του είχε αποστείλει και την επομένη των εκλογών του 2018 του απηύθυνε πρόσκληση συνεργασίας, στο πλαίσιο προοπτικής για σχηματισμό κυβερνήσεων ευρύτερης αποδοχής, νομιμοποιείται κανείς να υποστηρίξει ότι η εκλογή της πρώτης γυναίκας στη θεσμική θέση της προεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων ήταν πράγματι ιστορική ακριβώς επειδή αποτέλεσε την κορυφαία πράξη της

πορείας κανονικοποίησης του ΕΛΑΜ. Δρόμο που πολλοί είχαν ήδη ράνει με βάγια, αφού πολιτικό και εκκλησιαστικό κατεστημένο, συνεπικουρούμενο κι από μερίδα των ΜΜΕ, το αγκάλιασαν, το κάλυψαν, είχαν μαζί του δοσοληψίες. Και το «αντισυστημικό» ΕΛΑΜ τους το ανταπέδωσε, εξυπνερτώντας τους πολλές φορές. Εκεί και όπου υπήρχε ανάγκη. Και πάντα, ως καλόβολο δεκανίκι του συστήματος. Τέτοιο ήταν το «ξέπλυμα» που δέχθηκαν συστηματικά και από πολλούς όλα αυτά τα χρόνια, που καταλήξαμε να θεωρούμε ότι έχουμε να κάνουμε απλώς με ζηλωτές εθνικιστές που μάλιστα ορθοφονούν και σε διάφορα ζητήματα. Άσχετα αν κυκλοφορούν με τις νεκροκεφαλές των ΣΣ στις φανέλες τους.

Φαίνεται, όμως, πως δεν τα είχαμε δει ακόμα όλα — πάντα στο πλαίσιο μιας σουρεαλιστικής κανονικότητας που έχουμε δημιουργήσει προκειμένου να προσομοιάζει όποτε κριθεί απαραίτητο με το μνήμα του αγίου Νεοφύτου που φημολογείται ότι φέρνει στα μέτρα του όποιου μεγέθους άτομο ξαπλώ-

σει σ' αυτό. Γίγαντες και λιλιπούτειους, το ένα και το αυτό. Κι αυτό αποδεικνύεται από το πρωτόγνωρο θεωρώ —και δεν νομίζω να με απατά η μνήμη μου— δημόσιο «κάλεσμα» για διάλογο σχετικά με τις διεργασίες που θα γίνουν για την εκλογή προέδρου της Βουλής, που του απευθύνουν σήμερα, μέσα από τις συνεντεύξεις τους στην «Κ» και στον Αντρέα Κημήτρη, η πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού, Αννίτα Δημητρίου, και ο βουλευτής του Δημοκρατικού Κόμματος, Χρύσης Παντελίδης. Στον απόηχο των πρόσφατων σχετικά καταγγελιών του κόμματος της πρώτης, και στα υπονοούμενα σε στιλ «Σένα τα λέγω πεθερά, για να τα ακούει η νύφη», που άφησε ο πρόεδρος του κόμματος του δεύτερου σε συνέντευξή του προ ολίγων μηνών στην «Κ», για υπόγειες σχέσεις, φλερτ και στήριξη του προέδρου της Δημοκρατίας προς το ΕΛΑΜ. Το έχει φανείναι η μοίρα αυτού του τόπου να σηματοδοτείται η πορεία του από ιστορικές στιγμές.

photiouth@kathimerini.com.cy

Βόρειοι και Νότιοι

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Αν κάποιος παρακολουθούσε τη «ζωή» συζήτηση στην Επιτροπή του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων στην Κύπρο, θα διαπιστώνει ότι κάποια όργανα του διεθνούς οργανισμού έχουν σχηματίσει μια πολύ περίεργη εικόνα. Κυρίως στο πολιτικό κομμάτι, όπου στη συζήτηση έξι συνολικά ωρών, η Κυπριακή Δημοκρατία δέχθηκε βομβαρδισμό κριτικής και «ανησυχιών», για τη στάση που τηρεί έναντι των Τουρκοκυπρίων:

- Για τη χρήση της τουρκικής γλώσσας στη δημόσια υπηρεσία αλλά και στην εκπαίδευση, όπου, όπως λέχθηκε, η τουρκική γλώσσα είναι απλώς «προαιρετικό μάθημα», σε αντίθεση με τα αγγλικά και τα γαλλικά. Υπονοώντας προφανώς ότι θα ήταν «πολιτικά ορθό», εάν το κυπριακό κράτος επέβαλλε την τουρκική γλώσσα ως υποχρεωτικό μάθημα στα σχολεία.
- Για την επέκταση της συμμετοχής των Τουρκοκυπρίων σε δημόσιους θεσμούς, συμπεριλαμβανομένων της δη-

μόσιας υπηρεσίας, της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος.

- Για την απόδοση ιθαγένειας σε όλα τα παιδιά «μεικτών γάμων», ακόμη και όταν ο ένας γονέας είναι έποικος, παρακάμπτοντας το γεγονός ότι ο εποίκισμός θεωρείται έγκλημα πολέμου.

- Για την ελεύθερη διακίνηση όλων μέσω της Πράσινης Γραμμής. Και όχι μόνο όσων έχουν ευρωπαϊκά διαβατήρια και ταυτότητες. Ο εμπειρογνώμονας μάλιστα του ΟΗΕ στην Επιτροπή Εξάλειψης των Φυλετικών Διακρίσεων και συνεισηγητής για την Κύπρο, έστησε στον τοίχο τις Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, υποστηρίζοντας ότι φρενάρουν την ελεύθερη διακίνηση από τον βορρά προς τον νότο και άρα παραβιάζουν τον Κανονισμό της Ε.Ε. για την Πράσινη Γραμμή. Επέκρινε ακόμη και τους ελέγχους που επιβάλλει η Λευκωσία σε όσους κατέχουν απλώς πιστοποιητικά γεννήσεως. Θεωρώντας προφανώς ότι ένα πιστοποιητικό γέννησης της «ΤΑΒΚ» είναι επαρκές έγγραφο και καλύπτει κάθε ανάγκη!

Η γενική λοιπόν εικόνα που επικράτησε στη συζήτηση, αλλά και στις συστάσεις που εκδόθηκαν, απέχει πολύ από την προσδοκία που εκκολάπτει η Λευκωσία, παραπέμποντας στην εκδήλωση μιας νέας πρωτοβουλίας από τον απερχόμενο γ.γ. ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες, για λύση διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας. Αντίθετα, αυτό που αντανακλάται μέσα από τις τοποθετήσεις που καταγράφθηκαν είναι μια προσπάθεια «κανονικοποίησης» του σημερινού στάτους κβο. Ώστε, τα δύο γειτονικά συνιστώσα κρατίδια να συνυπάρχουν, σε πολύ χαλαρούς ρυθμούς. Και οι «Βόρειοι», με κεφάλαιο Β που υποδηλοί ένα αυτόνομο πολιτικό καθεστώς και όχι έναν γεωγραφικό προσδιορισμό, να μπορούν να διακινούνται από την Πράσινη Γραμμή, περιλαμβανομένων των εποίκων, χωρίς ουσιαστικές διατυπώσεις. Με το πιστοποιητικό γεννήσεως που εκδίδει το ψευδοκράτος, όπως υπονόησε ο εμπειρογνώμονας της Επιτροπής του ΟΗΕ, να περνούν στον «Νότο» και να συναντώνται με τους γείτονες τους, «Νότιους»,

επίσης με το Ν κεφαλαίο, και «όλα καλά». Και ο «Νότος» ως ιδιοκτητής της ταμπέλας της Κυπριακής Δημοκρατίας, θα πρέπει να φροντίσει να στηρίζει τον «Βορρά» και τους «Βόρειους», περιλαμβανομένων των εποίκων, νομιμοποιώντας και κανονικοποιώντας τον εποίκισμο και τις συνέπειές του.

Και όλα αυτά χωρίς κανένα κέρδος, το οποίο, εάν και εφόσον υπήρχε και δημιουργούσε για παράδειγμα συνθήκες επίλυσης του Κυπριακού, θα μπορούσαν ενδεχομένως να συζητηθούν και οι ιθαγένειες από «μεικτούς γάμους» και αρκετά άλλα. Χωρίς όμως κέρδος, τα κέρτα δύσκολα μπορεί κάποιος να τα ανexeθεί. Ακόμη και σε πολιτικό επίπεδο.

Και αυτό πρέπει να το αντιληφθεί και ο Τουφάν Ερχιουρμαν, ο οποίος προφανώς ανέμενε το αποτέλεσμα και της Συνστάσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ προς τις Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, για τις ιθαγένειες από «μεικτούς γάμους». Όπως βεβαίως και η Άγκυρα, έχοντας προφανώς προνομιακή ενημέρωση, καθώς πρόεδρος της εν λόγω Επιτροπής

του ΟΗΕ, είναι ο Τούρκος ακαδημαϊκός Gun Kut. Το σημαντικό όμως δεν είναι η προνομιακή ενημέρωση της Άγκυρας και του Ερχιουρμαν, αλλά η προώθηση από κύκλους του ΟΗΕ, μιας ατζέντας που ικανοποιεί τις τουρκικές επιδιώξεις. Καταδεικνύοντας παράλληλα πού ακριβώς στέκεται η τουρκική πλευρά σε ό,τι αφορά στην επίλυση του Κυπριακού και πόσο αβάσταχτη είναι η ελαφρότητα των αλληθωρών αναλύσεων της Λευκωσίας, η οποία εξακολουθεί να θεωρεί ότι ο Γκουτέρες θα αφήσει πίσω του «παρακαταθήκη» για την επίλυση του Κυπριακού, στα δικά μας μέτρα. Ξεχνώντας ότι ο απερχόμενος γ.γ. ΟΗΕ δέχθηκε να παραλάβει την τουρκική πρόταση για λύση δύο κρατών, προσδίδοντάς της επίσημη υπόσταση, δήλωσε έτοιμος να τετραγωνίσει τον κύκλο, ενώ από το 2017 όταν κατέρρευσε η διαδικασία του Κραν Μοντανά, ευχήθηκε «καλή τύχη σε όλους τους Κυπρίους, στον βορρά και στον νότο».

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Προεκλογική με ουσία

Του **ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Την εβδομάδα που πέρασε υποβλήθηκαν επισήμως οι υποψηφιότητες για τις βουλευτικές εκλογές που θα γίνουν σε δύο ακριβώς εβδομάδες από σήμερα. Επιβεβαιώνοντας την αυξημένη συμμετοχή υποψηφιοτήτων που η πραγματικότητα είναι πως το τελευταίο διάστημα είχε γίνει φανερά παντού στην Κύπρο, όπου κυριολεκτικά κάθε γειτονιά και υποψήφιος, ο κοσ Ελλίκος Ηλία, γενικός έφορος Εκλογών, μας ενημέρωσε ότι φέτος έχει σημειωθεί ρεκόρ υποψηφιοτήτων και συνδυασμών. Συγκεκριμένα, ανέφερε ο έφορος, υποβλήθηκαν 753 υποψηφιότητες και 19 συνδυασμοί.

Ένα καίριο ερώτημα που καθίσταται συνεπώς λογικό, νομίζω, να μας απασχολεί αυτές τις μέρες, είναι το κατά πόσο οι 753 αυτοί άνθρωποι έχουν γενικώς καταθέσει τις απόψεις τους γύρω από τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας. Ειδικά τώρα που απέχουμε μόνο μερικές μέρες από την κάλπη, αναπτύσσουν με ικανοποιητικό τρόπο τις ιδέες τους; Γίνεται εποικοδομητικός

Με νοιάζει να ακούσω θέσεις και για την παιδεία και παραπαιδεία, που να σχετίζονται με τη σημασία της ισότητας πρόσβασης για όλες και όλους...

διάλογος επί της ουσίας; Λαμβάνουν χώρα περιστατικά όπου να διαφωνήσουν γιατί όχι και να συγκρουστούν για ένα ή περισσότερα θέματα;

Φοβάμαι πως η αποκαρδιωτική απάντηση είναι πως, όχι, δεν το πράττουν. Τουλάχιστον όχι ικανοποιητικά. Είναι φυσικά και πάρα πολλές αριθμητικά οι υποψήφιοι και οι υποψήφιοι, οπότε πώς να προλάβουμε να τους ακούσουμε, ενώ την ίδια ώρα ένας άλλος εύλογος ισχυρισμός είναι ότι ενδεχομένως να μην τους δίνονται και οι ευκαιρίες για να το πράξουν. Λέγοντας αυτό προφανώς αναφερόμαι στη δουλειά που γίνεται εκ μέρους των δημοσιογράφων.

Προς υπεράσπιση ωστόσο και του δημοσιογραφικού σιναφιού, στο όλο ζήτημα δεν μπορεί παρά να μην επισημανθεί και η ατσούμπαλη φύση που έχει αποκτήσει η δημόσια σφαίρα στη δυστοπική εποχή μας, αφού μεγάλο κομμάτι στην επικοινωνία κάνουν πλέον, δυστυχώς, τα αφιτράριστα και αλγοριθμικά σόσιαλ, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη λογική ιεράρχηση της

θεματολογίας.

Σε κάθε περίπτωση, ως ψηφοφόρος και όχι ως υποψήφιος δεν με ενδιαφέρει και ούτε θέλω να ακούσω ξανά και ξανά αναλύσεις επί των αναλύσεων για τις συσπειρώσεις και τα ποσοστά που θα συγκεντρώσει το άλφα ή βήτα κόμμα και σχηματισμός. Ούτε τα κενά περιεχομένου συνθήματα και τσιτάτα με ενδιαφέρουν. Ούτε ποιος θα βγει πρώτος, ποιος δεύτερος και ποιος τρίτοτέταρτος.

Με νοιάζει όμως να ακούσω θέσεις για το στεγαστικό, το ενεργειακό, το γεωπολιτικό και φυσικά το περιβαλλοντικό. Για θέματα τα οποία εκτιμώ πως επηρεάζουν την καθημερινότητά μας, την ποιότητα ζωής μας, το παρόν και το μέλλον μας. Με νοιάζει να μάθω για παράδειγμα τις θέσεις των υποψηφίων για το πώς θα ήθελαν να εξελιχθεί η οικονομική μας πολιτική. Όχι με δυσνόητες έννοιες και ορολογίες, αλλά με τρόπο που να κατανοήσω πού στέκεται η καθεμία και ο καθένας στα θεμελιώδη ζητήματα της στέγασής μας, της τροφής μας και της μετακίνησής μας.

Με νοιάζει επιπλέον να μάθω θέσεις για τη γεωπολιτική, όχι για σκοπούς μιλιταριστικού εντυπωσιασμού, αλλά κυρίως για το πώς ως χώρα μπορούμε να κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας για να μη ζήσουμε ξανά πόλεμο, σε ένα διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον εντελώς απρόβλεπτο και ασταθές, που διεθνείς αναλυτές εγνωσμένου κύρους έχουν αρχίσει να περιγράφουν ή έστω να το προσεγγίζουν ως έναν ενδεχόμενο τρίτο παγκόσμιο.

Με νοιάζει να ακούσω θέσεις και για την παιδεία και παραπαιδεία, που να σχετίζονται με τη σημασία της ισότητας πρόσβασης για όλες και όλους και που θα βάζουν φρένο στα ατελείωτα φροντιστήρια, που αν είναι δυνατόν, εν έτει 2026, συνεχίζουν να τρώνε τις πιο δημιουργικές ώρες των εφήβων μας. Για το προσφυγικό ζήτημα και πώς αυτό αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά και ανθρώπινα, επίσης θέλω να ενημερωθώ. Για τις θέσεις που πρέπει να υιοθετήσουμε ως ημικατεχόμενη χώρα απέναντι στα φοικτά εγκλήματα πολέμου που διαπράττουν κράτη όπως το Ισραήλ και η Ρωσία. Για το πώς, η στάση αυτή, ενδέχεται να επιδράσει και να επηρεάσει και στη δική μας εθνική υπόθεση.

Εν ολίγοις, όπως ευστόχως ανέφερε στο podcast της Καθημερινής The Insider ο Ανδρέας Χατζηκυριάκος, ευπρόσδεκτα τα προσεγγμένα reels και τα καλαιοσθητά stories, θέσεις όμως κυρίως θέλουμε να ακούσουμε από τους υποψήφιους, συγκεκριμένες και χειροπιαστές.

demetriadesp@sppmedia.com

Οι επισκέπτες κατά τη διάρκεια της δεκαήμερης «Εκθεσης Jackfruit και μάνγκο», στην Μπανγκαλόρ της Ινδίας.

Η σημαία του ενός βιβλίου

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Το Reuters μάς ενημέρωσε ότι η Δημοτική Συμβούλιο του Λονδίνου ανακοίνωσε την 1η Μαΐου ότι χαιρετίζει το γλυπτό που εγκαταστάθηκε από τον καλλιτέχνη δρόμου Banksy που απεικονίζει άνδρα με κοστούμι να «τυφλώνεται» από μία... σημαία, η οποία καλύπτει το πρόσωπο και τα μάτια του. Το έργο εντοπίστηκε σε περιοχή του Λονδίνου που φιλοξενεί βασιλικά ανάκτορα και λέσχες της ελίτ. Ο εκπρόσωπος του Δημοτικού Συμβουλίου του Λονδίνου δήλωσε ότι «χαιρετίζουμε το νέο γλυπτό του Banksy, το οποίο αποτελεί εντυπωσιακή προσθήκη στη ζωντανή καλλιτεχνική σκηνή της πόλης. Το Δημοτικό Συμβούλιο του Λονδίνου δεν θα απομακρύνει το έργο».

Η παιδεία του «ενός βιβλίου» φανатίζει, ανακατασκευάζει, θεωρεί ότι η μια αλήθεια είναι ικανή να ερμηνεύσει πλήθος από περιεχόμενα και αντιφάσεις που σφράγισαν τη διαδρομή του χρόνου. Η παιδεία του «ενός βιβλίου» καλλιεργεί την πίστη, όχι την αναζήτηση, την ευθυγράμμιση, όχι την αμφισβήτηση. Ο φανατισμός είναι συνδυασμένο προϊόν πολιτικής κατασκευής και ιδεολογικής επιβολής, περιορίζει τη γνώση και στενεύει τα σύνορα της ανθρώπινης διάνοησης. Στη σύγχρονη μορφή του, ο φανατισμός εκδηλώνεται μέσα από την αντίληψη ότι υπάρχουν ιδιοκτήτες της μιας και μόνης αλήθειας, άρα ως οι μόνοι ιδιοκτήτες της, έχουν προνομιακή σχέση με το έθνος, το κράτος, την ιστορία κ.λπ. Ο φανατισμός διαχέεται και ως ρητορική του μίσους, με

ρατσιστικές αντιλήψεις/επιθέσεις, συχνά κρύβεται πίσω από fake ειδήσεις για να αυξήσει την αποτελεσματικότητά του. Η παγκόσμια διάσταση των fake news δεν έχει επιφέρει και παγκόσμιες απαντήσεις, καθώς συχνά πολιτικοί ηγέτες που τα καταγγέλλουν, είναι οι ίδιοι που τα παράγουν και τα διακινούν. Το γλυπτό του Banksy είναι ένας «ύμνος» στην κοινωνία με ανοικτή σκέψη, που λειτουργεί με αξίες όπως ο pluralισμός, η συμπεριληπτικότητα, η δημιουργικότητα.

Η παιδεία στην εποχή της οργάνωσης των κρατών, ανέλαβε

Η ιστορία ερμηνεύει, εξηγεί την ανθρώπινη δραστηριότητα, επιχειρεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε πράξεις, παραλείψεις ή επιλογές σε μια δεδομένη ιστορική περίοδο.

την αποστολή να δημιουργήσει μια ομοιογενή ταυτότητα, αδιαφορώντας για άλλα στοιχεία της ιστορίας που έπαιξαν και έχασαν – αλλά ήταν εκεί. Έτσι, η παράδοση τυποποιήθηκε σε μια αντίληψη «χωρίς αντιφάσεις». Αλλά, βασιλεία της Κύπρου ήταν με τον Ξέρξη στις εκστρατείες κατά Ελλάδας. Αλλά, ο αθηναϊκός στόλος, υπό τον Αθηναίο στρατηγό Κίμωνα («αν και ενίκα»), επέστρεψε στην Αθήνα – προφανώς για να μην εγκλωβιστεί στη συνέχεια από τον ισχυρότερο στη γειτονία μας, περσικό. Οι

σκοπιμότητες ανακατασκευάζαν μια τυποποιημένη εικόνα χωρίς αντιφάσεις, παρουσιάζοντας το γεγονός ότι η ιστορία προσφέρει πλήθος από αντίθετες επιλογές όπως λ.χ. ο «φιλοπέρσης» Γόλγος και ο αδελφός του «φιλοαθηναϊός» Ονήσιλος στη Σαλαμίνα. Όλα μαζί και ξεχωριστά επηρέασαν την ιστορική εξέλιξη του νησιού, αλλά, τα πιο ενεργητικά, έμειναν, άλλα χάθηκαν στην πορεία.

Η ιστορία προσφέρει υλικό για διαφορετικές γνώμες, άρα προκαλεί τη συζήτηση και μερικές φορές και την ένταση. Γι' αυτό και κάθε συζήτηση για να είναι παραγωγική χρειάζεται να διαθέτει καλά επεξεργασμένη συστηματική πυξίδα. Σε ποια πλαίσια κινείται, πού θέλει να οδηγήσει τις εξελίξεις, ποιο είναι το ζητούμενο. Η Ε.Ε. προωθεί την παιδεία ως ανοχής, της συνύπαρξης, του σεβασμού στη διαφορετικότητα.

Η έννοια «διαπολιτιστική εκπαίδευση» είναι προϊόν αυτής της ανάλυσης, γιατί μέσα στην Ε.Ε. συγκατοικούν διαφορετικοί λαοί, πολιτισμοί, κουλτούρες και παραδόσεις. Είναι εξ αυτού αναγκαίο να γνωρίζουμε τους άλλους, να κατανοούμε τις διαφορές μας, να σεβόμαστε τη διαφορετικότητα ως βασικό συστατικό της διαφύλαξης του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Η μέθοδος είναι κλασική: να δουλεύουμε πάνω σε ιστορικές πηγές, να συγκρίνουμε γεγονότα που προκύπτουν από την ανάλυση των πηγών. Να μαθαίνουμε πως πάνω σε μεγάλες ιστορικές στιγμές μπορεί να υπήρχαν διαφορετικές απόψεις για το πώς θα προχωρήσουμε ή, στο παρελθόν, να είχαν διατυπωθεί διαφο-

ρετικές ερμηνείες στα γεγονότα, αφού πρόσωπα ή παρατάξεις είχαν διαφορετική ανάλυση. Η ιστορία ερμηνεύει, εξηγεί την ανθρώπινη δραστηριότητα, επιχειρεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε πράξεις, παραλείψεις ή επιλογές σε μια δεδομένη ιστορική περίοδο. Μόνο η επιστημονική τεκμηρίωση δίνει δύναμη στα επιχειρήματα, συμβάλλει στην αυθεντική ερμηνεία των γεγονότων και έτσι μας βοηθά στην κατανόηση της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Από το Λονδίνο και τον Banksy στο Παρίσι με τον οίκο Grasset: «Εκατοντάδες συγγραφείς δηλώνουν ότι θέλουν να φύγουν από τον ιστορικό εκδοτικό οίκο Grasset, μετά την απομάκρυνση του Ολιβιέ Νορά. Πίσω από την κρίση βρίσκεται η αυξανόμενη επιρροή του Βενσάν Μπολορέ, του ακροδεξιού διεκατομμυριούχου που ελέγχει τον όμιλο Hachette Livre.» («Πολίτης» 6/5).

Ένας σημαντικός εκπρόσωπος της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας, ο Μ. Ακιντζί, δίνει το δικό του στίγμα πάνω στις ίδιες κατευθύνσεις που απασχολούν τον λαό, πολιτισμοί, κουλτούρες και παραδόσεις. Είναι εξ αυτού αναγκαίο να γνωρίζουμε τους άλλους, να κατανοούμε τις διαφορές μας, να σεβόμαστε τη διαφορετικότητα ως βασικό συστατικό της διαφύλαξης του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Η μέθοδος είναι κλασική: να δουλεύουμε πάνω σε ιστορικές πηγές, να συγκρίνουμε γεγονότα που προκύπτουν από την ανάλυση των πηγών. Να μαθαίνουμε πως πάνω σε μεγάλες ιστορικές στιγμές μπορεί να υπήρχαν διαφορετικές απόψεις για το πώς θα προχωρήσουμε ή, στο παρελθόν, να είχαν διατυπωθεί διαφο-

www.larkoslarkou.org.cy

Πού θα μας οδηγήσει η 24η του Μάη;

Του **ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

Όλες οι δημοσκοπήσεις, όλες διαφορές και αν έχουν μεταξύ τους, δείχνουν δύο πολύ συγκεκριμένα πράγματα. Το πρώτο, ότι το πολιτικό σκηνικό μετά την κάλπη θα είναι πολύ διαφορετικό με πολλές άγνωστες παραμέτρους αλλά και πολύ πιο πολύπλοκο. Το δεύτερο, ότι κανείς μα κανείς δεν έχει στην ευθεία προς την κάλπη δυναμική μέσα στην κοινωνία. Με αποτέλεσμα, την ατελέσφορη μέχρι σήμερα προσπάθεια των παραδοσιακών κομμάτων να περιορίσουν τις απώλειές τους, να συνοδεύει πλέον το «στάλωμα» της απήχησης των κομμάτων της αντίδρασης που είτε παραμένουν στάσιμα είτε υποχωρούν.

Οδηγούμαστε, με λίγα λόγια, σε εκλογές που πιθανότατα θα αφήσουν πίσω τους πολύ περισσότερα ερωτήματα παρά απαντήσεις. Σε όλα τα επίπεδα της πολιτικής μας ζωής. Ξεκινώντας από την κυβέρνηση που –με έκπληξη– είδαμε την περασμένη Κυριακή να παν-

γυρίζει για τις τρεις (!) μονάδες θετικής δημοτικότητας που προσέθεσε ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Αυτό σε μια στιγμή που ο κόσμος νιώθει να έρχονται συννέπειες από ένα νέο πόλεμο και είναι λογικό να περιχαράκωνεται, αλλά και κατά τις ημέρες που ο Κύπριος Πρόεδρος απολάμβανε την καλύτερη στιγμή της Προεδρίας του στο άτυπο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Όσο ενδιαφέροντα και αν ήταν τα γραφικά του Προεδρικού που ακολουθούσαν τη δημοσκοπήση της Καθημερινής, κανένα δεν απευθυνόταν στα δύο ζητήματα που εγείρονταν για την ίδια την κυβέρνηση. Το ότι όλες οι πολιτικές δυνάμεις που τη στηρίζουν, ακόμη και το ΕΛΑΜ, οδεύουν σε αποτελέσματα υποδεέστερα των προσδοκιών τους, από τη μία, αλλά και το ότι οδηγούμαστε σε μια Βουλή όπου η δυνατότητα της κυβέρνησης να ασκήσει πολιτική θα τεθεί σε αμφιβολία. Σήμερα, ο κ. Χριστοδουλίδης δείχνει να παίζει μπάλα μόνος του, εφόσον κανείς δεν τον αντιπολιτεύεται και παρουσιάζεται ως ο μόνος που μπο-

ρεί να διαχειριστεί την εξουσία, ελλείψει άλλων προτάσεων. Αύριο, όμως, σε μια Βουλή που πιθανόν να μην μπορεί να παρθεί καμία απόφαση, θα κινδυνέψει η δυνατότητά του να παίζει καν μέσα στο γήπεδο.

Για το ότι στην Κύπρο δεν έχουμε αντιπολίτευση, οι κύριοι υπεύθυνοι είναι δύο. Ο ΔΗΣΥ και το ΑΚΕΛ, για διαφορετικούς λόγους ο καθένας. Δείχνουν και οι δύο να έχουν βολεντεί στο ότι από το 30%, τώρα θα παλεύουν στο επίπεδο του 20%, με τον Συναγερμό να έχει πλέον καθαρό το προβάδισμα και το ΑΚΕΛ να υποχωρεί σε σημείο που κινδυνεύει να είναι κάτω και από τα χαμηλά ποσοστά του 2021. Φαινόμενα που ήταν αναμενόμενα, από την ώρα που ο μεν ΔΗΣΥ αποφάσισε ότι δεν θέλει πλέον να έχει πολιτικό στίγμα, το δε ΑΚΕΛ ότι το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι να κρατήσει η γητεία του ομάδα τα προνόμια της.

Έτσι, όπως σημειώναμε τις προάλλες, οδηγούμαστε για πρώτη φορά σε εκλογές χωρίς πολιτικό διακύβευμα, εκτός από το αν η κυπριακή κοινωνία είναι διατε-

θειμένη να ρισκάρει μια Βουλή εκτεταμένων αμφιβόλου σοβαρότητας. Ακόμη και σε αυτό το ερώτημα, όμως, η απάντηση φαίνεται να καταλήγει κάπου στη μέση. ΕΛΑΜ, Άλμα και Άμεση Δημοκρατία θα έχουν αξιοπρόσεκτα ποσοστά και εκπροσώπηση, όχι όμως εκείνα που φιλοδοξούσαν ότι θα τους αναδείκνυαν ως τους νέους μεγάλους παίκτες του παιγνιδιού. Κανείς τους δεν πέτυχε να πείσει ότι εκτός από τα megάφωνα μιας τυφλής αντίδρασης, μπορούν να είναι και οι φορείς μιας νέας πολιτικής και μιας νέας ελπίδας.

Στην Κύπρο έχουμε πλέον ένα νέο διαχωρισμό σε δύο κοινωνίες. Από τη μια πλευρά, είναι όσοι εκτιμούν ότι το υφιστάμενο σύστημα θα μπορούσε να δώσει τις λύσεις, στην πλειοψηφία τους άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας. Από την άλλη, οι πολίτες κυρίως κάτω των 40-45 ετών που αναζητούν εδώ και χρόνια μια σημαντική και σοβαρή πολιτική αλλαγή και δεν τη βρίσκουν ούτε στους παλαιούς ούτε στους νέους σχηματισμούς. Με αποτέλεσμα να καταλήγουν στην πολι-

τική φτώχεια που επιβάλλει να επιλέγεις μόνο πρόσωπα, αντί προτάσεις και ιδέες.

Χρόνος για ανατροπές υπάρχει ακόμη, διάθεση ή και δυνατότητα όμως δεν φαίνεται να βρίσκεται από κάποιο πολιτικό σχηματισμό να ρισκάρει τα όποια δημοσκοπικά «κεκτημένα» θεωρεί ότι έχει κατοχυρώσει. Το πιθανότερο σενάριο, σήμερα, είναι να βρεθούμε στις 24 του Μάη σε μια ακόμη πιο αβέβαιη κατάσταση από αυτήν που ήδη βρισκόμαστε. Με τα παραδοσιακά κόμματα να λαβώνονται μεν αλλά να επιβιβάζουν και τα νέα να αναζητούν ένα ρόλο που ακόμη δεν έχουν υπόψη ποιος θέλουν να είναι. Τι θα γίνει –για παράδειγμα– τον επόμενο Δεκέμβριο στον προϋπολογισμό; Θα έχει το κράτος μας τη δυνατότητα να κυβερνηθεί το 2027 ή θα ψυχομαχούμε με δωδεκατημώρια; Αυτή τη στιγμή, τα μαθηματικά δεν βγαίνουν. Όπως και για κανένα δεν βγαίνουν ούτε για την προεδρία της Βουλής ή τις υποψηφιότητες του 2028.

michalis@michalis.com

Γελάτε, βρε παιδιά...

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

«**Καλοκαίρι**, έπεφτε ο ήλιος και καθόμαστε κάτω από τη συκαμιά, δίπλα από τον λάκκο με νερό, μαγεμένοι από τα χρώματα του σούρουπου, πειράζαμε μέχρι τρέλας ο ένας τον άλλο». Ιστορίες από έναν αιώνιο έφηβο 90 ετών, μιας άλλης εποχής, γεμάτης γέλιο και χαρά, αλλά και με πολλές στερήσεις και προβλήματα. Δεν έλειπε και η καλή γκρίνια του παππού για τα κινητά τηλέφωνα, τα οποία φυλακίζουν, όπως επιμένει, την ψυχή και ταλαιπωρούν το σώμα των παιδιών.

Πρωταγωνιστής σε κάθε ιστορία ο «πελλός του χωριού», ο ήρωας σε κάθε παραμύθι, ο οποίος σκορπούσε γέλιο και ήταν η αιτία για πονηρά πειράγματα. Ικανός για τα πάντα, αλλά και ελεύθερος από κάθε κανόνα, σε μια εποχή φανεράς ηθικής καθαρότητας, αλλά και της ακάθαρτης μυστικής υποκρισίας. Τότε χωρίς τηλεόραση, χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα, χωρίς διαδίκτυο, όλα κινούνταν στη δίνη των λογισμών, της φαντασίας και των παραμυθιών, τα οποία φανέρωναν τα αφανέρωτα. Οι ευτράπελες ιστορίες, οι αφιλότρητες πονηρές αποκαλύψεις, οι μικρότητες, οι ζήλιες, τα πάθη, οι πράξεις αυτοθυσίας και οι ατέλειωτες επαναλήψεις κατορθωμάτων, σκέπάζαν τους σωματικούς πόνους —σε μια εποχή χωρίς φάρμακα— την ψυχοπλακωτική ακινησία και κυρίως το άγχος του θανάτου. Στη σύγχρονη εποχή των ψυχιάτρων και των ψυχολόγων, ίσως το καλύτερο αντίδοτο στις καταθλίψεις και τους πανικούς, είναι οι καλές κουβέντες, τα αθώα πειράγματα και κυρίως οι ειλικρινείς λόγοι. Οι ταπεινοί καφενέδες, τα λαϊκά οφτάδικα, τα καλά μαϊρκά, και τα απλά μεζεδάδικα αποτελούν χώρους, όπου το ποτό χωρίς ακριβές ταμπέλες, το φαγητό χωρίς περίτεχνα στολίσματα και οι κουβέντες χωρίς υστεροβουλίες και με πολύ «πιπέρι», αποτελούν άγγιγμα χαράς και βάλσαμο παρηγοριάς στα βάσανα του βίου. Πολλά δεν θέλει ο άνθρωπος για να είναι ευτυχισμένος. «Λίγο κρασί, λίγο θάλασσα και την αγάπη του...» όπως τραγουδούσε η αείμνηστη Μαρινέλλα.

Ο άγιος των ημερών μας, ο Άγιος Παΐσιος, αλλά και πολλοί άλλοι άγιοι των τελευταίων δεκαετιών διέθεταν ένα πανέξυπνο χιούμορ, το οποίο καθήλωνε και ανάπαυε τους συνομιλητές τους. Χωρίς τυπικότητες, χωρίς μεγαλοστομίες, αλλά με πειράγματα και λόγια χαράς, τα

οποία «καρφώνονταν» κυριολεκτικά στις ψυχές των πονεμένων ανθρώπων. Όλα βεβαίως εκπιήαζαν από το αγιασμένο φως και την ανείπωτη χαρά, τα οποία βασίλευσαν στην ψυχή τους. Στην τηλεοπτική σειρά του Γιώργου Τσιάκκα για τον άγιο Παΐσιο παρουσιάστηκαν πολλά χαρούμενα στιγμιότυπα από τη ζωή του αγίου και ίσως ήταν αυτά τα οποία καθήλωσαν τόσο πολύ τους θεατές.

Ο μακαριστός άγιος αρχιμανδρίτης Ανανίας Κουστένης, έλεγε: «Να γελάτε λίγο, βρε παιδιά. Φεύγει ο διάβολος. Φεύγει η μελαγχολία. Φεύγει η σκουντουφλιά. Φεύγει η απελπισία. Να γελάτε παιδιά... Ο διάβολος είναι εγωιστής και φεύγει και μας αφήνει ήσυχους. Καταλαβαίνετε; Και να επικαλούμεθα τους αγίους. Μην τα αφήνουμε αυτά τα πράγματα. Μην τ' αφήνουμε! Είναι ωραίο πράγμα το χιούμορ, παιδιά. Δεν το 'χουνε πολλοί. Μερικοί δεν γελάνε. Εγώ δεν λέω να καγχάζουμε. Προσέξτε το αυτό. Αλλά να χαμογελάσεις. Να γελάσεις. Να ξεδώσεις... Το χιούμορ είναι ζωή, είναι πνοή. Αν κάνεις τον άλλο να γελάσει, ενώ είναι στενοχωρημένος, είναι όλα τα λεφτά! Το γέλιο είναι άυλη φιλανθρωπία».

Ο αείμνηστος Ρώσος θεολόγος και φιλόσοφος Παύλος Ευδοκίμωφ, έλεγε ότι: «Το χιούμορ, όπως και το γέλιο, έχει μιαν απελευθερωτική ιδιότητα. Ελευθερώνει από το βάρος των κοινωνικών λειτουργημάτων, από κάθε πειρασμό να πάρεις τον εαυτό σου στα σοβαρά... Η ειλικρίνεια, η παιδική ευθυμία, είναι ένα σημείο χαρακτηριστικό των μεγάλων αγίων: διασκεδάζουν σαν παιδιά του Θεού και η θεία Σοφία ευχαριστείται εξαιρετικά σε αυτό το παιχνίδι».

Ο μακαριστός πατήρ Αλέξανδρος Σμέμαν έλεγε ότι: «Το γέλιο (πνευματικό και όχι πορνικό) είναι ένα ισχυρό αντίδοτο απέναντι στα «είδωλα», τη σοβαροφάνεια και την τυπολατρία στην εκκλησιαστική ζωή. Το χιούμορ αποτελεί ένδειξη υγιούς πνευματικής ζωής, αφού δεν παίρνει ο άνθρωπος τον εαυτό στα σοβαρά και έτσι μπορεί να βλέπει τη θείκη χαρά πίσω από τα πράγματα».

Ο 96χρονος Κλιντ Ίστιγουντ λέει: «Μην ψάχνετε για πολυτέλεια σε ρολόγια ή βραχιόλια, μην ψάχνετε για πολυτέλεια σε προϋνία ή πανιά. Πολυτέλεια είναι το γέλιο και οι φίλοι, πολυτέλεια είναι η βροχή στο πρόσωπό σου, πολυτέλεια είναι οι αγκαλιές και τα φιλά. ... Πολυτέλεια είναι να σε αγαπούν οι άνθρωποι, πολυτέλεια είναι να σε σέβονται, πολυτέλεια είναι να έχεις ζωντανούς γονείς, πολυτέλεια είναι να μπορείς να παίζεις με τα εγγόνια σου, πολυτέλεια είναι αυτό που δεν μπορείς να αγοράσεις με χρήματα...».

kaparispn@yahoo.gr

Η Υγεία ως θεμελιώδες στοιχείο κοινωνικής συνοχής και κρατικής ασφάλειας

Του δρ **ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΖΑΜΠΑ**

Ο **τρόπος** που διεξάγεται ένας δημόσιος διάλογος λέει πολλά για την ποιότητα μιας κοινωνίας. Υπάρχει, όμως, και κάτι βαρύτερο, μια γενικότερη κόπωση που δεν καταγράφεται εύκολα, αλλά γίνεται όλο και πιο αισθητή στην καθημερινότητα. Πέρα από την οικονομική πίεση και την αβεβαιότητα, ενισχύεται το αίσθημα ότι οι δυσκολίες αυξάνονται και ότι οι πολίτες καλούνται να τις διαχειριστούν μόνοι τους.

Σε αυτό το σημείο, η Υγεία αποκτά μια σημασία που ξεπερνά τα όρια ενός συστήματος περιθαλψής. Δεν αφορά μόνο την πρόσβαση ή την εξυπηρέτηση, αλλά κυρίως το αν ο πολίτης νιώθει ότι προστατεύεται. Με αυτόν τον τρόπο, η Υγεία παύει να είναι απλώς μια υπηρεσία και μετατρέπεται σε ζήτημα εμπιστοσύνης προς το κράτος και τους θεσμούς, συνεπώς και σε ζήτημα κοινωνικής συνοχής.

Η κοινωνική συνοχή ορίζεται ως η ικανότητα μιας κοινωνίας να παραμένει λειτουργική υπό πίεση. Να αντέχει στις δυσκολίες χωρίς να καταρρέει και να αντιδρά με ψυχραιμία και συνεργασία. Καθορίζει, ουσιαστικά, αν μια κοινωνία θα λειτουργήσει συλλογικά ή θα οδηγηθεί σε αποσταθεροποίηση. Ταυτόχρονα, αποτυπώνει το επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών και θεσμών, το οποίο επιτρέπει σε μια κοινωνία να λειτουργεί ως ενιαίο σύνολο σε περιόδους

κρίσης. Από επιστημονικής σκοπιάς, η παρατεταμένη έκθεση σε άγχος και αβεβαιότητα επηρεάζει άμεσα τη γνωστική και συμπεριφορική λειτουργία των πολιτών. Η χρόνια ψυχολογική επιβάρυνση συνδέεται με αυξημένη καχυποψία, μειωμένη εμπιστοσύνη και περιορισμένη διάθεση συνεργασίας, στοιχεία που αποτελούν βασικές συνιστώσες της κοινωνικής συνοχής.

Παράλληλα, η αποδυνάμωση της εμπιστοσύνης προς θεσμούς και συλλογικές διαδικασίες μειώνει τη συμμόρφωση και την ικανότητα συντονισμένων αντιδράσεων σε περιόδους κρίσης. Υπό αυτές τις συνθήκες, η κοινωνία λειτουργεί περισσότερο αποσπασματικά παρά με συντονισμένο τρόπο, γεγονός που περιορίζει την αποτελεσματικότητα των κρατικών μηχανισμών και αυξάνει την ευαλωτότητα σε φαινόμενα αποσταθεροποίησης. Κατά συνέπεια, η ψυχική επιβάρυνση των πολιτών δεν αποτελεί μόνο ζήτημα δημόσιας υγείας, αλλά κρίσιμο παράγοντα που επηρεάζει άμεσα τη συνοχή της κοινωνίας και, κατ' επέκταση, την κρατική ασφάλεια.

Όταν η εμπιστοσύνη φθείρεται, αρχίζει η αμφισβήτηση των θεσμών. Το αίσθημα αδικίας ενισχύεται και η κοινωνία παύει να λειτουργεί ως σύνολο. Σταδιακά, διασπάται σε ομάδες με αντικρουόμενα συμφέροντα

και διαφορετικές αντιλήψεις. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, η διαχείριση κρίσεων γίνεται εξαιρετικά δύσκολη. Η κοινωνία δεν αντιδρά ενιαία αλλά αποσπασματικά, με δυσπιστία και ένταση. Και εκεί δημιουργείται το πραγματικό κενό: η απώλεια εμπιστοσύνης και συνεργασίας υπονομεύει άμεσα τη σταθερότητα και, τελικά, την ίδια την κρατική ασφάλεια.

Η κρατική ασφάλεια δεν περιορίζεται στα σύνορα, στους μηχανισμούς άμυνας ή στις παραδοσιακές απειλές. Ξεκινά από το εσωτερικό του κράτους και από το κατά πόσο η κοινωνία λειτουργεί ως σύνολο. Όταν οι πολίτες εμπιστεύονται τους θεσμούς, συνεργάζονται και αισθάνονται ότι προστατεύονται, τότε το κράτος αποκτά πραγματική σταθερότητα και αντοχή. Αντίθετα, όταν επικρατεί δυσπιστία, ανισότητα και πίεση, η κοινωνία αποδυναμώνεται και η ικανότητα του κράτους να διαχειρίζεται κρίσεις περιορίζεται. Σε αυτό το πλαίσιο, η Υγεία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, καθώς επηρεάζει άμεσα το αίσθημα ασφάλειας και εμπιστοσύνης των πολιτών. Κατά συνέπεια, η κοινωνική συνοχή δεν είναι απλώς κοινωνικός στόχος, αλλά αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ίδια την κρατική ασφάλεια.

Κάθε ανισότητα στην πρόσβαση, κάθε καθυστέρηση και κάθε αίσθηση αδικίας αφήνει

αποτύπωμα. Στην αρχή είναι μικρό, σχεδόν αόρατο. Με τον χρόνο, όμως, αυτά τα αποτυπώματα συσσωρεύονται και μετατρέπονται σε ρήγματα. Και όταν τα ρήγματα πολλαπλασιάζονται, το ζήτημα παύει να είναι μόνο κοινωνικό. Γίνεται ζήτημα σταθερότητας και τελικά, ζήτημα ασφάλειας. Γιατί μια κοινωνία που πνέζεται, που δεν εμπιστεύεται και που νιώθει ότι δεν προστατεύεται, είναι πιο ευάλωτη σε ένταση, πόλωση και αποσταθεροποίηση.

Με βάση τα παραπάνω, γίνεται σαφές ότι η κοινωνική συνοχή αποτελεί τον βασικό πυλώνα της εσωτερικής σταθερότητας. Είναι αυτό που επιτρέπει στο κράτος να απορροφά κραδασμούς, να περιορίζει την ένταση και να αποτρέπει την αποσταθεροποίηση. Συνεπώς, σε μια εποχή πολλαπλών προκλήσεων, η συζήτηση για την Υγεία δεν μπορεί να περιορίζεται σε τεχνικούς όρους ή αποσπασματικές λύσεις. Οφείλει να αντιμετωπίζεται ως βασικός πυλώνας εμπιστοσύνης και συνοχής, ως στρατηγική προϋπόθεση σταθερότητας και ασφάλειας. Γιατί στο τέλος της ημέρας, η αντοχή ενός κράτους δεν κρίνεται μόνο από τη δύναμή του, αλλά από το πόσο ασφαλώς νιώθει ο πολίτης μέσα σε αυτό.

Ο δρ Νεόφυτος Ζαμπάς είναι υποψήφιος βουλευτής ΔΗΣΥ Λευκωσίας.

Ο **ελαφοκυνηγός** (εδώ δεν διακρίνεται) πέταξε με βουρκωμένα μάτια το όπλο καταγής μπροστά σ' αυτά τα βλέμματα.

Το πνεύμα του χρόνου

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ*

Η **έννοια** του χρόνου είναι από τις φιλοσοφικά παραδοξότερες ενώ, αντίθετα, στο επίπεδο της καθημερινότητας, ταυτίζεται με το ρολόι, με την απλότητα ενός αντικειμένου που «λέει την ώρα». Νομίζουμε ότι ο χρόνος είναι η «ώρα», μια πληροφορία για ένα φυσικό μέγεθος που καθοδηγεί το μέτρο και τον ρυθμό των δραστηριοτήτων μας, αλλά είναι κατά τα άλλα αδιάφορο για την ουσία των γεγονότων καθ'αυτά. Τα γεγονότα συμβαίνουν μέσα στον χρόνο και θα ήταν παραφροσύνη να θεωρήσει κανείς ότι ο χρόνος αποτελεί τη βασική δομή όλων συμβαίνοντων, ότι δηλαδή ό,τι συμβαίνει είναι μια αναδίπλωση ενός χρονικού κύματος.

Μέχρι σήμερα, αυτή η τόσο απλή όσο και λανθασμένη θεώρηση του χρόνου μπορούσε να λειτουργήσει στο επίπεδο της καθημερινότητας. Σήμερα, όμως, όπου κυριαρχεί η δίκτυη αίσθηση επιτάχυνσης του χρόνου, η θεώρηση αυτή αγγίζει τα όρια της κατανόησης της πραγματικότητας: η παλιά απλοϊκή θεώρηση του χρόνου δεν μας επιτρέπει να κατανοήσουμε την υφή της πραγματικότητας που ξεδιπλώνεται γύρω μας και μέσα μας. Ήδη, η κβαντική φυσική έχει αναθεωρήσει τα όσα πιστεύαμε ότι γνωρίζουμε για τον χρόνο. Οι νεότερες κβαντικές θεωρίες υποδηλώνουν ότι ο

χρόνος δεν αποτελεί ένα θεμελιώδες, σταθερό υπόβαθρο, αλλά ένα αναδυόμενο φαινόμενο που προκύπτει από την κβαντική σύμπλεξη συστημάτων, όπως περιγράφεται με τη βοήθεια του μηχανισμού των Page και Wootters. Ο χρόνος μπορεί να λειτουργεί ως μια σχεσιακή, μη γραμμική «οφθαλμαπάτη», όπου το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον μπορούν να συμπίπτουν ή να υπερθέτονται, αντί να ρέουν προς μία κατεύθυνση.

Η βιωματική συνήθεια βέβαια αποτελεί τροχοπέδη σε μια εναλλακτική κατανόηση των χρονικών φαινομένων. Σε αυτό προστίθεται και η αδυναμία του καθημερινού ανθρώπου να εγκαταλείψει τις προκαταλήψεις του και να σκεφτεί μη συμβατικά ώστε να εισέλθει στον «κόσμο» της κβαντομηχανικής και να υιοθετήσει έναν ανάλογο τρόπο σκέψης. Η μη συμβατικότητα του χρόνου μπορεί να γίνει αντιληπτή μόνο από μια αντισυμβατική σκέψη, μια σκέψη ποιητική, хаοτική και αινιγματική. Στον χώρο της λογοτεχνίας και της φιλοσοφίας υπήρχε πάντοτε μια έννοια που έδινε στον χρόνο περισσότερη βαρύτητα από ένα απλό συμβατικό μέγεθος που βρίσκεται στο φόντο των εξελίξεων. Ο όρος Zeitgeist (πνεύμα του χρόνου, πνεύμα της εποχής, πνεύμα των καιρών) δηλώνει το σύγχρονο «πνεύμα» (genius, ευφυΐα) ή το «πνεύμα της εποχής». Περιγράφει το κυρίαρχο πνευματικό, πολι-

τισμικό, ηθικό και κοινωνικό κλίμα που χαρακτηρίζει μια συγκεκριμένη εποχή. Η χρονική αυτή έννοια έγινε ευρέως γνωστή χάρη σε φιλοσόφους όπως ο Χέρντερ και ο Χέγκελ και υποστηρίζει ότι οι άνθρωπινες σκέψεις και πράξεις αναδύονται από το πολιτισμικό περιβάλλον και δεν ακολουθούν απλές αιώνιες αλήθειες. Η ατομική συνείδηση είναι συνδεδεμένη άμεσα και καθοριστικά με τα πράγματα και τα γεγονότα που μας περιβάλλουν, με τον πολιτισμικό μας «κόσμο». Οι αναπαραστάσεις μας αποτελούν κόμβους

Η μη συμβατικότητα του χρόνου μπορεί να γίνει αντιληπτή μόνο από μια αντισυμβατική σκέψη, μια σκέψη ποιητική, хаοτική και αινιγματική.

ενός παγκόσμιου ιστού ταυτόχρονων σκέψεων και πράξεων, πραγμάτων και συμβάντων. Το διαδίκτυο αποτελεί ένα απτό παράδειγμα αυτού του ιστού, υπό τον όρο να το βιώσουμε «εσωτερικά», σαν να ζούσαμε δηλαδή εντός του, σαν το ίδιο το διαδίκτυο να παράγαγε αυτό που ονομάζουμε χρόνο ή τις εποχές στις οποίες ζούμε, σαν όλα τα γεγονότα να συμβαίνουν μονομιάς χωρίς να ακολουθεί το ένα το άλλο.

Οι συνέπειες μιας τέτοιας αντισυμβατικής κατανόησης του χρόνου, όπου ο τελευταίος αποτελεί το κουβάρι των παρελθόντων, παρόντων και μελλοντικών γεγονότων και όχι μια γραμμική συνέχεια είναι τεράστιες. Σημαίνει ότι κάθε εποχή παράγει τους δικούς της θεσμούς, το δικό της «κράτος», τον δικό της «πόλεμο», το δικό της «σχολείο», τη δική της «κοινωνία». Οι έννοιες της «παράδοσης» και της «πρωτοπορίας» είναι πλέον κενές νοήματος, αφού προϋποθέτουν τη γραμμική συνέχεια του χρόνου και δεν μπορούν να γίνουν κατανοητές σε έναν κόσμο όπου τα πάντα έχουν ήδη συμβεί και το μόνο που υπάρχει είναι ο κάθε φορά εκ νέου αναδυόμενος ιστός των χρονικών κυματισμών. Το πνεύμα της εποχής μας, το σύγχρονο μας «πνεύμα» έγκειται στη βιωμένη κατανόηση αυτής της χρονικής παραδοξότητας. Οι αξίες μας δεν είναι απλώς αντισυμβατικές, καινοτόμες ή διαφορετικές. Είναι βαθιά συγκεκριμένες, συντονισμένες δηλαδή σε μια υπερπραγματικότητα της οποίας είμαστε συμμετοχοί, την ίδια στιγμή δημιουργήματα και δημιουργοί.

Τα μεγαλύτερα πνεύματα στην ανθρώπινη ιστορία, έλεγε ο Γιουνγκ, είναι παραδοξολογικά, εκφράζονται με παράδοξα γιατί πρέπει να εκφράσουν την παραδοξότητα της πραγματικότητας. Ζούμε στην εποχή της «συγχρονικότητας» (Γιουνγκ), όπου οι αιτιακές σχέ-

σεις αδυνατούν να περιγράψουν αυτό που συμβαίνει, όπου η κατηγορία της «αιτίας» είναι ανεπαρκής. Η συμπληρωματική έννοια της «συγχρονικότητας» δηλώνει τη μη αιτιακή σχέση ανάμεσα σε ψυχικά και φυσικά φαινόμενα. Ο Γιουνγκ και ο Πάουλι ανέπτυξαν την έννοια της «συγχρονικότητας» ως «μη αιτιακή αρχή σύνδεσης» (σημαίνουσα σύμπτωση) που ενώνει τον εσωτερικό κόσμο της ψυχής με την εξωτερική φυσική πραγματικότητα. Στην εκτεταμένη τους αλληλογραφία από το 1932 έως το 1958, πρότειναν ότι, παράλληλα με την αιτιότητα, η συγχρονικότητα αποτελεί θεμελιώδη αρχή της φύσης που συνδέει την κβαντική σύμπλεξη (φυσική) με τα αρχέτυπα (ψυχολογία). Ένα βασικό πόρισμα για την εποχή μας είναι ότι η σκέψη και η αίσθηση, που κυριάρχησαν πολιτικά, επιστημονικά και κοινωνικά από την εποχή του Διαφωτισμού και μετά στην ευρωπαϊκή ιστορία, δίνουν τη θέση τους στο συναισθημα και τη διαισθηση. Αυτό γίνεται αντιληπτό κυρίως στις νέες γενιές, οι οποίες αδυνατούν να αντιληφθούν τον κόσμο μας με τα μάτια των παλαιότερων, αφού η αντιληπτική τους οξύτητα εστιάζεται σε διαφορετικές ψυχικές λειτουργίες.

* Ο Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Συνέντευξη στον ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Ο καταναλωτής συνεχίζει να απολαμβάνει νερό σε ικανοποιητική τιμή παρά τις παραλείψεις που παρατηρούνται στον σχεδιασμό του υδατικού της Κύπρου, υποστηρίζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πρόεδρος του ΕΟΑ Λευκωσίας. Ο Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης υποστηρίζει έντονα πως δεν έγιναν όλα όσα έπρεπε να γίνουν προκειμένου η Κύπρος να επιλύσει το φαινόμενο της λειψυδρίας. Αλλά και στην περίπτωση της παραγωγής αφαλατωμένου νερού έντονη είναι η άποψή του υπέρ της χρήσης ΑΠΕ για φθινό νερό, το οποίο θα μπορούσε να μειώσει τα οικιακά τιμολόγια. Για την περιφέρειά του εμφανίζεται ικανοποιημένος από τη διαχείριση του νερού, ενώ ζητάει από την κυβέρνηση πόρους για επενδύσεις στα δίκτυα ύδρευσης. Ο Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης απαντά στο κατά πόσο η θέση του προέδρου του ΕΟΑ Λευκωσίας είναι σκαλοπάτι για την Προεδρία της Δημοκρατίας.

—Πόσο ικανοποιημένος είστε από τη διαχείριση του πόσιμου νερού της περιφέρειάς σας που είναι η μεγαλύτερη της Κύπρου;

—Είμαι πολύ ευχαριστημένος, κυρίως για τη δουλειά που κτίστηκε από το προσωπικό και

“

Οποιοσδήποτε κι οποιαδήποτε ανεξαρτήτως ιδιότητας και πόστου μπορεί να διεκδικήσει το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Προσωπικά δεν διεκδίκησα την προεδρία του ΕΟΑ Λευκωσίας σαν σκαλοπάτι.

διεύθυνση του πρώην Συμβούλου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας. Σήμερα βρισκόμαστε σε μια εξαιρετικά προνομιούχα θέση σε σχέση με άλλες επαρχίες λόγω των καλών θεμελίων πάνω στα οποία κληθήκαμε να εργαστούμε. Είμαστε ευχαριστημένοι διότι ακόμα και με τις περιστατικές περιοχές που εντάχθηκαν στο δίκτυο Λευκωσίας, το ατιμολόγητο νερό στις περιοχές που ελέγχουμε και διανέμουμε νερό είναι περίπου 20%. Πρόκειται για το χαμηλότερο ποσοστό στην Κύπρο και κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε.

Νιώθουμε ιδιαίτερη ικανοποίηση για την υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομής κι αναφερόμαι χαρακτηριστικά στις τρεις ήδη ανεγερθείσες υδατοδεξαμενές νέας γενιάς κλειστού τύπου GLS σε Στρόβολο και Λακατάμεια, οι οποίες διασφαλί-

ζουν πολύωρη επάρκεια νερού σε περίπτωση διακοπής. Σύντομα μπαίνει στο σύστημα ακόμη μία στον Δήμο Λασιών-Γερίου.

Την ίδια ώρα μας προβληματίζει το γεγονός ότι στις ραγδαία αναπτυσσόμενες περιοχές Λακατάμειας και Δυτικής Λευκωσίας δεν υπήρξε η δέουσα προσοχή και επένδυση σε υποδομές παροχής νερού από το κράτος. Η κατάσταση αυτή εγκυμονεί μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα κινδύνους ως προς την ασφάλεια και επάρκεια υδροδότησης των κατοίκων των περιοχών αυτών. —Στο ατιμολόγητο νερό υπάρχει μια υποκατηγορία που αφορά τις απώλειες από διαρροές του δικτύου ύδρευσης. Αυτές τις απώλειες τις έχετε υπολογίσει, σε τι ποσοστά ανέρχονται;

—Το ατιμολόγητο νερό παρακολουθείται μέσω τηλεμετρίας 24 ώρες το 24ωρο και οι απώλειες εντοπίζονται μέσω έξυπνων συσκευών. Στόχος μας είναι να μειώσουμε το ατιμολόγητο νερό κατά 5% τα επόμενα χρόνια. Θεωρώ ότι στην προσπάθεια αυτή θα βοηθήσει τα μέγιστα η παραλαβή και τοποθέτηση των 72 χιλιάδων έξυπνων υδρομετρικών που ισοδυναμούν με το 1/3 των συνολικών υδρομετρικών της επαρχίας.

Εφόσον αρχίσει η τοποθέτησή τους και τηρούνται τα σχετικά χρονοδιαγράμματα, θα διεκδικήσουμε νέους ευρωπαϊκούς πόρους για να προμηθευτούμε και τους υπόλοιπους. Οι έξυπνοι υδρομετρικοί έχουν ένα σημαντικό πλεονέκτημα. Εντοπίζουν σε πραγματικό χρόνο τις απώλειες/διαρροές εντός των υποστατικών και μας δίνουν τη δυνατότητα να ενημερώνουμε άμεσα τους πολίτες, κάτι που δεν συμβαίνει σήμερα, με αποτέλεσμα να γίνονται μεγάλες ποσότητες νερού.

Στους τρεις χιλιάδες έξυπνους υδρομετρικούς που τοποθετήθηκαν πιλοτικά στην εντός των τειχών πόλη της Λευκωσίας οι απώλειες του ατιμολόγητου νερού μειώθηκαν ετησίως κατά 1,5%. Με την τοποθέτηση των έξυπνων υδρομετρικών στην ολόκληρή τους, θα μειωθεί η άσκοπη κατανάλωση νερού μέχρι και 5%. —Με την κρίση στο υδατικό κατά την περυσινή χρονιά, πιστεύετε πως η τιμή του νερού που πληρώνει ο καταναλωτής είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα;

—Θεωρώ πως η μέση τιμή του νερού για οικιακή χρήση είναι ικανοποιητική. Επίσης θεωρώ ότι η μείωση της τιμής του νερού εν μέσω παρατεταμένης λειψυδρίας αυτή την περίοδο θα ήταν μια λανθασμένη πολιτική απόφαση.

Εκεί όπου υπάρχει εισήγησή μας για μείωση της τιμής του νερού είναι για τις ειδικές ομάδες του πληθυσμού, τους ευάλωτους συμπολίτες μας. Η τιμή θα πρέπει να αυξηθεί ώστε στις περιπτώσεις υπερκατανάλωσης, να λειτουργήσει αποτρεπτικά. —Η σημερινή τιμή του νερού έχει καθοριστεί από το κόστος παραγωγής αφαλατωμένου νερού, το οποίο είναι υψηλό λόγω της χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας από μαζούτ που είναι ακριβή. Εάν το

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗΣ

Πρόεδρος ΕΟΑ Λευκωσίας

Διαχρονικές παραλείψεις στο υδατικό

Δεν έγιναν όσα έπρεπε για την επάρκεια και παραγωγή νερού από αφαλατώσεις με ΑΠΕ

Η χρήση ηλιακής ενέργειας για παραγωγή αφαλατωμένου νερού θεωρείται μονόδρομος για τον Κωνσταντίνο Γιωρκάτζη, προκειμένου να συγκρατηθεί η λιανική τιμή πώλησης του νερού.

κόστος παραγωγής υποχωρούσε με τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ δεν θα μπορούσε να μειωθεί η λιανική τιμή του νερού;

—Θεωρητικά ένα τέτοιο σενάριο θα μπορούσε να υπάρξει. Όμως με τα σημερινά δεδομένα δεν καλύπτεται το κόστος παραγωγής νερού από τις λιανικές τιμές. Εάν το κόστος παραγωγής μειωνόταν, πιθανόν να καλυπτόταν από τις σημερινές τιμές νε-

ρού. Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων πουλάει νερό στην τιμή των 0,83 σεντ το κ.μ.

Αν η τιμή παραγωγής νερού μειωνόταν, και την ίδια ώρα μειωνόταν η τιμή που αγοράζουν το νερό οι ΕΟΑ από το ΤΑΥ, θεωρητικά θα μπορούσε να μετακυλιστεί στους καταναλωτές. Αλλά δεν ξέρω αν θα ήταν σοφό στις περιπτώσεις υπερκατανάλωσης. Μια τέτοια κίνηση θα δημιουρ-

γούσε ενδεχόμενα κουλτούρα χαλάρωσης στο κομμάτι της κατανάλωσης, που δεν είναι επιθυμητό για μια χώρα όπως η Κύπρος με διαχρονικό πρόβλημα λειψυδρίας.

—Στο κομμάτι παραγωγής νερού θα μπορούσαν να έχουν γίνει περισσότερα προκειμένου να υπήρξε επάρκεια νερού και να μην παρατηρείται το σημερινό φαινόμενο να χρησιμοποιείται ακριβό ρεύμα από τις Μονάδες Αφαλάτωσης;

—Οπωσδήποτε. Το κεντρικό κράτος θα έπρεπε να μεριμνήσει διαχρονικά ώστε να υπάρχει παραγωγή νερού που θα κάλυπτε τις ανάγκες του πληθυσμού και των επιχειρήσεων και να μην εξαρτάται κάθε χρόνο από τη συγκέντρωση επιφανειακών υδάτων από βροχές κάθε χειμώνα. Το πιο σημαντικό είναι ότι θα έπρεπε να ληφθούν αποφάσεις προκειμένου οι Μονάδες Αφαλάτωσης να λειτουργούν με φθηνή ηλιακή ενέργεια.

Επίσης, θα πρέπει να γίνουν επενδύσεις για αντικατάσταση παλαιών δικτύων ύδρευσης. Έχουμε ζητήσει από την κυβέρνηση την εξεύρεση ευρωπαϊκών κονδυλίων, ή και κρατικών πόρων, χωρίς να έχουμε μέχρι σήμερα ανταπόκριση.

Θεωρώ ότι είναι απόλυτη ευθύνη του κράτους να παρέδιδε υποδομές σε λειτουργική κατάσταση, είτε αυτά είναι δίκτυα ύδρευσης στην περιφερειακή Λευκωσία και στην Επαρχία, είτε βιολογικοί σταθμοί, και αυτό διότι μέχρι πρότινος πολλά από αυτά ήταν ευθύνη του κράτους. Όταν μεταφέρονται στους νέους αυτοχρηματοδοτούμενους Οργανισμούς προβληματικές υποδομές χωρίς επαρκείς πόρους, εμμέσως πλην σαφώς, επιζητούνται επιπρόσθετα τέλη και φορολογίες από τους ΕΟΑ για να καλύψουν τις δαπάνες που πριν από τη μεταρρύθμιση θα χρηματοδοτούσε το ίδιο το κράτος από έσοδα υφιστάμενων φορολογιών.

Συνεπώς υπάρχουν πράγματα που θα μπορούσαν να γίνουν και δεν έχουν γίνει. Επάρκεια σε Μονάδες Αφαλάτωσης που να λειτουργούν με ΑΠΕ για απεξάρτηση από την επιφανειακή συγκέντρωση υδάτων, και παραχώρηση στους ΕΟΑ, πόρων για αντικατάσταση των προβληματικών και παλαιών δικτύων ύδρευσης.

Εξίσου σημαντική θα μπορούσε να είναι και η αξιοποίηση του νερού που παράγεται από τους βιολογικούς σταθμούς επεξεργασίας λυμάτων για άρδευση, που δυστυχώς δεν αξιοποιείται στην ολότητά του, κυρίως λόγω απουσίας δικτύου. Η προσέγγιση αυτή συνάδει με τους στόχους της χώρας και των Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης για βιώσιμη ανάπτυξη και κυκλική οικονομία.

—Κλοπές νερού σε ό,τι αφορά την περιφέρεια Λευκωσίας έχετε εντοπίσει;

—Ναι υπάρχουν μεμονωμένα περιστατικά, αλλά δεν είναι ο κυρίως λόγος του ποσοστού που αφορά το ατιμολόγητο νερό.

Προς το παρόν μόνο ο ΕΟΑ Λευκωσίας

—Είστε πολιτικό πρόσωπο με έντονη παρουσία στην τοπική αυτοδιοίκηση. Πώς νιώθετε με το σκηνικό που έχει δημιουργηθεί για τις βουλευτικές εκλογές με αυτή την «πολυκοσμία» που παρατηρήθηκε στην υποβολή υποψηφιοτήτων; Νιώσατε έστω και στιγμιαία την επιθυμία να είστε μέρος της διαδικασίας;

—Βλέπω θετικά τον ρόλο των βουλευτών και των κομμάτων καθώς αποτελούν τα κύτταρα της Δημοκρατίας. Θεωρώ και θεωρώ ότι μπορώ να προσφέρω πολύ περισσότερα σε θέσεις όπως του δημάρχου Λευκωσίας, προηγούμενως και τώρα του προέδρου του Επαρχιακού Οργανισμού, ο οποίος είναι ένας νέος οργανισμός στην υπηρεσία των πολιτών.

—Το πόστο του προέδρου ΕΟΑ Λευκωσίας συνεπάγεται περισσότερες εξουσίες αλλά και υποχρεώσεις. Το συγκεκριμένο πόστο μπορεί να είναι ένα σκαλοπάτι για την Προεδρία της Δημοκρατίας;

—Πιστεύω ότι δεν είναι περισσότερες εξουσίες και υποχρεώσεις. Είναι διαφορετικές. Οποιοσδήποτε κι οποιαδήποτε ανεξαρτήτως ιδιότητας και πόστου μπορεί να διεκδικήσει το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Προσωπικά δεν διεκδίκησα την προεδρία του ΕΟΑ Λευκωσίας σαν σκαλοπάτι. Διεκδίκησα επειδή θεωρώ πως με την εμπειρία που είχα στον Δήμο Λευκωσίας με την ολοκλήρωση σημαντικών έργων, αλλά και την εμπειρία μου στον ιδιωτικό τομέα σε μεγάλους οργανισμούς, θα μπορούσα να βοηθήσω, στα πρώτα βήματά του τον νεοσύστατο οργανισμό στην τοπική αυτοδιοίκηση, ώστε να βελτιωθεί η καθημερινότητα των συμπολιτών μας. Η προσοχή, η προσπάθεια και ο χρόνος μου είναι αφιερωμένα στην ολότητά τους σε αυτό και δεν με έχει απασχολήσει οποιοδήποτε άλλο αξίωμα.

ΑΡΘΡΟ

Η Ημέρα της Νίκης δεν είναι (μόνο) ρωσική υπόθεση

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΙΑΚΩΒΙΔΗ

Όπως και πέρυσι, έτσι και φέτος, ο Ρώσος πρόεδρος, Βλαντιμίρ Πούτιν, ανακοίνωσε μονομερή κατάπαυση του πυρός μεταξύ της χώρας του και της Ουκρανίας, σε μια προσπάθεια να γιορτάσει με σχετική ηρεμία την Ημέρα της Νίκης (V-E Day) κατά του ναζισμού και τον τερματισμό του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ήδη, έξω από τη ρωσική πρεσβεία στη Λευκωσία αναρτήθηκαν δεκάδες σημαίες, τόσο της Ρωσίας, όσο και της Σοβιετικής Ένωσης με το σφυροδρέπανο, ως υπενθύμιση ότι η Ρωσία είναι η διάδοχος κατάσταση της εκλιπούσας ΕΣΣΔ.

Η Ρωσία, όπως και η Σοβιετική Ένωση πριν από τη διάλυσή της, γιορτάζει με κάθε επισημότητα και λαμπρότητα την ημέρα αυτή, σε τέτοιο βαθμό, λες και ήταν η μόνη χώρα που πολέμησε εναντί-

ον του ναζισμού και του Χίτλερ. Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστεί κάποιος ότι η Σοβιετική Ένωση και στη συνέχεια η διάδοχός της κατάσταση, η Ρωσία, έχουν οικειοποιηθεί την Ημέρα της Νίκης. Η μεγαλειώδης στρατιωτική παρέλαση στην Κόκκινη Πλατεία στην παρουσία πολλών ξένων αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων (τουλάχιστον αυτό βγήσαν πριν από την εισβολή στην Ουκρανία) είναι η καλύτερη απόδειξη ότι η Μόσχα όντως έχει οικειοποιηθεί την Ημέρα της Νίκης. Ενδεικτική είναι η ανακοίνωση του υπουργείου Άμυνας της Ρωσίας, για τη μονομερή εκτέλεση: «Ανακοινώνεται εκκεκρίστη στις 8 και 9 Μαΐου προς τιμήν του εορτασμού της Νίκης του σοβιετικού λαού στον Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο», δίνοντας την εντύπωση ότι μόνο ο σοβιετικός λαός πολέμησε και υπέφερε στον Με-

γάλο Πατριωτικό Πόλεμο. Φαίνεται ότι οι λαοί της Ευρώπης, της Αμερικής, της Αυστραλίας, της Νέας Ζηλανδίας ήταν αμέτοχοι... Σημειώνεται ότι τα τελευταία στρατεύματα των ναζί υπέγραψαν την παράδοσή τους αργά το βράδυ στις 8 του Μάη στο Βερολίνο, αλλά στη Μόσχα είχαν περάσει τα μεσάνυχτα και ξημέρωνε η 9η του Μάη. Τη δεκαετία του 1960, ο Λεονίντ Μπρέζνιεφ ανακήρυξε με διάταγμα την 9η του Μάη σε εθνική αργία και οι Ρώσοι τη διατήρησαν για να ξεχωρίζουν από τους υπόλοιπους συμμάχους.

Αναγνωρίζουμε το γεγονός ότι ο Κόκκινος Στρατός πολέμησε τους ναζί του Χίτλερ και χιλιάδες Σοβιετικοί έπεσαν στα διάφορα πεδία της μάχης συμβάλλοντας τα μέγιστα στη νίκη κατά του ναζισμού. Ούτε και παραγνωρίζουμε τις μεγάλες θυσίες και κακουχίες που υπέστησαν οι απλοί

πολίτες κατά τη διάρκεια του πολέμου. Υπολογίζεται ότι περίπου 27 εκατομμύρια στρατιώτες και πολίτες της τότε Σοβιετικής Ένωσης, έχασαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Υπάρχει, όμως, και η πολύ μελανή πλευρά της Ιστορίας, την οποία δεν πρέπει να ξεχνούμε και ούτε να την παραγνωρίζουμε. Για 22 μήνες, από τις 23 Αυγούστου του 1939 μέχρι τις 23 Ιουνίου του 1941, η ναζιστική Γερμανία και κομμουνιστική Σοβιετική Ένωση υπήρξαν στρατιωτικοί σύμμαχοι. Με το μυστικό πρωτόκολο που υπέγραψαν οι υπουργοί Εξωτερικών των δύο χωρών, Ρίμπεντροπ και Μολότοφ, το Βερολίνο και η Μόσχα συμφώνησαν στον διαμελισμό της Πολωνίας, η Σοβιετική Ένωση να προσαρτήσει τη Λετονία και την Εσθονία, η Γερμανία τη Λιθουανία, ενώ η Φινλανδία

πέρασε στη σφαίρα επιρροής της Σοβιετικής Ένωσης.

Μία μόλις εβδομάδα μετά την υπογραφή του Γερμανοσοβιετικού Συμφώνου μη Επίθεσης, η ναζιστική Γερμανία επιτέθηκε την 1η Σεπτεμβρίου του 1939 στην Πολωνία. Δύο εβδομάδες αργότερα σοβιετικά στρατεύματα εισέβαλαν και κατέλαβαν τις ανατολικές περιοχές της Πολωνίας. Μάλιστα, στις 22 Σεπτεμβρίου του 1939 γερμανικά και σοβιετικά στρατεύματα πραγματοποίησαν κοινή στρατιωτική παρέλαση στο Μπρεστ-Λιτόφσκ της Πολωνίας, στο πλαίσιο της κατάληψης της χώρας από τις δύο χώρες.

Από τα τέλη Αυγούστου του 1939 μέχρι τις 22 Ιουνίου του 1941, η Μόσχα έστελνε στη Γερμανία πετρελαϊκά προϊόντα, σιτηρά, ξυλεία και άλλα εφόδια για τη στρατιωτική της μηχανή, ενώ το «τρίτο Ράιχ» εφοδίαζε τους σοβι-

ετικούς με μαχητικά, εκρηκτικά, ραδιοσταθμούς, ενώ έστειλε και το καταδρομικό «Λίτσοβ», επιδιώκοντας ακόμα στενότερη συμμαχία μεταξύ των δύο χωρών. Επιπλέον, η ναζιστική Γερμανία χορήγησε πίστωση 200 εκατομμυρίων μάρκων στη Σοβιετική Ένωση.

Ναι, ο Κόκκινος Στρατός πολέμισε τα ναζιστικά στρατεύματα, αλλά οφείλουμε να θυμόμαστε και να υπενθυμίζουμε ότι η Σοβιετική Ένωση του Στάλιν συνεργάστηκε με τη ναζιστική Γερμανία του Χίτλερ, δίνοντάς του την ευκαιρία να εξασφαλίσει πολύτιμο υλικό και πρώτες ύλες από την Πολωνία για την πολεμική του μηχανή και προσφέροντάς του τέτοιες πρώτες ύλες και η ίδια. Αυτά για να μην ωραιοποιούμε τα πάντα.

Ο κ. Κυριάκος Ιακωβίδης είναι πολιτικός επιστήμονας, δημοσιογράφος.

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΛΕΜΕΣΟΣ

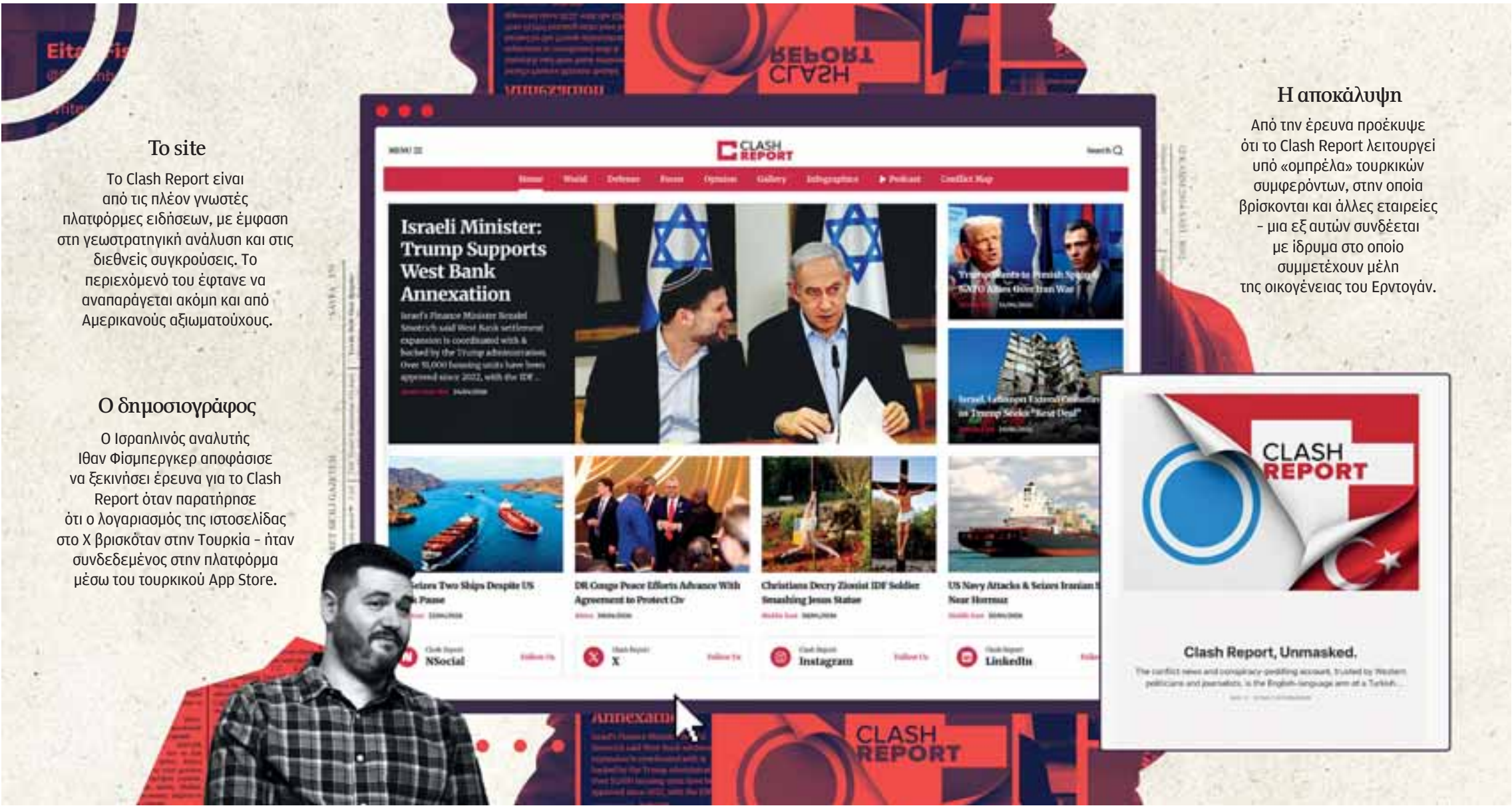
Πώς μεταμορφώθηκε
σε οικονομικό κέντρο
της Κύπρου

Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ
ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ, ΜΕ ΥΨΗΛΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ

17/05

✦ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

To site

Το Clash Report είναι από τις πλέον γνωστές πλατφόρμες ειδήσεων, με έμφαση στη γεωστρατηγική ανάλυση και στις διεθνείς συγκρούσεις. Το περιεχόμενό του έφτανε να αναπαράγεται ακόμη και από Αμερικανούς αξιωματούχους.

Ο δημοσιογράφος

Ο Ισραηλινός αναλυτής Ιθαν Φίσμπεργκερ αποφάσισε να ξεκινήσει έρευνα για το Clash Report όταν παρατήρησε ότι ο λογαριασμός της ιστοσελίδας στο Χ βρισκόταν στην Τουρκία - ήταν συνδεδεμένος στην πλατφόρμα μέσω του τουρκικού App Store.

Η αποκάλυψη

Από την έρευνα προέκυψε ότι το Clash Report λειτουργεί υπό «ομπρέλα» τουρκικών συμφερόντων, στην οποία βρίσκονται και άλλες εταιρείες - μια εξ αυτών συνδέεται με ίδρυμα στο οποίο συμμετέχουν μέλη της οικογένειας του Ερντογάν.

Τουρκικό «χωνί» στην Ουάσιγκτον

Ένας ιστότοπος που εμφανίζεται ως ενημερωτικός φαίνεται να κατευθύνεται από την Αγκυρα. Ο Ισραηλινός ερευνητής που τον αποκάλυψε μίλησε στην «Κ»

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ: ΛΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ

Μια ευρεία, καλά οργανωμένη και εν πολλοίς αθέατη επιχείρηση τουρκικής επιτροής -για την οποία πολλοί μιλούν, αλλά λίγοι μπορούν να τεκμηριώσουν- βρίσκεται σε εξέλιξη στις Ηνωμένες Πολιτείες τα τελευταία χρόνια. Πριν από λίγες ημέρες, ένας κομβικός κρίκος της αποκαλύφθηκε μέσω της έρευνας του Ισραηλινού αναλυτή και ερευνητή Ιθαν Φίσμπεργκερ, ο οποίος μιλάει στην «Κ» για το πώς έφτασε στην Αγκυρα ακολουθώντας τεχνικά, ψηφιακά, επιχειρησιακά και πολιτικά ίχνη.

Στο επίκεντρο βρίσκεται ο λογαριασμός Clash Report, ο οποίος λειτουργούσε ως μία από τις πλέον γνωστές πλατφόρμες ειδήσεων στο Χ, με έμφαση στη γεωστρατηγική ανάλυση και στις διεθνείς συγκρούσεις. Με εκατοντάδες χιλιάδες ακολούθους και υψηλό βαθμό αξιοπιστίας σε δημοσιογραφικούς και πολιτικούς κύκλους στην Ουάσιγκτον, το περιεχόμενό του έφτανε να αναπαράγεται ακόμη και από Αμερικανούς αξιωματούχους. Όπως εξηγεί ο Φίσμπεργκερ, είναι ακριβώς αυτή η φαινομενικά εδραιωμένη αξιοπιστία που καθιστά την αποκάλυψη ιδιαίτερώς ανησυχητική, καθώς το Clash Report αποδείχθηκε ένα ισχυρό εργαλείο προώθησης φιλοτουρκικών αφηγημάτων.

Αλλάζοντας «στιγμα»

Η έρευνά του ξεκίνησε από μια λεπτομέρεια που οι περισσότεροι θα αγνοούσαν. «Η πρώτη φορά που μου κίνησε το ενδιαφέρον ήταν πριν από μερικούς μήνες, όταν η πλατφόρμα Χ εγκαθίστασε μια νέα λειτουργία που σου επιτρέπει να δεις την τοποθεσία των χρηστών. Για παράδειγμα, αν βρίσκεσαι στην Ουάσιγκτον, εμφανίζεται ότι είσαι στις ΗΠΑ και ότι είσαι συνδεδεμένος μέσω του αμερικανικού App Store. Ο λογαριασμός Clash Report αποκαλύφθηκε ότι βρισκόταν στην Τουρκία και ότι ήταν συνδεδεμένος μέσω του τουρκικού

App Store. Λίγες μέρες αργότερα, όμως, η τοποθεσία άλλαξε. Έγινε «Δυτική Ασία». Αυτό υποδηλώνει ότι κάποιος εκ των έσω διέγραψε την εφαρμογή και προχώρησε σε αλλαγή στις ρυθμίσεις πρόσβασης ή τοποθεσίας, πιθανώς με τη χρήση εργαλείων όπως το VPN, με στόχο να μην εμφανίζεται η Τουρκία. Ήταν σαφές ότι υπήρχε πρόθεση απόκρυψης. Αυτό ήταν το πρώτο καμπανάκι, γιατί δεν είναι κάτι που κάνει συνήθως ένας κανονικός λογαριασμός».

Ωστόσο, εκείνο που πραγματικά τον κινητοποίησε δεν ήταν ζήτημα τεχνικής φύσης, αλλά ποιότητας. «Αυτό που με ώθησε να ξεκινήσω την έρευνα ήταν μια ουσιαστική αλλαγή στο περιεχόμενο. Αφού άρχισε η επιχείρηση «Επική Οργή», παρατήρησα μια μετατόπιση σε όσα προωθούσε το Clash Report. Ο λογαριασμός ήταν ήδη γνωστός για συνωμοσιολογικό περιεχόμενο, με έντονη αντιισραηλινή, ανθελληνική και αντιαμερικανική ρητορική. Όμως ξαφνικά κάτι άλλαξε. Ήταν σαν να υπήρχε μια κεντρική εντολή για ενίσχυση της ιρανικής προπαγάνδας. Αρχισαν να προωθούν αφηγήματα που φαινόταν να προέρχονται απευθείας από τους Φρουρούς της Επανάστασης και την Τεχεράνη, με ρυθμό που δεν είχα ξαναδεί. Τότε σκέφτηκα ότι κάτι συμβαίνει. Και τελικά ασφαλίστηκε σοβαρά με το θέμα πριν από λίγες εβδομάδες».

Ήδη από τα πρώτα στοιχεία, όπως θυμάται, φάνηκε ότι η υπόθεση είχε βάθος. Ένα από τα πιο κρίσιμα ευρήματα ήταν η σύνδεση με την τουρκικών συμφερόντων εταιρεία Monolog Medya. Η εφαρμογή iOS του Clash Report στο App Store είναι καταχωρισμένη σε έναν μόνο developer, τη συγκεκριμένη εταιρεία. Στον ίδιο λογαριασμό εμφανίζονται και άλλες εφαρμογές, όπως το GDH, που αποτελεί την τουρκική έκδοχή του Clash Report, ενώ ως επίσημη ιστοσελίδα αναφέρεται το gdh.digital. Τα τεχνικά στοιχεία που εντόπισε ενίσχυσαν τις υποψίες του.

Όπως εξηγεί στην «Κ» ο Φίσμπεργκερ, «τα δύο domains

μοιράζονται κοινή υποδομή, χρησιμοποιούν ίδιους servers και το ίδιο σύστημα αποθήκευσης εικόνων. Υπάρχουν ακόμη και εσωτερικά subdomains - όπως το clashreport.gdh.digital- που συνήθως χρησιμοποιούνται για έργα εντός της ίδιας εταιρείας. Παράλληλα, ιστορικά δεδομένα hosting δείχνουν ότι και οι δύο πλατφόρμες φιλοξενούνταν στον ίδιο πάροχο στην Κωνσταντινούπολη, με παρόμοιες IP». «Με απλά λόγια, οι δύο πλατφόρμες δεν είναι ανεξάρτητες», όπως λέει, αλλά «μέρη της ίδιας ομπρέλας».

Δουλειές με το ίδρυμα

Από εκεί και πέρα, η έρευνά του άρχισε να φωτίζει και την πολιτική διάσταση της υπόθεσης. Η Monolog Medya, σύμφωνα με τα δημόσια στοιχεία της, έχει δύο μοναδικούς πελάτες. Ο ένας δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον, αλλά ο δεύτερος είναι το TÜRGEV, ένα ίδρυμα που δημιουργήθηκε στο παρελθόν από τον ίδιο τον Ταγίπ Ερντογάν και στο οποίο συμμετέχουν ενεργά μέλη της οικογένειάς του. «Σήμερα διοικείται με τη συμμετοχή μελών της οικογένειάς του, η κόρη του, Εσρα, είναι στο διοικητικό συμβούλιο, ενώ και ο γιος του, Μπιλάλ, είναι επίσης εμπλεκόμενος. Υπάρχει και μια δεύτερη σύνδεση. Ο γαμπρός του Ερντογάν, Σελτσούκ Μπαϊρακτάρ, συνδέεται με το Teknofest μέσω του ιδρυματός του. Και αυτό που διαπίστωση είναι ότι η Monolog Medya διαχειριζόταν backend servers (διακομιστές υποστήριξης) για το Teknofest για σχεδόν τρία χρόνια», εξηγεί ο Φίσμπεργκερ.

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία που προέκυψαν από την ανάλυση αφορά τη μεθοδολογία λειτουργίας και διάχυσης του περιεχομένου του λογαριασμού. Σύμφωνα με τον ερευνητή, το Clash Report φαίνεται να εφαρμόζει τη λεγόμενη τακτική «90-10». Το 90% του περιεχομένου, δηλαδή, είναι αξιόπιστο, βασισμένο σε πραγματικές ειδήσεις, κάτι που δημιουργεί εμπιστοσύνη στο κοινό. Το υπόλοιπο

10%, όμως, λειτουργεί διαφορετικά. «Εκεί εισάγονται αφηγήματα πιο ακραία, πιο κατευθυνόμενα. Και επειδή το κοινό έχει ήδη αποκτήσει εμπιστοσύνη στο Μέσο, δεν το αμφισβητεί». Η τακτική αυτή, όπως σημειώνει, έχει ιστορικές ρίζες. «Είναι μια τακτική που χρησιμοποιείται ήδη από την εποχή της KGB. Αναμειγνύει την αλήθεια με παραπληροφόρηση». Η αποτελεσματικότητα της επιχείρησης ήταν εντυπωσιακή. «Όταν ξεκίνησε ο πόλεμος, περιεχόμενο όπως το “Operation Epstein Fury” έγινε viral και το Clash Report ήταν από τους λογαριασμούς που πρωτοστατούσαν σε αυτό το αφήγημα. Εβλεπες γερουσιαστές, μέλη του Κογκρέσου, ευρωβουλευτές να το αναπαράγουν. Δημοσιογράφοι το χρησιμοποιούσαν ως πηγή. Ήταν καταστροφή».

Χωρίς απάντηση

Παρά τις αποκλύψεις, δεν υπήρξε επίσημη αντίδραση. Ο Φίσμπεργκερ προσπάθησε να επικοινωνήσει με όλους τους εμπλεκόμενους -το Clash Report, τη Monolog Medya και το GDH- αλλά χωρίς αποτέλεσμα. «Τα emails δεν λειτουργούν πλέον. Τα inbox δεν υπάρχουν». Ωστόσο, όπως λέει, υπήρξε κινητικότητα άλλου είδους. Αντί για απαντήσεις, εμφανίστηκαν συντονισμένες επιθέσεις και απότομη αύξηση επισκεψιμότητας από την Τουρκία.

Εκστρατεία επιρροής

Η υπόθεση δεν είναι μεμονωμένη, αλλά εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ύπαρξης μηχανισμών επιρροής με στόχο την Ουάσιγκτον και τη Δύση γενικότερα, εκτιμά ο Φίσμπεργκερ. «Οι πάντες θέλουν να επηρεάσουν τη Δύση. Θα ήταν παράλογο να μη θέλουν να το κάνουν. Δεν διαθέτουν όμως όλοι τα μέσα για να το πετύχουν». Σε αυτό το πλαίσιο, όπως σημειώνει, σπάνια βλέπεις μια επιχείρηση επιρροής να απο-

καλύπτεται σε πραγματικό χρόνο. «Είναι πολύ σπάνιο να μπορείς να συνδέσεις ένα φαινόμενο στα social media όπως το Clash Report με πραγματικά κέντρα εξουσίας σε μια ξένη χώρα. Και γι' αυτό ήταν σημαντικό να το χαρτογραφήσω τόσο σχολαστικά και προσεκτικά. Θέλω ο κόσμος να γνωρίζει τι συμβαίνει. Βασικός στόχος μου είναι να αποτρέψω αυτή την επιχείρηση επιρροής. Αυτό που κάνει το καθεστώς Ερντογάν είναι κακόβουλο, είναι αντιπαλός της Δύσης».

Επισημαίνει, μάλιστα, πως η Τουρκία δεν δρα μόνο στο παρασκήνιο, ούτε προσπαθεί πάντα να κρυφτεί. «Δεν κρύβεται πλήρως. Υπήρξε προσπάθεια να κρυφτεί το Clash Report, αλλά την ίδια στιγμή λειτουργούν ήδη δύο μεγάλες επιχειρήσεις επιρροής ανοικτά στις ΗΠΑ, το TRT και το Anadolu. Πρόκειται για κρατικά Μέσα. Μάλιστα, αν δεν κάνω λάθος, ένα από αυτά είναι καταχωρισμένο στο FARA. Παρ' όλα αυτά, προωθούν συστηματικά αντιδυτικά και αντιαμερικανικά αφηγήματα, χωρίς να υπάρχει ουσιαστική συνέπεια». Και όπως καταλήγει, ο ερευνητής «χρειάζεται να ανοίξει μια ευρύτερη συζήτηση και για τις αποκάλυπτες επιχειρήσεις επιρροής. Γιατί μιλάμε για κρατικά Μέσα που δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ και προωθούν αφηγήματα ξένης κυβέρνησης χωρίς ουσιαστική λογοδοσία».

Η παρέμβαση Λούμερ

Υπενθυμίζεται ότι, σε πρόσφατη ανάρτησή της, η σχολιάστρια και ερευνήτρια Λόρα Λούμερ -γνωστή για τις συχνά αμφιλεγόμενες παρεμβάσεις της στον δημόσιο διάλογο- υποστήριξε ότι έχει λάβει πληροφορίες από «πηγή της CIA», η οποία, όπως είπε, της παρέδωσε στοιχεία για χρηματοδότηση Αμερικανών σχολιαστών και podcasters από την Τουρκία με στόχο την άσκηση επιρροής στον δημόσιο λόγο. Η Λούμερ έσπευσε να δώσει δημοσίως συγκαρτηρία στον Φίσμπεργκερ για τα αποτελέσματα της έρευνάς του.

“Μετά την «Επική Οργή» Ο λογαριασμός (του Clash Report) ήταν ήδη γνωστός για συνωμοσιολογικό περιεχόμενο, με έντονη αντιισραηλινή, ανθελληνική και αντιαμερικανική ρητορική. Όμως ξαφνικά κάτι άλλαξε. Ήταν σαν να υπήρξε μια κεντρική εντολή για ενίσχυση της ιρανικής προπαγάνδας.

“Αντίπαλος της Δύσης Είναι πολύ σπάνιο να μπορείς να συνδέσεις ένα φαινόμενο στα social media με πραγματικά κέντρα εξουσίας σε μια ξένη χώρα. Στόχος μου είναι να αποτρέψω αυτή την επιχείρηση επιρροής. Αυτό που κάνει το καθεστώς Ερντογάν είναι κακόβουλο, είναι αντίπαλος της Δύσης.

Η φανέλα με το 2030

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η «επικίνδυνη» κοινοβουλευτική ομάδα για πιθανές εσωκομματικές αναταράξεις τελείωσε με ομαλή προσγείωση. Οι βουλευτές, ακόμη και οι «αντάρτες», φρόντισαν να βάλουν τα μαχαίρια στις θήκες. Στο κλείσιμο όμως της συνεδρίασης ο πρωθυπουργός, που είχε ακούσει εκθρούς και φίλους να ομνύουν πίστη στο «επιτελικό» οικοδόμημα της διακυβέρνησής του, εξαπέλυσε ένα μήνυμα με πολλούς αποδέκτες. Στόχος δεν ήταν οι βουλευτές στο ακροατήριό του, αλλά κορυφαίοι υπουργοί. «Η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν αποκλίσεις στον ενθουσιασμό με τον οποίον κάποιοι στηρίζουν το κυβερνητικό έργο», είπε και πρόσθεσε ότι αυτό «αφορά και υπουργούς που θέλουν να πηγαίνουν σε προστατευμένο περιβάλλον και να μιλούν». Οι περισσότεροι κατάλαβαν ότι το πρωθυπουργικό μήνυμα αποστέλλεται συστημένο και στο Πεντάγωνο, στο πιο βαρύ όνομα της εσωκομματικής αντιπολίτευσης. Ο Νίκος Δένδιας, το τελευταίο μεγάλο διάστημα απέχει ουσιαστικά από την πολιτική κουζίνα που βράζει και επιλέγει να ασχολείται μόνο με το υπουργείο του, τηρώντας ασφαλείς αποστάσεις από το επικεντρο της κυβερνητικής φθοράς. Η πρωθυπουργική αιχμή ανούγει νέα ερωτήματα ενόψει συνεδρίου: Μπορεί η μάχη για το ποιος «ιδρώνει τη φανέλα» να εξελιχθεί σε μία νέα διαιρετική τομή; Μπορεί η κορυφαία κομματική εκδήλωση να ξεφύγει από το πλαίσιο της εθιμοτυπίας και να ανεβάσει θερμοκρασία κουζίνας;

Απολογισμός και οδικός χάρτης

Πολλοί λένε, και όχι άδικα, ότι τα συνέδρια των κομμάτων έχουν όλο και μικρότερη απήχηση. Εν προκειμένω, όμως, το 16ο τακτικό συνέδριο του κυβερνώντος κόμματος έχει σημασία σε δύο διαφορετικά επίπεδα: Πρώτον, είναι προεκλογικό, που σημαίνει ότι η τοποθέτηση του πρωθυπουργού θα ορίσει το κεντρικό πλαίσιο της προεκλογικής περιόδου. Τόσο το κεντρικό σύνθημα του συνεδρίου όσο και η ατζέντα στην οποία θα δώσει ο πρωθυπουργός βαρύτητα θα αποτελέσουν τον οδικό χάρτη των εκλογών. Δεύτερον, ύστερα από επτά έτη στην κυβέρνηση, με τα σημάδια της κόπωσης να είναι φανερά και εσωτερικά, έχουν μεγάλη σημασία οι τοποθετήσεις των κορυφαίων στελεχών, ειδικά μετά τον διαχωρισμό που ετέθη στην κοινοβουλευτική ομάδα, ανάμεσα σε αυτούς που «ιδρώνουν τη φανέλα» κι εκείνους που φροντίζουν να μείνει στεγνή. Κυβερνητικές πηγές σημειώνουν ότι ο βασικός στόχος του πρωθυπουργού είναι να σταλεί μήνυμα συστράτευσης ενόψει των εκλογών. Μετά την τροχιοδεικτική βολή για το ποιος μπαίνει στην κουζίνα, ο κ. Μητσοτάκης αναμένεται να μιλήσει στο κομματικό κοινό, θέλοντας όμως να απευθυνθεί κυρίως στο εθνικό ακροατήριο. Ο πρώτος θα είναι τι έχει πετύχει μέχρι σήμερα η κυβέρνηση. Ο πρωθυπουργός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΕΙΣ: ΦΩΤΙΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

Οι στόχοι του πρωθυπουργού για το συνέδριο της Ν.Δ. και οι εσωκομματικές ατζέντες που μπορεί να εμφανιστούν επί σκηνής

θεωρεί ότι έχουν γίνει πολλά, ακόμη και τη δεύτερη τετραετία, που έχουν χαθεί κάτω από την ακραία τοξικότητα του δημόσιου βίου, αλλά και από λάθη της κυβέρνησης. Η υπευθύμιση όσων έχουν γίνει έως τώρα αποτελεί για τον κ. Μητσοτάκη βασική προτεραιότητα, ως απάντηση τόσο στην εξωτερική όσο και την εσωκομματική αντιπολίτευση. Παράλληλα, όμως, η ομιλία του πρωθυπουργού θα έχει βασικό σκέλος το πού θέλει να πάει η χώρα με ορίζοντα το 2030. Για το Μέγαρο Μαξίμου αυτό αποτελεί βασική ειδοποιό διαφορά με την αντιπολίτευση. «Εμείς με τα λάθη μας και τα σωστά μας, ξέρουμε πού θέλουμε να πάμε. Η αντιπολίτευση δεν λέει, γιατί δεν ξέρει», επισημαίνει κυβερνητική πηγή στην «Κ», τονίζοντας ότι ένα βασικό δίλημμα που θα θέσει η Νέα Δημοκρατία σε όλη την προεκλογική περίοδο είναι αν οι πολίτες θέλουν «μέλλον με σχέδιο» ή «επιστροφή στο παρελθόν». Συμμερίζονται αυτή τη γραμμή όλοι;

Μανιφέστο από Δένδια

Το ενδιαφέρον όμως θα στραφεί, όχι μόνο στον πρωθυπουργό αλλά και στα κορυφαία στελέχη του κόμματος, που θεωρούνται και οι βασικοί «δελφίνοι» για τη μετά-Μητσοτάκη εποχή, όποτε κι αν έρθει αυτή. Μετά την τελευταία τοποθέτηση του πρωθυπουργού στην κοινοβουλευτική ομάδα, τα βλέμματα αναμένεται να στραφούν ακόμη περισσότερο στον Νίκο Δένδια. Ο υπουργός Αμυνας, ούτως ή άλλως, αναμενόταν να κινηθεί σε διακριτή γραμμή και να κάνει μία ομιλία εν είδει ιδεολογικού μανιφέστου. Το ερώτημα που τίθεται πλέον είναι εάν θα απαντήσει με κάποιον τρόπο και στην αιχμή Μητσοτάκη πε-

ρί υπουργών που κινούνται σε «προστατευμένο περιβάλλον». Το βέβαιο είναι ότι η στρατηγική του υπουργού Αμυνας είναι να απευθύνεται διαρκώς σε ένα κοινό που προέρχεται μεν από τη Ν.Δ., αλλά σήμερα είναι εκτός κόμματος. Είναι η αντίστοιχη τακτική που ακολούθησε και ο Κυριάκος Μητσοτάκης, που γνώριζε το 2015 ότι δεν αρκεί η βάση της Νέας Δημοκρατίας για να εκλεγεί πρόεδρος και χρειάστηκε με τη ρητορική του να προσελκύσει κομμάτια του Φιλελεύθερου Κέντρου και του τότε Ποταμιού. Αντιστοίχως, η δεξαμενή της σημερινής—μη-τοστακικής—Ν.Δ. πιθανόν να μην επαρκεί στον υπουργό Αμυνας, που χρειάζεται να επαναπατρίσει απογοητευμένους της παλιάς Ν.Δ. για να καταφέρει να κόψει πρώτος το νήμα σε μια μελλοντική κούρσα διαδοχής.

Ο Πιερρακάκης και το χαρτοφυλάκιο

Την ίδια ώρα, ο Κυριάκος Πιερρακάκης θα επικεντρωθεί στα του οίκου του, δηλαδή στην οικονομία. Ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών έχει ένα χαρτοφυλάκιο που θεωρείται —και μάλλον έτσι είναι— το βασικότερο για μια κυβέρνηση. Πρόκειται για ένα υπουργείο που παράγει καλές ειδήσεις, έχει θετική ατζέντα κι αυτό δεν θα το αφήσει ανεκμετάλλευτο. Πολλοί θεωρούν ότι ο κ. Πιερρακάκης αποτελεί μία «φυσική συνέχεια» του νυν πρωθυπουργού. Ο ίδιος δεν απορρίπτει αυτή την οπτική. Κάθε άλλο. Αλλά ταυτόχρονα επεξεργάζεται δύο πολιτικά δεδομένα που αναμένεται να αποτυπωθούν στην ομιλία του. Το πρώτο είναι ότι στη σημερινή Ν.Δ., που έχει μεγάλες εισροές από το Κέντρο, αποτελεί ένα πολύ δημοφιλές πρόσωπο, όπως καταγράφκε

και στην πρωτιά του στην Α' Αθηνών. Την ίδια ώρα, όμως, ο Πιερρακάκης δεν είναι ένας «κλασικός πασοκογενής», όπως θέλουν να τον παρουσιάζουν οι, λίγοι αλλά υπαρκτοί, εκθροί του. Ο υπουργός είναι πλήρως ενταγμένος στο νεοδημοκρατικό γίγνεσθαι και έχει καλές σχέσεις ακόμη και με πρόσωπα που κανείς δεν θα περίμενε, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τον Κώστα Καραμανλή. Κι αυτό «πρέπει να σημειωθεί», λένε υποστηρικτές του.

Ο Χατζηδάκης και η «ευθεία»

Μια ξεχωριστή περίπτωση πολιτικού είναι ο Κωστής Χατζηδάκης. Όπως υπογραμμίζει παλιά νεοδημοκρατική πηγή, η πολιτική συμπεριφορά του αντιπροέδρου της κυβέρνησης μοιάζει με μία μόνιμη «ευθεία γραμμή» χωρίς σκαμπανεβάσματα. Άλλοι αυτό το θεωρούν μειονέκτημα. Του ίδιου, όμως, του έχει βγει, φτάνοντας και μένοντας πολλά χρόνια στα υψηλά πατώματα της εξουσίας. Κομματικός, θεσμικός χωρίς εξάρσεις, πρωτίστως ισορροπιστής. Αυτό αναμένεται να αποτυπωθεί και στο συνέδριο, θέλοντας να κρατηθεί ψηλά στο «γαλάζιο» χρηματιστήριο. Ο Χατζηδάκης, άλλωστε, δεν είναι ο πολιτικός που θα προκαλέσει τρικυμίες —έστω και σε κουταλιές νερού— όπως κάνει, για παράδειγμα, ο Αδωνις, αλλά ξέρει τον τρόπο να απευθύνεται σε μεγάλα κοινά. Η τακτική του ότι ήταν «πάντα παρών στα δύσκολα και ταυτόχρονα θεσμικός» θα εκφραστεί ξανά στο συνέδριο και αυτό είναι η προσωπική του παρακαταθήκη.

Αγκωνιές στα δεξιά

Μια ξεχωριστή κατηγορία, με υποδιαίρεσεις, αποτελούν οι δύο «δεξιοί» της Νέας Δημο-

κρατίας. Ο Μάκης Βορίδης και ο Αδωνις Γεωργιάδης, παρά το γεγονός ότι συντάσσονται με την κυβέρνηση, έχουν διακριτές ατζέντες που θεωρείται βέβαιο πως θα αποτυπωθούν στο συνέδριο. Ο κ. Γεωργιάδης ακολουθεί μια συγκεκριμένη τακτική: υπερασπίζεται διαρκώς και χωρίς κανέναν αστερίσκο τους βουλευτές της Ν.Δ., κάτι που του δίνει έξτρα πόντους στο εσωκομματικό κοινό. Παράλληλα, οι διαρκείς επιθέσεις στον Νίκο Δένδια, σαν αυτή που έκανε στην κοινοβουλευτική ομάδα, όπου μίλησε για «εξαφανισμένους υπουργούς», είναι αποτέλεσμα και πολιτικού μάρκετινγκ. Ο υπουργός Υγείας βλέπει τον τρόπο με τον οποίο κινείται ο κ. Δένδιας και παίρνει θέση «απέναντί» με το βλέμμα στην επόμενη μέρα. Η τακτική άλλωστε που ακολούθησε το 2016 ήταν επιτυχημένη. Έθεσε υποψηφιότητα για πρόεδρος, κατέγραψε ποσοστό και το διαπραγματεύτηκε με τον επόμενο πρόεδρο. Και αυτή η τακτική με όχημα τον υπέρμετρο κομματικό πατριωτισμό θα τεθεί ξανά ενώπιον του κομματικού ακροατηρίου. Από την άλλη, ο Μάκης Βορίδης, παρά το τραύμα που του προκάλεσε η υπόθεση του ΟΠΕΚΕΠΕ, αφήνοντάς τον εκτός κυβέρνησης, αποδεικνύεται survival της πολιτικής. Με τις επιθέσεις στην Κοβέσι διεκδικεί κι αυτός ρόλο «προστάτη» των βουλευτών. Το ύψος και η δομή του λόγου του είναι διαφορετική από του Αδωνι Γεωργιάδη, κάτι που τον καθιστά ένα «διαφορετικό πολιτικό προϊόν», όπως παραδέχονται όσοι ξέρουν τις αποχρώσεις στο εσωτερικό πεδίο. Το γεγονός πάντως ότι ο Μάκης Βορίδης έχει επανакάμψει εσχάτως στο περιβάλλον του Μαξίμου, σκιαγραφεί και τον ρόλο που επιφυλάσσει στον αυτό του. Ένας πόλος της «σοβαρής Δεξιάς» που «μπορεί να συνομιλεί με το κεντρικό σύστημα».

Ο απών

Η οριστική απόφαση του κ. Καραμανλή να μη δώσει το «παρών» στο συνέδριο, παρά την ισχυρή σημειολογία της, δεν φαίνεται να έχει μεγάλο αντίκτυπο, για έναν βασικό λόγο: να μην Μητσοτάκης και Καραμανλής κινούνται πλέον σε άλλες τροχιές, παράλληλα όμως δεν φέρεται κανένας διατεθειμένος να τραβήξει το σκοινί. Ο πρώην πρωθυπουργός δεν θα βάλει ποτέ ευθέως κατά της Ν.Δ., αλλά μόνο με τον έμμεσο τρόπο που το κάνει έως τώρα, ενώ ο κ. Μητσοτάκης δεν πρόκειται να προκαλέσει από την πλευρά του ποτέ τον προκατόχό του. Συνεπώς, η παράλληλη πορεία θα συνεχιστεί, χωρίς να επιδιώξει κανείς να διασταυρώσουν ευθέως τα ξίφη τους. Εν κατακλείδι, το συνέδριο του κόμματος θα αποτελέσει και επίσημα ένα εκλογικό «άρεσας πυρός», με το Μαξίμου να επιδιώκει τη μέγιστη δυνατή συσπείρωση. Οι εκλογές, άλλωστε, ίσως να μην αργούν πλέον τόσο πολύ. Η φράση του πρωθυπουργού στην τελευταία συνεδρίαση της κοινοβουλευτικής ομάδας, η οποία μάλιστα ήταν off the record, που έλεγε ότι οι εκλογές θα γίνουν «μετά τη ΔΕΘ», αφήνει ανοικτά παράθυρα για το φθινόπωρο, το οποίο σε πολιτικό χρόνο είναι μία ανάσα.

Μέγιστη συσπείρωση

Το συνέδριο θα αποτελέσει και επίσημα ένα εκλογικό «άρεσας πυρ», με το Μέγαρο Μαξίμου να επιδιώκει τη μέγιστη δυνατή συσπείρωση. Οι εκλογές, άλλωστε, ίσως να μην αργούν πλέον τόσο πολύ.

Το εθνικό ακροατήριο
Μετά την τροχιοδεικτική βολή για το ποιος μπαίνει στην κουζίνα, ο κ. Μητσοτάκης αναμένεται να μιλήσει στο κομματικό κοινό, θέλοντας όμως να απευθυνθεί κυρίως στο εθνικό ακροατήριο.

Ιρανοί διαβάτες στην πλατεία Βαλιάσρ της Τεχεράνης προσπερνούν μάλλον αδιάφορα τη γιγαντοαφίσα με τη μορφή του Ντόναλντ Τραμπ σε μια σύνθεση που αποτυπώνει το κλείσιμο των Στενών του Ορμούζ. Η βραχύβια «Επιχείρηση Ελευθερία» αποδείχτηκε μια ακόμη προσπάθεια του Αμερικανού προέδρου να απεγκλωβιστεί από ένα (ιδίαιτερα κοστοβόρο) αδιέξοδο που ο ίδιος δημιούργησε.

Οι Αμερικανοί εναντίον του πολέμου

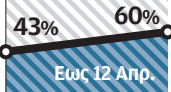
Ο πόλεμος με το Ιράν είναι ο πιο αντιδημοφιλής στην Ιστορία των ΗΠΑ. Με βάση τις δημοσκοπήσεις, πάνω από το 50% των Αμερικανών απορρίπτει τον πόλεμο κατά του Ιράν.

ΕΝΑΡΞΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΙΡΑΝ 2026

Ντόναλντ Τραμπ

ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΙΡΑΚ 2003-2011

Τζορτζ Μπους ο νεότερος

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ακόμη και για όσους, από επαγγελματική υποχρέωση ή πνευματική διαστροφή, παρακολουθούν συστηματικά τα έπια πτερόμεντα του Ντόναλντ Τραμπ, η ταχύτητα των μεταμορφώσεων έχει αρχίσει να προκαλεί ίλιγγο. Την περασμένη Κυριακή ανακοίνωσε την «Επιχείρηση Ελευθερία» για την άρση του αποκλεισμού των Στενών του Ορμούζ από το Ιράν: το αμερικανικό ναυτικό θα βοηθήσει, υποτίθεται, τα εμπορικά πλοία που έχουν εγκλωβιστεί στον Περσικό Κόλπο να περάσουν τα Στενά με ασφάλεια και η Τεχεράνη θα έκανε το βασικό διαπραγματευτικό της χαρτί. Καθώς οι Ιρανοί διεμήνυσαν ότι θα αντιδράσουν δυναμικά, ο Αμερικανός πρόεδρος τους προειδοποίησε ότι, αν δεν κάθονταν ήσυχοι, ήταν αποφασισμένος «να απαλείψει από προσώπου Γης» μια χώρα 93 εκατομμυρίων κατοίκων.

Ανομολόγητο φιάσκο

Δεν είχαν περάσει ούτε δύο εικοσιτετράωρα και ο υπουργός Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο διακήρυξε ότι η επιχείρηση «Επική Οργή», δηλαδή ο πόλεμος κατά του Ιράν, έχει τελειώσει, ενώ λίγο αργότερα ο ίδιος ο Τραμπ ανέστειλε την «Επιχείρηση Ελευθερία» επικαλούμενος «μεγάλη πρόοδο» στις παραδοσιακές διαπραγματεύσεις για ειρήνευση. Στην πραγματικότητα, υποστήριζε στη γαλλική Le Monde η αναλύτρια του Chatam House Νίτια Λαμπκ, η αμερικανική επιχείρηση εξέλισσόταν σε μεγαλοπρεπές φιάσκο. Μόνο δύο αμερικανικά εμπορικά πλοία κατάφεραν να βγουν από τα Στενά, καθώς οι Ιρανοί εξαπέλυσαν προειδοποιητικά πυρά εναντίον πολλών άλλων, συμπεριλαμβανομένων δύο σκαφών του αμερικανικού ναυτικού.

Ο αρχηγός του αμερικανικού γενικού επιτελείου, πτέραρχος Κέιν, αναγνώρισε ότι από την έναρξη της εκστρατείας οι Ιρανοί άνοιξαν περισσότερες από δέκα φορές πυρ εναντίον αμερικανικών δυνάμεων. Υποστήριζε όμως ότι αυτό «δεν ξεπερνούσε το κατώφλι» που θα υποχρέωνε τον Λευκό Οίκο να αποφασίσει την επιστροφή στον ανοικτό πόλεμο. Με άλλα λόγια, οι Ιρανοί απάντησαν δυναμικά, αλλά ο Τραμπ το κατάπιε, μαζί με τις βροντώδεις απειλές του. Ρεπορτάζ του NBC ανέφερε ότι ο Αμερικανός πρόεδρος αποφάσισε να αναστείλει την επιχείρηση όταν

η Σαουδική Αραβία, εξοργισμένη για την καινούργια, μονομερή και απροεδοποίητη ενέργειά του, που εξέθετε το βασίλειο σε πρόσθετους κινδύνους, απαγόρευσε τη χρήση αμερικανικών βάσεων που φιλοξενεί ή του εναέριου χώρου της για πλήγματα κατά του Ιράν.

Η ατελέσφορη «Επιχείρηση Ελευθερία» ήταν μια σπασμωδική προσπάθεια απεγκλωβισμού του Τραμπ από ένα αδιέξοδο δικής του κατασκευής. Ο ναυτικός αποκλεισμός των ιρανικών λιμανιών λειτουργήσει ως μπουρτανγκ, καθώς ο χρόνος κυλούσε εναντίον των ΗΠΑ. Το Ιράν είχε εξασφαλίσει εναλλακτικές διαδρομές σύνδεσης με Ρωσία και Κίνα μέσω Πακιστάν, Τουρκμενιστάν και Κασπίας, κάτι που του επέτρεπε τον ανεφοδιασμό του για μήνες, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αμερικανικών υπηρεσιών. Στο μεταξύ, όπως έγραψαν οι Financial Times, η παγκόσμια αγορά πετρελαίου είχε χάσει ένα δισ. βαρέλια λόγω της κρίσης και βρισκόταν μόλις τέσσερις εβδομάδες μακριά από το σημείο καμψής, όπου οι τιμές θα εκτοξευόνταν σε αστρονομικά επίπεδα, πυροδοτώντας παγκόσμια ύφεση.

Αδειάζει το οπλοστάσιο

Ένας δεύτερος παράγοντας πίεσης ήταν η ανησυχητική απομείωση του αμερικανικού οπλοστασίου. Σύμφωνα με τους New York Times, στις 40 ημέρες των εχθροπραξιών οι Αμερικανοί «κατανάλωσαν» 1.100 πυραύλους Κρουζ μεγάλου βεληνικού, που προορίζονταν κανονικά για την Ανατολική Ασία (διάβαζε Κίνα), λευθέρωση των «παγωμένων» περιουσιακών τους στοιχείων και νομιμοποίηση ενός νέου καθεστώτος στα Στενά του Ορμούζ,

πυραύλων. Το πιο ακριβό ιρανικό drone, το Shahed 135, κοστίζει γύρω στα 35.000 δολάρια. Για να αναχαιτιστεί ένα από αυτά χρειάζονται δύο αμερικανικοί πυραυλοι Patriot, καθένας από τους οποίους κοστίζει 4 εκατ. δολάρια.

Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές, η Τεχεράνη δεν είχε απαντήσει ακόμη σε αμερικανική πρόταση 14 σημείων, ενώ η εκκεντρική κρεμόταν από μια κλωστή ύστερα από την περιορισμένη ανταλλαγή πυρών μεταξύ ΗΠΑ και Ιράν το βράδυ της Πέμπτης. Ο Τραμπ υποβάθμισε τη σημασία του επεισοδίου, αλλά δεν παρέλειψε να ανανεώσει τις απειλές του για επιστροφή στον ανοικτό πόλεμο σε περίπτωση αρνητικής απάντησης του Ιράν. Σε κάθε περίπτωση, είναι πολύ δύσκολο να φανταστεί κανείς συνεκτική συμφωνία ειρήνευσης σε αυτή τη φάση, δεδομένου του τεράστιου χάσματος που χωρίζει τις δύο πλευρές.

Για τον Τραμπ, το κρίσιμο θέμα είναι να εξασφαλίσει μια συμφωνία για τον περιορισμό του ιρανικού πυρηνικού προγράμματος κάπως καλύτερη (για την Αμερική και το Ισραήλ) από εκείνη που πέτυχε ο Ομπάμα το 2015. Ένα πολυτετές μορατόριουμ του Ιράν στο ιρανικό πρόγραμμα και η μεταφορά στο εξωτερικό (ίσως στη Ρωσία) του ιρανικού αποθέματος ισχυρά εμπλουτισμένου ουρανίου, θα ήταν ίσως μια κάποια λύση. Ωστόσο οι Ιρανοί, οι οποίοι θεωρούν ότι βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση, ζητούν πολύ επώδυνα για τις ΗΠΑ ανταλλάγματα: εγγυήσεις για οριστικό τερματισμό του πολέμου σε Ιράν και Λίβανο, κατάργηση όλων των αμερικανικών κυρώσεων, απελευθέρωση των «παγωμένων» περιουσιακών τους στοιχείων και νομιμοποίηση ενός νέου καθεστώτος στα Στενά του Ορμούζ,

που θα τους επιτρέπει να επιβάλλουν διόδους.

Ο παράγων Εμιράτα

Ακόμη κι αν η κυβέρνηση Τραμπ αποφάσιζε να συναντήσει το Ιράν στα μισά του δρόμου, είναι απίθανο να τον ακολουθούσε ο Μπέντζαμιν Νετανιάχου. Επιπλέον, ένας νέος αστάθμητος παράγοντας ήρθε να προστεθεί στη διάρκεια αυτής της κρίσης, στο πρόσωπο των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Αυτή η χώρα των 11 εκατομμυρίων, από τα οποία το 90% είναι αλλοδαποί, λειτουργεί πια ανοικτά ως σύμμαχος του Ισραήλ, στρατιώτες του οποίου βρίσκονται στα εδάφη της για να χειριστούν το αντιπυραυλικό σύστημα Iron Dome. Η πρόσφατη αποχώρησή της από τον ΟΠΕΚ, πέραν της οικονομικής σκοπιμότητας, είχε και τη γεωστρατηγική της διάσταση. Έχοντας δεχτεί κατά τον πρόσφατο πόλεμο περισσότερα ιρανικά βλήματα στο έδαφός τους ακόμη και από το Ισραήλ, τα Εμιράτα (όπως και το Μπαχρέιν) πνέζουν τον Τραμπ «να τελειώσει τη δουλειά που ξεκίνησε» και τρέμουν στην ιδέα ότι μπορεί να βρεθούν απέναντι σε ένα περισσότερο ισχυρό και λιγότερο απομονωμένο Ιράν.

Υπό αυτούς τους όρους, το καλύτερο που θα μπορούσε να περιμένει κανείς είναι να επαληθευτούν οι φήμες για μια περιορισμένη, προσωρινή συμφωνία κατάπαυσης του πυρός, υπό τη μορφή ενός λακωνικού μνημονίου συνεννόησης, με τα κρίσιμα ζητήματα να γίνονται αντικείμενο εντατικών διαπραγματεύσεων σε ορίζοντα ενός μήνα. Σε κάθε περίπτωση, η εξαιρετική δυσκολία που συναντά η Αμερική, με στρατιωτικό προϋπολογισμό ενός τρις δολαρίων, να υποτάξει μια μεσαία περιφερειακή δύναμη σαν το

Ιράν, που δαπανά για τον στρατό της 100 φορές λιγότερα, αποτελεί αδιάψευστο δείκτη για τη δυσμενή μετατόπιση στα όρια της αμερικανικής ισχύος.

Από τον Μπους στον Τραμπ

Η σύγκριση των τριών πολέμων που εξαπέλυσε η Αμερική στον Περσικό Κόλπο τα τελευταία 35 χρόνια είναι διδακτική. Το 1991, ο «πλανητάρχης» Τζορτζ Μπους ο πρεσβύτερος εξαπέλυσε τον πόλεμο κατά του Ιράκ με κάλυψη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, επικεφαλής μιας διεθνούς συμμαχίας 41 κρατών, με σημαντικές συμβολές στα στρατιωτικά βάρη από τη Βρετανία, τη Σαουδική Αραβία και την Αίγυπτο. Η Αμερική νίκησε κατά κράτος και στο στρατιωτικό και στο πολιτικό επίπεδο. Το 2003, ο υιός Μπους επιτέθηκε εκ νέου στο Ιράκ χωρίς κάλυψη του ΟΗΕ, σε σύγκρουση με ορισμένους παραδοσιακούς συμμάχους των ΗΠΑ όπως η Γερμανία, η Γαλλία, ο Καναδάς και η Νέα Ζηλανδία, αν και εξασφάλισε τη βοήθεια άλλων, όπως η Βρετανία, η Πολωνία και η Αυστραλία. Η Αμερική νίκησε και πάλι στρατιωτικά, αλλά σε βάθος χρόνου έχασε πολιτικά, με τη σιτιτική πλειοψηφία του Ιράκ να εμπεδώνεται καταλυτικά από το ομόδοξο Ιράν. Αυτή τη χρονιά, ο Ντόναλντ Τραμπ, ο άνθρωπος που βγήκε δύο φορές πρόεδρος καταγγέλλοντας τους ατέρμονες πολέμους στην Μέση Ανατολή, παγιδεύτηκε σε μια απρόκλητη σύγκρουση με το Ιράν, παντελώς απομονωμένος από όλους τους παραδοσιακούς συμμάχους των ΗΠΑ, με μόνη εξαίρεση το Ισραήλ. Ο πόλεμος κατέληξε σε στρατιωτικό τέλμα και πολιτικό φιάσκο. Ιδού πώς περιγράφει την κατάσταση ένα από τα πιο διάσημα γεράρχη των Αμερικανών νεοσυντηρητικών, ο Ρόμπερτ Κέιγκαν στο περιοδικό The Atlantic, κάτω από τον τίτλο «Η Αμερική είναι τώρα υπερδύναμη-παρίας»: «Όποτε και όπως λήξει ο πόλεμος με το Ιράν, έχει ήδη αναδείξει και μεγεθύνει τους κινδύνους μιας νέας, πολυπολικής διεθνούς τάξης: μεγαλύτερα ρήγματα ανάμεσα στις ΗΠΑ και πρώην συμμάχους της, ενίσχυση των επεκτατικών μεγάλων δυνάμεων, Ρωσίας και Κίνας, επιτάχυνση του παγκόσμιου πολιτικού και οικονομικού χάους και μια Αμερική ασθενέστερη και περισσότερο απομονωμένη από κάθε άλλη φορά μετά τη δεκαετία του 1930».

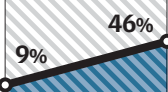
ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΕΝΑΡΞΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

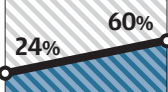
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ 2001-2021

Τζορτζ Μπους ο νεότερος

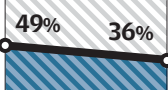
ΒΙΕΤΝΑΜ 1955-1975

ΚΟΡΕΑ 1950-1953

Χάρι Τρούμαν

MAUD AGARPOUR / WANA (WEST ASIA NEWS AGENCY) VIA REUTERS

Νεαρή Ιρανή με κονκάρδα στην οποία απεικονίζεται η μορφή του εκλιπόντος ανώτατου θρησκευτικού ηγέτη του Ιράν, αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ. «Αν κοιτάξετε τους δρόμους και τις πλατείες στην Τεχεράνη κάθε ημέρα, για πάνω από 60 ημέρες, ο λαός παραμένει στους δρόμους και υποστηρίζει την κυβέρνηση και τον ανώτατο ηγέτη», λέει στην «Κ» ο Χοσεΐν Κανανί Μογκαντάμ.

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΑΔΗ**

Η αρχική επικοινωνία γίνεται μέσω WhatsApp, ενώ το ραντεβού κανονίζεται μέσω τηλεδιάσκεψης με την Τεχεράνη. Στην οθόνη εμφανίζεται ο πρώην διοικητής των «Φρουρών της Επανάστασης» και ιδρυτής του Πράσινου Κόμματος (Green Party), Χοσεΐν Κανανί Μογκαντάμ. Με τη σημαία της Ισλαμικής Επανάστασης στο φόντο ο Μογκαντάμ αρνείται ότι το Ιράν έχει σκοπό να αναπτύξει πυρηνικά όπλα και απορρίπτει ως fake news όχι μόνο την επίθεση των «Φρουρών» κατά των Εμιράτων, αλλά και την αιματηρή καταστολή των αντιφρονούντων από το καθεστώς της Τεχεράνης. Οι «πραγματικές γυναίκες» στο Ιράν, λέει, διαδηλώνουν «ελεύθερα κατά των ΗΠΑ».

— Ένα μήνα μετά το ξέσπασμα της νέας σύγκρουσης και τον θάνατο του ανώτατου ηγέτη, Αλί Χαμενεΐ, πολλοί μιλούν για εσωτερική αστάθεια. Ποια είναι η πραγματική κατάσταση στο Ιράν σήμερα;

— Ολόκληρη η οργάνωση, τα τμήματα της κυβέρνησης και οι στρατιωτικές δυνάμεις, όπως οι «Φρουροί της Επανάστασης» και ο στρατός, βρίσκονται σε υπηρεσία, και δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα για τη δράση ενάντια σε οποιαδήποτε απειλή κατά του Ιράν. Αν κοιτάξετε τα Στενά του Ορμούζ, παραμένουμε εκεί και έχουμε τον έλεγχο όλων των πλοίων, συμπεριλαμβανομένων και πολλών δραστηριοτήτων των ΗΠΑ.

Η θέση του προέδρου του Ιράν και όλων των επικεφαλής των στρατιωτικών δυνάμεων είναι να υπακούουν σε όλες τις διαταγές του νέου ανώτατου ηγέτη, του Μοτζίρτζα Χαμενεΐ. Και είμαστε πολύ κατηγορηματικοί ενάντια σε οποιαδήποτε σύγκρουση με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Αυτοί φέρουν την ευθύνη για τον πόλεμο διά' αντιπροσώπων εναντίον του Ιράν, όπως με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και το Ομάν. Επομένως, δεν υπάρχει πρόβλημα για την ενότητα στο εσωτερικό του Ιράν και όλα είναι φυσιολογικά.

— Ο πρόεδρος Πεζεσκιάν κατηγορήσε τους διοικητές των «Φρουρών της Επανάστασης» για ανεύθυνες ενέργειες μετά την επίθεση στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Πώς εξηγείτε αυτό το ρήγμα μεταξύ των «Φρουρών» και της πολιτικής ηγεσίας;

— Οι «Φρουροί της Επανάστασης» βρίσκονται υπό τον έλεγχο του ανώτατου ηγέτη, επειδή ο αρχηγός του στρατού είναι ο ανώτατος ηγέτης σύμφωνα με τον νόμο του Ιράν, και υπακούουν σε όλες τις διαταγές του. Μερικές φορές το Ισραήλ και οι ΗΠΑ χρησιμοποιούν ψευδείς ειδήσεις για τη σύγκρουση. Αυτή τη στιγμή δεν έχουμε καμία πληροφορία ή στοιχείο σχετικά με την επίθεση εναντίον των Εμιράτων απευθείας από το Ιράν. Ίσως κάποια άλλη ομάδα (επιτέθηκε), υπάρχουν πολλές ομάδες αντίστασης στην περιοχή, για παράδειγμα η Χεζμπολάχ και ίσως οι Υεμενίτες. Αν το Ιράν θέλει να επιτεθεί σε κάποιο μέρος, το ανακοινώνει πολύ καθαρά.

Χοσεΐν Κανανί Μογκαντάμ, πρώην διοικητής των «Φρουρών της Επανάστασης» και ιδρυτής του Πράσινου Κόμματος

Μην ψάχνετε για ρωγμές στην Τεχεράνη

Οι «Φρουροί» υπακούουν στην κυβέρνηση και στην ηγεσία του στρατού. Δεν θέλουμε καμία σύγκρουση με την Ελλάδα και την Κύπρο

— Η ιρανική ηγεσία αντιμετωπίζει διεθνείς κατηγορίες για εκτεταμένες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του θανάτου χιλιάδων διαδηλωτών. Πώς τις σχολιάζετε;

— Οι ΗΠΑ και ο Τραμπ προβάλλουν πολλές ψευδείς πληροφορίες σχετικά με τα γεγονότα στο Ιράν, όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σύμφωνα με τον Τραμπ, πάνω από 45.000 άνθρωποι σκοτώθηκαν από τις δυνάμεις ασφαλείας της χώρας. Αυτή είναι ψευδής είδηση. Προσπαθούν να ασκήσουν πίεση κατά του Ιράν και να κινητοποιήσουν περισσότερες δυνάμεις εναντίον μας στη διεθνή κοινότητα. Αν κοιτάξετε τους δρόμους και τις πλατείες στην Τεχεράνη κάθε ημέρα, για πάνω από 60 ημέρες, ο λαός παραμένει στους δρόμους και υποστηρίζει την κυβέρνηση και τον ανώτατο ηγέτη.

— Ισχυρίζεστε ότι δεν σκοτώθηκε κανείς κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων ή απλά ότι ο αριθμός δεν είναι σωστός;

— Σύμφωνα με την ανακοίνωση της κυβέρνησης που προήλθε από το δικαστήριο και δημοσιοποιήθηκε από τον πρόεδρο της χώρας, σχεδόν 4.000 άνθρωποι σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια αυτού του πραξικοπήματος από την αντιπολίτευση, τον Τραμπ και το Ισραήλ. Χρησιμοποίησαν τη Μοσάντ με όπλα στους δρόμους και σκότωσαν περισσότερους από 2.000 άνδρες ασφαλείας, αστυνομικούς, μέλη των «Φρουρών» και πολίτες. Και αυτό είναι πολύ σαφές. Όμως, όσον αφορά τις ψευδείς ειδήσεις από τον Τραμπ για 45.000 νεκρούς, ποιος τους σκότωσε; Και παρακαλώ πείτε μου ποια είναι τα ονοματεπώνυμα κάθε ατόμου. Δεν έχουν καμία πληροφορία σχετικά με αυτό.

— Ακούμε και για συνεχείς παραβιάσεις των δικαιωμάτων των γυναικών. Συμφωνείτε;

— Αν κοιτάξετε στους δρόμους κάθε βράδυ στην Τεχεράνη και σε άλλες πόλεις του Ιράν, μπορείτε να βρείτε γυναίκες που αποτελούν περισσότερο από το 50% του πλήθους. Αυτές οι γυναίκες έρχονται με μεγάλη ελευθερία και δια-

«Δεν μπορούμε να κάνουμε καμία διαπραγμάτευση ή να έχουμε σχέσεις μαζί τους, ούτε να σταματήσουμε τον πόλεμο εναντίον τους», λέει ο Χοσεΐν Κανανί Μογκαντάμ για το Ισραήλ. «Ο πόλεμος θα συνεχιστεί μέχρι να καταστραφούν», προσθέτει ο πρώην διοικητής των «Φρουρών της Επανάστασης».

δηλώνουν ενάντια στις ΗΠΑ, αυτές οι γυναίκες είναι πραγματικές γυναίκες στο Ιράν.

— Πριν από τον πόλεμο, ο «Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας» ανέφερε επίπεδα εμπλουτισμού ουρανίου έως και 60%, ενώ οι ΗΠΑ σας έχουν κατηγορήσει ότι προσπαθείτε να αναπτύξετε «ατομική βόμβα». Είναι η ανάπτυξη ενός πυρηνικού οπλοστασίου ο στόχος σας;

— Είναι δικαίωμα του Ιράν να χρησιμοποιεί την ατομική ενέργεια ειρηνικά για ιατρικούς, πολιτιστικούς, γεωργικούς και άλλους σκοπούς. Οι ΗΠΑ δεν μπορούν να σταματήσουν αυτόν τον εμπλουτισμό ουρανίου. Αυτή τη στιγμή, οι δραστηριότητες του Ιράν για τον εμπλουτισμό του ουρανίου δεν αποτελούν μέρος των διαπραγματεύσεων με τις ΗΠΑ. Αυτή είναι μια «κόκκινη γραμμή» και ίσως (δεχτούμε) κάποιο πρόγραμμα για τη συνέχιση του εμπλουτισμού, κάτω από το 60%.

— Έχει το Ιράν το δικαίωμα να διαθέτει «ατομική βόμβα»;

— Το «πυρηνικό όπλο», συμφωνά με τη διαταγή του ανώτατου ηγέτη, Αγιατολάχ Χαμενεΐ, απαγορεύεται στο Ιράν, δηλαδή η χρήση και η κατασκευή και οτιδήποτε σχετικό με αυτό. Κατά τη γνώμη μου και από ό, τι γνωρίζω, έχουμε

γνώση σχετικά με (την κατασκευή) πυρηνικού όπλου. Αλλά δεν είναι η στρατηγική και το «δόγμα άμυνας» του Ιράν η χρήση αυτής.

Την ίδια ώρα, (οι ΗΠΑ) προβάλλουν την «ατομική βόμβα» εναντίον του Ιράν και πρέπει να προετοιμαστούμε και να είμαστε έτοιμοι για την άμυνα εναντίον αυτής, αλλά ποτέ δεν θα χρησιμοποιήσουμε την ατομική βόμβα εναντίον άλλων λαών.

— Είναι η ηγεσία διατεθειμένη να συμβιβαστεί με το τέλος του εμπλουτισμού ουρανίου, το πρόγραμμα βαλλιστικών πυραύλων και το τέλος της υποστήριξης σε ομάδες όπως η Χαμάς, η Χεζμπολάχ και οι Χούθι;

— Η εντολή του ανώτατου ηγέτη σχετικά με τις «ομάδες της αντίστασης» είναι πολύ σαφής: υποστηρίζουμε τις ισλαμικές ομάδες αντίστασης στην περιοχή, όπως η Χεζμπολάχ και οι Χούθι στην Υεμένη. Αυτή είναι μια «κόκκινη γραμμή» για τις διαπραγματεύσεις. Οι πυραυλοί αποτελούν μια άλλη «κόκκινη γραμμή» για εμάς. Δεν μπορούμε να διαπραγματευτούμε την αυτοάμυνα της χώρας. Αν κοιτάξετε αυτόν τον πόλεμο, οι ΗΠΑ χρησιμοποίησαν όλες τις δυνάμεις του ναυτικού και της αεροπορίας εναντίον του Ιράν. Αν δεν έχουμε πυραύλους, πώς μπορεί το Ιράν να αμυνθεί ενάντια σε οποιαδήποτε επίθεση, οποιονδήποτε πόλεμο και οποιαδήποτε συνθήκη;

— Θα συνεχίσετε λοιπόν να υποστηρίζετε αυτές τις «ομάδες αντίστασης», όπως τις αποκαλείτε;

— Ναι. Αυτή είναι απολύτως η στρατηγική του Ιράν, η υποστήριξη των «ομάδων αντίστασης», επειδή το έδαφος αυτών των χωρών, όπως ο νότος του Λιβάνου, κατακτήθηκε από το Ισραήλ, όπως οι ΗΠΑ κατέλαβαν το Ιράκ και περισσότεροι από 10 εκατομμύρια άνθρωποι σκοτώθηκαν και τραυματίστηκαν.

— Τα Στενά του Ορμούζ παραμένουν μια κρίσιμη γεωπολιτική περιοχή στις διαπραγματεύσεις. Εξετάζετε οποιαδήποτε μορφή συνδιαχείρισης;

— Το κοινοβούλιο εξετάζει έναν νέο νόμο για το καθεστώς ελέγ-

χου των Στενών του Ορμούζ, όπως αντίστοιχα (λειτουργεί) το κανάλι του Σουέζ και του Παναμά και εισπράττουμε ένα «τέλος» σε ριάλ, όχι σε δολάρια ή γουάν, για την ασφάλεια αυτού και τη μετακίνηση εντός των Στενών.

Επίσης, ίσως κάποια συμμαχία με το Ομάν και συνεργασία μαζί τους για τον έλεγχο και των δύο πλευρών των Στενών είναι πιθανή.

— Ο Τραμπ έχει επίσης δηλώσει ότι το Ιράν βρίσκεται σε αδύναμη θέση στις διαπραγματεύσεις. Τι δεν καταλαβαίνει ο Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ για το Ιράν;

— Αν το Ιράν είναι «αδύναμο», γιατί ο Τραμπ ζητά την κατάλυση του πυρός; Γιατί προσπαθούν να διαπραγματευτούν ένα νέο σχέδιο συμφωνίας με το Ιράν; Και γιατί δεν μπορούν να ανοίξουν τα Στενά του Ορμούζ; Ο Τραμπ σταμάτησε τη νέα επιχείρηση εναντίον του Ιράν για την «ελευθερία» των Στενών. Νομίζω ότι (ο Τραμπ) είναι τρελός. Λέει οτιδήποτε χωρίς έλεγχο, χωρίς κανένα σχέδιο για τίποτα και όλος ο κόσμος αυτή τη στιγμή το ξέρει ότι ο Τραμπ είναι ένας τρελός.

— Μία από τις καθοριστικές στιγμές της σύγκρουσης ήταν η επίθεση στην Κύπρο, μαζί με τις δηλώσεις του ταξιαρχού Ιμπραήμ Τζαμπάρι για «συντριπτικές πυραυλικές επιθέσεις» στην Κύπρο. Θεωρούνται η Ελλάδα και η Κύπρος «νόμιμοι στόχοι» σας;

— Δεν έχουμε καμία σύγκρουση αυτή τη στιγμή με τις ευρωπαϊκές χώρες και το ΝΑΤΟ επίσης. Οι ΗΠΑ χρησιμοποίησαν κατά τη διάρκεια του πολέμου βάσεις στην Κύπρο και την Ελλάδα και πρέπει να απαντήσουμε σε αυτές τις βάσεις των ΗΠΑ στην Ελλάδα και την Κύπρο.

Να πω ότι δεν θέλουμε καμία σύγκρουση μαζί τους και συνεχίζουμε τις ειρηνικές σχέσεις με όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και δεν θέλουμε την επέκταση του πολέμου σε άλλες χώρες.

— Θα επιμείνω, ήταν λάθος η πυραυλική επίθεση στην Κύπρο;

— Δεν γνωρίζω ποιος τους επιτέθηκε. Ίσως κάποια άλλη ομάδα ή ίσως μια επιχείρηση «ψευδούς σημαίας» εναντίον της, αλλά ήταν μόνο για να τραβήξει την προσοχή στις βάσεις των ΗΠΑ στις ευρωπαϊκές χώρες, ώστε να μην προχωρήσει ποτέ το σχέδιο του Τραμπ εναντίον του Ιράν.

— Και μια λίγο ευφάνταστη ερώτηση: Υπάρχει κάποιο σενάριο στο οποίο οι σχέσεις μεταξύ Ιράν και Ισραήλ θα μπορούσαν να εξομαλυνθούν;

— Οχι, ποτέ. Το Ισραήλ έχει καταλάβει τη γη του Ισλάμ και το νότιο τμήμα του Λιβάνου και της Συρίας. Προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα μεγάλο Ισραήλ και να καταλάβουν το Ιράκ, τη Συρία, τον Λίβανο, την Παλαιστίνη, τη Σαουδική Αραβία, το Κουβέιτ και άλλες χώρες. Και δεν μπορούμε να κάνουμε καμία διαπραγμάτευση ή να έχουμε σχέσεις μαζί τους, ούτε να σταματήσουμε τον πόλεμο εναντίον τους. Ο πόλεμος εναντίον του Ισραήλ θα συνεχιστεί μέχρι να καταστραφούν.

Γιατί Ζητούν

εκεχειρία;

Αν το Ιράν είναι «αδύναμο», γιατί ο Τραμπ ζητά την κατάνευση του πυρός; Γιατί προσπαθούν να διαπραγματευτούν ένα νέο σχέδιο συμφωνίας με το Ιράν; Και γιατί δεν μπορούν να ανοίξουν τα Στενά του Ορμούζ;

Ο Φρίντριχ Μερτς με τζάκετ παραλλαγής οδηγεί ένα τεθωρακισμένο όχημα τύπου Boxer κατά την επίσκεψή του σε στρατόπεδο, στην περιοχή του Μύνστερ, πριν από δέκα ημέρες. Από το επόμενο έτος, οι αμυντικές δαπάνες της Γερμανίας θα φτάσουν εκείνες της Γαλλίας και της Βρετανίας, και προβλέπεται να τις ξεπεράσουν έως το 2030.

«Ατσάλι και αίμα» ξανά;

81 χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Γερμανία καλείται να ηγηθεί της αμυντικής ενοποίησης της Ευρώπης

Του **ΤΙΜΟΘΙ ΓΚΑΡΤΟΝ ΑΣ**

Καθώς προχθές εορτάσαμε την 81η επέτειο από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ευρώπη, είναι σαφές ότι η Γερμανία θα καταστεί σύντομα ξανά η κυρίαρχη στρατιωτική δύναμη της Ευρώπης. Ήδη από το επόμενο έτος, οι αμυντικές της δαπάνες θα ισούνται με εκείνες της Γαλλίας και της Βρετανίας μαζί – και προβλέπεται να είναι σημαντικά μεγαλύτερες έως το 2030. Διακηρυγμένος στόχος της γερμανικής κυβέρνησης είναι να διαθέτει «τον ισχυρότερο συμβατικό στρατό στην Ευρώπη». Βεβαίως, η Γαλλία και η Βρετανία διαθέτουν πυρηνικά όπλα, αλλά αυτό σημαίνει λιγότερους πόρους για τις υπόλοιπες ανάγκες της άμυνας. Αρα το ερώτημα δεν είναι «αν θα συμβεί αυτό». Εκτός από αυτό, θα συμβεί. Το ερώτημα, ιδίως σε αυτήν τη φορτισμένη επέτειο, είναι: Πώς θα διασφαλίσουμε ότι αυτή τη φορά η ενίσχυση της γερμανικής στρατιωτικής ισχύος θα αποτελέσει θετική εξέλιξη για όλα την Ευρώπη;

Υπάρχουν δύο λόγοι για τους οποίους η Γερμανία έχει εγκαταλείψει τη στάση που εσφαλμένα διατηρούσε από τη δεκαετία της ελπίδας του 1990 έως τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022. Ο πρώτος είναι ακριβώς αυτή η ρωσική επιθετικότητα. Στο Βερολίνο εδραιώνεται η πεποίθηση ότι ο Πούτιν δεν θα σταματήσει στην Ουκρανία. Ο δεύτερος είναι ότι ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ έχει πλέον θέσει υπό αμφισβήτηση τη συνολική αμερικανική αφοσίωση στην άμυνα της Ευρώπης, όπως αυτή εκφραζόταν μέσω του ΝΑΤΟ από το 1949. Η πρόσφατη ανακοίνωση για την απόσυρση 5.000 (και πιθανώς περισσότερων) Αμερικανών στρατιωτών από τη Γερμανία είναι απλώς ένα ακόμη σημάδι. Η ίδια η ανακοίνωση προκλήθηκε από την προσωπική δυσανεμία του Τραμπ για την κριτική του Γερμανού καγκελαρίου Φρίντριχ Μερτς στον καταστροφικό πόλεμό του κατά του Ιράν.

Η προφανής πρόκληση για την Ευρώπη είναι: Μπορούμε να αποτρέψουμε μόνοι μας μια επιθετική, πυρηνικά εξοπλισμένη Ρωσία; (Το «εμείς» εδώ πρέπει να περιλαμβάνει και την Ουκρανία, που διαθέτει τον μεγαλύτερο και

πιο έμπειρο στρατό στην Ευρώπη.) Η λιγότερο προφανής αλλά εξίσου σημαντική πρόκληση είναι: Πώς θα αποφύγουμε την επιστροφή των εντάσεων γύρω από την κατανομή της στρατιωτικής ισχύος μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών, που αποτελούσαν τον κανόνα και την κατάρτα της Ευρώπης έως το 1945; Σε μεγάλο βαθμό οι ΗΠΑ, ως καλοπροαίρετος στρατιωτικός ηγέμονας, μας προστάτευαν τόσο από το ένα όσο και από το άλλο.

Η Γερμανία είναι καθοριστική για την απάντηση και στα δύο ερωτήματα. Η νέα στρατηγική της για την άμυνα, η πρώτη στην ιστορία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας, φέρει τον τίτλο «Ευθύνη για την Ευρώπη». Ομως το «για την Ευρώπη» είναι απλώς λόγια. Όλοι στην Ευρώπη (εκτός από τους Βρετανούς) το λένε αυτό για την εθνική τους πολιτική. Το πραγματικό ζήτημα είναι αν αυτό θα αποδειχθεί ευρωπαϊκό στην πράξη.

Δόγμα Μπίσμαρκ

Τα βασικά πεδία στα οποία πρέπει να δοθούν ευρωπαϊκές απαντήσεις είναι η αμυντική βιομηχανία και οι πραγματικές πολεμικές μας δυνατότητες. Η αμυντική τεχνολογία και παραγωγή είναι τα νεύρα και οι μύες της στρατιωτικής ισχύος. Ο καγκελάριος του 19ου αιώνα Οτο φον Μπίσμαρκ συχνά παρερμηνεύεται ότι πρότεινε «αίμα και ατσάλι», αλλά ο ιστορικός Πίτερ Γουίλσον υπενθυμίζει ότι αυτό που είπε στην πραγματικότητα, ζητώντας αυξημένες αμυντικές δαπάνες το 1862, ήταν «ατσάλι και αίμα». Πρώτα το ατσάλι, μετά το αίμα. Ο Γουίλσον επισημαίνει επίσης ότι ακόμη και πριν από το 2022, παρότι η Γερμανία είχε αποδυναμώσει τον στρατό της και κήρυττε με ζήλο τον κατευνασμό της Ρωσίας, ήταν ήδη ένας από τους μεγαλύτερους εξαγωγείς όπλων στον κόσμο.

Αν η Γερμανία συνεχίσει να επενδύει τις αυξημένες αμυντικές της δαπάνες στη δική της εθνική αμυντική βιομηχανία (ενώ σταδιακά μειώνει τις αγορές από τις ΗΠΑ), θα μπορούσε τελικά να ξεπεράσει τη Γαλλία, η οποία σήμερα είναι δεύτερη μόνο μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες ως παγκόσμιος εξαγωγέας όπλων. Η Γαλλία ανησυχεί ιδιαίτερα γι' αυτό. Με καρτεσιανή

λογική, το Παρίσι ερμηνεύει την «ευρωπαϊκή κυριαρχία» ως εξής: μην αγοράζετε αμερικανικά, βρετανικά ή γερμανικά – αγοράστε γαλλικά! Ή τουλάχιστον γαλλο-γερμανικά· αλλά το μεγαλύτερο κοινό γαλλογερμανικό πρόγραμμα, το Future Combat Air System (σημ.: για τη δημιουργία μαχητικών έκτης γενιάς που θα αντικαταστήσουν τα Rafale και τα Eurofighter, καθώς και drones έως το 2040), καταρρέει.

Ωστόσο, δεν είναι μόνο οι Γάλλοι που ανησυχούν για το ενδεχόμενο γερμανικής κυριαρχίας στην αμυντική βιομηχανία. Η πολωνική Δεξιά αντιδρά σχεδόν υστερικά. Και άλλοι Ευρωπαίοι αρχίζουν επίσης να αισθάνονται άβολα. Η ανησυχία τους εντείνε-

ται από την προοπτική να αναλάβει τον έλεγχο μιας στρατιωτικής μηχανής το εθνικιστικό λαϊκιστικό κόμμα Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), που σήμερα προηγείται στις δημοσκοπήσεις. Στην πραγματικότητα, η AfD είναι πιθανότερο να επιστρέψει σε πολιτική κατεύνασμού έναντι της Μόσχας. Αλλά ποιος μπορεί να προβλέψει πού θα βρίσκεται η γερμανική πολιτική στο τέλος του 2035; Αλλωστε, πριν από μία δεκαετία κανείς δεν θα φανταζόταν ότι το 2026 η AfD θα ήταν το πιο δημοφιλές κόμμα στη Γερμανία.

Εργοστάσια όπλων

Υπάρχουν ισχυρές πιέσεις προς τη γερμανική κυβέρνηση ώστε να δαπανήσει δισεκατομμύρια στο εσωτερικό. Ολόκληρο το εξαγωγικό οικονομικό μοντέλο της χώρας βρίσκεται σε κρίση, και αυτή είναι μία από τις λίγες διαθέσιμες διεξόδους. Ορισμένα από τα διάσημα εργοστάσια αυτοκινήτων της μετατρέπονται ήδη σε μονάδες παραγωγής όπλων. Επιπλέον, κάθε εξοπλιστικό πρόγραμμα άνω των 25 εκατ. ευρώ πρέπει να εγκρίνεται από την επιτροπή προϋπολογισμού της Βουλής, μια «δανική» συνταγή για πελατική πολιτική, με βουλευτές και κόμματα να απαιτούν δαπάνες στις δικές τους –εκλογικά ευαίσθητες– περιφέρειες.

Όσο για την πολεμική ικανότητα: η σκληρή πραγματικότητα είναι ότι η άμυνα της Ευρώπης σήμερα εξαρτάται από το ΝΑΤΟ υπό την ηγεσία των ΗΠΑ. Τα επιχειρησιακά του σχέδια προβλέπουν έναν τεράστιο μηχανισμό που τίθεται σε λειτουργία σε περίπτωση ρωσικής επίθεσης σε οποιοδήποτε σημείο της ανατολικής πτέρυγας. Πολυεθνικές ταξιαρχίες στις πρώτες γραμμές θα ενισχυθούν γρήγορα από το υπόλοιπο της Συμμαχίας. Αυτή η αντίδραση στηρίζεται σε κάθε επίπεδο στις ΗΠΑ – από δορυφορικές πληροφορίες και αεροσκάφη βαριάς μεταφοράς έως ολοκληρωμένη αεράμυνα, διοίκηση και έλεγχο, και τελικά την πυρηνική αποτροπή. Η επίτευξη έστω και ενός μερικής αξιόπιστου εξευρωπαϊσμού αυτού του συστήματος είναι ταυτόχρονα αναγκαία και εξαιρετικά δύσκολη.

Από πού να αρχίσει κανείς; Αυτό το καλοκαίρι, ο καγκελάριος Μερτς θα πρέπει να καθίσει

σε ένα άτυπο δείπνο εργασίας με τον πρόεδρο της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, τον πρωθυπουργό της Βρετανίας Κιρ Στάρμερ (ή τον διάδοχό του) και τον πρωθυπουργό της Πολωνίας Ντόναλντ Τουσκ. Πρέπει να συζητήσουν με ειλικρίνεια και πρακτικό πνεύμα τα βασικά ερωτήματα: Πώς θα εξευρωπαϊστεί η αμυντική βιομηχανία και πώς θα ενισχυθεί η ίδια η πολεμική ικανότητα της Ευρώπης. Στο πρώτο, είναι απλώς παράλογο το ότι ενώ οι ΗΠΑ διαθέτουν 33 κύρια οπλικά συστήματα, η Ευρώπη διαθέτει περίπου 174 – συμπεριλαμβανομένων 12 διαφορετικών τύπων αρμάτων μάχης και 14 τύπων μαχητικών αεροσκαφών. Στο δεύτερο, το πρώτο βήμα είναι να καθοριστεί πού και πώς θα γίνει αυτή η συζήτηση, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει και το ζήτημα της επέκτασης της βρετανικής και γαλλικής πυρηνικής αποτροπής προς την Ανατολή.

Όπως ο Κολ

Τη δεκαετία του 1990, ο μεγάλος προκάτοχος του Μερτς, Χέλμουτ Κολ, ενσωμάτωσε μια ενιαία Γερμανία στην ευρωπαϊκή ενιαία αγορά και τη νομισματική ένωση. Καμία χώρα δεν ωφελήθηκε περισσότερο από την ίδια τη Γερμανία. Ο Μερτς θα πρέπει να επιδιώξει κάτι ανάλογο με την ευρωπαϊκή ασφάλεια. Οι λύσεις δεν θα είναι ούτε τόσο τακτοποιημένες όσο η ενιαία αγορά και το ευρώ ούτε θα βρίσκονται κυρίως εντός της Ε.Ε. Στο τέλος της ημέρας, τα κριτήρια θα είναι τα εξής: Στο μυαλό των γειτόνων της Γερμανίας θα υπάρχει μια πραγματικά ενοποιημένη ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία ή απλώς ανταγωνιστικές εθνικές; Και θα αποδειχθούν οι στρατιωτικές προετοιμασίες μιας «Ευρώπης μόνιμης», όσο ατελείς κι αν είναι, επαρκείς αποτρεπτικούς παράγοντας στο μυαλό του Βλαντιμίρ Πούτιν;

Αν ο Μερτς, σε συνεργασία με άλλους Ευρωπαίους ηγέτες, μπορέσει να δώσει πειστικές απαντήσεις σε αυτά τα δύο ερωτήματα, θα εξασφαλίσει μια σταθερή θέση στα βιβλία της Ιστορίας.

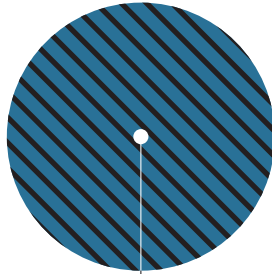
Ο κ. Τίμοθι Γκάρτον Ας είναι καθηγητής Ευρωπαϊκών Σπουδών στην Οξφόρδη. Μεταξύ των βιβλίων του συγγραφέα περιλαμβάνεται το «Πατρίδες» (εκδ. Ψυχογιός, 2023).

Είναι για καλό;
Το ερώτημα, ιδίως σε αυτήν τη φορτισμένη επέτειο, είναι πώς θα διασφαλίσουμε ότι αυτή τη φορά η ενίσχυση της γερμανικής στρατιωτικής ισχύος θα αποτελέσει θετική εξέλιξη για τη Γηραιά Ηπειρο συνολικά.

Βαβέλ
το οπλοστάσιο
της Ευρώπης

33

κύρια οπλικά συστήματα
διαθέτουν οι ΗΠΑ

174

διαθέτει
η Ευρώπη

12

διαφορετικούς
τύπους αρμά-
των μάχης

14

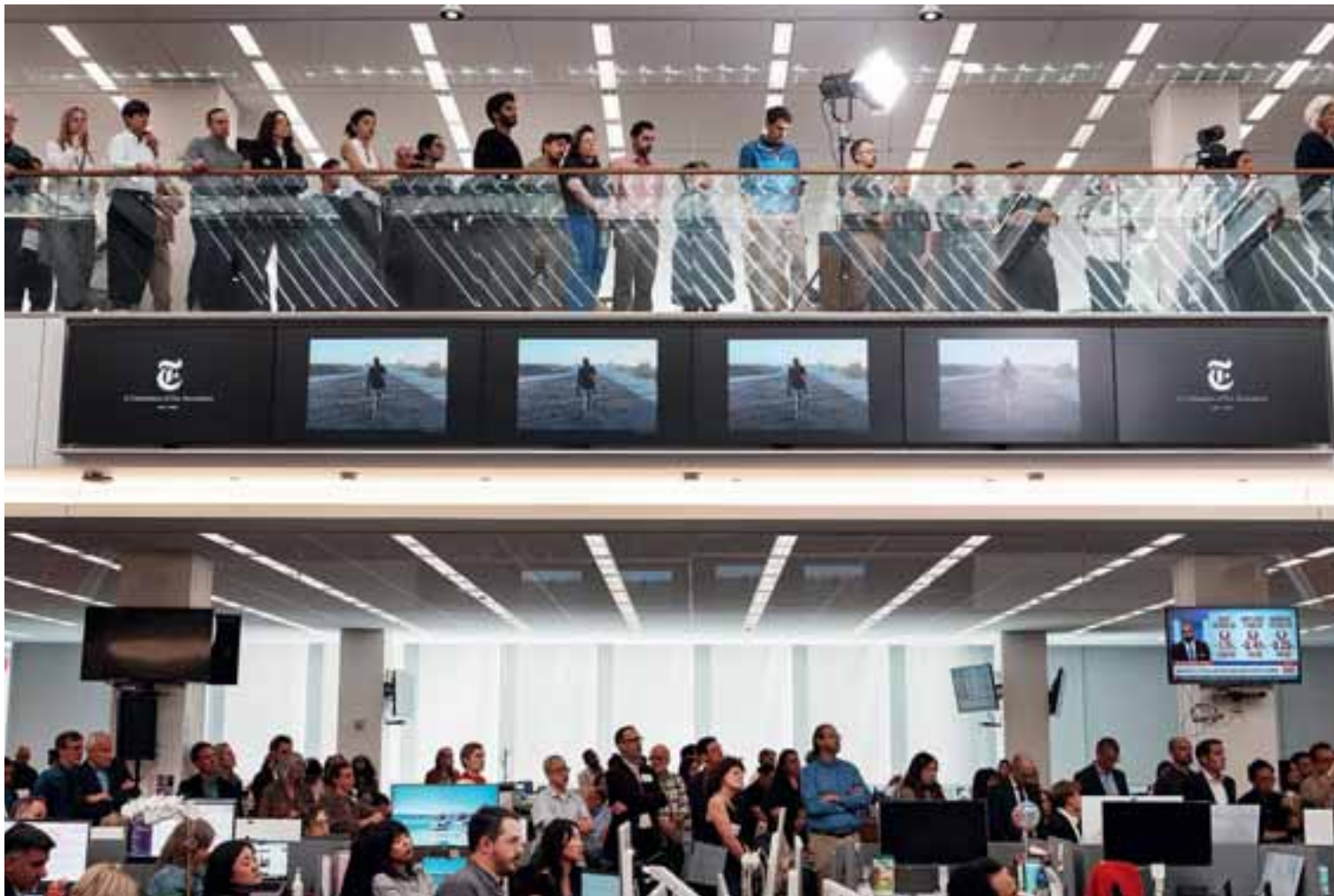
τύπους μαχη-
τικών αερο-
σκαφών

Οι γείτονες ανησυχούν

Δεν είναι μόνο οι Γάλλοι που ανησυχούν για το ενδεχόμενο γερμανικής κυριαρχίας στην αμυντική βιομηχανία. Η πολωνική Δεξιά αντιδρά, ενώ και άλλοι Ευρωπαίοι αρχίζουν να αισθάνονται άβολα.

“

«Οι συνάδελφοί μου στο newsroom των NYT δεν βλέπουν τους εαυτούς τους ως “προοδευτικούς”. Είναι ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι, των οποίων η δουλειά βασίζεται στην τήρηση των πιο απαιτητικών δεοντολογικών κανόνων».

Η μορφή του Παλαιστίνιου φωτορεπόρτερ Σάχερ Αλγόρα προβάλλεται στις οθόνες της αίθουσας σύνταξης των New York Times στο Μανχάταν, κατά τη διάρκεια της ανακοίνωσης των φετινών βραβείων Πούλιτζερ, τη Δευτέρα. Η εφημερίδα τιμήθηκε με τρία βραβεία, για τη φωτογραφική κάλυψη του λιμού στη Γάζα, τη στήλη του αρθρογράφου Μάσα Γκέσεν και το ρεπορτάζ για τον τρόπο πλουτισμού του Τραμπ και μελών της οικογένειάς του μέσα από τη σύναψη διπλωματικών συμφωνιών.

“

«Ο ρόλος μας είναι να καλύπτουμε τον κόσμο όπως είναι, με αλήθεια και ανεξαρτησία – και όταν κάνουμε λάθη, να τα διορθώνουμε. Δεν θα επιτρέψουμε σε ομάδες πίεσης να μας απομακρύνουν από την αναζήτηση των γεγονότων».

Στίβεν Ντάνμπαρ-Τζόνσον, διευθυντής διεθνών δραστηριοτήτων των New York Times

Ο κόσμος χρειάζεται περισσότερη δημοσιογραφία

Πώς κάλυψαν την υγεία του Μπάιντεν και την προεδρία του Τραμπ, που επενδύει στην αντιπαράθεση μαζί τους; Τι φέρνει στα μέσα ενημέρωσης η τεχνητή νοημοσύνη;

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«Μήπως ήμουν πολύ πομπώδης;» με ρωτάει ο Στίβεν Ντάνμπαρ-Τζόνσον μετά τη συνομιλία μας στην Αθήνα. Καλεσμένος του Athens Democracy Forum, ο διευθυντής των διεθνών δραστηριοτήτων των New York Times (NYT) μιλάει με ειλικρίνεια και χωρίς στόμφο. Και αυτό παρόλο που μιλάει για τη μεγαλύτερη και πιο έγκυρη εφημερίδα στον κόσμο, με την οποία η «Κ» έχει «αδελφοποιηθεί» στην αγγλική της έκδοση εδώ και 28 χρόνια. Είναι περήφανος για τους NYT και το δείχνει, δίχως να ενοχλείται από την κριτική για την κάλυψη του πολέμου στη Γάζα ή την υπερσυγκέντρωση δημοσιογράφων στο newsroom της. Πριν από λίγες μέρες η εφημερίδα τιμήθηκε με τρία βραβεία Πούλιτζερ, για τη φωτογραφική κάλυψη του λιμού στη Γάζα, τη στήλη του αρθρογράφου Μάσα Γκέσεν και το ρεπορτάζ για τον τρόπο πλουτισμού του Τραμπ και της οικογένειάς του μέσα από τη σύναψη διπλωματικών συμφωνιών. Παράλληλα ανακοινώθηκε ότι ξεπέρασε τα 13 εκατ. συνδρομητές. Στην ερώτησή αν μπορεί η δημοσιογραφία να σώσει τη δημοκρατία, παρομοιάζει το επάγγελμά μας με τον κυμώτομο στο Bloody Mary: απαιτείται συστατικό, αλλά όχι επαρκές.

– Σκεφτόμουν τη θέση των δημοσιογράφων των NYT κατά την τελευταία προεκλογική εκστρατεία. Κάποια στιγμή έγινε σαφές ότι η υγεία του Τζο Μπάιντεν ήταν αρκετά επιβαρυνμένη. Ωστόσο, η δημοσιογραφική κάλυψη της υγείας του φαινόταν να αυξάνει τις πιθανότητες εκλογής του Ντόναλντ Τραμπ. Όλοι γνώριζαμε ότι μια δεύτερη θητεία Τραμπ πιθανότατα θα ήταν πολύ χειρότερη – όχι μόνο για τις ΗΠΑ, αλλά και για ολόκληρο τον κόσμο. Σε αυτήν την περίπτωση, η αποκάλυψη της αλήθειας θα μπορούσε να οδηγήσει σε λιγότερη δημοκρατία – ένα οξύμωρο που ανατρέπει το αξίωμα ότι η αλήθεια είναι προϋπόθεση για την εμβάθυνση της δημοκρατί-

as. Ποια είναι η άποψή σας γ’ αυτό το δίλημμα που αντιμετωπίζουν οι προοδευτικοί δημοσιογράφοι; Και πώς καλύπτουν οι δημοσιογράφοι των NYT περιστατικά όπως οι τρεις επιθέσεις κατά του Τραμπ, που σαφώς δημιουργούν μια μάλλον ηρωική εικόνα του;

– Η ευθύνη μας είναι –και ήταν πάντα– να ενημερώνουμε τους αναγνώστες μας χωρίς φόβο ή μεροληψία. Αυτό που θα οδηγούσε σε λιγότερη δημοκρατία θα ήταν αν ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης με αποστολή την ενημέρωση, όπως οι NYT, άρχιζαν να αυτολογοκρίνονται.

Οι συνάδελφοί μου στο newsroom των NYT δεν βλέπουν τους εαυτούς τους ως «προοδευτικούς» δημοσιογράφους ή ακτιβιστές με πολιτική ατζέντα. Είναι ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι, των οποίων η δουλειά βασίζεται στην ασυμπρόκτοτητα και στην τήρηση των πιο απαιτητικών δεοντολογικών κανόνων του κλάδου. Αναζητούμε ένα εύρος απόψεων και επιβεβαιώσουμε τα γεγονότα μέσω πολλών πηγών.

Όσον αφορά τις επιθέσεις κατά του Τραμπ, η δουλειά μας είναι να τις καλύπτουμε με ασυμπρόκτοτητα – τι συνέβη και τι μπορούμε να επιβεβαιώσουμε σχετικά με τα κίνητρα του δράστη. Το να μην το κάνουμε θα ήταν ασέβεια προς τους αναγνώστες μας και την αποστολή μας. Ο ρόλος μας δεν είναι να υποκαταστήσουμε την αντιπολίτευση, αλλά να καταγράφουμε τα γεγονότα, και στις πολύ συχνές περιπτώσεις που τα γεγονότα είναι ασαφή ή η ερμηνεία τους αποτελεί αντικείμενο εύλογης διαφωνίας να βοηθάμε τους αναγνώστες να κατανοούν και να επεξεργάζονται αυτήν την αβεβαιότητα μόνοι τους.

– Η αντιπαράθεση των New York Times με τον Τραμπ τελικά ωφέλησε ή έβλαψε την εφημερίδα; – Η δουλειά μας είναι να παρακολουθούμε στενά και ανεξάρτητα όποιον βρίσκεται στην εξουσία και να παρέχουμε σαφή, ακριβή ενημέρωση, ώστε οι πολίτες να κρίνουν μόνοι τους. Οι δημοσιογραφικές και επιχειρηματικές

αποφάσεις μας δεν καθοδηγούνται από το πώς αντιδρούν όσοι καλύπτουμε.

Κατά την πρώτη θητεία Τραμπ, ο όρος «Trump bump» χρησιμοποιήθηκε ευρέως για να περιγράψει την αύξηση των συνδρομητών όχι μόνο των NYT, αλλά και άλλων μέσων. Πιστεύω ότι η κάλυψη αυτού του νέου τρόπου διακυβέρνησης στις ΗΠΑ προσέειλκε μεγάλο ενδιαφέρον και, κατ’επέκταση, συνδρομές, αλλά υπήρξαν κι άλλοι σημαντικοί παράγοντες ανάπτυξης.

Η κάλυψη της πανδημίας –από την εμφάνισή της στην Ασία μέχρι την παγκόσμια εξάπλωσή της– και η παρακολούθηση των ποσοστών μόλυνσης οδήγησαν τεράστια ακροατήρια σε εμάς για να ενημερωθούν.

Τα τελευταία χρόνια, η ισχυρή ανάπτυξη των συνδρομών μας οφείλεται κυρίως σε δύο λόγους: συνεχίζουμε να παράγουμε την καλύτερη δημοσιογραφία παγκοσμίως για απαιτητικούς αναγνώστες, με ασύγκριτη κάλυψη της αμερικανικής πολιτικής, των διεθνών συγκρούσεων, της τεχνολογίας και του κλίματος και επιπλέον, οι συνδρομητές έλκονται από το πακέτο μας, που περιλαμβάνει, πέραν των ειδήσεων, και υπηρεσίες όπως Games (παιχνίδια), Cooking (μαγειρική) και The Athletic (αθλητικό site). Τα podcasts και τα βίντεο εμπλουτίζουν επίσης σημαντικά την εμπειρία. Αυτοί είναι οι βασικοί παράγοντες της ανάπτυξής μας.

– Κατά τη διάρκεια του πολέμου στη Γάζα, οι New York Times και τηρηγόρησαν για μεροληψία εις βάρος των Παλαιστινίων. Πώς διαχειρίζεται η εφημερίδα τέτοιες κρίσεις;

– Δεχόμαστε κριτική από όλες τις πλευρές. Ο ρόλος μας δεν είναι να παίρνουμε θέση, αλλά να καταγράφουμε με ακρίβεια και

αυστηρότητα κάθε οπτική και να παράγουμε δημοσιογραφία υψηλού επιπέδου, που καμία πλευρά δεν μπορεί να αγνοήσει. Έχουμε δημοσιεύσει πολλά ρεπορτάζ που ζητούν λογοδοσία από το Ισραήλ, παράλληλα με εκτενή κάλυψη των ωμοτήτων της Χαμάς.

Ο πόλεμος στη Γάζα έθεσε σημαντικές προκλήσεις, μεταξύ άλλων επειδή οι Δυτικοί δημοσιογράφοι δεν είχαν πρόσβαση στην περιοχή. Τα γεγονότα της 7ης Οκτωβρίου και τα ισραηλινά αντίποινα προκάλεσαν ενστικτώδεις αντιδράσεις και στις δύο πλευρές.

Πιστεύω ότι όποιος εξετάσει συνολικά το έργο μας θα διαπιστώσει ότι η εκτενής κάλυψή μας αποδεικνύει αμεροληψία, ισορροπία και βαθιά κατανόηση της πολυπλοκότητας και της φρίκης της σύγκρουσης.

Ο ρόλος μας είναι να καλύπτουμε τον κόσμο όπως είναι, με αλήθεια και ανεξαρτησία – και όταν κάνουμε λάθη, να τα διορθώνουμε. Δεν θα επιτρέψουμε σε ομάδες πίεσης από καμία πλευρά να μας απομακρύνουν από την αναζήτηση των γεγονότων.

– Εκτιμάται ότι το 7% των Αμερικανών δημοσιογράφων εργάζεται στους NYT. Αυτή η υπερσυγκέντρωση συντελείται εις βάρος των τοπικών συντακτικών ομάδων στις ΗΠΑ, που συρρικνώνονται. Είναι αυτό καλό για τη δημοκρατία;

– Είναι αλήθεια ότι οι NYT έχουν επενδύσει σημαντικά στο newsroom τους. Τα τελευταία πέντε χρόνια έχουμε υπερδιπλασιάσει τον αριθμό των δημοσιογράφων και γραφείων. Πιστεύουμε ότι η καλή δημοσιογραφία είναι και καλή επιχειρηματική πρακτική.

Ωστόσο, το ερώτημά σας αγγίζει ένα άλλο σημαντικό ζήτημα: η υποχώρηση της τοπικής και περιφερειακής δημοσιογραφίας στις

ΗΠΑ και παγκοσμίως είναι πραγματική και ανησυχητική για τη δημοκρατία. Θέλουμε ένα υγιές οικοσύστημα μέσω ενημέρωσης και πολυφωνία. Ο κόσμος χρειάζεται περισσότερη δημοσιογραφία, όχι λιγότερη.

– Ποιο είναι το μέλλον της δημοσιογραφίας; Είναι οι δημοσιογράφοι που χτίζουν προσωπικό brand πιο ανεξάρτητοι από εκείνους που εργάζονται σε μεγάλους οργανισμούς;

– Οι συγγραφείς και σχολιαστές που λειτουργούν μέσω προσωπικών πλατφορμών, όπως το Substack, κινούνται συνήθως εκτός θεσμικών πλαισίων και χωρίς την εξειδικευμένη επιμέλεια που παρέχουν οι όμιλοι ΜΜΕ. Κατά τη γνώμη μου, το έργο τους έχει αξία, αλλά είναι περισσότερο άποψη και σχόλιο παρά ανεξάρτητη δημοσιογραφία «χωρίς φόβο και αμερόληπτα». Συχνά απουσιάζουν οι μηχανισμοί ελέγχου και οι διαδικασίες που διέπουν τη δική μας δουλειά.

– Παρατηρώ τη ζημιά που έχει προκαλέσει η υπόθεση Επστάιν στην αξιοπιστία των θεσμών, των ΜΜΕ και των ελίτ. Σε ορισμένες περιπτώσεις φαίνεται ότι επιβεβαιώνονται θεωρίες συνωμοσίας. Πώς μπορεί η σοβαρή δημοσιογραφία να καλύπτει τέτοια θέματα χωρίς να μοιάζει με ταμπλόιντ;

– Μπορώ να μιλήσω μόνο για τη δική μας κάλυψη της υπόθεσης Επστάιν, η οποία ήταν εκτενής, πρωτοποριακή και χωρίς καμία ατζέντα. Πρόκειται για μια πολυετή δημοσιογραφική προσπάθεια, με περίπου 12 δημοσιογράφους να επεξεργάζονται ένα άνευ προηγουμένου αρχείο: 3 εκατ. σελίδες, 180.000 εικόνες και χιλιάδες βίντεο.

Δημοσιεύουμε μόνο όσα μπορούμε να επαληθεύσουμε, απαιτώντας πολλαπλές πηγές και ανεξάρτητη επιβεβαίωση πριν δημοσιεύσουμε καταγγελίες. Πρόκειται για σοβαρή, αυστηρή δημοσιογραφία και θα συνεχίσουμε να ακολουθούμε τα γεγονότα όπου κι αν οδηγούν.

– Είναι η τεχνητή νοημοσύνη (AI) απειλή ή εργαλείο για τη δημοσιογραφία;

– Είναι και τα δύο. Η παραγωγή ποιοτικής δημοσιογραφίας απαιτεί σημαντικούς πόρους. Αν αυτό το περιεχόμενο χρησιμοποιείται για την εκπαίδευση μοντέλων AI χωρίς την απαραίτητη καταβολή αντιτίμου, αποτελεί υπαρκτή απειλή για τη δημοσιογραφία.

Ταυτόχρονα, η AI προσφέρει εργαλεία που είναι ήδη χρήσιμα και θα γίνουν ακόμη περισσότερα στο μέλλον. Έχουμε θέσει σαφή όρια στη χρήση της, με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικότητας και την προσεκτική ενσωμάτωσή της στις δημοσιογραφικές και τεχνολογικές ομάδες.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι για πολλά άρθρα των NYT υπάρχει η δυνατότητα ηχητικού αρχείου – μπορούν να «ακουστούν». Χρησιμοποιούμε συνθετικά φωνή AI και δηλώνουμε ρητώς ότι ο αφηγητής δεν είναι άνθρωπος.

– Ποια είναι η βασική πηγή εσόδων μιας εφημερίδας στον 21ο αιώνα και πώς μπορεί να παραμείνει ανεξάρτητη αν βασίζεται στη διαφήμιση; Δεν είναι κάπως απογοητευτικό ότι, για να προσελκύσουν αναγνώστες, μεγάλα ΜΜΕ βασίζονται σε παιχνίδια, lifestyle, μαγειρικά κ.λπ.;

– Αυτό διαφέρει από οργανισμό σε οργανισμό. Η βασική πηγή εσόδων για εμάς είναι οι συνδρομές. Η δημοσιογραφία μας ήταν πάντα ανεξάρτητη από επιχειρηματικά συμφέροντα και παραμένει κρίσιμο να συνεχίσει να είναι έτσι. Οι New York Times καλύπταν ανέκαθεν θέματα όπως η μαγειρική, ο αθλητισμός, ο πολιτισμός και τα παιχνίδια (π.χ. σταυρόλεξα). Αυτά αποτελούσαν μέρος της ταυτότητάς μας, όπως δείχνουν και τα αρχεία μας. Στην ψηφιακή εποχή απλώς τα εξελίξαμε περαιτέρω, δημιουργώντας ένα οικοσύστημα που καλύπτει πολλαπλά ενδιαφέροντα των αναγνωστών και τους δίνει περισσότερους λόγους να παραμένουν σε αυτό. Δεν το θεωρώ απογοητευτικό – μας εμπλουτίζει.

ΑΡΣΕΝΑΛ
LEAGUE PHASE
1η ΘΕΣΗ
24 βαθμοί

ΣΥΝΟΛΙΚΑ (Σε 14 ματς)

11³
Νίκες
Ισοπαλίες

ΓΚΟΛ ΥΠΕΡ
29

ΓΚΟΛ ΚΑΤΑ
6

X-goals
1,77

XGA
0,91

Λεάντρο Τροσάρ

Χβίτσα Κβαρτσκέλια

Ρικάρντο Καλαφiori

Μικέλ Αρτέτα

Λουίς Ενρίκε

Οουσμάν Ντεμπελέ

Ο δρόμος
προς τη Βουδαπέστη

Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ
(7 ματς)

3 νίκες
Αρσενάλ

2 Ισοπαλίες

2 νίκες
Π.Σ.Ζ.

2024-2025
Ημιτελικά
Champions League

Αρσενάλ - Παρί 0-1
(4' Ντεμπελέ)

Παρί - Αρσενάλ 2-1
(27' Πένια, 72' Χακίμι,
76' Σάκα)

ΠΑΡΙ Σ.Ζ.
LEAGUE PHASE
11η ΘΕΣΗ
14 βαθμοί

ΣΥΝΟΛΙΚΑ (Σε 16 ματς)

10⁴
Νίκες
Ισοπαλίες
Ηττες

ΓΚΟΛ ΥΠΕΡ
44

ΓΚΟΛ ΚΑΤΑ
22

X-goals
2,09

XGA
1,06

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Όταν ο Βρετανός συγγραφέας Κάρολος Ντίκενς έγραφε τον 19ο αιώνα ένα από τα αριστουργήματά του, την «Ιστορία δύο πόλεων», αναφέρθηκε στο Παρίσι και το Λονδίνο πριν και μετά τη Γαλλική Επανάσταση. Το βιβλίο εκδόθηκε το 1859, αλλά 167 χρόνια μετά, το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο ζει μια άλλη ιστορία δύο πόλεων, πάλι των μητροπόλεων της Αγγλίας και της Γαλλίας, που μπορεί να πει κανείς ότι εδράζεται και στο πριν και στο μετά της επανάστασης στην... Παρί Σεν Ζερμέν.

Η φετινή... ιστορία δύο πόλεων στο Champions League θα ολοκληρωθεί στις 30 Μαΐου, με τον θριαμβευτικό επίλογο στον τελικό της Βουδαπέστης, όπου μια από τις δύο πόλεις θα γράψει Ιστορία, ό, τι και να γίνει: Είτε η Αρσενάλ θα κατακτήσει για πρώτη φορά στην υπεραιωνόβια ιστορία της το κορυφαίο ευρωπαϊκό τρόπαιο για συλλόγους, είτε η Παρί θα κάνει κάτι που δεν έχει ξανακάνει κανείς στις τριετήμι-σι δεκαετίες του θεσμού: να κατακτήσει για δεύτερη συνεχόμενη φορά το Champions League. Στα 33 προηγούμενα χρόνια της διοργάνωσης με τη σημερινή της μορφή, δεν κατάφερε ποτέ η κάτοχος του τροπαίου να διατηρήσει το στέμμα της.

Οι Παριζιάνοι

Η «επανάσταση» στην Παρί Σ.Ζ. ήρθε βεβαίως με την αγορά της από το Κατάρ, πριν από 15 χρόνια, το καλοκαίρι του 2011, με αντικειμενικό στόχο, όπως είχε ειπωθεί, την κατάληψη της κορυφής της Ευρώπης, στην οποία δεν είχε βρεθεί ποτέ ομάδα από το Παρίσι. Και όπως η Γαλλική Επανάσταση, που αλλιώς ξεκίνησε το 1789 και αλλιώς εξελίχθη-

κε, όμως ουσιαστικά πέτυχε τον στόχο της, έτσι και η Π.Σ.Ζ. έριξε πολύ χρήμα στην αγορά για να αποκτήσει κορυφαία ονόματα, όπως ο Ζλάταν Ιμπραχίμοβιτς, ο Νείμάρ, ο Κιλιάν Εμπαπέ και ο Λιονέλ Μέσι, αλλά τελικά την κορυφή την κατέκτησε με το σύνολο που έφερε -και φέρει- πρώτα και κύρια τη σφραγίδα του προπονητή της, του Λουίς Ενρίκε.

Ο Ισπανός τεχνικός, που προχθές έκλεισε τα 56 του χρόνια, οδήγησε την Παρί στο τρόπαιο του Champions League πέρυσι, στο τέλος της δεύτερης σεζόν του στο Παρκ ντε Πρενς, και μερικούς μήνες αργότερα στην κατάκτηση και του Διηπειρωτικού Κυπέλλου, ενώ με τη νίκη 5-4 στον φετινό πρώτο ημιτελικό με την Μπάγερν έφτασε τις 50 νίκες στο Champions League σε μόλις 77 αγώνες, γρηγορότερα και από τον προηγούμενο ρέκορντμαν Πιπ Γκουαρδιόλα (που είχε 50 νίκες στους πρώτους 80 αγώνες του).

Οι Λονδρέζοι

Θα μπορέσει ο έτερος Ισπανός προπονητής του τελικού, ο Μικέλ Αρτέτα, να ανέβει στο επίπεδο του Λουίς Ενρίκε και να αρπάξει με την Αρσενάλ τα ευρωπαϊκά σκήπτρα;

Τη μόνη άλλη φορά που επιχείρησε η αγγλική ομάδα να πάρει την «κούπα με τα μεγάλα αυτιά», το 2006, πττίθηκε καθαρά από την Μπαρτσελόνα. Φέτος θα προσπαθήσει στην «Πούσκας Αρένα» να γίνει ο έβδομος αγγλικός σύλλογος που θα αναδειχθεί πρωταθλητής Ευρώπης, μετά τις Λίβερπουλ, Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ και Σίτι, Ντότνχαμ, Τσέλσι και Αστον Βίλα. Αν μάλιστα κατορθώσει και το συνδυάσει με το στέμμα της Premier League, με το οποίο φλερτάρει, θα γίνει μόλις η τέταρτη αγγλική ομάδα με το νταμπλ των κορυφαίων τίτλων στην ίδια σεζόν, δηλαδή του Champions League και της Premier League, και θα κάνει αυτόν

τον Μάιο τον σπουδαιότερο μήνα στα 140 χρόνια ιστορίας των «κανονιέρηδων». Θα είναι απίστευτη κορύφωση για μια ομάδα που στην εποχή Αρτέτα, από τα τέλη του 2019, δεν έχει σπκώσει παρά μόνο ένα Κύπελλο Αγγλίας. Βεβαίως, ακόμη απέχουμε από εκεί, και οι έντονοι πανηγυρισμοί του Αρτέτα και των παικτών του μετά την πρόκριση επί της Ατλέτικο Μαδρίτης την περασμένη Τρίτη έκαναν το BBC να διερωτάται: «Ηταν δικαιολογημένοι ή υπερβολικοί οι πανηγυρισμοί;» και τον βετεράνο Αγγλο στράικερ Γουέιν Ρούνεϊ να θυμίζει ότι «αξίζουν εκεί που έφτασαν, αλλά δεν το έχουν κατακτήσει ακόμη. Νομίζω ότι οι πανηγυρισμοί ήταν κάπως υπερβολικοί. Γιορτάζεις όταν το σπκώνεις».

Οι διαφορές τους

Οι βασικές διαφορές των δύο ομάδων, αν και αμφότερες είναι ιστοφιλέστατοι σύλλογοι σπουδαί-

ων πρωτεουσών, είναι ότι ενώ η Παρί έχει σταθερά έναν πακτωλό χρημάτων στη διάθεσή της και σχετικά μικρό εγχώριο ανταγωνισμό, οι «γκάνερς» έχουν μόλις πρόσφατα ανοίξει τον προϋπολογισμό τους και η μάχη για τους τίτλους στην Αγγλία δεν συγκρίνεται με εκείνη της Γαλλίας. Άλλη μεγάλη διαφορά είναι στην... ηλικία: η Αρσενάλ θα μπορούσε να είναι... γιαγιά της Παρί, αφού η αγγλική ομάδα είναι 140 ετών και η γαλλική μόνο 56, όσο ακριβώς και ο προπονητής της.

Μολονότι και οι δύο φινάλιστ διακρίνονται για το επιθετικό τους παιχνίδι, τα στατιστικά δείχνουν μεγάλη διαφορά στον αμυντικό τομέα. Η Παρί σκοράρει ακατάπαυστα φέτος, βάζοντας 44 γκολ σε 16 ευρωπαϊκά παιχνίδια, έναντι 29 της Αρσενάλ σε 14 ματς, ωστόσο στην άμυνα η απόσταση είναι μεγάλη: η Αρσενάλ, του βραβευμένου ως κορυφαίου τερματοφύλακα της φετινής διοργάνωσης, Δαβίδ Ράγια, έχει δεχθεί μόνο έξι γκολ και παραμένει αήττητη, την ώρα που η Παρί Σ.Ζ. (με δύο αγώνες περισσότερους) έχει δει την εστία της να παραβιάζεται 22 φορές.

Παρά ταύτα, όταν την περασμένη Τετάρτη η γαλλική ομάδα χρειάστηκε να χτίσει αμυντικό τείχος για να αντιμετωπίσει τους επίδοξους εκπορθητές της Μπάγερν, το έκανε με εξαιρετική αποτελεσματικότητα. Πέρυσι, πάντως, η ομάδα από το Παρίσι ήταν σαφώς καλύτερη από εκείνη του Λονδίνου, όταν Παρί και Αρσενάλ συναντήθηκαν στα ημιτελικά, ωστόσο η προϊστορία δεν μετράει και τόσο σε έναν τελικό. Οποια από τις δύο πόλεις, το Παρίσι ή το Λονδίνο, θα είναι εκείνη που θα γιορτάσει το βράδυ της 30ής Μαΐου, είναι εξασφαλισμένο ότι θα γραφτεί νέα ποδοσφαιρική ιστορία, με ισπανική υπογραφή από τον πάγκο.

Διπλό κίνητρο

Αυτή την περίοδο η Αρσενάλ δίνει μάχη για να κατακτήσει την Premier League. Πιθανή κατάκτηση και του Champions League την ίδια σεζόν θα τη βάλει σε ένα κλειστό κλαμπ μόλις τεσσάρων αγγλικών ομάδων.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Τότε... και τώρα

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΝΟΥ

Παλαιότερα, χρειάζονταν λίγα πράγματα. Δύο, τρεις παικταράδες με προσωπικότητα, έναν προπονητή που διαχειρίζεται καλά τα αποδυτήρια, κόσμο να τρέχει την ομάδα από πίσω και να γεμίζει τη γήπεδα και έναν πρόεδρο ή διοικητικό συμβούλιο που την προστατεύει. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Η συνταγή δεν ήταν ποτέ, πολύπλοκη.

Πια, τα δεδομένα έχουν διαφοροποιηθεί. Ο εκσυγχρονισμός του ποδοσφαίρου, περνάει μέσα από το αυστηρό επαγγελματικό πλαίσιο, μέσα από το οποίο προνοούνται επενδύσεις σε διαφόρων ειδών μέτωπα.

Με την παρουσία των ομάδων στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, είναι πια υποχρεωμένες να δημιουργούν με-

γάλα ρόστερ, που καμιά φορά ξεπερνούν τους 25 παίκτες.

Επί τούτου, είναι αναγκαίο να εργοδοτούν σωρεία επιστημόνων, που με τη σειρά τους, μεριμνούν για τη διατήρηση της φυσικής κατάστασης σε υψηλά στάνταρ. Τότε ένας γιατρός και κάνα δυο φυσιοθεραπευτές έβγαζαν τη δουλειά, τώρα το ιατρικό τιμ είναι πολυμελές και απαρτίζεται από εξειδικευμένο προσωπικό που χρειάζεται τον απαραίτητο συντονισμό.

Παλαιότερα, η τεχνοτροπία των ομάδων μας δεν πολυδιέφερε η μια από την άλλη. Πια, η κάθε ομάδα καθοδηγείται από διαφορετικές σχολές σκέψης, ξένους επενδυτές ή διευθυντές, δημιουργώντας έτσι η κάθε μια τη μοναδικότητά της.

Τώρα, ουδείς μπορεί να επιβιώσει, χωρίς να έχει εξασφαλισμένη την οικονομική ομαλότητα στα της ομάδας και

Η κάθε ομάδα καθοδηγείται από διαφορετικές σχολές σκέψης, ξένους επενδυτές ή διευθυντές, δημιουργώντας έτσι η κάθε μια τη μοναδικότητά της.

τους αριθμούς να ισοζυγίζουν. Τότε, οι πρόεδροι καθυστέρουσαν τις πληρωμές, αψηφώντας ακόμη και την όποια υποχρέ-

ωσή τους προς το κράτος. Οι μισθοί των παικτών καθυστέρουσαν, χωρίς ιδιαίτερα κανείς να τους πιέζει, τώρα τα εποπτικά

όργανα βρίσκονται πάνω από το κεφάλι τους, μη επιτρέποντας την όποια ολιγωρία. Παλαιότερα, τα πρωταθλήματα διεξάγονταν με Κύπριους διατητές, που ο καθένας ανήκε σε σφαίρες επιρροής, πια κουμαντάρουν οι ξένοι ενώ και οι γηγενείς δεν έχουν και πολλά περιθώρια ελιγμού, πέραν της βελτίωσης.

Πια, ο ανταγωνισμός είναι αμείλικτος και άμα δεν ακολουθείς τους κανόνες χάνεις το παιχνίδι του εκσυγχρονισμού, τότε αναλόγως της ισχύος, κομματικής, κοινωνικής ή και οικονομικής, απλώς υπερείχες.

Εν ολίγοις, τώρα το πρωτάθλημά μας εξελίσσεται, προσπαθώντας ν' αφήσει τις παθογένειες του τότε. Άμα βοηθήσει και λίγο περισσότερο η διοργανώτρια αρχή με την αναδιοργάνωση των κατηγοριών, τότε η εξέλιξη θα έχει ακόμη μεγαλύτερη επιτάχυνση.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
3,90%

Χ.Α.
4,18%

Dow Jones

0,20%

Nasdaq

4,37%

Nikkei

3,59%

Dax

2,96%

FTSE 100

0,63%

Πετρέλαιο

-6,98%

€/ \$

0,22%

CYPRUS FORUM CITIES 2026

Δήμοι, στέγαση και κυκλοφοριακό

Αναδεικνύονται οι βασικές προκλήσεις των κυπριακών πόλεων: κυκλοφοριακό, στεγαστικό και ανάγκη βιώσιμης ανάπτυξης. Η Νεκταρία Γεωργιάδου του Oxygen for Democracy, επισημαίνει τη σημασία της οικονομικής αυτονομίας των Δήμων, της αναβάθμισης των δημόσιων συγκοινωνιών και της επαναξιοποίησης των αστικών κέντρων. Στόχος αναφέρει, είναι πιο λειτουργικές, ανθρώπινες και κοινωνικά ανθεκτικές πόλεις, με καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους τους πολίτες. **Σελ. 4**

ALPHA BANK

REAL ESTATE

Ανεβάζει τις τιμές των οικοδομικών υλικών ο πόλεμος

Εμφανείς είναι ήδη οι πρώτες σημαντικές ανατιμήσεις των υλικών κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών, εξαιτίας της μεγάλης αύξησης των καυσίμων το τελευταίο δίμηνο. Εξαιτίας της έντονης αβεβαιότητας που επικρατεί, στην αγορά των οικοδομικών υλικών εμφανίζονται πλέον και φαινόμενα κερδοσκοπίας. **Σελ. 12**

Επενδυτική ώθηση προς νέες αγορές

Κτίζεται ένα ευρύ πλέγμα συνεργασιών σε Ανατολή και Δύση με επίκεντρο το θετικό μομέντουμ

Η **Κύπρος** εντείνει την εξωστρέφειά της προς Ανατολή και Δύση, επιδιώκοντας να ενισχύσει τις εμπορικές, επιχειρηματικές και επενδυτικές σχέσεις, αξιοποιώντας τη στρατηγική της

θέση και το ευνοϊκό γεωπολιτικό μομέντουμ. Κομβικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή διαδραματίζει η επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας στην Ινδία, συνοδευόμενη από επιχειρηματική

αποστολή με δεκάδες εταιρείες. Ενισχυτικά λειτουργούν πρωτοβουλίες όπως το επιχειρηματικό φόρουμ, οι στοχευμένες συναντήσεις επενδυτών και τα εγκαίνια του Rep-Office της Eurobank.

Παρά το υψηλό ενδιαφέρον και την ήδη καταγεγραμμένη παρουσία ινδικών εταιρειών, η μετουσίωση των επαφών σε άμεσα αποτελέσματα απαιτεί συνεχή παρακολούθηση και συντονισμό.

Εξάλλου η Κύπρος επιδιώκει να εδραιωθεί ως αξιόπιστος ευρωπαϊκός κόμβος για επιχειρήσεις που στοχεύουν σε πρόσβαση σε πολλαπλές αγορές όπως είναι οι ΗΠΑ και τα ΗΑΕ. **Σελ. 3**

Το χρέος σπρώχνει τους επενδυτές εκτός ΗΠΑ

Ανοδική παραμένει η πορεία του παγκόσμιου χρέους που, σύμφωνα με το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (IIF), στα τέλη Μαρτίου έφθασε στο ρεκόρ των σχεδόν 353 τρισ. δολ., αν και ως ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕΠ παραμένει σταθερά στα επίπεδα του 2023 και συγκριμένα στο 305%. Τα ποσοστά του χρέους εξακολουθούν, πάντως, να υποχωρούν στις ανεπτυγμένες αγορές, ενώ αυξάνονται σταθερά στις αναδυόμενες οικονομίες. Από τα επιμέρους στοιχεία προκύπτουν, πάντως, ενδιαφέροντα δεδομένα, όπως μια αλλαγή στη στάση των επενδυτών που τείνουν να αποφεύγουν τα ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου. **Σελ.11**

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΚΕΡΔΗ

Πιο συγκρατημένα το 2026

Οι κυπριακές τράπεζες παρουσιάζουν μικρή επιβράδυνση στην κερδοφορία τους το 2026, και δεν έχουν εκείνη τη μεγάλη ώθηση που υπήρξε από το 2022 λόγω της μείωσης επιτοκίων από την ΕΚΤ. Παρά τη συγκράτηση των κερδών, οι ισολογισμοί παραμένουν ισχυροί. **Σελ. 5**

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ

Τι απομένει για να παραδώσει τη σκυτάλη

73 άτομες συναντήσεις υψηλού και τεχνοκρατικού επιπέδου πραγματοποιήθηκαν τους τέσσερις μήνες της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε., ενώ απομένουν ακόμα 51 συναντήσεις μέχρι να παραδώσουμε τη σκυτάλη στην Ιρλανδία. Η πραγματοποίηση συναντήσεων κορυφώνεται και ακολουθούν σημαντικά άτυπα Υπουργικά Συμβούλια, με επίκαιρα ζητήματα. **Σελ. 4**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Το παράδοξο της ευημερίας: αριθμοί πάνω, εμπιστοσύνη κάτω

Η **άποψη** ότι οι αριθμοί ευημερούν αλλά οι πολίτες υποφέρουν είναι διαδεδομένη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η απώλεια εκλογών στις ΗΠΑ από το Δημοκρατικό Κόμμα το 2024, παρά τη γενικά ικανοποιητική κατάσταση της οικονομίας. Παρόμοια φαινόμενα παρατηρούνται και σε άλλες ανεπτυγμένες οικονομίες, περιλαμβανομένης της Κύπρου.

Μια εξήγηση είναι ότι, ενώ η μακροοικονομική ανάλυση επικεντρώνεται στις διαχρονικές αλλαγές, οι πολίτες βιώνουν τα πραγματικά επίπεδα. Για παράδειγμα, η ετήσια αύξηση πληθωρισμού στις ανεπτυγμένες οικονομίες κυμαίνεται σήμερα γύρω στο 3%, που δεν θεωρείται προβληματικό, αλλά η συσσωρευτική αύξηση των τελευταίων ετών ξεπερνά το 10%. Ο δείκτης αυτός είναι πιο σημαντικός για

το επίπεδο διαβίωσης των πολιτών και τη διαμόρφωση αντιλήψεων.

Ένας άλλος παράγοντας είναι ότι, οι οικονομικές αναλύσεις στηρίζονται σε μέσους όρους, ενώ το επίπεδο διαβίωσης σημαντικής μερίδας των πολιτών είναι ουσιαστικά χαμηλότερο, δημιουργώντας την εντύπωση πως τα στατιστικά δεν απεικονίζουν τις πραγματικότητες. Περαιτέρω, οι μέσοι όροι αποκρύβουν κρίσιμες παραμέτρους σε αγαθά και υπηρεσίες που επηρεάζουν την καθημερινότητα, π.χ. οι αυξήσεις τιμών στα τρόφιμα και την ενέργεια παραμένουν διψήφιος και επηρεάζουν καθοριστικά τις αντιλήψεις.

Σημαντική αδυναμία αποτελεί η έλλειψη συστηματικής πληροφόρησης για διαφορετικές οικονομικές ομάδες, με βάση εισόδημα, περιοχή ή προ-

σβαση σε βασικές υπηρεσίες. Όταν η ανισότητα αυξάνεται, η απουσία επαρκών δεικτών στέγασης, υγείας και παιδείας ανά οικονομική ομάδα περιορίζει την ικανότητα κατανόησης των πραγματικών συνθηκών διαβίωσης. Οι δείκτες ανισότητας είναι συχνά πιο χρήσιμοι από τους μέσους όρους, που εστιάζουν στην ανάπτυξη του ΑΕΠ.

Εξίσου σημαντική είναι η απουσία συστηματικών στατιστικών ευτυχίας και δεικτών καινοτομίας, οι οποίοι προσφέρουν μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της κοινωνικής πρόοδου.

Άλλοι αναλυτές αναφέρουν την ανισότητα και αβεβαιότητα που προκαλούν οι εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας, οι οποίες ευνοούν δυσανάλογα μία πολύ μικρή μερίδα της κοινωνίας.

Η αυξανόμενη δυσπιστία απέναντι σε θεσμούς και επί-

σημη πληροφόρηση επιτείνει το πρόβλημα και χρήζει αντιμετώπισης, τόσο σε επικοινωνιακό όσο και σε πολιτικό επίπεδο.

Σε επικοινωνιακό επίπεδο, και δεδομένης της καθοριστικής σημασίας που κατέχει η γνώση ως παραγωγικός πόρος στις σύγχρονες κοινωνίες, είναι σημαντικό οι Αρχές να ερμηνεύουν τα στατιστικά δεδομένα αντικειμενικά, αποφεύγοντας τον πειρασμό της επιλεκτικής και βολικής ερμηνείας που προσφέρει πρόσκαιρα οφέλη, αλλά επιτείνει το πρόβλημα της ευρύτερης αμφισβήτησης των θεσμών. Όταν ερμηνεύονται αντικειμενικά, τα στατιστικά δεδομένα αντικατοπτρίζουν τις πραγματικότητες και είναι θετικό οι πολίτες να στηρίζονται σε πραγματικά δεδομένα και αναλύσεις.

Σε μια εποχή, όπου οι πολίτες

βομβαρδίζονται καθημερινά με πραγματικές αλλά και ψευδείς ειδήσεις, είναι καιρός σημασίας η ύπαρξη θεσμικά ανεξάρτητων οργανισμών που θα λειτουργούν ως εγγυητές αξιοπιστίας. Παράλληλα, η ανάπτυξη εργαλείων εντοπισμού fake news και η εκπαίδευση του κοινού σε αυτό, αποτελούν αναγκαία βήματα για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης.

Ταυτόχρονα, σε επίπεδο πολιτικής, είναι σημαντικές οι πολιτικές που ενισχύουν τη συμμετοχή του πολίτη, ειδικότερα των ευάλωτων στρωμάτων, στα οφέλη της τεχνολογίας. Σε αντίθετη περίπτωση, οι πολίτες θα συνεχίσουν να είναι έρμαιο παραπληροφόρησης.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος και ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι και οι απόψεις που εκφράζουν είναι προσωπικές.

pwc

We accelerate what's possible
so you can
turn vision into value

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Και αυτή η 5ετία χωρίς φθινό ρεύμα

Σε γεννήτριες ηλικίες πέραν των 40 χρόνων σπνρίζεται η χώρα μας για να διασφαλίσει ενεργειακή επάρκεια αυτό το καλοκαίρι. Πάντως, όπως εξήγησε ο πρόεδρος της ΑΗΚ, έχουν γίνει οι συντηρήσεις που έπρεπε να γίνουν και άρα οι προσδοκίες είναι πως όλα θα πάνε καλά, αν και παραδέχτηκε πως όλα είναι πιθανά. Και όλα αυτά συμβαίνουν μετά που η Κύπρος «εுεργετήθηκε» με 1 δισ. ευρώ από το ευρωπαϊκό ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που είχε στους στόχους του να επιλύσει αυτού του είδους τα προβλήματα. Νέες γεννήτριες πάντως θα αρχίσουν να εγκαθίστανται από το 2028 και μετά. Σε σχέση με το επίμαχο ζήτημα που έχει να κάνει με τη μείωση της τιμής του ηλεκτρισμού, ο κ. Πέτρου ανέφερε ότι δύο τρόποι υπάρχουν, αναγνωρίζοντας παράλληλα πως σήμερα που μιλούμε κανέναν δεν είναι διαθέσιμος. Και φυσικά αναφερόμαστε στα φωτοβολταϊκά πάρκα και το φυσικό αέριο. Κατά τα άλλα, αυτή η διακυβέρνηση που εκπνέει σε περίπου 20 μήνες είχε δεσμευτεί από το 2023 για φθινότερο ρεύμα.

● ● ● ● ●

Το αναπτυξιακό μας μοντέλο

Σε ρυθμούς covid, ζητούν να κινηθεί η κυβέρνηση προσφέροντας στήριξη στα κέντρα αναψυχής λόγω μείωσης του κύκλου εργασιών που προκάλεσε ο πόλεμος στο Ιράν. Σύμφωνα με τον αρμόδιο υπουργό, οι επηρεαζόμενοι θα πρέπει να συγκεντρώσουν όσα περισσότερα στοιχεία μπορούν για να τεκμηριώσουν το πρόβλημα πριν σταλούν στις Βρυξέλλες για τα περαιτέρω. Με βάση τους επαγγελματίες του κλάδου, ο κύκλος εργασιών έκανε βουτιά 40% και ως εκ

Ετήσια αύξηση 18% παρουσιάζει ο νέος δανεισμός σε νοικοκυριά, προσεγγίζοντας το €0,5 δισ. στο τρίμηνο, με τα στεγαστικά να αντιπροσωπεύουν το 80%.

τούτου θα πρέπει να τύχουν αντίστοιχης με τους ξενοδόχους αντιμετώπισης. Δηλώνουν μάλιστα πως αν η Πολιτεία δεν προστρέξει άμεσα, πολύ σύντομα δεν θα είναι σε θέση να εξυπηρετούν δάνεια και μισθούς. Και σε αυτή την περίπτωση, όπως και σε πολλές άλλες, αναδεικνύονται οι πολύ σημαντικοί κίνδυνοι που βρίσκονται εμπεδωμένοι στο αναπτυξιακό μας μοντέλο και πολλές φορές αμφισβητούμε ή υποβαθμίζουμε.

● ● ● ● ●

Το βάρος στις επιχειρήσεις

Με σημαντικές διακρίσεις στην ευρωπαϊκή κατάταξη της Κύπρου συνοδεύθηκε η πρόσφατα εφαρμοσθείσα φορολογική μεταρρύθμιση. Όπως προκύπτει από τα δεδομένα, η μεγάλη βελτίωση αφορά στους

φορολογικούς κατοίκους, σε αντίθεση με το τι συνέβαινε τα προηγούμενα χρόνια. Στην ουσία του ζητήματος, τα συνολικά έσοδα από τη μεταρρύθμιση υπολογίζονται στο μισό δισεκατομμύριο ευρώ, ενώ τα καθαρά έσοδα «κατεβαίνουν» στα 250 εκατομμύρια ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 70% των εσόδων προκύπτει από τις εταιρείες μέσα από αυξημένο φορολογικό συντελεστή και φόρο διανομής κερδών. Στην πλευρά των εξόδων η μεγαλύτερη δαπάνη αφορά στα φυσικά πρόσωπα με κόστος 220 εκατομμυρίων ευρώ, με το 60% να αποδίδεται στην αλλαγή των φορολογικών κλιμάκων.

● ● ● ● ●

Το «αμαρτωλό» ταμείο

Το ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

ήταν η απάντηση της Ε.Ε. στην πανδημία και δημιουργήθηκε για να στηρίξει τα κράτη-μέλη έναντι των σύγχρονων προκλήσεων και των διαχρονικών παθογενειών. Η διάρκεια του ταμείου συμπληρώνεται φέτος (2021-2026) και παρόλο που διέθεσε 750 δισ. ευρώ δεν φτάνει να έχει πετύχει τους στόχους του. Επιπλέον, η όλη προσπάθεια βαρύνεται και από ζητήματα αδιαφάνειας, με το ελεγκτικό συνέδριο να δηλώνει αδυναμία εντοπισμού των δαπανών. Σύμφωνα με το ελεγκτικό συνέδριο, οι χρηματοδοτήσεις δεν συνδέονται με τις δαπάνες, δημιουργώντας ζήτημα εμπιστοσύνης εκ μέρους των πολιτών για τα οικονομικά της Ε.Ε. Προς αυτή την κατεύθυνση, γίνεται ειδική μνεία στην ανάγκη επίλυσης των ζητημάτων για να μην επαναληφθούν στον επόμενο επταετή προϋπολογισμό της Ε.Ε.

● ● ● ● ●

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Μετατρέψιμο Χρεόγραφο

Πρόκειται για επενδυτικούς τίτλους (ομόλογα, αξιόγραφα, ομολογίες, κ.ά.) με σκοπό τη συγκέντρωση δανειακών πόρων από επενδυτές, δηλαδή δανεισμό κεφαλαίων από το επενδυτικό κοινό, και οι οποίοι μπορούν να συγκριμμένο χρονικό σημείο να μετατραπούν σε μετοχές του ίδιου εκδότη.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών

Έρχονται εκπλήξεις

Στις επικείμενες εκλογές η συρρίκνωση των παλαιών κομμάτων θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη, αφού για πρώτη φορά διεκδικούν είσοδο στη Βουλή με αξιώσεις, δέκα κόμματα. Είναι λοιπόν αναμενόμενο πως η νέα Βουλή θα έχει νέα γεωγραφία και σίγουρα νέα ήθη στον τρόπο λειτουργίας, εντείνοντας την αβεβαιότητα και την ανασφάλεια. Πρώτο θύμα της νέας τάξης πραγμάτων αναμένεται πως θα γίνει ο τραπεζικός τομέας, που μάλλον θα έχει να αντιμετωπίσει ένα λιγότερο «φιλικό» περιβάλλον από πριν. Αν επιβεβαιωθούν οι προβλέψεις, ένα από τα πρώτα ζητήματα που θα κληθεί να διαχειριστεί η νέα Βουλή θα είναι οι εκποίσεις, ο φόρος επί των καταθέσεων και η έκτακτη φορολόγηση των κερδών.

Κοινά φάρμακα ως «όπλα» κατά της άνοιας

Της **ΝΤΑΝΑ ΣΜΙΟ**

Το ετήσιο εμβόλιο της γρίπης μπορεί να έχει ένα σημαντικό πρόσθετο όφελος: να σας προστατεύσει από την άνοια. Πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι οι ηλικιωμένοι που εμβολιάστηκαν κατά της γρίπης είχαν μικρότερο κίνδυνο να αναπτύξουν άνοια τα επόμενα χρόνια σε σύγκριση με όσους δεν είχαν εμβολιαστεί. Σε μία μελέτη, ο κίνδυνος έδειξε να είναι έως και 40% χαμηλότερος.

Ερευνα που δημοσιεύθηκε αυτόν τον μήνα ενίσχυσε αυτά τα στοιχεία, δείχνοντας ότι οι ηλικιωμένοι που έλαβαν υψηλότερη δόση εμβολίου κατά της γρίπης – που συνήθως συνιστάται για άτομα 65 ετών και άνω – είχαν ακόμη χαμηλότερη πιθανότητα να αναπτύξουν τη νόσο του Αλτσχάιμερ σε σύγκριση με όσους έλαβαν τη συνήθη δόση.

Εχει διαπιστωθεί επίσης ότι και άλλα κοινά φάρμακα μειώνουν τον κίνδυνο άνοιας. Η πρόκληση για τους επιστήμονες, ωστόσο, είναι να προσδιορίσουν αν τα φάρμακα ωφελούν άμεσα τον εγκέφαλο ή αν πρόκειται απλώς για συσχέτιση μεταξύ τους.

Το εμβόλιο της γρίπης αποτελεί ένα καλό παράδειγμα. «Τα άτομα που συνήθως εμβολιάζονται είναι εκείνα που επισκεπτόνται τον γιατρό και στη συνέχεια ακολουθούν τις οδηγίες για τη λήψη των φαρμάκων τους για την αρτηριακή πίεση και τη χοληστερίνη, τα οποία επίσης μειώνουν τον κίνδυνο της νόσου Αλτσχάιμερ», σημειώνει ο δρ Πολ Σουλτζ, καθηγητής και νευρολόγος στο UTHealth Houston, ο οποίος ηγήθηκε της νέας μελέτης.

Ωστόσο, επειδή όλοι οι συμμετέχοντες στη μελέτη έλαβαν εμβόλιο κατά της γρίπης και η υψηλότερη δόση προσέφερε μεγαλύτερη προστασία, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι υπάρχει κάτι στο ίδιο το εμβόλιο, και όχι στη συμπερι-

Ηλικιωμένοι που έλαβαν την ενισχυμένη δόση εμβολίου κατά της γρίπης είχαν ακόμη χαμηλότερη πιθανότητα να αναπτύξουν τη νόσο του Αλτσχάιμερ σε σύγκριση με όσους έλαβαν τη συνήθη δόση.

φορά των ανθρώπων, που μειώσε τον κίνδυνο, προσθέτει ο Σουλτζ. Ακολουθούν μερικά ακόμη φάρμακα που ερευνούν οι επιστήμονες για την πιθανότητα να μειώνουν τον κίνδυνο εμφάνισης άνοιας.

Ερευνες για εμβόλια

Ιδιαίτερος ενθουσιασμός υπάρχει για το εμβόλιο κατά του έρπητος ζωστήρος, ο οποίος υποστηρίζεται από μερικά από τα πιο ισχυρά ερευνητικά δεδομένα. Μελέτες από όλο τον κόσμο έχουν δείξει ότι τα άτομα που έλαβαν το εμβόλιο εμφάνισαν χαμηλότερο κίνδυνο ανάπτυξης άνοιας, συχνά κατά περίπου 15% έως 20%. Μεγάλο μέρος της έρευνας έχει γίνει σε μια παλαιότερη μορφή του εμβολίου, αλλά τουλάχιστον μία μελέτη

LOREN SPURD/ THE NEW YORK TIMES

έδειξε ότι μια νεότερη έκδοση που συνταγογραφείται πιο συχνά στις Ηνωμένες Πολιτείες, το Shingrix, θα μπορούσε να προσφέρει ακόμα μεγαλύτερο όφελος. Φαίνεται ότι, μαζί με το εμβόλιο της γρίπης, είναι ιδιαίτερα προστατευτικό κατά της άνοιας στις γυναίκες.

Οι ερευνητές λένε ότι είναι σχετικά σίγουροι ότι το ίδιο το εμβόλιο είναι αυτό που παρέχει προστασία, επειδή η αρχική κυκλοφορία του σε μερικές χώρες δημιούργησε ένα είδος φυσικής κλινικής δοκιμής.

«Νομίζω ότι σε αυτό το στάδιο υπάρχει ένα πολύ πειστικό σύνολο στοιχείων για μια σχέση αιτιώδους αποτελέσματος», επισημαίνει ο δρ Πάσκαλ Γκέλντσοττσερ, ερευνητής δημόσιας υγείας στο Knight Initiative for Brain Resilience του Στάν-

φορντ, ο οποίος διεξήγαγε μέρος της έρευνας.

Υπάρχουν κάποιες θεωρίες σχετικά με το πώς τα εμβόλια μπορεί να μειώσουν τον κίνδυνο άνοιας. Μία από αυτές είναι ότι, προστατεύοντας τους ανθρώπους από τη λοίμωξη, ένα εμβόλιο αποτρέπει την ανοσολογική αντίδραση και ειδικά τη φλεγμονή που τη συνοδεύει. (Η φλεγμονή είναι γνωστός παράγοντας που συνδέεται με την άνοια.) Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα σχετικό με τον έρπητα ζωστήρα, καθώς ο ίδιος αρχικά πολλαπλασιάζεται στο νευρικό σύστημα και μπορεί να προκαλέσει φλεγμονή στον εγκέφαλο.

Είναι επίσης πιθανό τα ίδια τα εμβόλια να τροποποιούν το ανοσοποιητικό σύστημα με τρόπο που

εμπραέζει άμεσα και προστατεύει τον εγκέφαλο.

Οι στατίνες

Αρκετές μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι τόσο οι στατίνες όσο και τα φάρμακα για την υπέρταση σχετίζονται με μείωση του κινδύνου άνοιας κατά περίπου 10% έως 15%.

Πολλοί ερευνητές πιστεύουν ότι αυτά τα φάρμακα προστατεύουν τον εγκέφαλο βοηθώντας στη ρύθμιση της αρτηριακής πίεσης και της χοληστερίνης, που αποτελούν και τα δύο παράγοντες κινδύνου για την άνοια. Ωστόσο, όπως και με τα εμβόλια, τα άτομα που λαμβάνουν συστηματικά τα συνταγογραφούμενα φάρμακά τους, ενδέχεται να έχουν και άλλες υγιεινές συνήθειες που θα μπορούσαν επίσης να μειώσουν τον κίνδυνο.

Οι περισσότερες έρευνες είναι παρατηρητικές, αλλά έχουν διεξαχθεί κάποιες κλινικές δοκιμές που προσπάθησαν να διερευνήσουν πιο άμεσα τη σχέση μεταξύ αυτών των φαρμάκων και της άνοιας. Τα αποτελέσματα ήταν μεικτά. Μία δοκιμή του 2025 από την Κίνα έδειξε ότι οι άνθρωποι με υπέρταση που έλαβαν φάρμακο για την πάθηση, παρουσίασαν χαμηλότερα ποσοστά άνοιας τέσσερα χρόνια αργότερα. Ωστόσο, μια δοκιμή του 2009 που εξέτασε τις στατίνες σε άτομα που είχαν αγγειακή νόσο ή είχαν υψηλό κίνδυνο να την αναπτύξουν, δεν έδειξε οφέλη στην πρόληψη της γνωστικής έκπτωσης.

Υπάρχει επίσης ανοικτό ερώτημα για το αν άτομα που δεν χρειάζονται τα φάρμακα για την καρδιακή τους υγεία θα μπορούσαν

να τα λαμβάνουν για πρόληψη της άνοιας, λέει ο Τζέφρι Τζόις, καθηγητής φαρμακευτικής και ιατρικής οικονομίας στο Πανεπιστήμιο της Νότιας Καλιφόρνιας. Δύο μεγάλες δοκιμές ερευνούν σήμερα αν οι στατίνες μπορεί να είναι χρήσιμες με αυτόν τον τρόπο.

Αντιφλεγμονώδη

Δεδομένου ότι η φλεγμονή στον εγκέφαλο είναι γνωστός παράγοντας της νόσου Αλτσχάιμερ, είναι εύλογο να υποτεθεί ότι τα αντιφλεγμονώδη παρέχουν προστασία βοηθώντας στη μείωση της τόσο στον εγκέφαλο όσο και γενικά στον οργανισμό. Πρόσφατη εκτενής ανασκόπηση ανέφερε τα αντιφλεγμονώδη ως μία από τις κατηγορίες φαρμάκων που μπορεί να μειώσουν τον κίνδυνο άνοιας.

Ο Ντέιβιντ Λούελιν, καθηγητής κλινικής επιδημιολογίας και ψηφιακής υγείας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Εξέτερ στην Αγγλία, που διηύθυνε την ανασκόπηση, λέει ότι «η θεωρία των αντιφλεγμονωδών» έχει επιστημονική λογική.

Ωστόσο, οι μελέτες που εξετάζουν τη σύνδεση αυτή, ειδικά με τα μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη φάρμακα (ΜΣΑΦ), έχουν δώσει μεικτά αποτελέσματα. Ορισμένες έχουν δείξει μικρότερο κίνδυνο άνοιας από τη χρήση ιβουπροφαίνης, ενώ άλλες δεν έδειξαν καμία σύνδεση ή και αυξημένο κίνδυνο. Και μια ανασκόπηση της βάσης δεδομένων Cochrane που δημοσιεύθηκε το 2020, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν «στοιχεία που να υποστηρίζουν τη χρήση» ασπιρίνης ή άλλων ΜΣΑΦ για την πρόληψη της άνοιας.

Orthodoxou
Employment

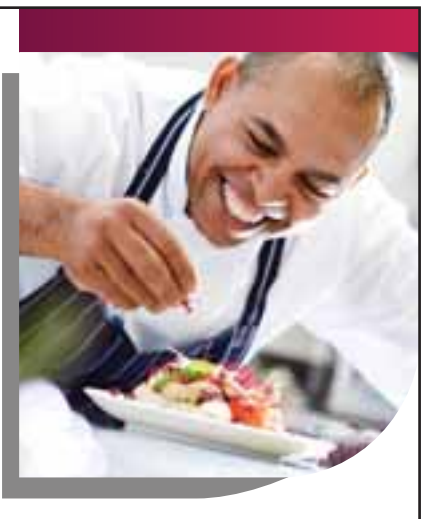
Ideal staff from third countries for your needs!

+357 24 841 111

orthodoxouemployment.com

Στόχος η προσέλκυση ποιοτικών επενδύσεων

Κτιζεται ένα ευρύ πλέγμα συνεργασιών σε διάφορους επιχειρηματικούς τομείς σε Ανατολή και Δύση

Της **ΑΔΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Άνοιξε ο κύκλος εξωστρέφειας της Κύπρου προς Ανατολή και Δύση με στόχο την ενίσχυση των εμπορικών, επιχειρηματικών και επενδυτικών σχέσεων. Η χώρα μας μπορεί να μην έχει ενταχθεί ακόμα επίσημα στον Οικονομικό Διάδρομο Ινδίας - Μέσης Ανατολής - Ευρώπης (IMEC), ωστόσο διαδραματίζει στρατηγικό ρόλο στην Ανατολική Μεσόγειο και λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος μεταξύ των κρατών του Κόλπου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα, οι αρμόδιοι φορείς της χώρας δεν σταματούν εκεί την προσπάθειά τους για να στρέψουν τα βλέμματα των επενδυτών στην Κύπρο με στόχο την ενίσχυση των εμπορικών, επιχειρηματικών και επενδυτικών σχέσεων. Η τρέχουσα γεωπολιτική συγκυρία δημιουργεί ισχυρό momentum, καθιστώντας την Κύπρο κομβικό σημείο εισόδου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση για επιχειρήσεις από την Ασία, τη Μέση Ανατολή και τη Δύση. Αυτό συμβαίνει τόσο λόγω της γεωγραφικής θέσης της χώρας, όσο και λόγω της ασφάλειας που υπάρχει στην Κύπρο την ώρα που βρίσκεται στην καρδιά συγκρούσεων στην γύρω περιοχή. Καθοριστικής σημασίας είναι και η επίσημη επίσκεψη του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη στην Ινδία στις 20-23 Μαΐου μαζί με επιχειρηματική αποστολή.

Η Ινδία

Ένα επιχειρηματικό φόρουμ και μια συζήτηση στογγυλής τραπέζης θα λάβουν χώρα στην Ινδία. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», στην επιχειρηματική αποστολή που διοργανώνει το ΚΕΒΕ στο Μουμπάι στις 21 Μαΐου, θα συμμετάσχουν 43 εταιρεί-

ες και θα παρευρεθούν 75 άτομα από την Κύπρο. Υπολογίζεται ότι θα πραγματοποιηθούν πέραν των 200 επιχειρηματικών συναντήσεων μεταξύ κυπριακών και ινδικών εταιρειών στα πλαίσια του φόρουμ. Όπως πληροφορείται η «Κ», οι προσδοκίες για ενίσχυση του επιχειρηματικού αποτυπώματος και για εγκατάσταση ινδικών εταιρειών στην Κύπρο είναι υψηλές. Παρά ταύτα, η μετουσίωσή τους σε απτά αποτελέσματα δεν είναι άμεση, καθώς απαιτείται διαρκής παρακολούθηση και συνεπές follow-up. Εξάλλου, μεγάλη ώθηση στις επιχειρηματικές σχέσεις των δυο χωρών προσέδωσε η διήμερη επίσημη επίσκεψη του Ινδού πρωθυπουργού Ναρέντρα Μόντι τον Ιούνιο στην Κύπρο.

Την ίδια ώρα, ο Invest Cyprus διοργανώνει round table με επιλεγμένους επενδυτές από την Ινδία, οι οποίοι έχουν επιδείξει ενδιαφέρον για την Κύπρο. Στη συζήτηση στογγυλής τραπέζης θα βρίσκονται και τραπέζιτες από την Κύπρο. Εξάλλου, το διάστημα που θα πραγματοποιηθεί η επίσημη επίσκεψη του Προέδρου στην Ινδία έχουν προγραμματιστεί και τα εγκαίνια του Γραφείου Αντιπροσωπείας (Rep-Office) στο Μουμπάι της Ινδίας, ενός μεγαλειώδους project που είχε στα σχέδιά της η Eurobank όταν ακόμα ήταν μεγαλύτερος στην Ελληνική Τράπεζα. Ήδη, όπως μας τονίστηκε από αρμόδιες πηγές, διαπιστώνεται κινητικότητα, καθώς πολλές από τις εταιρείες εξετάζουν την επέκτασή τους στο νησί είτε ως ενδιάμεσο βήμα για περαιτέρω δραστηριοποίηση στην Ευρώπη είτε ως βάση για περιφερειακές δραστηριότητες. Σε αυτό το πλαίσιο, καθοριστικός είναι ο ρόλος των χρηματοοικονομικών οργανισμών, οι οποίοι μπορούν

Στο Μουμπάι της Ινδίας θα πραγματοποιηθούν πέραν των 200 συναντήσεων. Στην επιχειρηματική αποστολή συμμετέχουν 43 εταιρείες και 75 άτομα.

Στο επίκεντρο οι τομείς των χρηματοοικονομικών, των υπηρεσιών, της τεχνολογίας, της γεωργίας και του εμπορίου.

να υποστηρίξουν την εγκατάσταση και λειτουργία των εταιρειών, παρέχοντας τραπεζικές υπηρεσίες και διευκολύνοντας τις συναλλαγές τους. Επιπρόσθετα, το ενδιαφέρον των ινδικών εταιρειών εστιάζεται σε διάφορους τομείς, όπως η τεχνολογία, η βιοφαρμακευτική, η ναυτιλία, η αγροτεχνολογία, ο τουρισμός, ευεξίας και ο ιατρικός τουρισμός. Το συνολικό αφήγημα είναι ότι η Κύπρος επιχειρεί να τοποθετηθεί ως αξιόπιστος, σταθερός και ευρωπαϊκός κόμβος για εταιρείες που θέλουν πρόσβαση σε πολλαπλές αγορές. Αξίζει να σημειώσουμε ότι πρόσφατα εγγράφηκε στη χώρα και δημιουργεί γραφείο στη Λευκωσία η

ινδικών συμφερόντων εταιρεία Mizuki International, η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα των καλλυντικών και συμπληρωμάτων διατροφής. Άνοιγμα στην Κύπρο έκαναν και οι ινδικές Thomas Cook India, η LTI Mindtree, η Drone Destination και η Bcentrique.ai.

Και οι άλλοι

Το ζητούμενο τόσο για την κυβέρνηση όσο και για τους αρμόδιους φορείς είναι να μην βασιζεται η χώρα σε μια μόνο αγορά αλλά να διαμορφώσει ένα ευρύ πλέγμα συνεργασιών. Σε αυτό το πλαίσιο ο αρμόδιος φορέας επενδύσεων της χώρας προωθεί επιχειρηματικές και επενδυτικές σχέσεις με τη Βραζιλία, αξιοποιώντας παράλληλα τον ρόλο της Πορτογαλίας ως φυσικής γέφυρας προς τη Λατινική Αμερική. Πιο συγκεκριμένα και στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, προωθούνται μνημόνια συνεργασίας με το Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου της Λισαβόνας και το Εμπορικό και Βιομηχανικό επιμελητήριο της Πορτογα-

λίας. Στόχος είναι η δημιουργία δικτύων επαφών που μπορούν να οδηγήσουν σε νέες επενδυτικές και εμπορικές ευκαιρίες για την Κύπρο. Η προσπάθεια προσέγγισης της Βραζιλίας ξεκίνησε πριν από περίπου δύο χρόνια, σε συνεργασία με το υπουργείο Εξωτερικών και την κυπριακή πρεσβεία στη Βραζιλία. Το ενδιαφέρον θεωρείται ουσιαστικό, καθώς μέσα στους τελευταίους μήνες πραγματοποιήθηκαν πέραν των πέντε αποστολών από τη Βραζιλία προς την Κύπρο, με στόχο τη διερεύνηση επενδυτικών ευκαιριών. Η Κύπρος παρουσιάζεται ως ελκυστική βάση για βραζιλιάνικες εταιρείες που επιθυμούν να επεκταθούν προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Μέση Ανατολή και την ευρύτερη περιοχή.

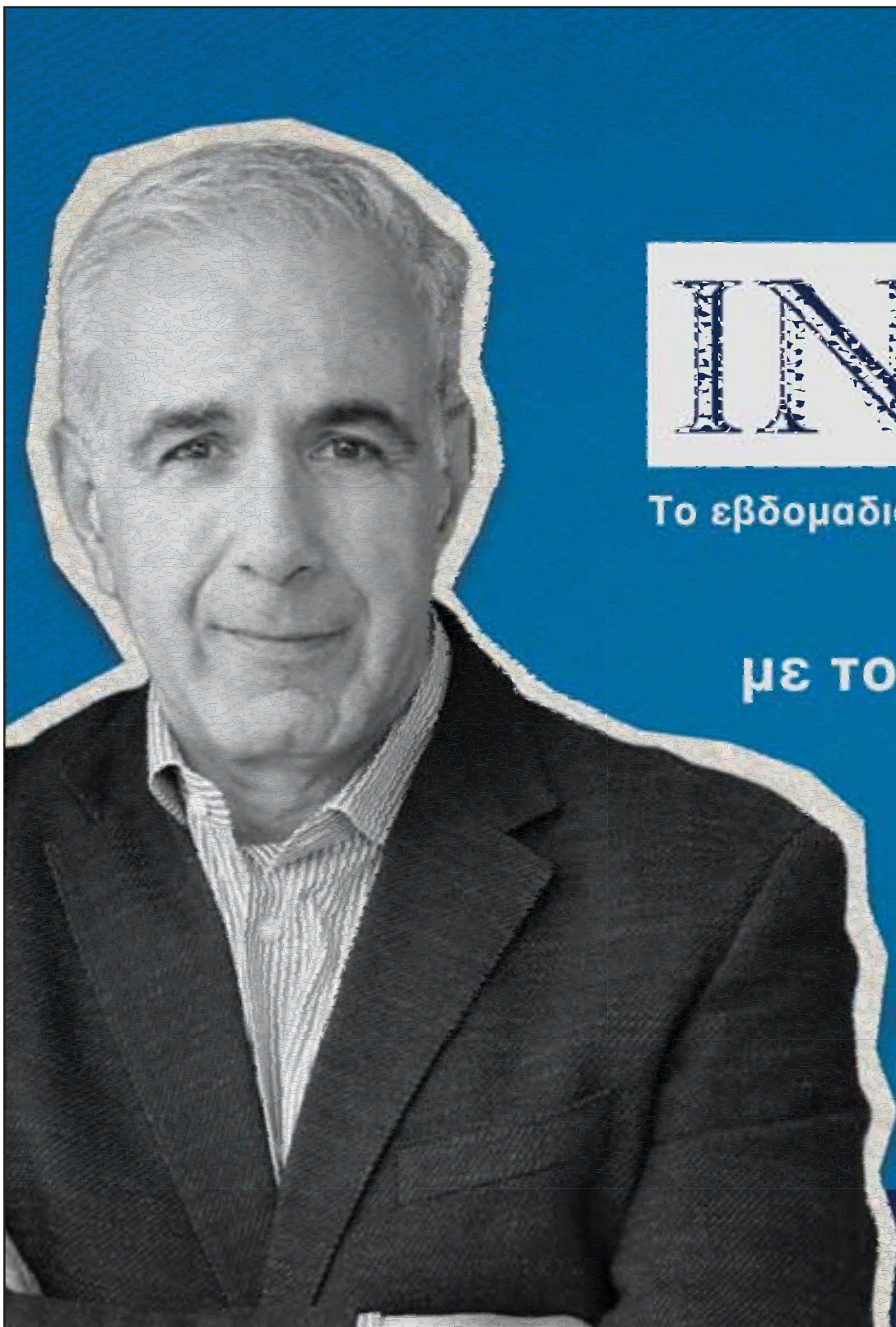
Τα βασικά πλεονεκτήματα που προβάλλονται είναι η συμμετοχή στην Ε.Ε., η γεωγραφική εγγύτητα με τη Μέση Ανατολή, η πολιτική σταθερότητα, το φορολογικό πλαίσιο και το χαμηλότερο επενδυτικό ρίσκο σε σχέση με άλλες αγορές της περιοχής. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στη μεγάλη παρουσία κοινοτήτων στη Βραζιλία με ρίζες από χώρες της Ανατολικής Μεσογείου, όπως ο Λίβανος, το Ισραήλ, η Αίγυπτος και η Ιορδανία. Πρόκειται για επιχειρηματίες και προσωπικότητες που διατηρούν δεσμούς με τις χώρες καταγωγής τους και καλοβλέπουν την Κύπρο ως ασφαλή και λειτουργική βάση για επιστροφή ή επέκταση στην περιοχή. Η λογική είναι η δημιουργία ενός νέου «διαδρόμου» Βραζιλία-Πορτογαλία-Κύπρος, με την Πορτογαλία να λειτουργεί ως πύλη προς τη Δυτική Ευρώπη και την Κύπρο ως κόμβος προς την Ανατολική Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή. Παράλληλα, όπως μας ανα-

φέρθηκε, έχει ξεκινήσει διάλογος μεταξύ των υπουργείων Οικονομικών Κύπρου και Βραζιλίας για συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας, στοιχείο που θεωρείται κρίσιμο για την περαιτέρω ενίσχυση των επενδύσεων.

Παράλληλα, στις αρχές Ιουνίου έχει προγραμματιστεί επιχειρηματική αποστολή και στο Καζακστάν, ενώ τον Σεπτέμβριο ο Πρόεδρος και επιχειρηματίες θα βρεθούν στη Φλόριντα, στο Οχάιο και στη Νέα Υόρκη για επαφές με στόχο την προσέλκυση ποιοτικών επενδύσεων.

Υπενθυμίζεται μάλιστα ότι την περασμένη εβδομάδα ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης πραγματοποίησε επίσκεψη στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα όπου συναντήθηκε με τον πρόεδρο των ΗΑΕ Σάιχ Μοχάμεντ μπιν Ζαγιέντ αλ Ναχιάν. Κατά τη συνάντηση συζητήθηκαν οι επόμενοι σταθμοί της διμερούς συνεργασίας, με έμφαση στο Κοινό Σχέδιο Δράσης Κύπρου και ΗΑΕ για την περίοδο 2026-2030. Πρόκειται για έναν συγκεκριμένο οδικό χάρτη συνεργασίας, με πρωτοβουλίες στους τομείς του εμπορίου, των επενδύσεων, της ενέργειας, της άμυνας, της ναυτιλίας, των υποδομών, του τουρισμού, του πολιτισμού και της εκπαίδευσης. Ιδιαίτερη προοπτική καταγράφεται στην ενεργειακή συνεργασία, καθώς και στην ανταλλαγή εμπειρίας σε ζητήματα άμυνας και ασφάλειας.

Υπενθυμίζεται ότι τον περασμένο Δεκέμβριο ο πρόεδρος των ΗΑΕ πραγματοποίησε επίσκεψη στην Κύπρο με την οποία ενεργοποιήθηκε το ενδιαφέρον δύο καινοτόμων νεοφυών εταιρειών, οι οποίες εξετάζουν πλέον σοβαρά τη δυνατότητα εγκατάστασής τους στη χώρα, στους τομείς των logistics και των blockchain τεχνολογιών.

The INSIDER

Το εβδομαδιαίο podcast ανάλυσης της επικαιρότητας

με τον Ανδρέα Χατζηκυριάκο

Η ατζέντα των εκκρεμοτήτων της Προεδρίας

Στόχος είναι η παρουσίαση ενός ώριμου διαπραγματευτικού πλαισίου για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο με ενδεικτικά ποσά

Της **ΑΔΡΙΠΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2028 - 2034 αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους και πιο απαιτητικούς φακέλους που κληρονόμησε η Κυπριακή Προεδρία. Πρόκειται εξάλλου για τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της Ε.Ε. και ισοδυναμεί με έναν στρατηγικό οδικό χάρτη. Μέσω αυτού η Ε.Ε. θα υλοποιήσει τις βασικές της προτεραιότητες. Κατά το πρώτο τρίμηνο της ενάσκησης της Προεδρίας, είχε τεθεί ως ουσιαστικό ορόσημο να καταγραφεί ουσιαστική πρόοδος των εργασιών σε τεχνικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα αυτό αφορά και οριζόντια ζητήματα και επιμέρους τομείς, με στόχο οι συζητήσεις να καταγράφουν πρόοδο ώστε να ανοίξει ο δρόμος για να γίνουν οι διαπραγματεύσεις σε πολιτικό επίπεδο, με ορίζοντα την επίτευξη πολιτικής συμφωνίας έως το τέλος του 2026. Αυτό το βασικό ορόσημο για την Κυπριακή Προεδρία έχει ήδη επιτευχθεί και ο διάλογος εγκαινιάστηκε στη Λευκωσία κατά την άτυπη σύνοδο των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της Ε.Ε. που πραγματοποιήθηκε στις 23 - 25 Απριλίου.

Όπως πληροφορούμαστε, αυτό που προηγήθηκε τους μήνες εντατικών συζητήσεων στα προπαρασκευαστικά όργανα του Συμβουλίου ήταν η προώθηση στοχευμένων βελτιώσεων στο κείμενο που είχε προετοιμάσει η Δανική Προεδρία. Η στοχευμένη αναθεώρηση του διαπραγματευτικού πλαισίου παρουσιάστηκε από την Προεδρία και συζητήθηκε σε επίπεδο Μονίμων Αντιπροσώπων στις Βρυξέλλες, στις 17 Απριλίου.

Η Κυπριακή Προεδρία θέτει

ως βασικό στόχο την παρουσίαση ενός ώριμου Διαπραγματευτικού Πλαισίου για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, το οποίο θα συνοδεύεται από ενδεικτικά ποσά. Η προσπάθεια επικεντρώνεται στη διαμόρφωση ενός επαρκώς επεξεργασμένου και ισορροπημένου πλαισίου, ικανού να αποτελέσει τη βάση για ουσιαστικές διαβουλεύσεις μεταξύ των κρατών-μελών. Παράλληλα, επιδιώκεται η γεφύρωση των υφιστάμενων διαφορών και η δημιουργία των προϋποθέσεων για πρόοδο στις διαπραγματεύσεις, ενόψει των επόμενων σταδίων της διαδικασίας. Το ΠΔΠ θα αποτελέσει βασικό θέμα συζήτησης στην άτυπη συνάντηση των Υπουργών για Ευρωπαϊκά Θέματα, που θα γίνει αύριο στο Συνεδριακό Κέντρο.

Τι απομένει

Έχουν ήδη συμπληρωθεί 4 μήνες ενάσκησης της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. και απομένουν σχεδόν δυο μήνες προτού παραδώσουμε τη σκυτάλη στην Ιρλανδία. Μετά την ανάπαυλα του Μαρτίου, και τις αλλαγές στις άτυπες συναντήσεις που είχαν προγραμματιστεί στην Κύπρο, λόγω της κρίσης με το Ιράν και του επηρεασμού της αεροπορικής συνδεσιμότητας και των πτήσεων προς και από την Κύπρο, η Προεδρία προχωρεί με εντατικούς ρυθμούς. Η πραγματοποιήση συναντήσεων στις επαρχίες της Κύπρου κορυφώνεται και τις αμέσως επόμενες ημέρες ακολουθούν σημαντικά άτυπα Υπουργικά Συμβούλια, με θέματα που είναι επίκαιρα στην ευρωπαϊκή ατζέντα. Πιο συγκεκριμένα, για αύριο έχουν προγραμματιστεί

Πραγματοποιήθηκαν 58 άτυπες συναντήσεις στη Λευκωσία με φιλοξενία 5.800 συνέδρων. Απομένουν ακόμα 51 συναντήσεις μέχρι να κόψουμε το νήμα της Προεδρίας.

Στον προϋπολογισμό του 2026 προβλέφθηκε αύξηση περίπου €6 εκατ. ειδικά για δαπάνες που αφορούν τη διοργάνωση.

υπουργικές συναντήσεις για Ευρωπαϊκά Θέματα, ενώ την Τρίτη έχει προγραμματιστεί συνάντηση των αρμόδιων υπουργών για τη στέγαση. Την Τετάρτη στην ατζέντα θα βρεθεί το θέμα της ενέργειας, και στις 22 και 23 του Μάη θα λάβει χώρα το Ατυπο Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ECOFIN) στο Συνεδριακό Κέντρο. Στις 22 Μαΐου θα προηγηθεί η συνεδρίαση του

Eurogroup, ενώ την ίδια ημέρα θα λάβει χώρα και η συνάντηση των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών. Στο επίκεντρο των εργασιών του άτυπου Συμβουλίου ECOFIN θα βρεθούν ζητήματα που σχετίζονται με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης, ιδιαίτερα υπό το πρίσμα των πρόσφατων γεωπολιτικών εξελίξεων, η χρήση και τα βασικά χαρακτηριστικά των stablecoins, καθώς και οι τρόποι χρηματοδότησης αναγκών τις οποίες η Ευρώπη δυσκολεύεται να καλύψει, επίσης σε συνάρτηση με το μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό περιβάλλον.

Οι προτεραιότητες

Η Προεδρία, βασιζόμενη στην πρόοδο που έχει επιτευχθεί, θα προωθήσει σημαντικά τις 13 διαπραγματεύσεις για

όλους τους τομεακούς νομοθετικούς φακέλους του προτεινόμενου ΠΔΠ. Παράλληλα, η Προεδρία έχει στόχο να καταρτίσει ένα καλά ανεπτυγμένο και ώριμο διαπραγματευτικό πλαίσιο με ενδεικτικά στοιχεία, ώστε να προετοιμάσει το έδαφος για την έγκαιρη ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Η προώθηση του θεματολογίου απλούστευσης της Ε.Ε. αποτελεί επίσης κεντρική προτεραιότητα, με στόχο τη μείωση του κανονιστικού και διοικητικού φόρτου και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ). Την ίδια ώρα, η Κυπριακή Προεδρία θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην προάσπιση και την προώθηση των θεμελιωδών αξιών της Ένωσης, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών στο ευρωπαϊκό εγχείρημα και τη δημοκρατική ανθεκτικότητα. Στόχος της Κυπριακής Προεδρίας είναι η περαιτέρω ενίσχυση των σχέσεων Ε.Ε.-Ηνωμένου Βασιλείου, αξιοποιώντας τη θετική δυναμική που προέκυψε από τη Διάσκεψη Κορυφής του Λονδίνου του Μαΐου 2025, διασφαλίζοντας παράλληλα την πλήρη εφαρμογή των υφιστάμενων συμφωνιών. Η Προεδρία θα καταβάλει προσπάθειες για την ενίσχυση της συνεργασίας με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) και άλλους εταίρους της Δυτικής Ευρώπης που δεν είναι μέλη της Ε.Ε., ενισχύοντας έτσι το ευρύτερο δίκτυο της Ένωσης.

Οι αριθμοί

Στον προσχέδιο προϋπολογισμού του 2026 προβλέφθηκε αύξηση περίπου €6 εκατ. ειδικά

για δαπάνες που αφορούν τη διοργάνωση της Κυπριακής Προεδρίας της Ε.Ε. Επιπλέον κονδύλια δόθηκαν σε διάφορους οργανισμούς και υπηρεσίες, όπως το ΡΙΚ για τον ρόλο του ως ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού υποδοχής της Προεδρίας. Υπάρχουν επίσης έξοδα για συνέδρια, ασφάλεια, μετακινήσεις, τεχνολογικές υποδομές, προσωπικό και διεθνείς εκδηλώσεις, καταναγμένα σε διαφορετικά υπουργεία και φορείς.

Αναφορικά με τις συναντήσεις που έλαβαν χώρα στην Κύπρο, πραγματοποιήθηκαν μέχρι τον Απρίλιο 73 άτυπες, εκ των οποίων 10 άτυπα Υπουργικά Συμβούλια.

Ειδικότερα μέχρι 10 Απριλίου έγιναν 58 άτυπες συναντήσεις στη Λευκωσία, με φιλοξενία 5.800 συνέδρων.

Στις Βρυξέλλες πραγματοποιήθηκαν 21 Υπουργικές Σύνοδοι, 2 διακυβερνητικές διασκέψεις Ε.Ε.-Μαυροβουνίου, 2 άτυπες Υπουργικές Συναντήσεις για την ενταξιακή πορεία της Μολδαβίας και της Ουκρανίας, 2 έκτακτες Υπουργικές Συναντήσεις για τη στέγαση και την ενέργεια και 860 συναντήσεις σε επίπεδο Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων, επιτροπών και ομάδων εργασίας.

Μέχρι η Κύπρος να παραδώσει τη σκυτάλη στην Ιρλανδία, απομένουν ακόμη 51 συναντήσεις.

Βασική επιδίωξη της Κυπριακής Προεδρίας είναι η ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της Ε.Ε., μέσα από συγκεκριμένες πολιτικές και απτά αποτελέσματα. Στόχος παραμένει μια πιο ισχυρή Ευρωπαϊκή Ένωση, με πολιτικές που έχουν απτό και θετικό αντίκτυπο στην καθημερινότητα των Ευρωπαίων πολιτών.

Κυκλοφοριακό, στέγαση και ανάπτυξη στο επίκεντρο

Η αυτοδιοίκηση μπορεί να αποτελέσει μηχανισμό συνοχής μόνο εάν αναδειχθεί σε θεσμό εγγύτητας

Συνέντευξη στον

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, το κυκλοφοριακό, η στεγαστική πίεση και η ανάγκη για βιώσιμες πόλεις βρίσκονται πλέον στον πυρήνα της δημόσιας συζήτησης στην Κύπρο. Με αφορμή τα συμπεράσματα του Cyprus Forum Cities 2026, στο συνέδριο το οποίο συνδιοργανώθηκε από το Oxygen for Democracy, τον Δήμο Λεμεσού και το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, υπό την αιγίδα της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2026 και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν σε βασικά ζητήματα που επηρεάζουν το μέλλον των κυπριακών πόλεων, όπως η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, η οικονομική αυτονομία, η εμπιστοσύνη των πολιτών, η βιώσιμη κινητικότητα, η στέγαση και η σύγχρονη διαχείριση των αποβλήτων. Στη συνέντευξη που δίνει στην «Κ» η Policy and Communications Officer στο Oxygen for Democracy, Νεκταρία Γεωργιάδου, σημειώνονται οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι, η ανάγκη για οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια, αλλά και οι πολιτικές που μπορούν να οδηγήσουν σε πιο ανθρσπινες, λειτουργικές και κοινωνικά ανθεκτικές πόλεις. Μεταξύ των συμμετασχόντων στο συνέδριο ήταν οι Γιάννης Αρμεύτης, Χαράλαμπος Προυντζός, Ανδρέας Βύρας, Χριστόδουλος Πάρτου, Χρίστος Ζαννέτου και Κυριάκος Ξυδιάς.

- Πώς μπορεί η τοπική αυτοδιοίκηση να εξελιχθεί σε πραγ-

ματικό μοχλό κοινωνικής συνοχής στην Κύπρο;

- Η αυτοδιοίκηση μπορεί να αποτελέσει μηχανισμό συνοχής μόνο εάν αναδειχθεί σε θεσμό εγγύτητας. Οι Δήμοι δεν είναι απλές μονάδες τεχνικών υπηρεσιών, αλλά ο χώρος όπου η πολιτεία συναντά την καθημερινότητα. Για να επιτευχθεί αυτό, απαιτείται συμπεριληπτική κοινωνική πολιτική, που διασφαλίζει ισότητα πρόσβασης σε υποδομές, πράσινο και πολιτισμό. Διαθέτοντας τη γνώση της τοπικής πραγματικότητας, οι Δήμοι οφείλουν να λειτουργούν ως δίκτυ προστασίας για τις ευάλωτες ομάδες, υπό την προϋπόθεση ότι διαθέτουν την απαραίτητη διοικητική και οικονομική επάρκεια. Ο τελικός στόχος είναι η καλλιέργεια μιας κοινότητας αλληλεγγύης, όπου ο κάθε δημότης θα νιώθει ότι η πόλη του τον στηρίζει έμπρακτα και ισότιμα.

- Πώς ερμηνεύετε την αύξηση της θετικής εικόνας της τοπικής αυτοδιοίκησης στο 74%;

- Το 74% που κατέγραψε η έρευνα της IMR δεν είναι απλώς ένας αριθμός, αλλά μια ψήφος εμπιστοσύνης που δημιουργεί μεγάλες προσδοκίες. Επιβεβαιώνει πως για τον πολίτη, ο Δήμος παραμένει το πρώτο και πιο γνωστό σημείο επαφής με το κράτος. Είναι μια ξεκάθαρη «πίστωση χρόνου» προς τη μεταρρύθμιση, με την προσδοκία ότι τα νέα σχήματα θα λειτουργήσουν με περισσότερη επάρκεια και συνέπεια. Την ίδια στιγμή, όμως, οι ελλείψεις στο κυκλοφοριακό, το πράσινο και τη διαφάνεια μάς υπενθυμίζουν ότι δεν υπάρχει περιθώριο για εφησυχασμό. Η κοινωνία μάς έδωσε μια ισχυρή εντολή: να μετατρέψουμε αυτή την εμπιστοσύνη σε

Στη συνέντευξη που δίνει στην «Κ» η Policy and Communications Officer στο Oxygen for Democracy, Νεκταρία Γεωργιάδου, σημειώνονται οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι.

Το στεγαστικό αποτελεί πλέον κρίσιμο παράγοντα κοινωνικής ανισότητας και μια άμεση παρέμβαση είναι η αξιοποίηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος.

έργο που θα βελτιώσει αισθητά την καθημερινότητα των πολιτών.

- Ποιες είναι οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι Δήμοι στη διαχείριση των οικονομικών τους;

- Η θεμελιώδης πρόκληση έγκειται στη δυσαναλογία ανάμεσα στις αυξημένες αρμοδιότητες και τους περιορισμένους πόρους. Η μεταρρύθμιση δημιούργησε υψηλότερες προσδοκίες, χωρίς όμως η οικονομική αυτονομία να ακολουθήσει με

τον ίδιο ρυθμό. Η υπερβολική εξάρτηση από κρατικές χορηγίες στερεί από τις τοπικές αρχές τη δυνατότητα να χαράσσουν αυτόνομη αναπτυξιακή πολιτική. Παράλληλα, οι απαιτήσεις για την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό δημιουργούν πρόσθετες υποχρεώσεις που απαιτούν οργανωτική στήριξη. Χωρίς χρηματοδοτική επάρκεια, η αυτοδιοίκηση θα παραμείνει απλός διαχειριστής κρίσεων αντί για μοχλός ανάπτυξης.

Το κυκλοφοριακό

- Το κυκλοφοριακό αποτελεί ένα από τα πιο πιεστικά ζητήματα για τις κυπριακές πόλεις. Ποιες είναι οι άμεσες λύσεις;

- Το κυκλοφοριακό απαιτεί ριζική στροφή στον σχεδιασμό. Προτεραιότητα είναι η θεσμική ενοποίηση μέσω μιας Ενιαίας Αρχής Κινητικότητας για τον κεντρικό συντονισμό της στρατηγικής. Σε πρακτικό επίπεδο, η λύση περνά μέσα από την αξιοποίηση των δημόσιων συγκοινωνιών: το

λεωφορείο πρέπει να γίνει συνεπές και ψηφιακά αναβαθμισμένο. Ταυτόχρονα, οφείλουμε να επενδύσουμε στη μικροκινητικότητα, δημιουργώντας ασφαλή πεζοδρόμια και δίκτυα ποδηλατοδρόμων. Στόχος είναι να σχεδιάζουμε πόλεις γύρω από την κίνηση του ανθρώπου και όχι αποκλειστικά του αυτοκινήτου.

- Ποιες πολιτικές μπορούν να μειώσουν την εξάρτηση από το αυτοκίνητο;

- Η απεξάρτηση από το αυτοκίνητο προϋποθέτει ελκυστικές εναλλακτικές: δημόσιες συγκοινωνίες με πυκνά δρομολόγια, συνεχή ποδηλατική υποδομή και οριοθετημένους χώρους για ηλεκτρικά scooters, χωρίς να παρεμποδίζονται οι πεζοί. Παράλληλα, απαιτούνται πολιτικές στάθμευσης που θα αποθαρρύνουν την άσκοπη χρήση του ιδιωτικού οχήματος στα αστικά κέντρα. Το πρόβλημα είναι σύνθετο και απαιτεί ολιστικό σχεδιασμό, ώστε οι πόλεις να πάψουν να εί-

να δέσμιες της συμμόρφωσης και να γίνουν πιο λειτουργικές και ανθρώπινες για όλους.

Το στεγαστικό πρόβλημα

- Το στεγαστικό αναδείχθηκε ως κρίσιμο ζήτημα. Ποιες λύσεις μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα;

- Το στεγαστικό αποτελεί πλέον κρίσιμο παράγοντα κοινωνικής ανισότητας. Μια άμεση παρέμβαση είναι η αξιοποίηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος: η παροχή κινήτρων για επανένταξη κενών κτιρίων στον οικιστικό ιστό μπορεί να δώσει λύσεις εκεί όπου οι τιμές είναι απαγορευτικές. Επιπλέον, είναι επιτακτική η ανάγκη για εξειδικευμένα σχέδια προσιτής κατοικίας και η οργανική σύνδεση της στέγασης με τα δίκτυα μεταφορών, διασφαλίζοντας ότι η εγγύτητα παραμένει στον πυρήνα της καθημερινότητας.

- Συμφωνείτε με την προσέγγιση της επαναξιοποίησης των αστικών κέντρων αντί της επέκτασης;

- Η στροφή προς την επαναξιοποίηση των κέντρων είναι ορθολογική αναγκαιότητα. Η διαρκής επέκταση αυξάνει το κόστος των υποδομών και την εξάρτηση από το αυτοκίνητο. Δεν είναι βιώσιμο να εγκαταλείψουμε περιοχές με υφιστάμενα δίκτυα και σχολεία για να επεκτεινόμαστε αλόγιστα σε νέα γη. Η αναζωογόνηση των κέντρων προσφέρει την ευκαιρία να επιστρέψει η ζωή εκεί όπου οι υποδομές ήδη υπάρχουν, δημιουργώντας ζωντανά κέντρα που συνδυάζουν την κατοικία με την εργασία και τον πολιτισμό, προσφέροντας μια ποιοτική καθημερινότητα για κάθε ηλικία.

«Κόβουν ταχύτητα» τα τραπεζικά κέρδη

Εξακολουθεί ωστόσο η ανοδική πορεία των ισολογισμών, καθώς μεγαλώνουν με τα δάνεια που δίνουν

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

«Κόβουν ταχύτητα» τα μεγάλα κέρδη των τραπεζών για το 2026, με τα σημάδια του πρώτου τριμήνου να δείχνουν επακριβώς αυτή την τάση. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουν προβλήματα κερδοφορίας, ή ανοδικής πορείας των ισολογισμών τους, εντούτοις μία από τις τρεις συστημικές της Κύπρου, η Eurobank Ltd., παρουσίασε μείωση κερδών κατά 14,7% σε ετήσια βάση, ενώ αν και δεν έχουν παρουσιαστεί ακόμα τα αποτελέσματα της Τράπεζας Κύπρου, της άλλης μεγάλης συστημικής τράπεζας, οι αναλυτές της Keefe, Bruyette & Woods (KBW), γνωστοποίησαν στο μέσο της Stockwatch ότι αναμένεται πτώση της τάξης του 6%. Σημειώνεται πως, τη Δευτέρα το πρωί θα παρουσιαστούν τα οικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας Κύπρου, άρα θα δούμε εάν θα επιβεβαιωθούν οι αναλυτές. Η μείωση των επιτοκίων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) μετά την περίοδο των υψηλών επιτοκίων ήταν λογικό πως θα μείωνε ελαφρώς την κερδοφορία των τραπεζών, λόγω των καθαρών εσόδων από τόκους (net interest income) που επηρεάζονται.

Εκείνο που είναι ως δεδομένο στο παρόν στάδιο είναι τα αποτελέσματα της Eurobank που παρουσιάστηκαν στις 7 του Μάη. Αναλυτικότερα, τα προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη των δραστηριοτήτων εκτός Ελλάδος για την Eurobank μειώθηκαν σε ετήσια βάση κατά 10,4% σε 165 εκατ. ευρώ και συνεισέφεραν 47% στην κερδοφορία του Ομίλου. Κατακερματίζοντάς τα,

τα προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη στην Κύπρο μειώθηκαν κατά 14,7% σε ετήσια βάση σε 103 εκατ. ευρώ και στη Βουλγαρία αυξήθηκαν κατά 2,2% σε ετήσια βάση, σε 65 εκατ. ευρώ. Την ίδια ώρα, τα προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη του Ομίλου της Eurobank διαμορφώθηκαν σε 351 εκατ., αυξημένα κατά 0,7% σε ετήσια βάση. Τα συνολικά καθαρά κέρδη ανήλθαν σε 331 εκατ. και συμπεριλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το κόστος εθελούσιας εξόδου ύψους

Χρόνο με τον χρόνο τα τραπεζικά ιδρύματα της Κύπρου γίνονται ολοένα και πιο σημαντικά για την οικονομία.

35 εκατ. στην Eurobank Ltd. και κέρδος 19 εκατ. από μη-συνεχιζόμενες δραστηριότητες. Τα οργανικά κέρδη προ προβλέψεων του Ομίλου αυξήθηκαν σε ετήσια βάση κατά 6,6% σε 536 εκατ, ενώ τα συνολικά κέρδη προ προβλέψεων αυξήθηκαν σε ετήσια βάση κατά 4,7% σε 547 εκατ. ευρώ.

Αξίζει να σημειωθεί πως, στα αποτελέσματα της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΤΕ) που παρουσιάστηκαν στις 8 του Μάη και έχουν πίνακα που αναφέρεται σε «διεθνείς δραστηριότητες», δηλαδή εκεί που συγκαταλέγεται και η θυγατρική της ΕΤΕ στην Κύπρο, καταγράφηκαν καθαρά κέρδη 11 εκατ., 1 εκατ. ευρώ πάνω από τα κέρδη που είχε παρουσιάσει ο Όμιλος το 2025 στο ίδιο διάστημα, ήτοι,

Η μείωση των επιτοκίων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) μετά την περίοδο των υψηλών επιτοκίων ήταν λογικό πως θα μείωνε ελαφρώς την κερδοφορία των τραπεζών.

10 εκατ. ευρώ. Οι διεθνείς (συνεχιζόμενες) δραστηριότητες περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες του Ομίλου στη Βόρεια Μακεδονία (Stopanska Banka, Stopanska Leasing) και Κύπρο (ΕΤΕ Κύπρου).

Υπογραμμίζεται ότι, ο όμιλος της τρίτης συστημικής τράπεζας στην Κύπρο, η Alpha Bank, θα παρουσιάσει αποτελέσματα πρώτου τριμήνου 2026 στις 28 του Μάη.

Μεγαλώνουν οι τράπεζες

Παρά το ότι τα κέρδη των τραπεζών έχουν κόψει εκείνη τη μεγάλη «φύρα» που είχαν λάβει από το 2022, το σίγουρο είναι πως, χρόνο με τον χρόνο μεγαλώνουν και γίνονται ολοένα και πιο σημαντικές για την οικονομία. Οι

θετικοί ρυθμοί συνεχίζουν και αυτό αποτυπώθηκε στα αποτελέσματα της Eurobank. Συγκεκριμένα, το σύνολο του ενεργητικού της διαμορφώθηκε σε 108 δισ. στις 31 Μαρτίου 2026, εκ των οποίων 62,3 δισ. στην Ελλάδα, 28,7 δισ. στην Κύπρο και 14 δισ. στη Βουλγαρία.

Τα δάνεια της Eurobank ενισχύθηκαν οργανικά κατά 1,1 δισ. στο πρώτο τρίμηνο του 2026, εκ των οποίων 0,4 δισ. στην Ελλάδα και 0,7 δισ. στις δραστηριότητες εκτός Ελλάδος. Τα συνολικά υπόλοιπα χορηγήσεων (προ προβλέψεων) διαμορφώθηκαν σε 57,1 δισ. στις 31 Μαρτίου 2026, εκ των οποίων 37,7 δισ. στην Ελλάδα, 9,0 δισ. στην Κύπρο και 9,3 δισ. στη Βουλγαρία. Σε επίπεδο Ομίλου, τα επιχειρηματικά

δάνεια ανήλθαν σε 35,2 δισ., τα στεγαστικά σε 13,1 δισ. και τα καταναλωτικά σε 5 δισ.

Οι καταθέσεις πελατών της Eurobank διαμορφώθηκαν σε 82,4 δισ. στις 31 Μαρτίου 2026 (μειωμένες κατά 0,2 δισ. το πρώτο τρίμηνο 2026), εκ των οποίων 45 δισ. στην Ελλάδα, 23,8 δισ. στην Κύπρο και 11,1 δισ. στη Βουλγαρία. Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις διαμορφώθηκε σε 67,6% και ο δείκτης κάλυψης ρευστότητας σε 165,3% στις 31 Μαρτίου 2026.

Όσον αφορά στα υπό διαχείριση κεφάλαια πελατών της Eurobank, αυξήθηκαν κατά 25,9% σε ετήσια βάση και διαμορφώθηκαν σε 10,2 δισ. στις 31 Μαρτίου 2026. Το ενεργητικό και παθητικό των private banking

πελατών ενισχύθηκε κατά 6,2% σε ετήσια βάση και ανήλθε σε 14,1 δισ. στις 31 Μαρτίου 2026.

Αύξησε και η ΕΤΕ

Παρά τη γεωπολιτική αβεβαιότητα και την εποχικότητα του πρώτου τριμήνου 2026, τα εξυπηρετούμενα δάνεια σε επίπεδο Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας κατέγραψαν αύξηση ύψους 0,8 δισ. σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, ανερχόμενα σε 37,7 δισ. τον Μάρτιο 2026 (+12% ετησίως). Αυτή η επίδοση αντικατοπτρίζει κατά την ΕΤΕ τις εκταμιεύσεις δανείων ύψους 2,5 δισ., αυξημένες κατά +47% σε ετήσια βάση, αναδεικνύοντας την ισχυρή ζήτηση για δάνεια και την αποτελεσματικότητα της Τράπεζας στην προσέλκυση υψηλής ποιότητας ευκαιριών χρηματοδότησης. Η Εταιρική Τραπεζική αποτέλεσε τον βασικό μοχλό ανάπτυξης, με τις εκταμιεύσεις να αυξάνονται κατά +55% σε ετήσια βάση, εστιάζοντας σε δυναμικούς κλάδους με ισχυρή αναπτυξιακή προοπτική και συνεχιζόμενες ροές επενδύσεων, όπως οι τομείς της ενέργειας/αναανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ναυτιλίας και των ξενοδοχείων. Όπως τονίζεται στα αποτελέσματα του Ομίλου της ΕΤΕ, η δυναμική στη Λιανική Τραπεζική ήταν επίσης θετική, με τις εκταμιεύσεις να αυξάνονται κατά +26% σε ετήσια βάση, επικουρούμενες από την ενίσχυση των μεριδίων αγοράς στα στεγαστικά δάνεια, τα δάνεια προς μικρές επιχειρήσεις και τα καταναλωτικά δάνεια, αντανακλώντας την ενίσχυση της πελατειακής βάσης και την αναβάθμιση των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών της Τράπεζας.

UNCUT

Το εβδομαδιαίο podcast συνεντεύξεων

με την Ελισάβετ Γεωργίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Επιχείρηση brain gain για απασχόληση στο Δημόσιο

Αφορολόγητο το 50% του εισοδήματος και απαλλαγή από το τεκμήριο για Ι.Χ.

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Κίνητρα επαναπατρισμού παρέχει η κυβέρνηση σε όσους θέλουν να μεταφέρουν τη φορολογικά τους κατοικία στην Ελλάδα και να εργασθούν στο ελληνικό Δημόσιο. Η πρόταση αφορά κυρίως καθηγητές πανεπιστημίου, γιατρούς και γενικότερα επιστήμονες που μπορούν να εργασθούν στη χώρα μας αξιοποιώντας τις ευνοϊκές διατάξεις που προβλέπουν απαλλαγή από τον φόρο για το 50% του εισοδήματος που αποκτούν στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα επτά ετών. Όσοι «μετακομίσουν» φορολογικά στην Ελλάδα θα έχουν και απαλλαγή από το τεκμήριο κατοχής και χρήσης Ι.Χ. Οι ευνοϊκές διατάξεις δεν αφορούν μόνο Έλληνες που έφυγαν στον εξωτερικό, κυρίως τα χρόνια της κρίσης, αλλά και όσους Ευρωπαίους θέλουν να εργασθούν στην Ελλάδα.

Σημειώνεται ότι ο πρωθυπουργός Κ. Μητσοτάκης είχε ανακοινώσει την παροχή κινήτρων με στόχο να ανοίξει ο δρόμος επαναπατρισμού έμφυκτου δυναμικού, διακεκριμένων επιστημόνων, από τις ΗΠΑ που θέλουν να επιστρέψουν στην Ελλάδα και να στηρίξουν και το Εθνικό Σύστημα Υγείας.

Ετσι λοιπόν με απόφαση του υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Γιώργου Κώτσου και του διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, Γιώργου Πιτσιλή, επεκτείνεται η δυνατότητα υπαγωγής στον ειδικό τρόπο φορολόγησης του άρθρου 5Γ του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ΚΦΕ), το κίνητρο μεταφοράς της φορολογικής κατοικίας στην Ελλάδα και για φυσικά πρόσωπα, που θα απασχοληθούν ως μισθωτοί στο ελληνικό Δημόσιο. Μέχρι σήμερα το καθεστώς ίσχυε για όσους ήθελαν να εργασθούν στον ιδιωτικό τομέα.

Το νέο πλαίσιο εφαρμόζεται για:

- α) Νέες αιτήσεις που υποβάλλονται από τη δημοσίευση της απόφασης και μετά.
- β) Αιτήσεις που υποβλήθηκαν από τις 28/7/2025.
- γ) Εκκρεμείς αιτήσεις ενώπιον της φορολογικής διοίκησης κατά την 28/7/2025.

Η υποβολή των αιτήσεων υπαγωγής γίνεται μέσω της ψηφιακής πύλης myAADE (myaade.gov.gr), ακολουθώντας τη διαδικασία Εφαρμογές > Φορολογικές Υπηρεσίες > Εισόδημα

Τα **κίνητρα** αφορούν καθηγητές πανεπιστημίου, γιατρούς και γενικότερα επιστήμονες που έφυγαν στο εξωτερικό, κυρίως κατά τα χρόνια της κρίσης, αλλά και όσους Ευρωπαίους θέλουν να εργασθούν στο ελληνικό Δημόσιο.

Μέχρι σήμερα το ευνοϊκό καθεστώς ίσχυε μόνο για όσους ήθελαν να εργασθούν στον ιδιωτικό τομέα.

> Υποβολή αίτησης υπαγωγής σε ειδικό τρόπο φορολόγησης (άρθρο 5Γ του ΚΦΕ).

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, όσοι «μετακομίσουν» φορολογικά στην Ελλάδα θα έχουν έκπτωση κατά 50% από τη φορολόγηση των εισοδημάτων τους, καθώς και απαλλαγή από το τεκμήριο κατοχής και χρήσης Ι.Χ.

Η σχετική απόφαση ορίζει, άλλωστε, υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί κάποιος να αιτηθεί την υπαγωγή του σε αυτό το πλαίσιο:

- Δεν ήταν φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας τα προηγούμενα πέντε από τα έξι έτη πριν από τη μεταφορά της φορολογικής κατοικίας του στην Ελλάδα.
- Μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία από κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) ή από κράτος με το οποίο είναι σε ισχύ συμφωνία διοικητικής συνεργασίας στον τομέα της φορολογίας με την Ελλάδα.

- Παρέχει υπηρεσίες στην Ελλάδα στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης που ασκείται είτε σε ημεδαπό νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα είτε σε μόνιμη εγκατάσταση αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα, είτε στο ελληνικό Δημόσιο. Τα ίδια προνόμια ισχύουν και εφαρμόζονται ανάλογα και για τα φυσικά πρόσωπα που μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα, με σκοπό να ασκήσουν ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα στη χώρα.
- Δηλώνει ότι θα παραμείνει στην Ελλάδα τουλάχιστον για μία διετία.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, έχουν υποβληθεί περίπου 8.000 αιτήσεις από εργαζόμενους που θέλουν να εργασθούν στην Ελλάδα. Από αυτές έχουν εγκριθεί πάνω από 5.000. Πρόκειται κυρίως για Έλληνες που εγκατέλειψαν τη χώρα στα χρόνια των μνημονίων και επιστρέφουν στην Ελλάδα σε νέα θέση εργασίας και πολύ χαμηλό φορολογικό συντελεστή. Επίσης, εκκρεμούν εκατοντάδες αιτήσεις (δεν καταγράφονται στις παραπάνω) καθώς οι ενδιαφερόμενοι δεν έχουν καταθέσει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά.

Όπως προαναφέρθηκε, οι αιτήσεις υποβάλλονται ηλεκτρο-

νικά για όσους θέλουν να μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία και να εργασθούν στη χώρα μας. Μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας παρακολουθούνται παράλληλα και εάν τηρούνται οι όροι του «προγράμματος» στο οποίο έχουν ενταχθεί, δηλαδή εάν οι εργαζόμενοι συνεχίζουν να εργάζονται ή εάν υπάρχει μεταβολή στην εργασιακή τους σχέση και γενικότερα εάν συνεχίζουν να πληρούν τις προϋποθέσεις.

Τα κίνητρα για εύπορους

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον καταγράφεται και στις ευνοϊκές διατάξεις που ισχύουν για τους εύπορους που μετακομίζουν φορολογικά στην Ελλάδα καθώς και τους συνταξιούχους. Από το 2020, όταν θεσπίστηκαν τα φορολογικά κίνητρα, πάνω από 240 εύποροι αλλοδαποί έχουν μεταφέρει τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα, προερχόμενοι κυρίως από το Λονδίνο αλλά και από χώρες όπως ΗΠΑ, Αυστραλία και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Υποχρεούνται να επενδύσουν τουλάχιστον 500.000 ευρώ εντός τριετίας και να διατηρήσουν την επένδυση για 15 χρόνια. Παράλληλα, περίπου 1.000 συνταξιούχοι, κυρίως από Σκανδιναβία και Γερμανία, έχουν μετακομίσει στη χώρα.

Μπαράζ ελέγχων για αδήλωτη εργασία σε τέσσερις κλάδους

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Αυξημένους ελέγχους σε κλάδους-στόχους όπου παραδοσιακά παρατηρείται αυξημένη παραβατικότητα –καταλύματα, εστίαση, ταχυμεταφορές και κατασκευές– προβλέπει το σχέδιο της Ανεξάρτητης Αρχής Επιθεώρησης Εργασίας. Ο προγραμματισμός για το τρέχον έτος περιλαμβάνει αυξημένη παρουσία των ελεγκτών σε «ευαίσθητους» τομείς της ελληνικής οικονομίας. Ετσι, παρότι ο συνολικός αριθμός των ελέγχων ανέρχεται σε 72.133, μειωμένος σε σχέση με τους 82.412 του 2025, η στρατηγική μετατοπίζεται σαφώς προς πιο στοχευμένες παρεμβάσεις, για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και των παραβιάσεων της εργατικής νομοθεσίας.

Κεντρικό στοιχείο του φετινού προγραμματισμού αποτελεί η αύξηση των ελέγχων σε συγκεκριμένους κλάδους όπου διαχρονικά καταγράφονται υψηλά ποσοστά παραβατικότητας. Στην πρώτη γραμμή βρίσκονται τα καταλύματα και η εστίαση, δύο τομείς που συνδέονται άμεσα με την εποχικότητα της ελληνικής οικονομίας και την έντονη τουριστική δραστηριότητα. Για τους συγκεκριμένους κλάδους προβλέπεται αύξηση των ελέγχων κατά 7,6% και 7,5% αντίστοιχα, σε μια προσπάθεια να περιοριστούν φαινόμενα αδήλωτης ή υποδηλωμένης εργασίας, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

Αντίστοιχη στόχευση καταγράφεται και στον κλάδο των διανομών και των ταχυμεταφορών, όπου η ραγδαία ανάπτυξη των τελευταίων ετών έχει αναδείξει νέες προκλήσεις ως προς τα εργασιακά δικαιώματα και τις συνθήκες απασχόλησης. Η Επιθεώρηση Εργασίας προγραμματίζει αυξημένους ελέγχους και σε αυτόν τον τομέα, επιδιώκοντας να διασφαλίσει την τήρηση της νομοθεσίας για τους εργαζόμενους διανομείς, ιδίως όσον αφορά τις συμβάσεις, τα ωράρια και τα μέτρα ασφαλείας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται και στον κατασκευαστικό κλάδο, όπου οι έλεγχοι θα είναι εντατικοί τόσο στο σκέλος των εργασιών σχέσεων όσο και στην υγεία και ασφάλεια στην εργασία. Δεν είναι τυχαίο ότι το 20% των ελέγχων για την ασφάλεια και υγεία θα κατευθυνθεί σε τεχνικά έργα και κατασκευές, έναν τομέα που παραδοσιακά εμφανίζει υψηλό δείκτη εργατικών ατυχημάτων.

Παράλληλα, η Επιθεώρηση Εργασίας στρέφει το ενδιαφέρον της σε επιχειρήσεις που είτε δεν έχουν ελεγχθεί την τελευταία τριετία είτε έχουν εντοπιστεί στο παρελθόν με παραβατικό συμπεριφορά. Μέσω της αξιοποίησης εργαλείων ανάλυσης κινδύνου (risk analysis) επιχειρείται η στοχευμένη επιλογή επιχειρήσεων για επανέλεγχο, με σκοπό να διαπιστωθεί η συμμόρφωσή τους ή ενδεχόμενη υποτροπή.

Στο ίδιο πλαίσιο, ενισχύονται οι έλεγχοι σε επιχειρήσεις που απασχολούν εργαζομένους από τρίτες χώρες ή αποσπασμένους εργαζομένους, καθώς και σε περιοχές όπου παρατηρούνται φαινόμενα εργασιακής εκμετάλλευσης ή απασχόλησης ανηλίκων. Η προστασία εύλωτων ομάδων

Στο στόχαστρο των επιθεωρητών εργασίας η εστίαση, τα καταλύματα, οι κατασκευές και οι ταχυμεταφορές.

εργαζομένων αποτελεί βασική προτεραιότητα του σχεδιασμού, σε μια συγκυρία που η κινητικότητα των εργατικού δυναμικού αυξάνεται.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται και στην εφαρμογή της ψηφιακής κάρτας εργασίας, καθώς οι ελεγκτικοί μηχανισμοί θα επικεντρωθούν σε επιχειρήσεις που εντάσσονται ή πρόκειται να ενταχθούν στο συγκεκριμένο σύστημα. Στόχος είναι να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή του μέτρου, που αποτελεί βασικό εργαλείο για την καταγραφή του πραγματικού χρόνου εργασίας. Αλλωστε, βάσει των τελευταίων στοιχείων της Ανεξάρτητης Αρχής, η μη ορθή εφαρμογή της ψηφιακής κάρτας εργασίας συγκαταλέγεται εδώ και πολλούς μήνες στην πρώτη γραμμή των παραβάσεων που διαπιστώνονται έπειτα από ελέγχους.

Είναι ενδεικτικό πως, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, το δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2026 διενεργήθηκαν 12.723 έλεγχοι, επιβλήθηκαν 2.657 κυρώσεις και πρόστιμα 7,8 εκατ. ευρώ. Στην πρώτη θέση των παραβάσεων βρέθηκε η μη ορθή εφαρμογή της ψηφιακής κάρτας και ακολουθήσαν τα ωράρια και οι πίνακες προσωπικού καθώς και η μη καταβολή δεδουλευμένων.

Το καλό και το χειρότερο σενάριο που βλέπει η Wood για την ανάπτυξη στην Ελλάδα

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Με τις αρχικές προσδοκίες για ταχεία ομαλοποίηση της κρίσης στη Μέση Ανατολή να μην επιβεβαιώνονται, το δυσμενές σενάριο για την παγκόσμια οικονομία γίνεται ολοένα και πιο πιθανό. Σε αυτό το πλαίσιο η Wood εκτιμά πως οι πιθανότητες η σύγκρουση να συνεχιστεί και το καλοκαίρι αυξάνονται σημαντικά, κάτι που θα οδηγήσει σε ένα αποτέλεσμα στασιμότητας στην Ευρωζώνη, ενώ στην Ελλάδα η ανάπτυξη θα επιβραδυνθεί στο 1,4%, με τον πληθωρισμό να κινείται σταθερά πάνω από το 4%.

Ειδικότερα, όπως επισημαίνει η Wood, οι νέες προβλέψεις της αντανακλούν δύο γενικά σενάρια, με το δεύτερο να φαίνεται ολοένα και πιο πιθανό. Υπό το πρώτο σενάριο, η σύγκρουση θα αποκλιμακωθεί στον τρέχοντα μήνα, με τις τιμές του αργού πετρελαίου να παραμένουν υψηλές, αντανακλώντας το γεωπολιτικό ασφάλιστρο κινδύνου και τους κινδύνους αναταραχής γύρω από τα Στενά του Ορμούζ. Ο οίκος υποθέτει ότι η τιμή του

Εάν η σύγκρουση συνεχιστεί και το καλοκαίρι, η αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ θα περιοριστεί στο 1,4%, εκτιμά ο οίκος.

Brent θα διαμορφωθεί κατά μέσον όρο γύρω στα 100-115 δολάρια το διάστημα Μαρτίου - Μαΐου, πριν υποχωρήσει σταδιακά κάτω από τα 90 δολάρια το δ΄ τρίμηνο και ομαλοποιηθεί προς τα 75 δολάρια το 2027.

Οι ευρωπαϊκές τιμές φυσικού αερίου αναμένεται επίσης να παραμείνουν υψηλές καθ' όλη τη διάρκεια του Μαΐου, με το TTF να κυμαίνεται γύρω στα 45-50 ευρώ/MWh, πριν μειωθεί προς τα 40-45 ευρώ/MWh για το υπόλοιπο του 2026, υποθέτοντας ότι οι ροές LNG θα ομαλοποιηθούν και δεν θα υπάρξει περαιτέρω σοκ στην προσφορά.

Σε αυτό το σενάριο, η Wood εκτιμά πως ο πληθωρισμός των τροφίμων θα επιταχυνθεί και

Στο σενάριο της παρατεταμένης σύγκρουσης, που πλέον μοιάζει πιο πιθανό, η Wood εκτιμά ότι η μέση τιμή του πετρελαίου για το σύνολο του τρέχοντος έτους θα διαμορφωθεί στα 100 δολ./βαρέλι.

βλέπει τον μέσο πληθωρισμό της Ευρωζώνης στο 2,4% φέτος και στο 1,8% το επόμενο έτος, τη στιγμή που η ανάπτυξη θα κινηθεί στο 1,2%, ενώ δεν αναμένει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

να αυξήσει τα επιτόκια.

Το δεύτερο και πιο πιθανό πλέον σενάριο στοχεύει στην αποτύπωση μιας παρατεταμένης σύγκρουσης, με βελτίωση των τιμών ενέργειας το επόμε-

νο έτος, η οποία θα διαμορφωθεί από την καταστροφή της Ζήτησης, όπως εξηγεί η Wood. Σε αυτήν την περίπτωση, υποθέτει ότι το αργό πετρέλαιο θα παραμείνει πάνω από τα 100 δολάρια το βαρέλι μέχρι το τέλος του δεύτερου τριμήνου και θα διαμορφωθεί κατά μέσον όρο στα 100 δολάρια στο σύνολο του έτους. Η τιμή του TTF θα κινηθεί στα 70 ευρώ/MWh τους επόμενους μήνες και θα υποχωρήσει στα 40 ευρώ από το φθινόπωρο.

Σε αυτό το σενάριο, βλέπει υποχώρηση της ανάπτυξης στο 0,5% και μέσο πληθωρισμό στην Ευρωζώνη στο 3,0% φέτος και 2,1% το 2027, οπότε βλέπει σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής κατά 100 μονάδες βάσης το 2026, ξεκινώντας αρκετά σύντομα, καθώς η ΕΚΤ έχει εκφράσει την επιθυμία για ταχεία δράση.

Όσον αφορά την Ελλάδα, η Wood εκτιμά πως εάν η σύγκρουση παραταθεί μέχρι και το καλοκαίρι, η ανάπτυξη θα επιβραδυνθεί σημαντικά στο 1,4% φέτος, ενώ ο πληθωρισμός θα εκτοξευθεί στο 4% το 2026 και το 2027 θα κινηθεί στο 2,8%.

Σε περίπτωση όμως που ο πόλεμος τερματιστεί τον Μάιο, η Wood εμφανίζεται αρκετά αισιόδοξη και δεν μειώνει την πρόβλεψη που διατηρούσε πριν από τη σύγκρουση. Ειδικότερα, εκτιμά πως η ανάπτυξη θα κινηθεί στο 2,5%, έναντι 2% που εκτιμά πλέον η κυβέρνηση, ενώ ο πληθωρισμός θα διαμορφωθεί στο 2,8% φέτος και στο 2% το 2027, παρά την εκτόξευση που κατέγραψε τον Απρίλιο στο 4,6%.

Όπως εξηγεί στην «Κ» η οικονομολόγος της Wood, Ραφαέλα Τενκόνι, η πιο αισιόδοξη αυτή πρόβλεψη βασίζεται στο ότι «υπάρχει μια ισχυρή επίδραση στον τουρισμό, κάτι το οποίο είδαμε και σε προηγούμενα επεισόδια παγκόσμιων αναταραχών: ο κόσμος μένει στην Ευρώπη αντί να πηγαίνει στο Ντουμπάι για παράδειγμα, κάτι που θα ήταν ευνοϊκό για την Ελλάδα». Και οι οικονομικά δεδομένα για τους πρώτους μήνες του 2026 ήταν καλά». Ωστόσο, όπως τονίζει, «η σύγκρουση επιδεινώνεται, οπότε το καλό αυτό σενάριο μάλλον δεν είναι πλέον πιθανό».

Σε επαγρύπνηση η ΤτΕ για τα «κόκκινα» δάνεια

Ευάλωτες στις επιπτώσεις του πολέμου οι επιχειρήσεις με μεγάλες ενεργειακές ανάγκες, προειδοποιεί η κεντρική τράπεζα

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Νέα «κόκκινα» δάνεια 2,2 δισ. ευρώ δημιουργήθηκαν το 2025 στις τράπεζες, ενώ αυτά που «θεραπεύτηκαν» και έγιναν εξυπηρετούμενα δεν ξεπέρασαν τα 800 εκατ. ευρώ. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Εκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας που δημοσίευσε χθες η ΤτΕ, σημειώνοντας ότι «η καθαρή εισροή νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) το 2025, που είναι το άθροισμα των νέων ΜΕΔ και των εκταμιεύσεων, μείον αυτά που έχουν αναταξινομηθεί προς εξυπηρετούμενα, είναι θετική».

Η τάση αυτή, αν και δεν οδηγεί σε αύξηση του κρίσιμου δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων, σημαίνει ότι ο ρυθμός μείωσης είναι βραδύτερος από ό,τι θα αναμενόταν, καθώς σε απόλυτα νούμερα τα «κόκκινα» δάνεια υποχώρησαν από 6 δισ. στα τέλη του 2024 σε 5,7 δισ. ευρώ στα τέλη του 2025.

Αλλα στις χορηγήσεις

Το ποσοστό των ΜΕΔ προς το σύνολο των δανείων διαμορφώθηκε σε 3,3% τον Δεκέμβριο του 2025, έναντι 3,8% το 2024, και οφείλεται τόσο στη μείωση των «κόκκινων» δανείων όσο και στην πιστωτική επέκταση, δηλαδή στον παρονομαστή. Η πιστωτική επέκταση ήταν σημαντική την προηγούμενη χρονιά, καθώς τα συνολικά δάνεια που έχουν στα χαρτοφυλάκιά τους οι τράπεζες εκτοξεύτηκαν από 158,8 δισ. σε 171,8 δισ.

Από αυτά, τα 166,2 δισ. είναι εξυπηρετούμενα δάνεια (από 152,8 δισ. το 2024) και τα υπόλοιπα μη εξυπηρετούμενα και

η μείωση από τα 6 δισ. στα 5,7 δισ. «οφείλεται κυρίως σε εισπράξεις, πωλήσεις και διαγραφές δανείων, ενώ οι ρευστοποιήσεις καλυμμάτων», δηλαδή τα έσοδα από πλειστηριασμούς, ήταν –σύμφωνα με την ΤτΕ– «περιορισμένες».

Το ποσοστό αυτό είναι το χαμηλότερο από την ένταξη της Ελλάδας στη Ζώνη του Ευρώ και έχει συγκλίνει σημαντικά με τον μέσο όρο των σημαντικών τραπεζών στην τραπεζική ένωση, που διαμορφώνεται περίπου στο μισό.

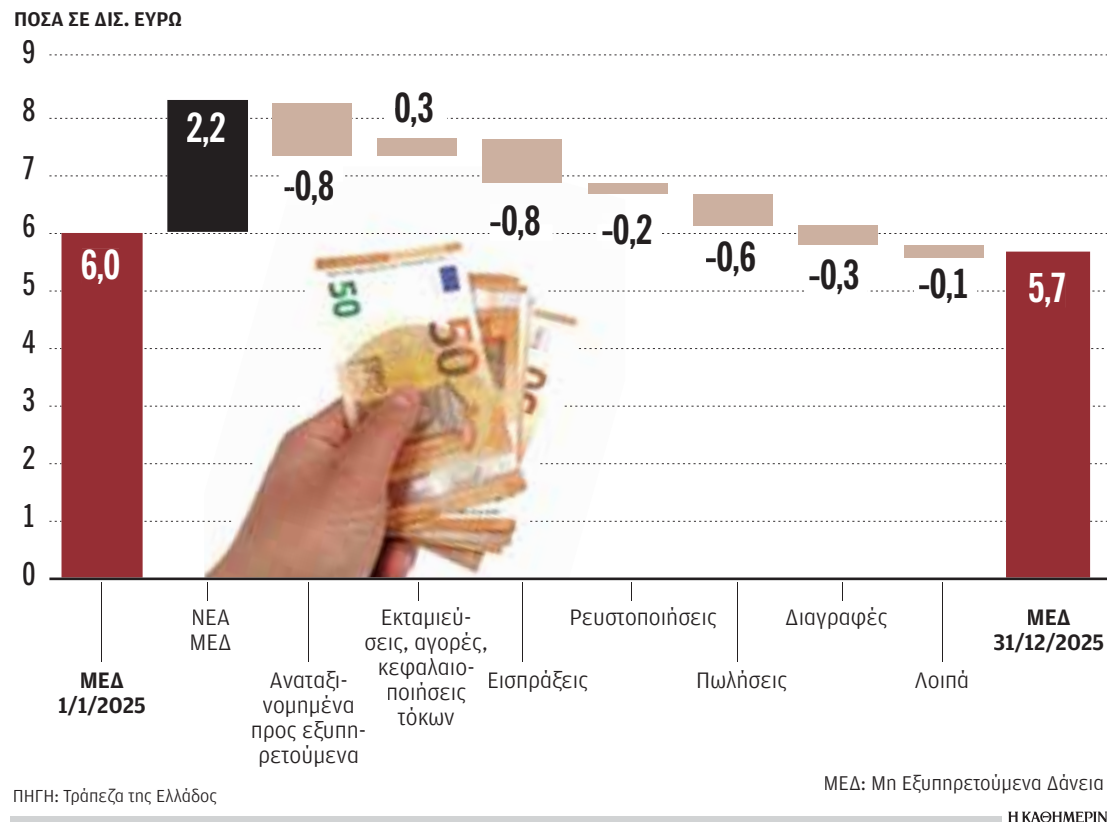
Σε συνδυασμό με τις έμμεσες επιπτώσεις που δημιουργεί η σύρραξη στη Μέση Ανατολή,

Το 11,8% των ρυθμισμένων δανείων εμφανίζει καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, έναντι 10,3% που ήταν το 2024.

οι οποίες ενδέχεται να είναι σημαντικότερες σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, η παρακολούθηση της εξέλιξης της ποιότητας των ανοιγμάτων, σύμφωνα με την ΤτΕ, «κρίνεται αναγκαία προκειμένου να εντοπιστούν έγκαιρα ενδεχόμενες εστίες συγκέντρωσης πιστωτικού κινδύνου ως απόρροια της αναταραχής».

Πιο εκτεθειμένοι είναι κλάδοι με υψηλή ενεργειακή ένταση ή με μεγαλύτερη ευπάθεια στις γεωπολιτικές εξελίξεις, όπως οι μεταφορές και η αποθήκευση, η μεταποίηση, η

Η εξέλιξη των μη εξυπηρετούμενων δανείων

σάιες επιχειρήσεις (-9,2% ή 131 εκατ. ευρώ).

Αντιθέτως, τα «κόκκινα» δάνεια των νοικοκυριών σημείωσαν αύξηση κατά 10,2% (ή 240 εκατ. ευρώ), προερχόμενη κυρίως από τα στεγαστικά (177 εκατ. ευρώ) και λιγότερο από τα καταναλωτικά δάνεια (63 εκατ. ευρώ).

Δάνεια 91,5 δισ. σε servicers

Να σημειωθεί ότι οι τράπεζες έχουν αναθέσει τη διαχείριση των «κόκκινων», αλλά και κάποιων εξυπηρετούμενων δανείων, σε εταιρείες (servicers). Τον Δεκέμβριο του 2025 η συνολική αξία των δανείων που διαχειρί-

Το ποσοστό των ΜΕΔ προς το σύνολο των δανείων διαμορφώθηκε σε 3,3% τον Δεκέμβριο του 2025, έναντι 3,8% το 2024.

ακτοπλοΐα, η γεωργία, οι κατασκευές και ο τουρισμός, καθώς η σημαντική αύξηση του ενεργειακού κόστους, σε συνδυασμό με τη μεγάλη ενεργειακή εξάρτηση των ευρωπαϊκών χωρών, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, αναμένεται να επηρεάσει ανοδικά τον πληθωρισμό και πτωτικά τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, ασκώντας πιέσεις στη χρηματοοικονομική κατάσταση επιχειρήσεων και νοικοκυριών.

Σύμφωνα με την ΤτΕ, το 2025 σε σύγκριση με το 2024 παρατηρείται μείωση των δα-

νείων με τον μεγαλύτερο πιστωτικό κίνδυνο, δηλαδή αυτών που είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, αλλά και ποσοστιαία αύξηση των δανείων με τον μικρότερο πιστωτικό κίνδυνο (σε καθυστέρηση κάτω των 90 ημερών) λόγω της πιστωτικής επέκτασης.

Την ίδια στιγμή, το σύνολο των ρυθμισμένων δανείων τον Δεκέμβριο του 2025 υποχώρησε στα 4 δισ. ευρώ, από 5,5 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2024, αντιπροσωπεύοντας το 2,4% του συνόλου των δανείων (από 3,4% το 2024), αλλά αυτό οφεί-

λεται κυρίως στις συναλλαγές πώλησης και στις διαγραφές «κόκκινων» δανείων.

Όπως όμως επισημαίνει η ΤτΕ, το 11,8% των ήδη ρυθμισμένων δανείων εμφανίζει καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, ποσοστό αυξημένο σε σχέση με το 10,3% που ήταν το 2024.

Ανά κατηγορία χαρτοφυλακίων τα «κόκκινα» δάνεια των επιχειρήσεων κατέγραψαν τη σημαντικότερη μείωση (-15,2% ή 550 εκατ. ευρώ), η οποία εντοπίστηκε στα δάνεια μεγάλων επιχειρήσεων (-35,5% ή 427 εκατ. ευρώ) και στις μικρομε-

ζονται οι servicers ανήλθε σε 91,5 δισ. ευρώ και είναι αυξημένη κατά 4,1 δισ. ευρώ σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2024, μετά την ανάληψη της διαχείρισης νέων χαρτοφυλακίων, συνολικής αξίας 12,2 δισ. ευρώ, που προήλθαν τόσο από τράπεζες όσο και από την Ενιαία Ειδική Εκκαθάριση, την ΡQH. Από αυτά, τα 81,5 δισ. ευρώ, δηλαδή το 89,1%, είναι δάνεια που έχουν πουληθεί σε funds, ενώ τα υπόλοιπα 10 δισ. ευρώ, ήτοι το 10,9%, είναι δάνεια που διαχειρίζονται για λογαριασμό των τραπεζών.

άγχος;

BLACK RANGE
EASY DAY

Υπογράφει την ηρεμία

αϋπνία;

BLACK RANGE
EASY NIGHT
MELATONIN

Υπογράφει την ξεκούραση

BLACK RANGE

Υπογράφει ό,τι σου αξίζει!

Pharma LEAD PHARMACY CARE PRODUCTS

Freeze Drying

Κάψουλες βραδείας αποδέσμευσης

Pharma LEAD PHARMACEUTICAL LTD

PHARMALEAD® VITORGAN

Σκληρό πόκερ από Ryanair στο αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης

Προς κλείσιμο η βάση της – Απειλεί με περικοπή γραμμών αν αυξηθούν τα τέλη

Της **ΜΑΤΙΝΑΣ ΧΑΡΚΟΦΤΑΚΗ**

Σε ένα σκηνικό ανεπίσημων διαρροών και πιέσεων κινείται από τη Δευτέρα η Ryanair, με επίκεντρο την παρουσία της στο αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης. Η χαμηλού κόστους αεροπορική, η οποία έχει εκφράσει την έντονη αντίδρασή της στην απόφαση της διαχειρίστριας εταιρείας του αεροδρομίου «Μακεδονία», Fraport, για αύξηση των τελών χρήσης των υποδομών, φέρεται να ενημέρωσε χθες το προσωπικό της ότι προτίθεται να προχωρήσει στο κλείσιμο της βάσης της στο τέλος της φετινής θερινής περιόδου, δηλαδή τον Οκτώβριο. Στη συγκεκριμένη βάση απασχολούνται περίπου 200 εργαζόμενοι, κυρίως πιλότοι και αεροσυνοδοί, ενώ σταθμεύουν τρία αεροσκάφη. «Ηρθε χθες μια ομάδα στελεχών της Ryanair, η οποία απευθύνθηκε στο προσωπικό, λέγοντάς τους ότι αποχωρούν», σημειώνουν στην «Κ» πηγές με γνώση.

Παράλληλα, σύμφωνα με πληροφορίες, η εταιρεία φέρεται να

εξετάζει το ενδεχόμενο από το φθινόπωρο και μετά να περιορίσει σημαντικά το δίκτυό της, διατηρώντας μόλις τρεις γραμμές προς τις πιο εμπορικές αγορές, μεταξύ των οποίων και η σύνδεση με τη Γερμανία. Ωστόσο, πηγές από τον κλάδο των ταξιδιω-

Εξετάζει να περιορίσει από το φθινόπωρο σημαντικά το δίκτυό της, διατηρώντας μόλις τρεις γραμμές, προς τις πιο εμπορικές αγορές.

τικών πρακτορείων σημειώνουν ότι στο σύστημα κρατήσεων της εταιρείας παραμένουν έως και τον Δεκέμβριο διαθέσιμα δρομολόγια προς περισσότερους από δέκα προορισμούς, στοιχείο που δείχνει ότι η εικόνα δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί.

Πάντως, πέραν των ανεπίσημων πληροφοριών που διακινούνται, η εταιρεία δεν έχει προχωρήσει μέχρι στιγμής σε καμία επίσημη ενημέρωση προς τη Fraport, ενώ στάση αναμονής κράτησαν και τα μέλη της διοίκησης κατά την προχθεσινή σύσκεψη με τον δήμαρχο Θεσσαλονίκης Στέλιο Αγγελούδη. Περισσότερη σαφήνεια ως προς τις προθέσεις της ιρλανδικής αεροπορικής αναμένεται να δοθεί κατά τη συνέντευξη Τύπου που έχει προγραμματιστεί για αύριο το μεσημέρι στην Αθήνα.

«Θα διεκδικήσουμε αλλά δεν θα παρακαλέσουμε, υπάρχουν και όρια», ανέφερε χαρακτηριστικά ο δήμαρχος της Θεσσαλονίκης κατά τη χθεσινή, έκτακτη συνεδρίαση, στην οποία συμμετείχαν τουριστικοί και επιχειρηματικοί φορείς της πόλης για το συγκεκριμένο ζήτημα. Ο δήμος αποφάσισε να αποστείλει επιστολή προς τον ΕΟΤ, ζητώντας του να υπάρχουν πρωτοβουλίες έτσι ώστε το κενό που θα αφήσει η Ryanair, εφόσον συρρικνώσει την παρουσία της,

Η Ryanair, η οποία έχει εκφράσει την έντονη αντίδρασή της στην απόφαση της διαχειρίστριας εταιρείας του αεροδρομίου «Μακεδονία», Fraport, για αύξηση των τελών χρήσης των υποδομών, φέρεται να ενημέρωσε χθες το προσωπικό της ότι προτίθεται να προχωρήσει στο κλείσιμο της βάσης της στο τέλος της φετινής θερινής περιόδου, δηλαδή τον Οκτώβριο.

να καλυφθεί από άλλες αεροπορικές, προκειμένου να μην ανακοπεί η δυναμική του αεροδρομίου της Θεσσαλονίκης. Θυμίζουμε ότι αυτή δεν είναι η πρώτη φορά που η ιρλανδική αεροπορική χρησιμοποιεί τέτοιες τακτικές προκειμένου να επιτύχει ευνοϊκούς όρους, εκμεταλλευόμενη τη θέση της ως ο μεγαλύτερος αερομεταφορέας στην Ευρώπη. Στο παρελθόν είχε προχωρήσει στο κλείσιμο της βάσης της στα Χανιά και στην Κω, μειώνοντας σε κάποιο βαθμό το πτητικό της πρόγραμμα, χωρίς ωστόσο αυτό

να επηρεάσει τη συνολική κίνηση των δύο προορισμών. «Οι ανεπίσημες πληροφορίες που διαρρέουν ως “απειλές αποχώρησης” και το σύνθημα μοτίβο επικοινωνίας που έχει παρατηρηθεί από τη Ryanair σε αντίστοιχες περιπτώσεις (Κως, Αθήνα, Ρόδος, Χανιά, Βερολίνο) όλα αυτά τα χρόνια, δεν φαίνεται να συμβάλλουν και να συνάδουν με το πνεύμα συνεργασίας και υπευθυνότητας που απαιτείται για τη βιώσιμη ανάπτυξη μιας ευρύτερης περιοχής 1,5 εκατ. κατοίκων», επισημαίνουν στην «Κ» κύκλοι

της αγοράς των αερομεταφορών. Για τη Θεσσαλονίκη έχουν προγραμματιστεί την περίοδο Μαρτίου - Οκτωβρίου 2026 περίπου 2,47 εκατ. θέσεις από το εξωτερικό, με τη χωρητικότητα στους κρίσιμους καλοκαιρινούς μήνες να εμφανίζει άνοδο που κυμαίνεται από 10% έως 17% σε σχέση με πέρυσι. Η πόλη εμφανίζει τα τελευταία δύο χρόνια υψηλή ζήτηση και αυτό αποτελεί εχέγγυο ότι θα συνεχίσει να είναι πόλος έλξης για τις αεροπορικές.

Σχεδόν 450 εκατ. ευρώ κόστισαν οι ανατιμήσεις στα καύσιμα

Αυξήσεις πάνω από 18% σε βενζίνη και 20% σε ντίζελ από την αρχή του πολέμου

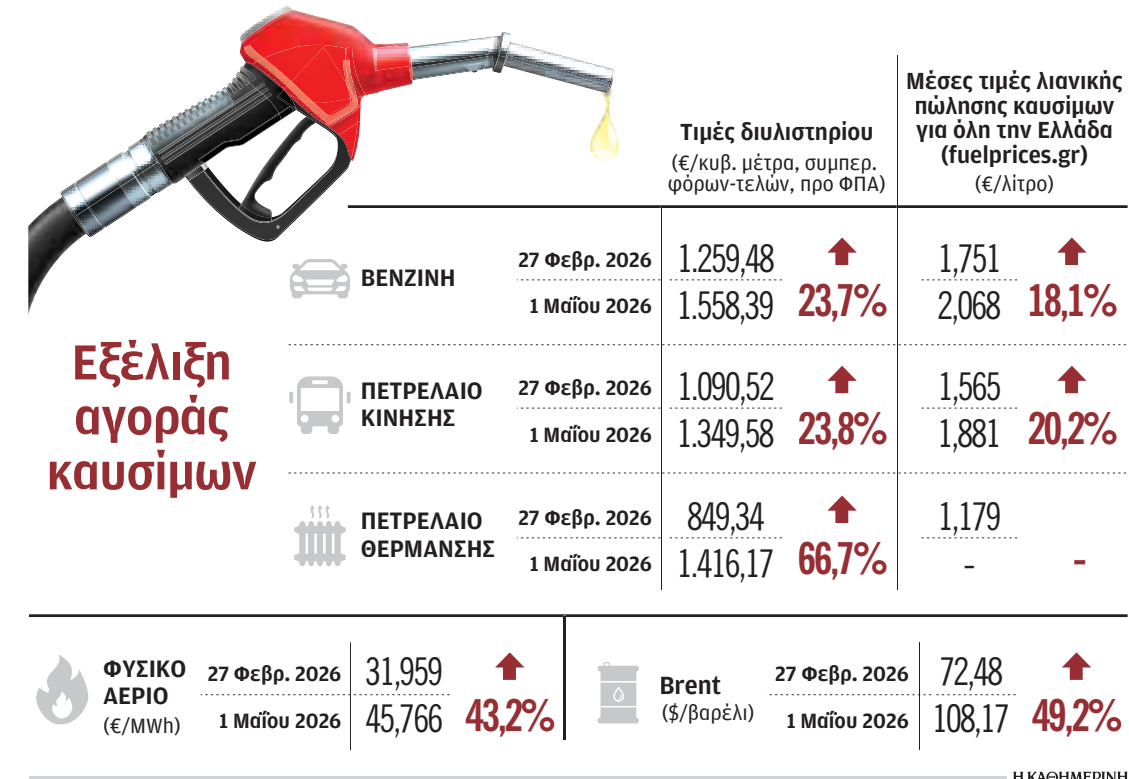
Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Σε πάνω από 400 εκατ. ευρώ υπολογίζεται το επιπλέον κόστος που πλήρωσαν οι καταναλωτές για καύσιμα (βενζίνες, πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης) το πρώτο δίμηνο των πολυετών συγκρούσεων στο Ιράν, στοιχείο ιδιαίτερα ανησυχητικό για τις επιβαρύνσεις που έπονται καθώς η εύθραυστη εκκεντρία στη Μέση Ανατολή βρίσκεται σε οριακό σημείο και οι διεθνείς τιμές πετρελαίου κινούνται σταθερά τις τελευταίες ημέρες πάνω από τα 110 δολάρια το βαρέλι. Το ίδιο διάστημα, τα κρατικά ταμεία ενισχύθηκαν με υπερέσοδα από τη φορολογία επί των υψηλότερων τιμών που υπολογίζονται σωρευτικά για το δίμηνο Μαρτίου - Απριλίου σε πάνω από 90 εκατ. ευρώ, ποσό που υπολείπεται μόλις κατά 15 εκατ. ευρώ από τη συνολική δημόσια δαπάνη για τη δίμηνη επιδότηση του ντίζελ κίνησης (20λεπτά/λίτρο Απρίλιο και Μάιο).

Τον Μάρτιο οι καταναλωτές στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις εταιρειών εμπορίας πετρελαιοειδών που στηρίζονται στα επίσημα στοιχεία του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τις καταναλώσεις σε βενζίνες, ντίζελ κίνησης και ντίζελ θέρμανσης, πλήρωσαν για αγορές καυσίμων περί τα 170-185 εκατ. ευρώ περισσότερα από αυτά που θα πλήρωναν με τιμές πριν από την έναρξη του πολέμου στο Ιράν.

Τα υπερέσοδα του Μαρτίου από τον ΦΠΑ (ο ΕΦΚ δεν μεταβάλλεται με τις τιμές) υπολογίζονται αντίστοιχα στα 35-38 εκατ. Οι καταναλώσεις στα καύσιμα κίνησης (βενζίνες και ντίζελ) τον Μάρτιο κινήθηκαν στα ίδια οχεδόν επίπεδα με αυτά του Μαρτίου του 2025 καταγράφοντας μια πολύ οριακή αύξηση 0,7%.

Εξαίρεση αποτελεί το ντίζελ θέρμανσης με τις πωλήσεις να σημειώνουν αύξηση 8,5% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα πέρυσι, που σημαίνει ότι οι καταναλωτές υπό τον φόβο των αυξήσεων έσπευσαν να αποθεματοποιήσουν για τη νέα

Εντείνεται η αβεβαιότητα καθώς οι διεθνείς τιμές πετρελαίου ξεπερνούν σταθερά τα 110 δολάρια το βαρέλι.

χειμερινή σεζόν. Τον Απρίλιο, με σημείο αναφοράς τις καταναλώσεις του 2025 (τα επίσημα στοιχεία ανακοινώνονται από το ΥΠΕΝ στις 20 Μαΐου), η επιβάρυνση για τους καταναλωτές από την αύξηση των τιμών ήταν τουλάχιστον της τάξης των 250-260 εκατ. ευρώ, αφού τα ανεπίσημα στοιχεία για τις πωλήσεις των εταιρειών εμπορίας δείχνουν αυξημένες καταναλώσεις. Αντίστοιχα τα υπερέσοδα για το Δημόσιο τον Απρίλιο υπολογίζονται στα 54 εκατ.

Η τιμή της βενζίνης στην αντλία από 1,751 ευρώ/λίτρο μία ημέρα πριν από την έναρξη των πολεμι-

κών συγκρούσεων στο Ιράν (Παρασκευή 27 Φεβρουαρίου) εκτοξεύτηκε στα 2,068 ευρώ/λίτρο την Παρασκευή 1 Μαΐου καταγράφοντας αύξηση 18,1%. Αντίστοιχα, η τιμή του ντίζελ κίνησης από 1,56 ευρώ/λίτρο έφτασε την Παρασκευή 1 Μαΐου σε 1,881 ευρώ/λίτρο, αφού ενδιάμεσως είχε σκαρφαλώσει πάνω από τα 2 ευρώ, ξεπερνώντας κάποια στιγμή και την τιμή της αμόλυβδης. Στην αντλία μεταφέρθηκαν οι πιέσεις από τις μεγάλες αυξήσεις που πυροδότησε η κρίση στη Μέση Ανατολή στις διεθνείς τιμές του Brent (49,2%) και των προϊόντων διύλισης (61,7% στη βενζίνη και 69,8% στο ντίζελ κίνησης).

Οι νέες εντάσεις στα Στενά του Ορμούζ εντείνουν την αβεβαιότητα στην παγκόσμια αγορά ενέργειας και τις ανησυχίες για τον εφοδιασμό, τις τιμές και τις πληρωσιμότητες σε όλο τον πλανήτη. Στην Ελλάδα με την άνοδο του πληθωρισμού από 3,4% τον Μάρτιο στο 4,6% τον Απρίλιο η κατάσταση που διαμορφώνεται

αξιολογείται ως ιδιαίτερα ανησυχητική. Ο ενεργειακός πληθωρισμός είναι πολύ πιο επιθετικός στη χώρα μας σε σχέση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές. Η Ελλάδα με τα χαμηλότερα εισοδήματα στην Ευρώπη, με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Eurostat (27 Απριλίου), είναι η τέταρτη ακριβότερη αγορά της Ευρώπης στη βενζίνη (2,042 ευρώ/λίτρο) πίσω από τη Γερμανία (2,144 ευρώ/λίτρο), τη Δανία (2,272 ευρώ/λίτρο) και τη Φινλανδία (2,087 ευρώ/λίτρο). Στην 6η ακριβότερη αγορά πέρασε και στο ντίζελ κίνησης (1,742 ευρώ/λίτρο) από τη 15η θέση που βρισκόταν στις 13 Απριλίου.

Το αρμόδιο κυβερνητικό επιτελείο παρακολουθεί στενά την πορεία των τιμών ενέργειας για να παρέμβει εκ νέου και να δημιουργήσει αναχώματα στο νέο κύμα ακρίβειας. Σε προτεραιότητα τίθεται η συγκράτηση της τιμής του ντίζελ κίνησης, με την παράταση της επιδότησης για ένα ακόμη μήνα να θεωρείται αναπόφευκτη.

Στα 400 ευρώ ο λογαριασμός της ενεργειακής κρίσης για το ελληνικό νοικοκυριό

Της **ΑΝΙΑΠΟΚΡΙΤΡΙΑΣ** μας
στις **ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ**
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ

Την εκτίμηση ότι οι επιπτώσεις της ενεργειακής κρίσης στα ευρωπαϊκά νοικοκυριά παραμένουν προς το παρόν διαχειρίσιμες εκφράζει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Με βάση τις τρέχουσες τιμές της αγοράς, η μέση απώλεια για ένα νοικοκυριό στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπολογίζεται σε περίπου 375 ευρώ το 2026, δηλαδή γύρω στο 0,7% της κατανάλωσης, με σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ χωρών από περίπου 620 ευρώ στη Σλοβακία έως 134 ευρώ στη Σουηδία και περίπου 400 ευρώ στην Ελλάδα.

Ωστόσο, το Ταμείο προειδοποιεί ότι σε ένα πιο δυσμενές σενάριο η επιβάρυνση θα μπορούσε να αυξηθεί έως και στα 1.750 ευρώ ανά νοικοκυριό, καταδεικνύοντας τον κίνδυνο σημαντικής πίεσης στα εισοδήματα, εάν επιδεινωθούν οι συνθήκες στην ενέργεια.

Τις εκτιμήσεις αυτές και τα αντίστοιχα σενάρια παρουσίασε η Ογιά Τσελασούν αναπληρώτρια διευθύντρια του ευρωπαϊκού τμήματος του ΔΝΤ, στη διάρκεια της συνεδρίασης των υπουργών Οικονομικών της Ευρωζώνης την περασμένη Δευτέρα, η οποία επικεντρώθηκε στα μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης. Το ΔΝΤ προσκλήθηκε να συμμετάσχει στη συζήτηση προκειμένου να αξιολογήσει τις παρεμβάσεις που έχουν ήδη υιοθετηθεί από τα κράτη-μέλη.

Σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα στοιχεία του Ταμείου, περίπου το 70% των μέτρων που έχουν ληφθεί έως σήμερα από τα κράτη-μέλη ήταν μη στοχευμένα και επιπρόσθετα στην συγκράτηση των τιμών, ενώ μόλις το 30% κατευθύνθηκε σε εύλογα νοικοκυριά. Επιπλέον, περίπου 90% των χωρών έχουν υιοθετήσει τουλάχιστον ένα μη στοχευμένο μέτρο, γεγονός

που δείχνει ότι η εξάρτηση από ορίζοντες παρεμβάσεις παραμένει ισχυρή. Αρμόδιες πηγές του Ταμείου εξηγούν ότι αυτή η επιλογή επιβαρύνει τα δημόσια οικονομικά χωρίς να κατευθύνει αποτελεσματικά τους πόρους εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη.

Παράλληλα, οι ίδιες πηγές εμφανίζουν επιφυλακτικές απαντήσεις σε γενικευμένη δημοσιονομική χαλάρωση και τονίζουν την ανάγκη διατήρησης της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών, ακόμη και αν απαιτείται ευελιξία σε περιόδους κρίσης. Σε πλήρη ευθυγράμμιση με την Κομισιόν, το Ταμείο υπογραμμίζει ότι η πολιτική στήριξης εκ μέρους των κρατών-μελών θα πρέπει να είναι αυστηρά στοχευμένη και προσωρινή. Η μετακύλιση των διεθνών τιμών στους τελικούς καταναλωτές θεωρείται απαραίτητη για την ενθάρρυνση της εξοικονόμησης ενέργειας.

Παράλληλα, μέτρα γενικευμένης στήριξης –όπως μειώσεις φόρων ή πλαφόν– απορρίπτονται ως δαπανηρά και αναποτελεσματικά, ενώ προκρίνονται άμεσες, στοχευμένες ενισχύσεις προς τα πιο ευάλωτα νοικοκυριά μέσω υφιστάμενων μηχανισμών κοινωνικής προστασίας.

Για την Ελλάδα ειδικότερα, αξιωματούχοι του Ταμείου επισημαίνουν ότι, παρά τη σχετική ανθεκτικότητα των οικονομικών της Νότιας Ευρώπης, η χώρα παραμένει εκτεθειμένη σε εξωτερικούς κραδασμούς. Η εξάρτηση από την πορεία βασικών εταίρων, όπως η Γερμανία, καθώς και από τον τουρισμό, καθιστά την ελληνική οικονομία ευάλωτη σε επιδείνωση του διεθνούς περιβάλλοντος. Σε περίπτωση κλιμακώσης της ενεργειακής κρίσης, οι πιέσεις στην ανάπτυξη θα μπορούσαν να ενταθούν, καθιστώντας ακόμη πιο κρίσιμη την υιοθέτηση στοχευμένων και δημοσιονομικά βιώσιμων μέτρων στήριξης.

Εξτρα ώθηση της Κίνας στα αιολικά λόγω πολέμου

Στοχεύει να κυριαρχήσει παγκοσμίως, όπως και στα φωτοβολταϊκά

Καθώς ο πόλεμος στο Ιράν απειλεί να διακόψει τις προμήθειες πετρελαίου και φυσικού αερίου από τον Περσικό Κόλπο, η Κίνα εκμεταλλεύεται την ευκαιρία για να επεκτείνει την κυριαρχία της στην αιολική ενέργεια.

Πέρυσι η Κίνα εγκατέστησε τριπλάσια δυναμικότητα αιολικής ενέργειας από ό,τι ο υπόλοιπος κόσμος μαζί, παρά το γεγονός ότι οι εξαγωγές ανεμογεννητριών της αυξήθηκαν. Το κέντρο βάρους της παγκόσμιας βιομηχανίας έχει πλέον μετατοπιστεί αποφασιστικά: και οι έξι μεγαλύτεροι κατασκευαστές ανεμογεννητριών στον κόσμο είναι Κινέζοι, εκτοπίζοντας τις κυρίαρχες κάποτε ευρωπαϊκές εταιρείες, όπως η General Electric.

Ο πόλεμος απέδειξε ότι η επένδυση της Κίνας στην αιολική ενέργεια ήταν προφητική. Οι Ασιάτες γείτονές της, που εξαρτώνται εδώ και καιρό από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο της Μέσης Ανατολής, αγωνίζονται να εξασφαλίσουν καύσιμα, ενώ η Κίνα με τα τεράστια αποθέματά της και το σύγχρονο ηλεκτρικό δίκτυο είναι σε θέση να αντιμετωπίσει καλύτερα την ενεργειακή κρίση.

Η αντίθεση με τις ΗΠΑ, που στράφηκαν ξανά στο πετρέλαιο

Οι έξι μεγαλύτεροι κατασκευαστές ανεμογεννητριών στον κόσμο είναι Κινέζοι, εκτοπίζοντας τις κυρίαρχες κάποτε ευρωπαϊκές εταιρείες.

τασκευής υπεράκτιων αιολικών πάρκων. Αυτή την εβδομάδα, μια κορυφαία ομάδα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας δήλωσε ότι η κυβέρνηση έχει καθυστερήσει περισσότερα από 150 έργα αιολικών πάρκων και αξιολογήσεις που κάποτε θεωρούνταν ρουτίνα.

Οι ΗΠΑ, ωστόσο, ο μεγαλύτερος παραγωγός πετρελαίου και φυσικού αερίου στον κόσμο, έχουν την πολυτέλεια να βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα. Η Κίνα, ο μεγαλύτερος εισαγωγέας, δεν την έχει και επιχειρεί να μειώσει

και το φυσικό αέριο, είναι έντονη. Τις τελευταίες έξι εβδομάδες η κυβέρνηση Τραμπ έχει δαπανήσει σχεδόν 2 δισ. δολάρια για να αποζημιώσει εταιρείες ενέργειας που εγκατέλειψαν τα σχέδια κα-

Πέρυσι η αιολική ενέργεια παρείχε το 10% της ηλεκτρικής ενέργειας της Κίνας, ένα μερίδιο που αυξάνεται κατά περίπου μία ποσοστιαία μονάδα ετησίως. Παράλληλα, η Κίνα εντείνει τις εξαγωγές αιολικού εξοπλισμού –οι εξαγωγές ανεμογεννητριών και εξαρτημάτων προς την Ε.Ε., λόγω χάριν, αυξήθηκαν κατά 66% πέρυσι–, ενώ οι αποστολές προς αναπτυσσόμενες χώρες ενισχύθηκαν κατά 74%.

την έκθεσή της σε αυτά, υποκινούμενη από ανησυχίες για την εθνική ασφάλεια, την οικονομική σταθερότητα και την κλιματική αλλαγή.

Με τα Στενά του Ορμούζ, μια κρίσιμη αρτηρία για τις μεταφορές πετρελαίου και φυσικού αερίου, να είναι ουσιαστικά κλειστά εδώ και δύο μήνες, οι ηγέτες της Κίνας έχουν γίνει πιο αποφασιστικοί. «Η ενέργεια είναι ένα στρατηγικό ζήτημα στην ανάπτυξη και η έμφαση στην αιολική και ηλιακή τεχνολογία έχει αποδειχθεί ότι είναι προανατολισμένη στο μέλλον», δήλωσε ο ηγέτης της Κίνας Σι Τζινπίνγκ, τρεις εβδομάδες μετά την έναρξη των επιθέσεων στο Ιράν.

Πέρυσι η αιολική ενέργεια παρείχε το 10% της ηλεκτρικής

ενέργειας της Κίνας, ένα μερίδιο που αυξάνεται κατά περίπου μία ποσοστιαία μονάδα ετησίως. Ο άνθρακας εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει λίγο περισσότερο από το ήμισυ, το μερίδιό του μειώνεται ωστόσο κάθε χρόνο. Παράλληλα η Κίνα εντείνει τις εξαγωγές αιολικού εξοπλισμού, ανησυχώντας τους ανταγωνιστές της στη Δύση και στην Ινδία. Οι εξαγωγές ανεμογεννητριών και εξαρτημάτων προς την Ε.Ε., λόγω χάριν, αυξήθηκαν κατά 66% πέρυσι, ενώ οι αποστολές προς αναπτυσσόμενες χώρες στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος» της Κίνας ενισχύθηκαν κατά 74%.

Ο πόλεμος στο Ιράν επιτάχυνε τη ζήτηση. Οι παγκόσμιες παραγγελίες ανεμογεννητριών αυ-

ξήθηκαν κατακόρυφα φέτος την άνοιξη, με βάση μια ήδη μεγάλη αύξηση της τάξεως του 40% πέρυσι. Το Βιετνάμ, για παράδειγμα, ακύρωσε τα σχέδια για ένα μεγάλο εργοστάσιο φυσικού αερίου για να επικεντρωθεί στην αιολική και ηλιακή ενέργεια.

Ο κύριος ξένος αντίπαλος των Κινέζων κατασκευαστών, η Vestas της Δανίας, δυσκολεύεται να τους ανταγωνιστεί επειδή οι κρατικές τράπεζες της Κίνας διατηρούν το γουάν αδύναμο έναντι του ευρώ, καθιστώντας τις κινεζικές ανεμογεννήτριες λιγότερο ακριβές στο εξωτερικό.

Πριν από δύο δεκαετίες, σημειωτέον, η αιολική βιομηχανία κυριαρχούνταν από μη Κινέζους κατασκευαστές: τη Vestas, την General Electric, τη γερμανική

Enercon, την ισπανική Gamesa και τη Suzlon. Αυτό άρχισε να αλλάζει το 2005, όταν το Πεκίνο εξέδωσε μια οδηγία, η οποία απαιτούσε από τα αιολικά πάρκα της Κίνας να προμηθεύονται τουλάχιστον το 70% του εξοπλισμού τους εγχώρια.

Το 2009 οι ΗΠΑ αμφισβήτησαν τους κανονισμούς της Κίνας ως παραβίαση των δεσμεύσεών της στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και το Πεκίνο απέσυρε την οδηγία λίγο αργότερα. Εκτοτε η βιομηχανική πολιτική επιδοτήσεων και περιορισμών στις εισαγωγές εξακολουθεί να θέτει τα θεμέλια για να γίνει η Κίνα σχεδόν εξίσου κυρίαρχη στις ανεμογεννήτριες όσο και στα ηλιακά πάνελ.

NEW YORK TIMES

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΜΕ ΑΠΟΨΗ

ΤΟΝ ΜΑΪΟ ΚΑΘΕ

ΚΥΡΙΑΚΗ & ΔΕΥΤΕΡΑ

21:00

ΣΤΟ MOVIES BEST HD

Biography ..month..

• Τα καλύτερα σενάρια βγαίνουν από τη ζωή •

GOODBYE CHRISTOPHER ROBIN / ΑΝΤΙΟ ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ ΡΟΜΠΙΝ (Κυριακή 3/5)

GIRL YOU KNOW IT'S TRUE (Δευτέρα 4/5)

THE FIFTH ESTATE / Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΠΟΥΛΗΣΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (Κυριακή 10/5)

PATTON / ΠΑΤΤΟΝ, Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΗΣ ΝΟΡΜΑΝΔΙΑΣ (Δευτέρα 11/5)

BATTLE OF THE SEXES / Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ (Κυριακή 17/5)

A QUIET PASSION / ΗΡΕΜΟ ΠΑΘΟΣ (Δευτέρα 18/5)

DRAZEN / ΝΤΡΑΖΕΝ (Κυριακή 24/5)

CINDERELLA MAN (Δευτέρα 25/5)

STAN & OLLIE / ΧΟΝΤΡΟΣ ΚΑΙ ΛΙΓΝΟΣ (Κυριακή 31/5)

Το κανάλι διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET και CYTAVISION

Movies HD

MESIMVRIA
www.mesimvria.com

Σε κίνδυνο λόγω του πολέμου οι οικονομίες του Κόλπου

Το μέγεθος των ζημιών μας πάει 10 με 20 χρόνια πίσω, λέει ο CEO της QatarEnergy

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν το Κατάρ είχε υψηλά επίπεδα χρέους και περιορισμένα κρατικά έσοδα, αποφάσισε να αλλάξει την οικονομική του δομή, κάνοντας ένα αποφασιστικό στοίχημα στο φυσικό αέριο. Στα χρόνια που ακολούθησαν, το μικρό κρατίδιο στον Περσικό Κόλπο δημιούργησε τεράστιες offshore εγκαταστάσεις φυσικού αερίου και επένδυσε αδρά στο LNG. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε και το Ras Laffan, μια παραλιακή βιομηχανική πόλη μία ώρα έξω από την Ντόχα, που τις επόμενες τρεις δεκαετίες εξελίχθηκε στο μεγαλύτερο εξαγωγικό κέντρο LNG του πλανήτη και κατέστησε το Κατάρ μία από τις πλουσιότερες χώρες.

Στις 18 Μαρτίου 2026 αυτή η ιστορία επιτυχίας πήρε άλλη τροπή. Ένας ιρανικός βαλλιστικός πυραύλος έπληξε τις εγκαταστάσεις στο Ras Laffan, μειώνοντας την παγκόσμια προμήθεια LNG κατά περίπου 17%. Η ζημιά αυτή αναμένεται να κοστίσει στην κρατική QatarEnergy 20 δισ. δολάρια σε ετήσιες απώλειες εσόδων, επηρεάζοντας τις παραδόσεις σε βασικές αγορές της Ασίας. Οι επσκευές μπορεί να διαρκέσουν από τρία έως πέντε χρόνια.

«Η επίθεση ήταν ένα σοκ και για τις παγκόσμιες αγορές ενέργειας και για τα ίδια τα κράτη του

Κόλπου, τα οποία αισθάνονται πολύ ευάλωτα τώρα», είπε στο BBC η Κάρεν Γιανγκ, ερευνήτρια στο Center on Global Energy Policy του Πανεπιστημίου Columbia.

Ο διευθύνων σύμβουλος της QatarEnergy, Σάαντ Αλ Καάμπι,

Στα 58 δισ. υπολογίζονται οι ζημιές από τις συγκρούσεις, χάνονται 600 εκατ. δολ. την ημέρα σε ταξιδιωτικές εισπράξεις, στον αέρα τα σχέδια απεξάρτησης από τα πετροδολάρια.

είπε ότι το μέγεθος της ζημιάς τράβηξε την περιοχή 10 έως 20 χρόνια πίσω.

Το ιρανικό πλήγμα ήρθε αφού του το Ισραήλ βομβάρδισε το κοιτάσμα South Pars στο Ιράν, το οποίο συνορεύει με το North Dome του Κατάρ. Μαζί αποτελούν το μεγαλύτερο κοιτάσμα φυσικού αερίου στον κόσμο.

Ο πόλεμος υπολογίζεται ότι έχει προκαλέσει ζημιές έως 58 δισ. δολαρίων στον Κόλπο. Από την έναρξη των εχθροπραξιών στα τέλη Φεβρουαρίου έχουν πλη-

Στις 18 Μαρτίου ιρανικός πυραύλος έπληξε τις εγκαταστάσεις στο Ras Laffan, μειώνοντας την παγκόσμια προμήθεια LNG κατά 17%. Η ζημιά αναμένεται να κοστίσει στην κρατική QatarEnergy 20 δισ. δολ. σε ετήσιες απώλειες εσόδων και οι επισκευές μπορεί να διαρκέσουν από τρία έως πέντε χρόνια.

γει τουλάχιστον 80 εγκαταστάσεις, εκ των οποίων το ένα τρίτο σοβαρά. Τα χτυπήματα εκτείνονται από το Κατάρ μέχρι το Μπαχρέιν, το Κουβέιτ, τη Σαουδική Αραβία και τα ΗΑΕ, προκαλώντας έντονο οικονομικό σοκ στην ευρύτερη περιοχή. Η Παγκόσμια Τράπεζα μείωσε τις προβλέψεις της για τη Μέση Ανατολή από 4% σε 1,8% το 2026, προειδοποιώντας για το ενδεχόμενο μακροχρόνιων «πληγών» και τονίζοντας ότι θα επηρεαστούν περισσότερο το Κατάρ και το Κουβέιτ. Η Σαουδική Αραβία και τα ΗΑΕ επιδεικνύουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα, ιδίως λόγω ορισμένων πετρελαϊκών εξαγωγών που παρακάμπτουν τα Στενά του Ορμούζ.

«Ακόμα κι αν ο πόλεμος σταματούσε σήμερα, οι πιέσεις θα συνεχίζονταν, μέχρι τα πράγματα να επιστρέψουν στο φυσιολογικό», τόνισε ο Τζάστιν Αλεξάντερ, διευθυντής στη συμβουλευτική Khalij Economics.

Οι οικονομίες του Κόλπου δεν επιβαρύνονται μόνο από υλικές

ζημιές στις εγκαταστάσεις. Το κλείσιμο των Στενών του Ορμούζ μείωσε δραματικά τις εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου, καθώς για τους παραγωγούς της περιοχής αποτελεί οικονομική γραμμή ζωής. Προκειμένου να παρακάμψουν τη θαλάσσια οδό, η Σαουδική Αραβία στράφηκε στον αγωγό Ανατολής - Δύσης και τα ΗΑΕ χρησιμοποιούν τον αγωγό Φουτζάιρα. Ωστόσο, και οι δύο μαζί μεταφέρουν λιγότερο από το 50% του όγκου που υπό φυσιολογικές συνθήκες διέρχεται από τα Στενά του Ορμούζ.

Ο επικεφαλής της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας είπε ότι πρόκειται για τη μεγαλύτερη ενεργειακή κρίση στην ιστορία, ενώ ο υπουργός Οικονομικών του Κατάρ προειδοποίησε ότι δεν έχουν φανεί ακόμα πλήρως τα οικονομικά αποτελέσματα του πολέμου. Ο Μπάντερ Αλ Σαΐφ, καθηγητής στο Kuwait University και συνεργάτης στο think tank Chatham House, δήλωσε στο BBC ότι η κρίση θα υποχρεώσει τις χώ-

ρες του Κόλπου να αναπτύξουν δίκτυα αγωγών ως εναλλακτική στα τάνκερ. «Δεν μπορούν να βασίζονται αποκλειστικά σε μία διαδρομή για τη μεταφορά πετρελαίου και φυσικού αερίου. Σήμερα είναι το Ιράν. Στο μέλλον μπορεί να είναι κάποια άλλη εξωτερική απειλή», ανέφερε.

Σημειώνεται ότι ο πόλεμος χτυπά και κλάδους πέρα από την ενέργεια. Τα ταξίδια και ο τουρισμός, κρίσιμος πυλώνας διαφοροποίησης των οικονομιών του Κόλπου, δέχθηκαν σημαντικό πλήγμα. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC) υπολόγισε τον Μάρτιο ότι η Μέση Ανατολή χάνει περίπου 600 εκατ. δολάρια την ημέρα σε ταξιδιωτικές εισπράξεις από την έναρξη του πολέμου.

Περισσότερο επηρεάζονται τα ΗΑΕ, που επί δεκαετίες προσπαθούν να γίνουν τουριστικός κόμβος. Οι επιχειρήσεις του κλάδου καταγράφουν μεγάλη πτώση στις κρατήσεις, ακυρώσεις και μειωμένη κινητικότητα, που οδηγούν σε

απολύσεις και άδειες άνευ αποδοκών. Παρατηρούνται επίσης σημάδια μεγαλύτερης πίεσης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Τον περασμένο μήνα, ο Ντόναλντ Τραμπ δήλωσε ότι οι ΗΠΑ εξετάζουν το ενδεχόμενο επέκτασης των συμφωνιών ανταλλαγής νομισμάτων στους εταίρους του Κόλπου, ώστε οι κεντρικές τράπεζες να έχουν ευκολότερη πρόσβαση σε δολάρια.

Τα ΗΑΕ ανακοίνωσαν ότι θα αποχωρήσουν από τον ΟΠΕΚ, ώστε να έχουν μεγαλύτερη ελευθερία στην αύξηση των εξαγωγών. Ήταν η τέταρτη μεγαλύτερη εξαγωγική δύναμη της ομάδας, η οποία ελέγχει περίπου το 37% της παγκόσμιας προμήθειας.

Ο πόλεμος μπορεί, επίσης, να ανατρέψει τα προγράμματα οικονομικής διαφοροποίησης στις χώρες του Κόλπου, οι οποίες επενδύουν δισεκατομμύρια σε τομείς όπως η τεχνητή νοημοσύνη, τα σπορ και η ψυχαγωγία για τη μείωση της εξάρτησής τους από τα πετρελαϊκά έσοδα.

Η Κίνα ενισχύει την επιρροή της σε όλη την Ασία με εξαγωγές καυσίμων

Των **ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΣΤΙΒΕΝΣΟΝ** και **ΜΕΡΦΙ ΖΑΟ / THE NEW YORK TIMES**

Όσο συνεχίζεται ο πόλεμος στο Ιράν, η Κίνα ενισχύει την επιρροή της στις γειτονικές χώρες, που χρειάζονται επειγόντως καύσιμα, καθώς τις διευκολύνει να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, ενώ παράλληλα προωθεί τη δική της τεχνολογία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τις ημέρες μετά την έναρξη του πολέμου και όταν έκλεισαν τα Στενά του Ορμούζ, η Κίνα απαγόρευσε τις εξαγωγές παραγώγων πετρελαίου, με αποτέλεσμα να βρεθούν σε δεινή θέση όσες ασιατικές χώρες βασίζονται στα διυλιστήριά της για καύσιμα αεροσκαφών, βενζίνη και ντίζελ.

Σε όλη την Ασία οι κυβερνήσεις ζητούν από το Πεκίνο να μετριάσει τις επιπτώσεις του πολέμου. Σε αντίθεση με την υπόλοιπη περιοχή, η Κίνα βρίσκεται σε θέση ισχύος, καθώς είναι μεν πρώτη στον κόσμο σε εισαγωγές πετρελαίου, αλλά έχει συγκεντρώσει τεράστια

αποθέματα έπειτα από δεκαετίες συντονισμένων προσπάθειών. Παράλληλα έχει δαπανήσει εκατοντάδες δισ. δολάρια στην τεχνολογία καθαρής ενέργειας. Έτσι, το Βιετνάμ απευθύνθηκε στο Πεκίνο όταν αντιμετώπισε ελλείψεις καυσίμων για τα αεροσκάφη. Οι Φιλιππίνες ζήτησαν από την Κί-

Προσφέρει πετρέλαιο από τα αποθέματά της σε γειτονικές χώρες και κλείνει συμφωνίες για ΑΠΕ.

να να μην επιβάλει απαγόρευση στις εξαγωγές λιπασμάτων, ενώ ύστερα από επίσκεψη στην Κίνα τον περασμένο μήνα, ο υπουργός Εξωτερικών της Αυστραλίας δήλωσε ότι το Πεκίνο θα εξάγει καύσιμα αεροσκαφών στη χώρα του.

Η Κίνα έχει καθυστερήσει τις

Τον Μάρτιο, σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο, οι φορτώσεις καυσίμων για αεροσκάφη από την Κίνα προς το Βιετνάμ αυξήθηκαν κατά 34% και οι εξαγωγές ντίζελ προς τις Φιλιππίνες κατά 187%.

χώρες της περιοχής ότι θα τους προσφέρει ενεργειακή ασφάλεια και παράλληλα οι άλλες χώρες δεσμεύονται να προχωρήσουν τις διπλωματικές επαφές με το Πεκίνο και συχνά να συνεργαστούν σε μελλοντικά σχέδια ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Όλη αυτή

η διπλωματία διατήρησε τις ροές κινεζικών καυσίμων προς τις χώρες της Ασίας τις οποίες βοήθησε να αντιμετωπίσουν κάποια από τα χειρότερα σενάρια που είχαν προβλέψει οι ειδικοί στην αρχή του έτους. Από τη στιγμή που άρχισε ο πόλεμος, το Πεκίνο έχει

επαφές υψηλού επιπέδου με αξιωματούχους από τις Φιλιππίνες, την Αυστραλία, το Βιετνάμ, την Καμπότζη, το Λάος, την Ταϊλάνδη, τη Βιρμανία και το Μπαγκλαντές. Και το μήνυμά της ήταν σαφές: δεν άρχισε αυτή τον πόλεμο, δεν θέλει να μένουν κλειστά τα Στενά του Ορμούζ, αλλά είναι εκείνη που προσφέρει εναλλακτικές λύσεις έναντι των ορυκτών καυσίμων.

Το Πεκίνο έχει παρουσιάσει ως ο γνέτης ενός μέλλοντος που θα τροφοδοτείται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και οι οποίες θα έχουν παραχθεί εντός της χώρας, σε αντίθεση με τον πρόεδρο Τραμπ που έχει εναγκαλιστεί τη βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου. Μια βιομηχανία που συχνά αφήνει μεγάλο μέρος του πλανήτη εκτεθειμένο στην ασταθία περιοχών όπως η Μέση Ανατολή. Η Κίνα χρησιμοποιεί εδώ και χρόνια την οικονομική ισχύ της και την τεχνολογία της σε θέματα τεχνολογίας για να επεκτείνει την παγκόσμια επιρροή

της μέσω του «Νέου Δρόμου του Μεταξιού», στο πλαίσιο του οποίου χορήγησε δάνεια και εγγυήσεις συνολικού ύψους ενός τρις. δολ. για την εκτέλεση έργων υποδομής ανά τον κόσμο και κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο πόλεμος στο Ιράν, όμως, της έχει δώσει τη δυνατότητα να επεκτείνει την επιρροή της χωρίς να διακινδυνεύσει τη φήμη της σε ό,τι αφορά τα δάνεια που χορήγησε σε υπερχρεωμένες χώρες.

Έτσι, τους πρώτους μήνες του πολέμου συνεχίζεται η ροή πετρελαίου από την Κίνα, αν και οι ειδικοί επισημαίνουν ότι τα στοιχεία περί των εξαγωγών μπορεί να αλλάζουν σημαντικά από μήνα σε μήνα. Οι φορτώσεις καυσίμων για αεροσκάφη από την Κίνα προς το Βιετνάμ αυξήθηκαν κατά 34%, οι εξαγωγές λιπασμάτων προς τις Φιλιππίνες αυξήθηκαν κατά 33% και οι εξαγωγές ντίζελ κατά 187%. Όλα αυτά καταγράφησαν τον Μάρτιο σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο.

Από τη Νορβηγία η πρώτη αύξηση επιτοκίων στην Ευρώπη

Η **κεντρική** τράπεζα της Νορβηγίας προχώρησε στην πρώτη αύξηση του κόστους δανεισμού στη Δυτική Ευρώπη από την έναρξη του πολέμου στο Ιράν, επιλέγοντας να αναλάβει άμεση δράση για την αντιμετώπιση του επίμονα υψηλού πληθωρισμού. Η Norges Bank αύξησε το βασικό επιτόκιο κατά 25 μονάδες βάσης, στο 4,25%, στην πρώτη κίνηση σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής από το 2023. Την κίνηση αυτή είχαν προβλέψει μόνο οι πέντε από τους 17 οικονομολόγους που συμμετείχαν σε έρευνα του Bloomberg, ενώ οι περισσότεροι δεν ανέμεναν καμία αλλαγή.

Την ώρα που οι κεντρικοί τραπεζίτες στην υπόλοιπη Ευρώπη ανησυχούν κυρίως για τους κινδύνους πληθωριστικών πιέσεων

από τις τιμές της ενέργειας λόγω της κρίσης στη Μέση Ανατολή, η Νορβηγία είναι επιπλέον αντιμέτωπη με τη συνεχιζόμενη αύξηση των εγχώριων τιμών. Ο δομικός πληθωρισμός, που ξεπερνάει το 3%, τροφοδοτείται από τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας και το πιο ανθεκτικό κόστος εργασίας στη Σκανδιναβία.

«Ο πληθωρισμός είναι υπερβολικά υψηλός και υπάρχουν προοπτικές ότι θα παραμείνει σε υψηλά επίπεδα στο μέλλον», ανέφεραν σε δήλωσή τους οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής με επικεφαλής την Ιντα Γουόλντεν Μπάκε. «Η επιτροπή κρίνει ότι απαιτείται υψηλότερο επιτόκιο πολιτικής για να επανέλθει ο πληθωρισμός στον στόχο εντός εύλογου χρονικού ορίζοντα».

Η Norges Bank, μαζί με την Τράπεζα της Αυστραλίας, αποτελούν τις πιο «αυστηρές» των ανεπτυγμένων οικονομιών. Οι υπόλοιπες στην Ευρωζώνη και στο Ηνωμένο Βασίλειο θα περιμένουν μέχρι τον Ιούνιο πριν προβούν σε οποιαδήποτε κίνηση, ενώ η Riksbank στη γειτονική Σουηδία δεν δείχνει διατεθειμένη να προχωρήσει σε καμία άμεση αλλαγή των επιτοκίων. Η κεντρική τράπεζα της Σουηδίας διατήρησε το βασικό επιτόκιο αμετάβλητο στο 1,75%, όπως αναμενόταν, παρά το γεγονός ότι ο κίνδυνος ανόδου του πληθωρισμού έχει αυξηθεί λόγω του πολέμου στη Μέση Ανατολή. Η Riksbank βρίσκεται σε στάση αναμονής από τότε που μείωσε τα επιτόκια κατά 25 μ.β. τον Σεπτέμβριο του

περασμένου έτους. Ωστόσο, το οικονομικό πλαίσιο έχει αλλάξει. Ο υποκείμενος πληθωρισμός υποχώρησε τον Απρίλιο στο 0% και σε χαμηλό 30 ετών, εν μέρει λόγω της προσωρινής μείωσης του ΦΠΑ στα τρόφιμα, ενώ συνέβαλαν επίσης η ισχυρότερη κορώνα και οι συγκρατημένες μισθολογικές συμφωνίες.

Ο χαμηλός πληθωρισμός καθιστά τη Σουηδία εξαιρεση της Ευρώπης. Η οικονομική ανάπτυξη της Σουηδίας το πρώτο τρίμηνο ήταν επίσης αδύναμη και η Riksbank δήλωσε ότι οι τρέχουσες ευνοϊκές συνθήκες σημαίνουν ότι δεν χρειάζεται να βιαστεί να προχωρήσει σε αυξήσεις επιτοκίων, παρά τις ανησυχίες ότι η Μέση Ανατολή θα ωθήσει τις τιμές προς τα πάνω στο μέλλον.

Η Norges Bank αύξησε το βασικό επιτόκιο κατά 25 μ.β., στο 4,25%.

Νέο ρεκόρ για το παγκόσμιο χρέος, εγκαταλείπουν τις ΗΠΑ οι επενδυτές

Εκτεταμένος δανεισμός από πλευράς Ουάσιγκτον το πρώτο τρίμηνο

Ανοδική παραμένει η πορεία του παγκόσμιου χρέους που, σύμφωνα με το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (IIF), στα τέλη Μαρτίου έφθασε στο ρεκόρ των σχεδόν 353 τρισ. δολ., αν και ως ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕΠ παραμένει σταθερά στα επίπεδα του 2023 και συγκεκριμένα στο 305%. Τα ποσοστά του χρέους εξακολουθούν, πάντως, να υποχωρούν στις ανεπτυγμένες αγορές, ενώ αυξάνονται σταθερά στις αναδυόμενες οικονομίες. Από τα επιμέρους στοιχεία προκύπτουν, πάντως, ενδιαφέροντα δεδομένα, όπως μια αλλαγή στη στάση των επενδυτών που τείνουν να αποφεύγουν τα ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου. Όπως σχολίασε ο Εμρε Τίρτικ, διευθυντής Διεθνών Αγορών και Πολιτικών του IIF, «με τις πολιτικές που εφαρμόζονται αυτή τη στιγμή το ποσοστό του αμερικανικού χρέους προς το ΑΕΠ των ΗΠΑ αναμένεται να συνεχίσει την ανοδική πορεία του, όπως, άλλωστε, έδειξαν και οι τελευταίες προβλέψεις του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κογκρέσου και κατατείνουν σε περαιτέρω επιδείνωση της μακροπρόθε-

σης δημοσιονομικής εικόνας». Από τη σχετική έκθεση του IIF προκύπτει, επίσης, πως η πορεία του αμερικανικού χρέους έρχεται σε αντίθεση με εκείνη του χρέους της Ευρωζώνης και της Ιαπωνίας, που αναμένεται να σημειώσουν πολύ πιο ήπια αύξηση, μολοντί τόσο η Ευρωζώνη όσο και η Ιαπωνία υιοθετούν αναπτύ-

Η χώρα που αντιμετωπίζει μεγάλες πιέσεις ως προς το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους της είναι η Βρετανία.

ξιακές πολιτικές. Σε ό,τι αφορά, πάντως, την αμερικανική αγορά εταιρικών ομολόγων, εξακολουθεί να γνωρίζει μεγάλη ανάπτυξη κυρίως εξαιτίας των μεγάλων εκδόσεων χρέους για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων τεχνητής νοημοσύνης, όπως και λόγω των σημαντικών εισροών από το εξωτερικό. Ο εκτεταμένος δανεισμός από πλευράς Ουάσιγκτον

ήταν από τους κύριους παράγοντες που οδήγησαν σε αύξηση του παγκόσμιου χρέους κατά περισσότερο από 4,4 τρισ. δολ. μέσα στους πρώτους τρεις μήνες του έτους. Ήταν η ταχύτερη, δηλαδή, αύξηση που έχει σημειωθεί από τα μέσα του περασμένου έτους και κατέγραψε το πέμπτο συναπτό τρίμηνο αύξησης του χρέους. Σημαντικός παράγοντας πίσω από την αύξηση του παγκόσμιου χρέους ήταν άλλωστε και ο εκτεταμένος δανεισμός κινεζικών εταιρειών εκτός χρηματοπιστωτικού τομέα, που στην πλειονότητά τους ήταν κρατικές. Εκτός από τις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, το χρέος των ανεπτυγμένων αγορών τείνει να υποχωρεί, ενώ στις αναδυόμενες αγορές καταγράφει ήπια αύξηση φθάνοντας στο ρεκόρ των 36,8 τρισ. δολ., κυρίως εξαιτίας του δανεισμού των κυβερνήσεων. Η χώρα που αντιμετωπίζει μεγάλες πιέσεις ως προς το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους της είναι η Βρετανία, καθώς οι αποδόσεις των ομολόγων της βρίσκονται στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων τριών δεκαετιών και υπερβαίνουν τις αποδόσεις τόσο

Με τις πολιτικές που εφαρμόζονται αυτή τη στιγμή, το ποσοστό του αμερικανικού χρέους προς το ΑΕΠ των ΗΠΑ αναμένεται να συνεχίσει την ανοδική πορεία του, εκτιμά το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο.

των άλλων ευρωπαϊκών χωρών όσο και των ΗΠΑ. Οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων του βρετανικού δημοσίου αγγίζουν πλέον το 5%, καθώς έχουν σημειώσει αύξηση μισής εκατοστιαίας μονάδας μέσα στο έτος. Πρόκειται για αύξηση τριπλάσια από εκείνη που σημείωσαν οι αποδόσεις των bunds, όπως αποκαλούνται τα δεκαετή ομόλογα του γερμανικού δημοσί-

ου. Και τέλος, οι αποδόσεις των δεκαετών του αμερικανικού δημοσίου έχουν αυξηθεί λιγότερο από 0,2 εκατοστιαίες μονάδες. Σε ό,τι αφορά, δε, το μακροπρόθεσμο χρέος της Βρετανίας, οι αποδόσεις των 30ετών ομολόγων, των λεγόμενων gilts, έχουν υπερβεί το 5,7% και καταγράφουν πλέον το υψηλότερο επίπεδο τους από το 1998. Αντίστοιχα προβλήματα αντιμετωπίζουν έως ένα

βαθμό οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο, καθώς ο αποκλεισμός των Στενών του Ορμουζ έχει οδηγήσει στα ύψη τις τιμές της ενέργειας που τροφοδοτούν τον πληθωρισμό και πολλές κυβερνήσεις αναγκάζονται να αυξήσουν δραματικά τις δαπάνες για να στηρίξουν νοικοκυριά και επιχειρήσεις, και συχνά αναγκάζονται να αυξήσουν και τον δανεισμό τους.

REUTERS

Το μέλλον του αγροτικού τομέα μετά τη συμφωνία Ε.Ε. - Mercosur

Από την 1η Μαΐου έχει τεθεί σε ισχύ η εμπορική συμφωνία της Ε.Ε. με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής (Mercosur), παρά τις αντιδράσεις των Ευρωπαίων αγροτών και ειδικότερα των κτηνοτρόφων και παραγωγών γαλακτοκομικών και πουλερικών που πιστεύουν ότι θα φέρει την καταστροφή τους. Επί δεκαετίες ο αγροτικός τομέας της Ε.Ε. επιδοτείται γενναία και προστατεύεται από ανάλογες πολιτικές που έχουν σχεδιασθεί, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι μόνο η επάρκεια τροφίμων αλλά και η προστασία του αγροτικού τρόπου ζωής. Όπως επισημαίνει όμως σε σχετική ανάλυσή της η εφημερίδα Financial Times, το αποτέλεσμα είναι ότι ο κλάδος παραμένει κατακερματισμένος σε μικρά οικογενειακά αγροκτήματα, ενώ στον υπόλοιπο κόσμο έχει συγκεντρωθεί σε μεγαλύτερα και έχει εκβιομηχανιστεί.

Η συμφωνία με τις χώρες Mercosur κατέδειξε πως το ευρωπαϊκό μοντέλο ίσως να μην είναι βιώσιμο, και αυτό προκύπτει ενώ τους επόμενους μήνες οι Βρυξέλλες θα αποφασίσουν για την πορεία που θα πάρει εφεξής η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), το

σύνθετο σύστημα επιδοτήσεων στη γεωργία που απορροφά περίπου το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της Ε.Ε. Οι οργανώσεις των αγροτών υποστηρίζουν πως οι εμπορικές συμφωνίες, καθώς και

Ο κλάδος παραμένει κατακερματισμένος σε μικρά οικογενειακά αγροκτήματα, ενώ στον υπόλοιπο κόσμο έχει συγκεντρωθεί σε μεγαλύτερα και έχει εκβιομηχανιστεί.

πολλές μεταρρυθμίσεις που έχουν εφαρμοστεί στην Ε.Ε., θέτουν σε κίνδυνο τη διατροφική επάρκεια, ενώ αυξάνονται οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι και ο αγροτικός τομέας υφίσταται πολύ μεγάλες πιέσεις, διότι ο πόλεμος στον Κόλπο οδήγησε στα ύψη τις τιμές των καυσίων και των λιπασμάτων. Εν ολίγοις, ο αγροτικός κόσμος της Ε.Ε. αντιμετωπίζει ένα συνδυασμό από εξωτερικές κρίσεις που πλήττουν

Το εμπορικό πλεόνασμα της Ε.Ε. από τον κλάδο των τροφίμων γεωργικής προέλευσης έφτασε το περασμένο έτος στα 50 δισ. ευρώ. Η αξία των εξαγωγών τους ανήλθε στο ρεκόρ των 238,4 δισ. ευρώ, με αποτέλεσμα η Ε.Ε. να είναι ο μεγαλύτερος στον κόσμο εξαγωγέας τροφίμων αγροτικής παραγωγής.

την παραγωγή, αυξάνουν το κόστος και απειλούν τη βιωσιμότητα του κλάδου.

Οι υπέρμαχοι της μεταρρυθμίσης της αγροτικής πολιτικής επιμένουν πως προτεραιότητα της Ευρώπης είναι να γίνει ανταγωνιστική στο νέο γεωπολιτικό περιβάλλον και όχι να προστατεύσει τους αγρότες από τις δυνάμεις της αγοράς. Ορισμένοι πιστεύουν πως οι επιδοτήσεις καθυστερούν την

αναδιάρθρωση του κλάδου που θα αντικαταστήσει τα μικρά οικογενειακά αγροκτήματα με πιο αποτελεσματικές αγροτικές επιχειρήσεις μεγάλου κλίμακας, όπως ήδη συμβαίνει σε ορισμένα τμήματα της Νότιας Ευρώπης. Και επιμένουν πως το νέο γεωπολιτικό περιβάλλον θα είναι ελπίδα. Η Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ε.Ε. θεσπίστηκε το 1962 για να διασφαλίσει επάρκεια τρο-

φίμων μετά τις ελλείψεις που είχε γνωρίσει η Ευρώπη κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Και μεθόδευσε αυτόν τον στόχο με επιδοτήσεις της παραγωγής, στήριξη των τιμών και θωράκιση του κλάδου από τον εξωτερικό ανταγωνισμό. Το μοντέλο αυτό απεδείχθη επιτυχημένο για μεγάλο μέρος του δεύτερου μισούς του 20ού αιώνα. Η πρόοδος στα λιπάσματα και στα εντομοκτόνα, όπως και η εφαρμογή επιστημονικών μεθόδων στις καλλιέργειες για αύξηση της παραγωγής διασφάλισε πλεόνασμα τροφίμων στην Ευρώπη.

Από τη δεκαετία του 1980, όμως, το σύστημα άρχισε να παράγει περισσότερα από όσα μπορούσε να καταναλώσει η ήπειρος και οι Βρυξέλλες άρχισαν να αγοράζουν το πλεόνασμα τροφίμων για να στηρίξουν τις τιμές. Οι πολιτικοί αντί να μεταρρυθμίσουν το σύστημα, άρχισαν να το προστατεύουν. Και η Ε.Ε. ξεκίνησε να εξαγάγει όλο και περισσότερα τρόφιμα. Το εμπορικό πλεόνασμά της από τον κλάδο των τροφίμων γεωργικής προέλευσης έφτασε το περασμένο έτος στα 50 δισ. ευρώ. Η αξία των εξαγωγών τους ανήλθε στο ρεκόρ των 238,4 δισ.

ευρώ, με αποτέλεσμα η Ε.Ε. να είναι ο μεγαλύτερος στον κόσμο εξαγωγέας τροφίμων αγροτικής παραγωγής. Παράλληλα αυξήθηκε και η αξία των εισαγωγών και έφτασε στα 188,6 δισ. ευρώ εξαιτίας της ανόδου των τιμών για τον καφέ, το κακάο και το τσάι. Παρά την εκτόξευση των εξαγωγών, το μοντέλο παρέμεινε άθικτο και εξακολουθούσε να προστατεύει τους αγρότες από τις πιέσεις της αγοράς και να επιτρέπει την επιβίωση μικρότερων αγροκτημάτων που δεν είναι ανταγωνιστικά. Όταν οι Βρυξέλλες επέβαλαν δασμούς στα ηλεκτροκίνητα οχήματα της Κίνας, το Πεκίνο αντέδρασε με δασμούς στο χοιρινό κρέας, στα γαλακτοκομικά και στο κονιάκ, που είναι στενά συνδεδεμένα με την οικονομία αγροτικών κοινοτήτων οι οποίες εξαρτώνται από τις εξαγωγές. Ανοίγοντας τις αγορές της η Ευρώπη μπορεί να ωφεληθεί ορισμένα τμήματα της οικονομίας της, αλλά παράλληλα εκθέτει ορισμένα πολιτικά ευαίσθητα τμήματα του αγροτικού κόσμου στον ανταγωνισμό από τους παραγωγούς χαμηλού κόστους της Βραζιλίας και της Αργεντινής.

ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
NICOSIA NAUTICAL CLUB
Τ.Θ. 27931 1302 ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΤΗΛ. 99383232
P.O.Box 27931 1302 NICOSIA TEL. 99383232

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ναυτικού Ομίλου Λευκωσίας ενημερώνει τα μέλη του ότι η Εκλογική Γενική Συνέλευση θα πραγματοποιηθεί την Τετάρτη 20 Μαΐου 2026, η ώρα 7 μ.μ. στην Αίθουσα 132 του Cyprus College (Διογένους 6, Έγκωμη 2404). Κατά τη συνέλευση θα διεξαχθούν εκλογές για την ανάδειξη Διοικητικού Συμβουλίου.

Οι υποψηφιότητες για το Διοικητικό Συμβούλιο υποβάλλονται γραπτώς μέσω ειδικού εντύπου, στη Γραμματεία του Ομίλου ή στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο nicosianautical@gmail.com μέχρι τις 18 Μαΐου 2026, η ώρα 7 μ.μ..

Μέλη με τακτοποιημένη την ετήσια συνδρομή τους έχουν δικαίωμα ψήφου. Το κόστος της ετήσιας συνδρομής ανέρχεται στα €20 (είκοσι ευρώ). Τα Μέλη μπορούν να τακτοποιήσουν την ετήσια συνδρομή τους στη Γραμματεία του Ομίλου.

Αιτήσεις για εγγραφή νέου Μέλους υποβάλλονται μέσω σχετικού εντύπου στη Γραμματεία του Ομίλου.

Εκ του Διοικητικού Συμβουλίου

ΑΗΚ, Leroy Merlin και Mastercard εμπιστεύονται την Ledra Advertising

Η Ledra Advertising, μία από τις μεγαλύτερες διαφημιστικές εταιρείες στην Κύπρο, με πορεία άνω των 60 ετών στον χώρο της επικοινωνίας, καλωσορίζει στο πελατολόγιό της την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, το Leroy Merlin Κύπρου και τη Mastercard. Η εμπιστοσύνη εκ μέρους brands αυτού του βεληνεκού αποτελεί ισχυρή επιβεβαίωση της σύγχρονης στρατηγικής σκέψης, της δημιουργικής προσέγγισης και εξειδίκευσης της στη στρατηγική διαχείρισης media.

ΑΗΚ: Η Ledra στην «πρίζα» για την 360° επικοινωνία της! Μετά από ανοιχτό διαγωνισμό, η Ledra Advertising κέρδισε για 2η συνεχόμενη φορά την ανάθεση της 360° επικοινωνίας της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου. Η συνεργασία περιλαμβάνει media planning & buying και creative communication. Το ταξίδι στην ενέργεια συνεχίζεται!

Leroy Merlin Κύπρου: «Χτίζοντας» μαζί το αύριο στο DIY! Επιπλέον, έπειτα από επιτυχημένη διαγωνιστική διαδικασία, η Ledra Advertising ανέλαβε την επικοινωνία του Leroy Merlin Κύπρου στα ΜΜΕ, τις ραδιοφωνικές και CSR εκστρατείες του.

Mastercard: Εμπιστοσύνη από ένα παγκόσμιο ηγέτη! Ένας παγκόσμιος χρηματοοικονομικός κολοσσός εμπιστεύεται την τοπική εμπειρογνώμοσύνη της Ledra Advertising στο media planning & buying σε Κύπρο και Μάλτα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Εμφανείς είναι ήδη οι πρώτες σημαντικές ανατιμήσεις των υλικών κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών, εξαιτίας της μεγάλης αύξησης των καυσίμων το τελευταίο δίμηνο. «Βλέπουμε ήδη ανατιμήσεις 25% στο κόστος κατασκευής, ενώ όπως συνήθιζεται σε περιπτώσεις έκτακτων γεγονότων, όπως η τρέχουσα, παρατηρούνται και κερδοσκοπικά φαινόμενα από μερίδα προμηθευτών, που προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους», ανέφερε χθες από το βήμα του 19ου RED Meeting Point ο κ. Φώτης Γιόφτσιος, αντιπρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Ten Brinke Hellas.

Ο επικεφαλής της ελληνικής θυγατρικής του ολλανδικού ομίλου ανάπτυξης ακινήτων, η οποία έχει σε εξέλιξη επενδύσεις άνω των 500 εκατ. ευρώ στην Ελλάδα, σημειώνει ότι «μέχρι πρόσφατα, οι προσφορές που λαμβάναμε από τους προμηθευτές ήταν διάρκειας 40-45 ημερών. Σήμερα είναι 24-48 ωρών, ακριβώς λόγω των συνεχώς μεταβαλλόμενων συνθηκών και των διακυμάνσεων των τιμών του πετρελαίου, εξαιτίας της γεωπο-

Εξαιτίας της έντονης αβεβαιότητας που επικρατεί, στην αγορά των οικοδομικών υλικών εμφανίζονται πλέον και φαινόμενα κερδοσκοπίας.

λιτικής κρίσης. Επομένως, είναι προφανές ότι τις επιπτώσεις αυτές στην αγορά θα τις δούμε τους επόμενους μήνες», επισήμανε χαρακτηριστικά. Πάντως, η επίδραση δεν είναι ομοιόμορφη, καθώς εξαρτάται από τον βαθμό αποπεράτωσης της κάθε οικοδομής.

Για παράδειγμα, όσες βρίσκονται προς την ολοκλήρωσή τους θα έχουν σαφώς μικρότερη επίπτωση, συγκριτικά με όσες τώρα ξεκινούν. Δεν αποκλείεται δε κάποια έργα να αναβληθούν προσω-

ρινά, αναμένοντας μια εξομάλυνση της κατάστασης σε κάποιους μήνες, ανάλογα και με το πότε θα υπάρξει αίσιο τέλος στη σύρραξη. Με τη σειρά του, ο κ. Γιάννης

Γκάνος, διευθύνων σύμβουλος της Alpha Real Estate Services, σημείωσε ότι τόσο σε επίπεδο οικονομίας, όσο και σε επίπεδο αγοράς ακινήτων, «δεν παρατηρούμε κά-

τι το ανησυχητικό για το επόμενο διάστημα, εκτός κι αν υπάρξει κάποια απρόοπτη εξέλιξη. Η ζήτηση παραμένει πλεονάζουσα σε όλες τις κατηγορίες ακινήτων,

Αυξήσεις έως 25% στα οικοδομικά υλικά λόγω του πολέμου στο Ιράν

Προσφορές για τις επόμενες 24 με 48 ώρες δίνουν οι προμηθευτές σε εργολάβους

Η διατήρηση της τιμής του πετρελαίου σε υψηλά επίπεδα είναι ο βασικός λόγος που οδηγεί τα οικοδομικά υλικά σε σημαντικές ανατιμήσεις.

ιδίως όμως σε κατοικίες, γραφεία και logistics».

Ωστόσο, όπως επισήμανε ο κ. Ανδρέας Πρωτόπαπας, διευθύνων σύμβουλος της Finthesis του ομίλου doValue, η οποία λειτουργεί ως μεσίτης στην αγορά στεγαστικής πίστης, «παρατηρούμε μεταβολές στο προφίλ των αγοραστών κατοικίας, σε σχέση με την περίοδο πριν από την κρίση.

Την περίοδο 2000-2007, το μεγάλο ποσοστό των αγοραστών ήταν 30άρηδες, κυρίως νέα ζευγάρια. Σήμερα, η ηλικία των αγοραστών είναι τουλάχιστον 10 χρόνια μεγαλύτερη, από 40 ετών και πάνω», σημείωσε χαρακτηριστικά. Άλλη μια αλλαγή είναι ότι τα περισσότερα από τα προσφερόμενα ακίνητα κρίνονται ακατάλληλα για να καλύψουν τις σύγχρονες απαιτήσεις. «Το 90% των διαθέσιμων κατοικιών είναι ηλικίας άνω των 35 ετών και δεν προσφέρουν π.χ. υψηλή ενεργειακή απόδοση, με αποτέλεσμα να κρίνονται ανεπαρκείς για να καλύψουν τη σημερινή ζήτηση», ανέφερε ο κ. Πρωτόπαπας.

Σύμφωνα με τον ίδιο, ο κύριος όγκος των δανειοληπτών είναι τα νοικοκυριά και συγκεκριμένα όσα

Η ζήτηση παραμένει πλεονάζουσα σε όλες τις κατηγορίες ακινήτων, ιδίως όμως σε κατοικίες, γραφεία και logistics.

έχουν δύο πηγές εισοδήματος, δηλαδή εργάζονται αμφότεροι οι ενήλικες. Παράλληλα, καταγράφεται και αύξηση της ζήτησης ακινήτων με επενδυτικό χαρακτήρα, τόσο από ξένους ενδιαφερόμενους, όσο και από Έλληνες που μένουν κι εργάζονται στο εξωτερικό. Άλλη μια κατηγορία ζήτησης που καταγράφει ανοδική τάση τα τελευταία δύο χρόνια είναι και οι μονογονεϊκές οικογένειες, που αναζητούν μικρής επιφάνειας ακίνητα για να στεγαστούν.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ ΑΝΔΡΕΟΥ**

Από το λιμάνι στην κατοικία: Η αρθρωτή απάντηση στο στεγαστικό αδιέξοδο της Κύπρου

Η Κύπρος βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπη με μια στεγαστική κρίση που δεν είναι πλέον «προ των πυλών», αλλά εντός των τειχών. Η ραγδαία αύξηση των ενοικίων, η άνοδος του κόστους των κατασκευαστικών υλικών και η δυστοκία στην εξεύρεση προσιτής φοιτητικής στέγης στη Λευκωσία, τη Λεμεσό και αλλού, συνθέτουν ένα εκρηκτικό μείγμα. Αφενός οι χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης, και οι παραδοσιακές μέθοδοι δόμησης αφετέρου, με τους αργούς ρυθμούς και το υψηλό κόστος, αδυνατούν να ακολουθήσουν την ταχύτητα των κοινωνικών αναγκών.

Σε αυτό το κομβικό σημείο που βρισκόμαστε, όλοι μας οφείλουμε να απαντήσουμε με τόλμη και φαντασία, στρεφόμενοι σε λύσεις που μέχρι χθες φάνταζαν εξωτικές και κατά κόρον ινσταγκραμικές: την αρθρωτή δόμηση (modular construction) και τη χρήση εμπορευματοκιβωτίων (shipping containers). Αν ήταν να δώσω ένα mandate στον μέσο αρχιτέκτονα για τον σχεδιασμό ενός έργου οικιστικών μονάδων χρησιμοποιώντας ως βασικό πυρήνα τις κατασκευές τα containers, θα βλέπαμε υπέροχες λύσεις.

Η βασική παθογένεια του στεγαστικού στην Κύπρο είναι η χρονική υστέρηση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η προσφορά ποτέ δεν φτάνει τη ζήτηση. Η δημιουργία κοινωνικής και φοιτητικής στέγης μέσω της συμβατικής οδού απαιτεί χρόνια γραφειοκρατίας και κατασκευής. Αντίθετα, οι γρήγορες κατασκευές που βασίζονται

Η ραγδαία αύξηση των ενοικίων, η άνοδος του κόστους των κατασκευαστικών υλικών και η δυστοκία στην εξεύρεση προσιτής φοιτητικής στέγης στη Λευκωσία, τη Λεμεσό και αλλού, συνθέτουν ένα εκρηκτικό μείγμα.

σε αρθρωτές λύσεις επιτρέπουν την παράδοση έτοιμων μονάδων σε κλάσμα του χρόνου.

Η χρήση εμπορευματοκιβωτίων ως δομικών στοιχείων προσφέρει μια έτοιμη, στιβαρή φέρουσα κατασκευή. Δεν πρόκειται για μια «πρόχειρη» λύση ανάγκης, αλλά για μια παγκόσμια τάση που συνδυάζει την επανάχρηση υλικών (upcycling) με τη βιομηχανική ακρίβεια. Σε μια χώρα όπως η δική μας, όπου τα λιμάνια της Λεμεσού και της Λάρνακας αποτελούν κεντρικούς πνεύμονες της οικονομίας, η αξιοποίηση τέτοιων πόρων για τη στέγαση των νέων είναι μια κίνηση γεμάτη συμβολισμό και ουσία.

Οι φοιτητές μας είναι ίσως η πληθυσμιακή ομάδα που πλήττεται περισσότερο. Η ανάγκη για μικρά, λειτουργικά και οικονομικά διαμερίσματα κοντά στα πανεπιστημιακά ιδρύματα παραμένει ακάλυπτη. Η αρθρωτή δόμηση με containers επιτρέπει τη δημιουργία σύγχρονων «φοι-

Η αρθρωτή δόμηση και η αξιοποίηση εμπορευματοκιβωτίων δεν είναι μια «φτηνή» λύση, αλλά μια έξυπνη λύση και συνάμα οικονομική λύση.

τητικών χωριών» και μπορεί να αποτελέσει ένα πεδίο δοκιμής της όλης ιδέας.

Με σωστό σχεδιασμό, δύο, τρία ή περισσότερα containers μπορούν να ενωθούν, δημιουργώντας ευρύχωρα studios ή διαμερίσματα του ενός, δύο ή όσων υποδοματίων απαιτούνται. Τα containers έρχονται σε δύο μεγέθη: των 15 τ.μ. και των 30 τ.μ. (περίπου) και ύψη αντίστοιχα μιας μέσης συμβατικής οικοδομής. Η εξωτερική και εσωτερική επένδυση με σύγχρονα υλικά, η εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων (smart home) και η ενσωμάτωση μεγάλων ανοιγμάτων μπορούν να μεταμορφώσουν ένα μεταλλικό κουτί σε ένα υπερούλοft. Το σημαντικότερο; Τέτοια συγκροτήματα μπορούν να ανεγερθούν σε ανεκμετάλλευτα κρατικά ή εκκλησιαστικά

τεμάχια γης μέσα σε λίγους μήνες, προσφέροντας άμεση ανακούφιση στην αγορά.

Η μεγαλύτερη ένσταση που ακούγεται συχνά στην Κύπρο αφορά τις κλιματικές συνθήκες. «Πώς θα ζήσει κάποιος σε ένα μεταλλικό κουτί με 40+ βαθμούς Κελσίου;» Η απάντηση βρίσκεται στη σύγχρονη μηχανική. Με την εφαρμογή εξωτερικής θερμομόνωσης υψηλής απόδοσης, τη χρήση ανακλαστικών χρωμάτων και τη σωστή τοποθέτηση οκιάστρων, ένα σπίτι από εμπορευματοκιβώτια μπορεί να παρουσιάζει κορυφαία ενεργειακή συμπεριφορά, συχνά ανώτερη από μια παλιά τοιμεντένια πολυκατοικία.

Επιπλέον, η αισθητική πλευρά δεν πρέπει να παραμελείται. Το «Industrial Chic» στίλ είναι ιδιαίτερα δημοφιλές στις νεότερες γενιές. Η εμφάνιση του

μετάλλου, σε συνδυασμό με ξύλινες επενδύσεις – ακόμη και κάθεταιος κήπους, δημιουργεί ένα οπτικό αποτέλεσμα που αναβαθμίζει το αστικό τοπίο αντί να το υποβαθμίζει.

Η έννοια του «αρθρωτού» (modular) προσφέρει μια μοναδική ευελιξία στην κοινωνική στέγη. Επιτρέπει στο σπίτι να «μεγαλώνει» μαζί με την οικογένεια. Ένα ζευγάρι μπορεί να ξεκινήσει με μια βασική μονάδα και, στην πορεία, να προσθέσει ένα επιπλέον δωμάτιο-μονάδα όταν οι ανάγκες αυξηθούν. Αυτή η λογική μειώνει το αρχικό κεφάλαιο που απαιτείται και καθιστά την ιδιοκατοίκηση προσβάσιμη σε χαμηλόμισθους εργαζόμενους που σήμερα αποκλείονται από το τραπεζικό σύστημα.

Για να γίνει η ιδέα πραγματικότητα στην Κύπρο, απαιτείται

πολιτική βούληση και εκσυγχρονισμός του κανονιστικού πλαισίου. Οι πολεοδομικές αρχές πρέπει να αναγνωρίσουν αυτές τις κατασκευές ως μόνιμες και ασφαλείς, απλουστεύοντας τις διαδικασίες αδειοδότησης για έργα κοινωνικού χαρακτήρα. Ταυτόχρονα, τα τραπεζικά ιδρύματα οφείλουν να προσαρμόσουν τα χρηματοδοτικά τους εργαλεία για τέτοιου είδους εναλλακτικές κατασκευές.

Η στέγαση είναι ανθρώπινο δικαίωμα, όχι πολυτέλεια. Αν θέλουμε να κρατήσουμε τους νέους μας στην Κύπρο και να τους προσφέρουμε μια αξιοπρεπή αφετηρία, πρέπει να σταματήσουμε να σκεφτόμαστε αποκλειστικά με όρους μπετόν και τούβλου. Η αρθρωτή δόμηση και η αξιοποίηση εμπορευματοκιβωτίων δεν είναι μια «φτηνή» λύση, αλλά μια έξυπνη λύση και συνάμα οικονομική λύση. Είναι μια πρόσκληση να δούμε την αρχιτεκτονική ως μέσο κοινωνικής αλλαγής.

Το λιμάνι της Λεμεσού γεμίζει κιβώτια. Κάποια από αυτά ίσως να μην μεταφέρουν απλώς εμπορεύματα, αλλά το μέλλον της κυπριακής κατοικίας. Το μόνο που χρειάζεται είναι να ανοίξουμε το μυαλό μας στον σχεδιασμό και την καρδιά μας στην καινοτομία, όπως κάνουν χώρες σαν τη Χίλθ, τις ΗΠΑ, τη Βρετανία, την Ολλανδία, την Ελβετία και αλλού για αντιμετώπιση του προβλήματος της κοινωνικής στέγησης και των φοιτητικών εστιών.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Στη Βάβλα η κοινότητα των ανθρώπων κάνει θαύματα

Σελ. 4

Η διαδρομή του Βασίλη Λογοθετίδη στο θέατρο και στο σινεμά

Σελ. 10

Από το εφηβικό δωμάτιο στη μεγάλη οθόνη

Σελ. 11

JULIA SPICER / THE NEW YORK TIMES

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Τέχνες & γράμματα

Κυριακή 10 Μαΐου 2026

Δεν χρειάστηκαν παρά λίγα εικοσιτετράωρα για να καθιερωθεί ως νέο αξιοθέατο της πόλης. Το γλυπτό-καθιστικό που απεικονίζει τον Κ. Π. Καβάφη προσελκύει καθημερινά χιλιάδες επισκέπτες, Έλληνες και ξένους, που διαγκωνίζονται για μια φωτογραφία μαζί με το καλλιτεχνικό ομοίωμα του ποιητή.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΑΛΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ποιητής, το άγαλμά του κι εγώ

Οι εντυπώσεις για το «παγκάκι» του Κ. Π. Καβάφη στην οδό Διονυσίου Αρεοπαγίτου από ανθρώπους που η διαδρομή τους διασταυρώθηκε με την ποίηση του μεγάλου Αλεξανδρινού. «Τέτοια υποδοχή σε γλυπτό μου πραγματικά δεν μπορούσα να τη φανταστώ», λέει ο δημιουργός του, Πραξιτέλης Τζανουλίνος.

Σελ. 4-5

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

10.5 - 16.5.26

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Διεθνής Ημέρα Μουσείων

Το **Βυζαντινό** Μουσείο Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ εορτάζει τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων και συμμετέχει ενεργά στις εκδηλώσεις της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων. Το Σάββατο, στις 16 Μαΐου, από τις 9:30 το πρωί έως τις 6:00 το απόγευμα, θα λάβουν χώρα ξεναγήσεις, εγκαινία παιδικής έκθεσης, παιδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, παρουσιάσεις από μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου και καλλιτεχνική εκδήλωση. Τις εκδηλώσεις θα χαιρετίσουν η Επιθεωρήτρια ΕΔΕ Εικαστικών Τεχνών, δρ Τερέζα Λαμπριανού και η διευθύντρια Παγκυπρίου Γυμνασίου, κ. Μαρία Μορφή. Η είσοδος στο Μουσείο, καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, θα είναι δωρεάν, το ίδιο και η συμμετοχή στα προγράμματα. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22430008.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Εκθεση 7 καλλιτεχνών στη Rouan Gallery

Συνεχίζεται η έκθεση των επτά καλλιτεχνών στην Γκαλερί Rouan στη Λεμεσό. Οι επτά καλλιτέχνες είναι: ο Πανίκος Τσαγγαράς ο οποίος παρουσιάζει τοπία από την περιοχή της ευρύτερης Λεμεσού, τα οποία ζωγράφισε εκ του φυσικού. Ο Νίκος Κοκκίνης, ο οποίος παρουσιάζει συνθέσεις με φιγούρες με γεωμετρικά σχήματα σε ένα ιδιαίτερο προσωπικό στιλ. Ο Σπύρος Δημητριάδης, ο οποίος παρουσιάζει έργα με θέμα την πόλη της παλιάς Λεμεσού και της παλιάς Λάρνακας με ένα ελκυστικό ύψος ποιοτικής εικονογράφησης. Η Φοίβη Αντωνίου, η οποία παρουσιάζει σειρά σχεδίων με κάρβουνο, με θέμα το γυμνό σώμα και τέσσερις εγκαταστάσεις, δημιουργημένες από εξαρτήματα

ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η Ολίβια Βασιλείου, η οποία παρουσιάζει συνθέσεις συμβολικές, οι οποίες ταυτόχρονα λειτουργούν διακοσμητικά με ένα ανάλαφρο και ελκυστικό τρόπο. Ταυτόχρονα εκθέτει και ένα γλυπτό της σε γύψο, με αφαιρετική φόρμα. Η Τούλλα Μαλά παρουσιάζει σειρά επιζωγραφισμένων κεραμικών, με θέμα το ανθρώπινο πρόσωπο, μέσα από μια προσωπική και ενδιαφέρουσα προσέγγιση. Ο έβδομος καλλιτέχνης είναι ο Θέμης Θεμιστοκλέους, ο οποίος παρουσιάζει έργα παραστατικού εξηρσιονισμού με ποιστικό τρόπο, τόσο στο σχέδιο όσο και στο χρώμα. Rouan Gallery, Δωδεκανήσου 28, Λεμεσός. **Πληροφορίες 99958630.**

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

«Τα Μουσεία αφηγούνται!»

Η **Λεβέντειος** Πινακοθήκη και το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας γιορτάζουν τη Διεθνή Ημέρα Μουσείων με το φετινό θέμα «Τα Μουσεία Ενώνουν τον Κόσμο», παρουσιάζοντας πλούσια προγράμματα δράσεων στην Κύπρο αλλά και στο εξωτερικό. Για τους μικρούς φίλους του Μουσείου διοργανώνεται το Εκπαιδευτικό πρόγραμμα και εργαστήρι «Τα Μουσεία αφηγούνται! Παιδιά εν δράσει σε δύο μουσεία». Η διαδρομή ξεκινά στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, στις Μεσαιωνικές Συλλογές του και ολοκληρώνεται στο Μουσείο Χαρακτικής Χαμπή, με ένα δημιουργικό εργαστήρι εμπνευσμένο από το βιβλίο του εικαστικού «Το Βασιλόπουλον της Βενεδιάς». Για παιδιά ηλικίας 6-12 χρονών. Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας. **Κρατήσεις απαραίτητες: +357 22661475, education@levantismuseum.org.cy**

ΘΕΑΤΡΟ

Οιδίποδας Τύραννος» στο Θέατρο Ριάλτο

Μετά την επιτυχημένη πορεία της στην Αθήνα και τη θερμή ανταπόκριση κοινού και κριτικών, η παράσταση «Οιδίποδας Τύραννος» σε σκηνοθεσία της Σοφίας Αντωνίου παρουσιάζεται στο Θέατρο Ριάλτο για δύο μόνο παραστάσεις την επόμενη εβδομάδα. Πρόκειται για μια σύγχρονη προσέγγιση της τραγωδίας του Σοφοκλή σε μορφή μονολόγου, που μετατρέπει τον αρχαίο μύθο σε μια εσωτερική διαδρομή αναζήτησης ταυτότητας και αλήθειας. Στο επίκεντρο βρίσκεται ο Χάρης Χαραλάμπους-Καζέπης, σε μια ερμηνεία που τιμήθηκε με το Βραβείο Ερμηνείας Ηθοποιού σε Ελληνικό

Έργο στα Βραβεία «Κάρολος Κουν» 2024 από τον Δήμο Αθηναίων και την Ένωση Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών. Στον «Οιδίποδα Τύραννο» Χάρης Χαραλάμπους-Καζέπης αναλαμβάνει ένα ιδιαίτερα απαιτητικό εγχείρημα, όλους τους χαρακτήρες της τραγωδίας και δημιουργώντας έναν ενιαίο, πολυεπίπεδο σκηνικό κόσμο. Η ερμηνεία του λειτουργεί ως αφήγηση και εξομολόγηση ταυτόχρονα, οδηγώντας τον θεατή σε μια εμπειρία έντονης εγγύτητας και συμμετοχής. Παραστάσεις 12 και 13 Μαΐου, ώρα 8:30 μ.μ. **Τηλέφωνο κρατήσεων: 77777745.**

ΕΚΘΕΣΗ

Γκαλερί Marginalia: «Κύκλοι: Τα Πάντα Ρει»

Η **Γκαλερί Marginalia** παρουσιάζει την έκθεση ζωγραφικής της Κύπριας εικαστικού Ρέας Μπέιλου με τίτλο «Κύκλοι: Τα Πάντα Ρει». Στην έκθεσή της η Ρέα Μπέιλου φέρνει σε πρώτο πλάνο την μεταμόρφωση ταυτόχρονα σαν υποκείμενο και σαν μυθολογική προσέγγιση. Η κυκλική σύνθεση υπαινίσσεται αίσθηση ολότητας και περιεκτικότητας αν και αυτό που ξεδιπλώνεται εντός της αντιστέκεται στην στασιμότητα, μορφές εμφανίζονται μόνο για να διαλυθούν και συμπλέγματα ανακύπτουν, σκορπίζουν και επανασχηματίζονται στην αιώνια κατάσταση του γίνεσθαι. Τελικά,

η έκθεση «Τα Πάντα Ρει» δεν απεικονίζει απλώς τη μεταμόρφωση, την πραγματοποιεί. Από το κείμενο του δρος Arafat Al-Naim. Εγκαινία Παρασκευή 8 Μαΐου, ώρα 7:00 μ.μ. **Διάρκεια έκθεσης ως 30 Μαΐου. Γκαλερί Marginalia, αρχ. Κυπριανού 15, Στρόβολος.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Ματωμένα Στέφρανα» του Φ.Γ. Λόρκα

Η **παραγωγή** «Ματωμένα Στέφρανα», δασκευή του «Bodas de Sangre» του Φ. Γ. Λόρκα, ένα από τα κορυφαία έργα του παγκόσμιου θεάτρου, παρουσιάζεται από την ΕΘΑΑ και τις ομάδες Point To Contemporary Theater και Anyhow Theatre Ensemble, σε δασκευή/δραματουργική επεξεργασία Αχιλλέα Γραμματικόπουλου και Μιχάλη Κολοκοτρώνη, σε σκηνοθεσία Αχιλλέα Γραμματικόπουλου. Η πλοκή του έργου μεταφέρεται σε ένα μεικτό χωριό της Κύπρου των αρχών της δεκαετίας του 1960, όπου ο έρωτας και ο θάνατος συναντούν την πολιτική και κοινωνική διαίρεση. Μέσα από τον λόγο του Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα, το έργο συνομιλεί με την ιστορία, τη μνήμη και τις πληγές του τόπου. Επί σκηνής: Cevahir Cagir,

Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Γιώργος Ευαγόρου, Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Ραφαέλλα Καβάζη, Μαρία Κωνσταντίνου, Ανδρέας Λόντου, Κωνσταντίνα Ξενοφώντος, Ευαγγελία Ονουφρίου, Zehra Enliya, Izet Seylani, Δήμητρα Χατζηγιάννη. Παραστάσεις, Λεμεσός - Θέατρο ΕΘΑΑ, 14, 16, 20, 21 Μαΐου, ώρα 8:30 μ.μ. και 10, 17 Μαΐου, ώρα 6:30 μ.μ. Λευκωσία - Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας; 23 Μαΐου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες: 25877827.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Ο Δήμος Πάφου παρέλαβε με ευγνωμοσύνην...»

Είναι πραγματικά πολύ δύσκολο να μπορεί ένας Δήμος να συντηρήσει με τον σωστό τρόπο μία δημοτική βιβλιοθήκη και να την εντάξει στο πολιτιστικό γίνεσθαι της πόλης, ιδίως όταν πρόκειται για μία ιστορική βιβλιοθήκη. Είναι όμως πάρα πολύ εύκολο να μετακυλίσεις την ευθύνη κάπου αλλού και να καθαρises. Κάπως έτσι πάνε τα πράγματα με τη μεταστέγαση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πάφου στις εγκαταστάσεις του ΤΕΠΑΚ στην πόλη. Η παραπάνω παράγραφος δεν είναι νέα, δεν την έγραψα την Πέμπτη 7 Μαΐου, όταν περιήλθε στη γνώση μου η επιστολή της Κυπριακής Ένωσης Βιβλιοθηκονόμων – Επισημημόνων Πληροφόρησης, με θέμα «Κατάργηση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πάφου και μεταφορά του υλικού της», ούτε και την επόμενη ημέρα, την Παρασκευή 8 Μαΐου, όταν είχα διαβάσει και είχα προσπαθήσει να δω τι συμβαίνει με το ζήτημα –που δεν τα κατάφερα, γιατί για το θέμα ουδεις εκ των υπευθύνων, ή τέ-

λος πάντων εκείνων που πρέπει δεν θέλουν να μιλήσουν. Την πιο πάνω παράγραφο, λοιπόν, την έγραψα στις 16 Φεβρουαρίου 2025 και το άρθρο μου είχε τίτλο «Δημοτικές Βιβλιοθήκες Πάφου τα παθήματα...». Σήμερα, που το ημερολόγιο γράφει 10 Μαΐου 2026, δηλαδή πέρασε ένας χρόνος και κάποιον μήνες, είμαστε ξανά στο ίδιο έργο θεατές. Ούτε καν συνέχεια, στάσιμοι. Μία ιστορική βιβλιοθήκη δεν μπορεί να βρει χώρο και θέση στην πόλη της Πάφου, και οι αρμόδιοι φορείς ουδέν έπραξαν, και τώρα ξαναζούμε τη ματαιώση. Επαναλαμβάνω ξανά, με τον κίνδυνο να καταστώ γραφικός της δηλώσεις του εν αργία δημάρχου Πάφου, Φαίδωνα Φαίδωνος, τον Δεκέμβριο του 2015, δηλαδή έντεκα χρόνια πριν: «είναι πεποιθήση του Δημοτικού Συμβουλίου ότι η πόλη μας διαθέτει τις δυνατόις και τις δυνατότητες για ένα νέο ξεκίνημα, ότι μπορεί και πρέπει να αναγεννηθεί, αξιολοιώντας τους ανθρώπους και την ιστορία της και διδασκόμε-

νη από τα λάθη και τα πάθη του παρελθόντος». Το αποτέλεσμα είναι ένα, ουδεις διδάχθηκε το παραμικρό από τα λάθη και τα πάθη του παρελθόντος και το όραμα του δημάρχου Πάφου Χριστόδουλου Γαλατόπουλου βρίσκεται μεταξύ σφύρας και άκμονος ή καλύτερα μεταξύ αδιαφορίας και ανποσίας. Και επαναλαμβάνω ξανά την περικοπή από τον λόγο του Γαλατόπουλου κατά τη εγκαίνια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πάφου τον Μάιο του 1946, δηλαδή πριν από 80 ολόκληρα χρόνια: «Μπαίνοντας μέσα στη διοίκηση της μικρής, αλλά ιστορικής αυτής πόλεως, δεν φανταστήκαμε ποτέ, πως θα μπορούσαμε σήμερα να την κάνουμε να χαράη το Αρχαϊκό αυτό Μέγαρο, κόσμημα αλλά και εικόνα του σημερινού Πολιτισμού της, μέσα στον οποίο θα μπορούσε το άμοιρο παιδί του Λαού, το φτωχό παιδί του βιοπαλαιστή και του εργάτη, να βρίσκει μια γωνιά και μια ζεστασιά και ένα βιβλίο, για να πλατύνει τη σκέψη του, για

να καλλιεργήσει τη διάνοιά του [...]» και «[...] τούτο το κτήμα της [σ.σ. Πάφου] το οποίο δεν ανήγειρε ο χρυσός του πλουσίου ούτε η καλή προαίρεση κανενός δωρητού, αλλά ο οβολός του Λαού μας [...]». Ναι, ίσως το θυμάστε και αυτό από το άρθρο μου του Φεβρουαρίου του 2025, αλλά δυστυχώς δεν έχω να προσθέσω τίποτε περισσότερο. Είναι για κλάματα η κατάσταση. Ο ιστορικός πλούτος της Δημοτικής Βιβλιοθήκης να προορίζεται για τα υπόγεια μιας σχολής του ΤΕΠΑΚ. Μία βιβλιοθήκη 18.000 τόμων, εκ των οποίων 12.255 δεν είναι καταχωρημένα στο σύστημα, και εύχομαι να υπάρχει ένα ευρετήριο των βιβλίων, στο οποίο να είναι καταγεγραμμένα τα βιβλία –για να μην ψάχνουμε πού πήγαν τα πολύτιμα. Αλλά θα μου πείτε πως ο Δήμος Πάφου, ο οποίος φιλοξένησε και την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το 2017, είναι ο μοναδικός που δεν διαθέτει Δημοτική Βιβλιοθήκη, θα σκάσουν στον Δήμο για το αν

τα βιβλία είναι ασφαλή σε ένα υπόγειο και αν θα είναι εύκολα προσβάσιμα στο κοινό ή αν θα έχουν Δημοτική Βιβλιοθήκη; Ψιλά γράμματα. Αλλά για να είμαστε και ειλικρινείς, εδώ ολόκληρη Κυπριακή Δημοκρατία και δεν έχει Εθνική Βιβλιοθήκη που να πληροί τα διεθνή πρότυπα και να συμβαδίζει με όσα επιτάσσει η εποχή μας. Περιμένουμε από τον Δήμο Πάφου και τους αρμόδιους φορείς του να έχουν έγνοια τη Δημοτική τους Βιβλιοθήκη; Δυστυχώς, δεν γεννιούνται κάθε χρόνο Γαλατόπουλοι και αναρωτιέμαι αν κάποιος ποτέ θα απευθυνθεί προς κάποιον δήμαρχο Πάφου όπως ο Δημ. Θεμιστοκλέους: «Αγαπητέ μου κ. Γαλατόπουλε, επί τη ευκαιρία των εγκαινίων της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πάφου, σου αποστέλλω ένα πολύτιμο Λευκωμα του 21 [...] Φιλικάς Δημ. Θεμιστοκλέους» και αν ποτέ θα απαντήσει κάποιος από τον Δήμο Πάφου, ως εξής: «Ο Δήμος Πάφου παρέλαβε με ευγνωμοσύνην το άνω πολύτιμον Έργον».

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Τζέννη Τζέννη, είσαι εδώ;

Το «**Τζέννη Τζέννη**» ανήκει στην κατηγορία των ελληνικών ταινιών εκείνης της εποχής (δεκαετία του '60) που παρότι έχουν διανύσει 60 χρόνια ζωής, δεν χορταίνεις να τις βλέπεις. Ξέρεις με ακρίβεια τις σκηνές, τις ατάκες, τα ρούχα των ηθοποιών, μπορείς να τη διαλύσεις και να την ανασυνθέσεις χωρίς να αστοχήσεις, σαν ένα παζλ οικείο και διασκεδαστικό, που κάθε φορά, όμως, φωτίζεται αλλιώς· ανακαλύπτεις μια ψηφίδα την οποία δεν είχες προσέξει. Οι ρόλοι και οι ηθοποιοί που τους ερμηνεύουν δεν διαχωρίζονται. Έχουν ταυτοποιηθεί στις δεκαετίες ως ιδανικοί ερμηνευτές, τόσο που είναι δύσκολο να αποφασίσεις τι προηγείται: οι χαρακτήρες που έπλασε η πένα των Γιολαμά - Πρετεντέρη ή η Καρέζη, ο Μπάγκουλης, ο Παπαγιαννόπουλος, ο Κωνσταντάρας που τους ενσάρκωσαν;

Φέτος υπάρχει η «δημοσιογραφική αφορμή» (όπως λέμε). Είναι η επέτειος των 100 χρόνων από τη γέννηση του Κώστα Πρετεντέρη (1926-1978) και στο Δημοτικό Θέατρο του Πειραιά παρουσιάζεται η θεατρική μεταφορά της ταινίας, με μεγάλη προσέλευση κοινού. Το ερώτημα δεν είναι γιατί αυτή η διαρκής επιτροφη και αποθέωση των ταινιών εκείνης της περιόδου. Έχουν σχεδόν όλα ειπωθεί: για νοσταλγία, αμεσότητα, καταγραφή της κοινωνικής ζωής, των σχέσεων, των πολιτικών συνθηκών (δι-αχρονικών, όπως το ρουσφέτι, η οικογενειοκρατία κ.ο.κ.), με χιούμορ, ευστροφία, σπιρτόζικους δι-αλόγους, σε μια γλώσσα μεγάλης ευστοχίας και ακρίβειας, ποτέ κυδαί-οπτας. Στον πρόλογο της έκδοσης της «Εστίας» με τα θεατρικά έργα του Κώστα Πρετεντέρη, ο Μάριος Πλωρίτης συνοψίζει καίρια: «Σ' όσα έγραψε, ο Κώστας Πρετεντέρης γε-λάει με τα πάθη και τα παθήματα των ανθρώπων και της εποχής – δεν σαρκάζει με κακεντρέχεια. Ευθυμεί το θέατρο – δεν το ευτελίζει. Τέρπει το κοινό – δεν το εκβαρβαρώνει. Κι αυτό, δεν είναι μικρό χάρισμα και δώρημα, σ' έναν καιρό και σ' έναν κόσμο όπου το γέλιο παίρνει συχνά μορφή βιασμού και εκφασλισμού».

Αν επικειρούσαμε να κάνουμε μια αναγωγή στο σήμερα, ποιους θα κατονομάζαμε ως καταγραφείς των «παθών και των παθημάτων των ανθρώπων και της εποχής», και μάλιστα χωρίς κακεντρέχεια; Ποιοι είναι οι σύγχρονοι χρονογράφοι/χρονικο-γράφοι, αν εξαίρεσουμε την πολιτι-κή ανάλυση ή την παρασκηνιακή πολιτικολογία; Αρκεί ο σχολιασμός της επικαιρότητας για να αναδειχθεί ένας δημοσιολόγος/δημοσιογράφος σε χρονογράφ; Δεν θα ανατρέξουμε στον Παύλο Παλαιολόγο, στην Ελένη Βλάχου, στον Φρέντυ Γερμανό ή στον Δημήτρη Ψαθά για να απαντήσουμε. Θα μπλέκαμε πολύ άσχημα. Τα ονόματα είναι πολλά, κάθε αναγνώστης είναι σίγουρο ότι είχε ή έχει την προτίμησή του, καθώς η οίς πιο πρόσφατες δεκαετίες έχουν αναδειχθεί εξαιρετικοί «γρα-φιάδες», άνδρες και γυναίκες, στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο. Και στο θέατρο, στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση, καλλιτέχνες με δι-εισδυτικότητα (όπως ο Γιώργος Καπουτζίδης, ο Γιάννης Οικονομίδης ή οι Ρέππας - Παπαθανασίου, παλαιότερα) αναδεικνύουν με όπλο άλλος την σάτιρα/κωμωδία, άλλος τον ωμό, ακραίο, ρεαλισμό, πτυχές της ελλη-νικής πραγματικότητας.

Τίποτα όμως δεν είναι ίδιο και καμία αξιολόγηση δεν μπορεί να είναι πλήρης αν εξαιρεθούν από την κουβέντα τα σόσιαλ μίντια. Είναι, άραγε, οι χρήστες του Διαδικτύου, του Facebook, του Instagram, του Χ, κ.λπ., οι νέοι «χρονικογράφοι»; Ακόμη κι αν οι διαφορές μοιάζουν αγεφύρωτες. Ο χρονικογράφος, για παράδειγμα, οφείλει να έχει το βλέμμα στραμμένο «προς τα έξω», προς την κοινωνία. Στα σόσιαλ μίντια, συχνότατα, το βλέμμα είναι «προς τα μέσα», η εικόνα είναι «πειραγμέ-νη» για να κερδίσει την προσοχή. Η υπερπαραγωγή «σχολιών» και θορύβου κάνει τα πάντα αναλώσιμα. Κι-νούμενη άμμος για τον αναγνώστη του μέλλοντος.

Η κοινότητα των ανθρώπων κάνει θαύματα

Ο Μουσικός Περίπατος στη Βάβλα για τέταρτη συνεχόμενη φορά φέρνει κοντά πολιτισμούς, τόπους και νότες

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μέσα από έξι φωτογραφίες άνθρωποι του Μουσικού Περιπάτου στη Βάβλα, που θα γίνει το Σάββατο 16 Μαΐου, από τις 5 το απόγευμα ως τις 12 τη νύχτα, μιλούν στην «Κ» και προσκαλούν φίλους και φίλες της μουσικής στο όμορφο χωριό της επαρχίας Λάρνακας, για να «γευτούν» μουσικές νότες, οι οποίες θα κατακλύζουν για ένα ολόκληρο απόγευμα τα καντούνια του χωριού. Ήχοι εγχώριοι και εξωτικοί θα σαρίζουν τις στράτες, as mas επιτραπεί η έκφραση, και το κοινό που θα ανηφορίσει προς τη Βάβλα θα ζησει για ακόμη μία φορά τη μαγεία που εμπεριέχει το ουσιαστικό μουσική. Ο Μουσικός Περίπατος στη Βάβλα διοργανώνεται για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά και το χωριό, με όλα του τα σύνολα και τους φιλόξενους κατοίκους του, είναι καθ' όλα έτοιμο να φιλοξενήσει ανθρώπους και πολιτισμούς.

1

- Των ανθρώπων οι κοινότητες είναι ικανές για τι;
- Των ανθρώπων οι κοινότητες είναι ικανές για πολλά. Σε μικρές κοινότητες χωριών της Κύπρου, μικρά κοινωνικά σύνολα όπως σωματεία, συνδέσμοι αποδήμων κ.τ.λ. αναλαμβάνουν συνήθως πρωτοβουλίες προώθησης θεμάτων, επίλυσης προβλημάτων, προβολής του πολιτισμού καθώς και διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων. Παράδειγμα ανάλογης δράσης αποτελεί και ο Μουσικός Περίπατος που γίνεται με μεγάλη επιτυχία κάθε χρόνο στη Βάβλα. Για την επιτυχία του σκοπού, οι λιγοστοί κάτοικοι του χωριού ενώνουν δυνάμεις και με πνεύμα σύμπνοιας και ευθύνης επιτυγχάνουν το ζητούμενο που δεν είναι άλλο παρά η προσφορά χαράς και ποιοτικής ψυχαγωγίας στους συμμετέχοντες. Η μουσική, ο χορός η διασκέδαση, η χαλαρή διάθεση καθώς και το όμορφο περιβάλλον του χωριού φέρνουν τους ανθρώπους πιο κοντά δημιουργώντας κλίμα ευφορίας και χαλαρής διάθεσης.

Μάρω Κ., ιδρυτικό μέλος του Σωματείου Ανάπτυξης Βάβλας

2

- Η Τέχνη... δημιουργικό αποτέλεσμα πολλών ανθρώπων και ιδεών... πώς σχολιάζετε;
- Οι τέχνες είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο διασταυρώνονται η ατομική δημιουργικότητα και η συλλογική εμπειρία. Κανένας καλλιτέχνης δεν δημιουργεί σε απόλυτη απομόνωση, κάθε έργο διαμορφώνεται από άλλους ανθρώπους, παραδόσεις, επιρροές, καθώς και από την πολιτιστική και πολιτική συγκυρία μέσα στην οποία γεννιέται. Ταυτόχρονα, η διαδικασία και η συμβολή κάθε ατόμου προσφέρουν τη δυνατότητα να δούμε μια παράδοση ξανά, υπό ένα νέο φως, και να επανεξετάσουμε την εμπειρία μας. Υπό αυτή την έννοια, το δημιουργικό έργο είναι ταυτόχρονα βαθιά προσωπικό και βαθιά συλλογικό μέσα στον χρόνο.

Σόφη Φετοκάκη, μουσική επιμέλεια του φεστιβάλ

3

- Αν το ουσιαστικό «μουσική» είχε χρώμα και άρωμα, ποια θα ήταν και γιατί;
- Η μουσική σίγουρα έχει πολλές αποχρώσεις, αλλά για εμένα μοιάζει με βαθύ κόκκινο. Ένα χρώμα ζεστό, ανθρώπινο και γεμάτο ένταση. Ιστορικά, το βαθύ κόκκινο συνδέεται με τελετές, μαζώξεις και το μοίρασμα εμπειριών, με τραπέζια γεμάτα κόσμο, κρασί, συζητήσεις και στιγμές που μένουν χαραγμένες στη μνήμη. Είναι ένα χρώμα που ξυπνά συναισθήματα και κουβαλά ιστορίες. Κάπως έτσι λειτουργεί και η μουσική. Υπάρχει για να αγκαλιάζει τις στιγμές των ανθρώπων. Να δίνει ρυθμό στις αναμνήσεις τους, να ενώνει αγνώστους και να γεμίζει χώρους με ενέργεια. Ειδικά σε ένα μικρό χωριό σαν τη Βάβλα, όπου για λίγες ώρες τον χρόνο οι αυλές, τα σπίτια και τα στενά γεμίζουν μουσική και κόσμο, νιώθεις πραγματικά αυτή τη δύναμη. Το χωριό αποκτά παλμό και ζωή, κάτι που καταγράφεται στη μνήμη τόσο των επισκεπτών όσο και των κατοίκων. Από την άλλη αν η μουσική είχε μυρωδιά, θα ήταν το νυχτολούλουδο. Το πρώτο άρωμα που ξυπνά τις αισθήσεις από το σούρουπο μέχρι την άφιξη της νύκτας. Περιπατώντας στα σοκάκια, σε κτυπά ξαφνικά μια γλυκιά μυρωδιά που απλώνεται αθόρυβα στον αέρα και σε κάνει συναισθητά να σταματήσεις. Είναι ένα άρωμα που γεννιέται ανάμεσα στη μέρα και τη νύχτα, σε εκείνη τη στιγμή όπου όλα μοιάζουν να κυλούν λίγο πιο αργά. Έτσι και η μουσική, σε συγκινεί εκεί που δεν το περιμένεις, αγκαλιάζει τις στιγμές και μένει μαζί σου ακόμα κι όταν όλα έχουν τελειώσει.

Δανάη Μαυρουδή, επικοινωνιακά

4

- Είναι η μουσική και οι τέχνες μια διαδρομή που πρέπει να περάσει από συμπληγάδες για να δώσουν φως;
- Η ιδέα ότι η μουσική και οι τέχνες χρειάζονται πάντα μεγάλη δυσκολία για να είναι αυθεντικές δεν είναι απόλυτη αλήθεια, αλλά μια πεποίθηση που δημιουργήσε και υιοθέτησε το σύστημα. Βασίζεται ίσως

EMMA LOUISE CHARALAMBOUS

EMMA LOUISE CHARALAMBOUS

EMMA LOUISE CHARALAMBOUS

EMMA LOUISE CHARALAMBOUS

EMMA LOUISE CHARALAMBOUS

EMMA LOUISE CHARALAMBOUS

στο γεγονός ότι ο καλλιτέχνης, για να φτάσει στον πραγματικό του εαυτό, χρειάζεται να κοιτάσει και να υπερβεί τη ματαιοδοξία του. Ωστόσο, πιστεύω ότι μια τέτοια αντίληψη τελικά εξυπηρετεί το σύστημα και κάνει τη ζωή και το έργο των καλλιτεχνών δυσκολότερα. Δεν θεωρώ πως είναι αναγκαίο να περάσει κανείς από συμπληγάδες για να δώσει κάτι φωτεινό. Απλώς, επειδή πολλοί άνθρωποι πιστεύουν το αντίθετο, αυτή η πεποίθηση ενισχύεται συνεχώς. Προσωπικά, πιστεύω ότι αυτό που πραγματικά χρειάζεται είναι να αγαπάμε αυτό που κάνουμε, να πιστεύουμε σε αυτό, και να σεβόμαστε όσους συνδημιουργούν μαζί μας. Τότε τα πράγματα κυλούν φυσικά και ομαλά.

Λευτέρης Μουμπτζίς, μουσική επιμέλεια

5

- Ακούμε στις μέρες μας μουσική ή την καταναλώνουμε αδαφάγα;
- Νομίζω πως δεν είναι εύκολο να ξεχωρίσουμε πού τελειώνει η ακρόαση και πού αρχίζει η κατανάλωση και το αντίθετο. Η μουσική πλέον μας συνοδεύει παντού και συνεχώς, κυρίως μέσα από αλγόριθμους. Υπάρχει γενικά μια ατελείωτη προσβασιμότητα, όπως και αμέτρητα περισσότερο μουσικό περιεχόμενο να παράγεται και να κυκλοφορεί καθημερινά, ακόμη και μέσω ΑΙ. Μέσα σε αυτή τη ροή είναι εύκολο η μουσική να μετατραπεί σε κάτι που απλώς καταναλώνεται γρήγορα. Παρόλα αυτά, δεν πιστεύω ότι η ουσιαστική ακρόαση έχει χαθεί. Απλώς είναι κάτι που απαιτεί περισσότερη πρόθεση και παρουσία από μέρους μας. Για να ακούσουμε πραγματικά κάτι, είτε μέσα από ακουστικά ενώ περπατάμε, είτε μέσα σε ένα θέατρο μπροστά σε μια μεγάλη ορχήστρα, χρειάζεται κάπως να κάνουμε μια παύση. Να γειωθούμε δηλαδή στο τώρα και να κάνουμε χώρο για να αφήσουμε στη μουσική να εισέλθει μέσα μας. Η ακρόαση για μένα συνδέεται πολύ με αυτή την παύση. Με το να είμαστε σε θέση να ανοίξουμε την πόρτα της καρδιάς ή και του μυαλού μας και να επιτρέψουμε στη μουσική να μετακινήσει κάτι, να μας δημιουργήσει εικόνες, να μας αγγίξει ή να μας αλλάξει έστω και ασυναίσθητα. Και πάλι όμως, δύσκολα μπορούμε να χαράξουμε ένα ξεκάθαρο όριο ανάμεσα στην κατανάλωση και την ακρόαση. Στο τέλος της ημέρας μπορεί να μην είναι δύο αντίθετες καταστάσεις αλλά δύο εμπειρίες που συνυπάρχουν συνεχώς μέσα μας. Ακόμη κι όταν καταναλώνουμε μουσική αφηρημένα, μπορεί ξαφνικά μια μελωδία, ένας στίχος ή ένας ήχος να ανοίξει μια μικρή χαραμάδα μέσα μας και να μας επαναφέρει στον εαυτό μας, στο σώμα μας και στο παρόν. Άρα τελικά ίσως αυτό που κάνει τη μουσική τόσο ιδιαιτέρη, είναι η ικανότητά της να μας βρίσκει ακόμα και μέσα στον θόρυβο και την υπερβολή της εποχής στην οποία ζούμε.

Αναστασία Δημητριάδου, μουσική επιμέλεια

6

- Η μουσική δημιουργία δεν έχει όρια και σύνορα (χωρικά και χρονικά), στη Βάβλα τι να περιμένουμε φέτος;
- Στη Βάβλα υπάρχει γενικότερα πολιτιστική δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, πέρα από τον Μουσικό Περίπατο, αφού οι διοργανωτές του φεστιβάλ είναι και κάτοικοι του χωριού. Παράλληλα με τις μουσικές δράσεις πραγματοποιούνται βιωματικά εργαστήρια μουσικής, μικρές συναυλίες, προβολές ταινιών, εργαστήρια που έχουν σχέση με παραδοσιακές κατασκευές. Υπάρχει επίσης σημαντική παρουσία εικαστικών καλλιτεχνών που ζουν εδώ. Όσον αφορά τον Μουσικό Περίπατο, πράγματι δεν γνωρίζει όρια και σύνορα. Όταν διοργανώσαμε το φεστιβάλ για πρώτη φορά πριν τέσσερα χρόνια, υπήρχε αρκετό άγχος για το αν θα πετύχει. Τελικά, κατέβηκαν χίλια άτομα. Έτσι, ξεπεράσαμε τα όρια της Βάβλας, τόσο σε επίπεδο κοινού όσο και περιεχομένου. Η μουσική ομάδα του φεστιβάλ, η Σόφη, η Αναστασία και ο Λευτέρης, προσπαθεί κάθε χρόνο να χτίζει ένα πρόγραμμα που συνδυάζει διαφορετικούς μουσικούς κόσμους: γνωστούς αλλά και ανερχόμενους καλλιτέχνες, από την Κύπρο και το εξωτερικό, παραδοσιακούς ήχους αλλά και πιο πειραματικές προσεγγίσεις. Πέρι, για παράδειγμα, φιλοξενήσαμε την Pelva Naik από την Ινδία, η οποία παρουσίασε το dhrupad, με ρίζες στον 11ο αιώνα στη βόρεια Ινδία. Το ίδιο πρόγραμμα συνδύασε αυτή την εμπειρία με τρίωρο γλέντι ποντιακής μουσικής και χορού στην πλατεία του χωριού. Το φετινό πρόγραμμα συνεχίζει στην ίδια λογική. Ανάμεσα σε πολλούς ενδιαφέροντες καλλιτέχνες, φιλοξενούμε τους Γιαν Βαν x Φώτη Σιώτα από την Ελλάδα, που συνδυάζουν τη βορειοελλαδίτικη παράδοση με σύγχρονους πειραματικούς ήχους και synthesizers. Παράλληλα, συμμετέχουν βραβευμένοι και ανερχόμενοι μουσικοί όπως ο πιανίστας Χρήστος Φούντας και ο Παναγιώτης Λοΐζου, ενώ το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης ρεμπέτικο από τα Έπεα Πτερδέντα, jazz από την Ελεονώρα Ρούσου και τον Οδυσσέα Τουμάζου, singer songwriter ήχους από την Alexa Michael, πειραματική μουσική μέσα από τα αυτοσχέδια όργανα του Μιχάλη Σιαμιά, το ντουέτο κρουστών και εγχόρδων Ya Na Ma Na και ψαλμωδίες γυναικών συνθετριών από το κουαρτέτο Εν Φυή. Η βραδιά θα κλείσει με την DJ Vanesha. Με αυτή την έννοια, η μικρή Βάβλα σπάει τα όρια ανάμεσα στο τοπικό και το παγκόσμιο, το παραδοσιακό και το πειραματικό.

Γιώργος Βενιζέλος, επικοινωνιακά

Eurovision, μια έφηβη ετών 70

Το τελευταίο μαζικό πολιτιστικό γεγονός της Ευρώπης, ποιους αφορά σήμερα και τι προκλήσεις αντιμετωπίζει

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Πώς ένα μουσικό «πανηγυράκι» κατόρθωσε να επιβιώσει γεωπολιτικών σεισμών, οικονομικών κρίσεων, τεχνολογικών επαναστάσεων και περιφερειακών πολεμικών συρράξεων; Καθώς κλείνει φέτος 70 χρόνια ζωής, ο πανευρωπαϊκός διαγωνισμός τραγουδιού συνιστά από μόνος του ένα πολιτισμικό παράδοξο αλλά κι ένα ζωντανό μάθημα ήπιας ισχύος της Γηραιάς Ηπείρου.

Σε ένα απολύτως κατακερματισμένο τοπίο όπου μόνο ο αθλητισμός (και κυρίως το ποδόσφαιρο) μπορεί να υποστηρίξει συλλογικά θεάματα οικουμενικής απεύθυνσης, η αειθαλής Eurovision όχι μόνο δεν έσβησε με το τέλος του «παλιού κόσμου» του 20ού αιώνα που τη γέννησε, αλλά άντλησε δύναμη και επιρροή από τις τεκτονικές αλλαγές που σημάδεψαν το πέρασμα από τον Ψυχρό Πόλεμο στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και του Διαδικτύου. Κι αντί να παρακολουθούμε σήμερα ένα ρετρό απολειφάδι των παλιών, «καλών» εποχών, βρισκόμαστε στη θέση να αναλύουμε τις αντοχές του σημαντικότερου τηλεοπτικού γεγονότος στην Ευρώπη κάθε χρόνο ή γιατί η Ισπανία και άλλες τέσσερις χώρες επέλεξαν τη Eurovision για να κάνουν μια από τις πιο ηχηρές γεωπολιτικές δηλώσεις τους, μοιχοκόπτοντας τον φετινό διαγωνισμό εξαιτίας της συμμετοχής του Ισραήλ. Και κάπως έτσι, το τελευταίο που φαίνεται να έχει σημασία είναι η μου-

σική και τα τραγούδια. Αλλά εκεί ακριβώς βρίσκεται η δύναμη της Eurovision. Αφορά –κάθε χρόνο όλο και περισσότερο– τόσο πολλά πράγματα πέρα από τον λόγο για τον οποίο μια χούφτα χώρες αποφάσισαν να τη δημιουργήσουν πριν από επτά ολόκληρες δεκαετίες, κατ’ εικόνα και καθ’ ομοίωσιν του αντίστοιχου ιταλικού διαγωνισμού του Σαν Ρέμο.

«No politics» και... Ντάνα

Το παράδοξο –μέσα σε τόσα ακόμα παράδοξα– είναι ότι ο οργανισμός που διοργανώνει κάθε χρόνο τέτοια εποχή τον διαγωνισμό (η περίφημη EBU, το ακρωνύμιο για την Ευρωπαϊκή Ραδιοτηλεοπτική Ένωση) έχει κάνει τα πάντα για να μείνει η Eurovision εκτός πολιτικής και εθνικών ανταγωνισμών. Η σύγκριση με την UEFA και τη FIFA δεν θα ήταν εντελώς άστοχη. Οπως οι μεγάλες διεθνείς ποδοσφαιρικές ενώσεις παίρνουν τα μέτρα τους για να μην «δηλητηριάσουν» τα πανάκριβα προϊόντα τους με πολιτικές αψιμαχίες (η διάσημη ντιρεκτίβα του «no politics»), έτσι και η EBU επικειρεί τα τελευταία χρόνια να συμβιβάσει τα ασυμβίβαστα.

Η «βόμβα» έσκαψε φέτος στα χέρια της Αυστρίας, στον απόηχο της διεθνούς διαμαρτυρίας για τα πεπραγμένα του Ισραήλ στη Γάζα. Όσο κι αν τα απόνερα του μοιχοκόττά εμφανίζονται για την ώρα «ελεγχόμενα», δεν παύει το ίδιο γεγονός να μας ενημερώνει για το «μπίο» του ίδιου του διαγωνισμού. Αλλάστε ένα από τα βα-

Ο Akyllas με το ευρηματικό «Ferto» μας προετοιμάζει για ένα καλό πλσάρισμα στον τελικό του διαγωνισμού, καθώς έχει μεγάλη απήχηση στο κοινό που παρακολουθεί τον διαγωνισμό. Μένει να δούμε εάν με αυτό συμφωνούν και οι εθνικές επιτροπές.

σικά «εργαλεία» του rebranding της Eurovision (στα τέλη της δεκαετίας του '90, όταν η τηλεθέαση έπεσε σε ιστορικά χαμηλά) είχε να κάνει με το «άνοιγμα» στον «πραγματικό κόσμο», την ιδέα ενός πανευρωπαϊκού πάρτι ευαίσθητου στα νέα –υπόγεια, εκείνη

την εποχή– κοινωνικά ρεύματα που σάρωναν τις νεανικές κουλτούρες της εποχής χωρίς αποκλεισμούς και ιεραρχίες. Από αυτήν την άποψη, η συμμετοχή (πόσο μάλλον η πρώτη θέση) μιας τρανς γυναίκας, της Ντάνα Ιντερνάσιοναλ, το 1998 στον διαγωνι-

σμό του Μπέρμιγχαμ, αποτελεί σημείο καμπής για την ταυτότητα της Eurovision. Τίποτα δεν θα ήταν ίδιο πια. Ο διαγωνισμός είχε υιοθετήσει χωρίς αστερίσκους το λεξιλόγιο μιας νέας «γλώσσας» και η πολιτική δεν θα μπορούσε να μείνει απέξω. Η ίδια η Ντάνα ήταν η πιο πολιτική δήλωση της Eurovision από συστάσεώς της.

Το «Ferto»

Για την Ελλάδα ο διαγωνισμός του 2026 έχει γράψει ήδη ιστορία – ανεξαρτήτως της θέσης που θα καταλάβει τελικά ο Akyllas με το ευρηματικό «Ferto». Πέρα από την απήχηση του ίδιου του τραγουδιού που μας προετοιμάζει για ένα καλό πλσάρισμα τη βραδιά του τελικού (αν αποτύχει να προκριθεί από το γκρουπ των χωρών του πρώτου ημιτελικού της προσεχούς Τρίτης, θα είναι μια από τις μεγαλύτερες εκπλήξεις όλων των εποχών), είναι πάνω απ’ όλα η χρονιά που η EPT έβαλε τα δυνατά της και διοργάνωσε μια υποδειγματική προκριματική διαδικασία με δύο ημιτελικούς, θεσμοθετώντας άτυπα ένα νέο φεστιβάλ τραγουδιού.

Η πορεία του Akylla είναι αδύνατον να προβλεφθεί για μια σειρά λόγων. Ενώ προσεοφλούνται οι υψηλές επιδόσεις του στο televoting (ψηφοφορία κοινού), ο πάχυν για το τι θα καταφέρει στις εθνικές επιτροπές διατηρείται χαμηλά. Κι αυτό γιατί το «Ferto» είναι κατά βάση ένα τραγούδι εντυπώσεων, συναισθήματος και σκηνικής παρουσίας, ποι-

ότητες που ανταμείβει συνήθως με μεγαλύτερη γενναιοδωρία το μεγάλο κοινό. Αντίθετα, οι εθνικές επιτροπές, σε ρόλο «θεσμικού» εξισορροπιστή, δίνουν βάρος στη φωνητική ικανότητα, στη σύνθεση και στην εν γένει καλλιτεχνική αρτιότητα, κρατώντας αποστάσεις από τα πιο viral τραγούδια. Αυτός είναι ο λόγος που στο δεύτερο μέρος της ψηφοφορίας, όταν προστίθενται οι πόντοι από το televoting, έχουμε θεαματικές ανατροπές στην τελική κατάταξη. Στην πολύ πρόσφατη ιστορία του διαγωνισμού έχουμε το παράδειγμα της Νορβηγίας το 2016, όταν το τραγούδι της κινήθηκε στις εθνικές επιτροπές σε χαμηλά νερά αλλά σάρωσε στο televoting. Το ίδιο συνέβη και το 2021 με την Ιταλία, αλλά και την επόμενη χρονιά με την Ουκρανία.

Υπενθυμίζουμε ότι οι εθνικές επιτροπές επανήλθαν το 2009 γιατί κατά την πρώτη δεκαετία του νέου αιώνα, όταν για τον νικητή αποφάσιζε αποκλειστικά η «λαϊκή ψήφος» (televoting), είχαν παρατηρηθεί μεγάλες ανισορροπίες και τραγούδια που σάρωναν λόγω συγκεκριμένων μπλοκ ψήφων με γεωγραφικά και πολιτικά κριτήρια.

Το μεγάλο φαβορί, πάντως, του φετινού τελικού που θα φιλοξενηθεί το Σάββατο στη Βιέννη θεωρείται η Φινλανδία, η οποία έστειλε μια μάλλον μέτρια σύνθεση με χαρακτηριστικά ικανά, ωστόσο, να προσελκύσουν ψήφους και από τα δύο στратόπεδα, κοινό και επιτροπές.

Η ΜΠΥΡΑ **ΚΕΟ** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ ΜΟΥ

ΕΛΕΝΗ ΡΑΝΤΟΥ – ΣΑΡΑ ΓΑΝΩΤΗ – ΝΙΚΟΣ ΣΤΑΥΡΑΚΟΥΔΗΣ

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ (ΜΕ ΣΕΙΡΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ):

ΝΑΝΤΙΑ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗ
ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ
ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΗΛΙΑΣ ΒΑΛΑΣΗΣ

ΣΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ
Ο ΤΑΣΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:

ticketmaster.cy | **AGS** | 7777 7040

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: ΕΛΕΝΗ ΡΑΝΤΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΘΑ ΔΟΘΟΥΝΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ
ΤΟΥ RMHC

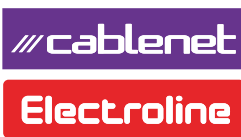
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ:
4-7 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΠΑΦΟΥ:
13-14 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ:
9-11 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ UCLAN
ΠΥΛΑ:
16-18 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΙ
ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ:

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

ΧΟΡΗΓΟΙ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

ΔΕΛΤΙΟ Α-ΚΑΛΑΙΣΘΗΣΙΑΣ

Ευτυχισμένο το 2018

Ο διάβολος δεν φόρεσε μόνο αδιάβροχο στο όποιο στοιχειώδες σενάριο, αλλά σέρβιρε και μια ήδη μπαγατίτικη προβληματική, για το μέλλον των εντύπων και τα νέα media, λες και έχουμε 2018. Το «Ο διάβολος φοράει Prada 2» μοιάζει να έκανε την ελάχιστη προσπάθεια να παραγάγει «content» δύο ωρών για όσους αρκούνται στη νωθρή επανάληψη γνωρίμων χαρακτήρων και σε στάκες που μπορούν να αναπαραχθούν στο Instagram τους. Το τρομακτικότερο, βέβαια, είναι άλλο: το πώς όλες οι γυναίκες της ταινίας είναι σαν να μπήκαν στη φορμόλη και να έμειναν άθικτες από το πέρασμα του χρόνου. Τόσο, που ο Κένεθ Μπράνα μοιάζει πιο γερασμένος και από τη Μέριλ Στριπ.

Ε. ΤΖ.

«Τελειότητα» παντού

Τα νέα καφέ μοιάζουν σαν να ακολουθούν ένα κοινό εγχειρίδιο από τις σελίδες της «Τελειότητας» του Βιντσέντζο Λατρόνικο: οι τοίχοι είναι γκρίζοι, ένα φυτό εσωτερικού χώρου «σπάει» τη μονοχρωμία με το πράσινο, ενώ στο ταβάνι διακρίνεται κάποια λεπτομέρεια από σιδερόβεργα, ακολουθώντας -και καλά- τις γραμμές του μπρουταλισμού. Ο κατάλογος έχει μια γραφιστική πινακίδα, κι έξω, άβολες μεταλλικές καρέκλες στα χρώματα του Camrafi είναι στριμωγμένες στην άκρη του πεζοδρομίου - ποιος χρειάζεται την άνεση μπροστά στα vines. Κάπως έτσι γεννιούνται «μοναδικά» μαγαζιά, στην Κοπεγχάγη, στη Σεούλ, στην Αθήνα, στη Δράμα, βγαλμένα κατευθείαν από τον αλγόριθμο του Instagram. Κρίμα.

Π. ΤΣ.

Σχέσεις ζωής

Θα έχετε νιώσει πόσο σημαντικό είναι το «μαζί» στις σχέσεις. Πόσο κοντά έρχονται φίλοι, σύντροφοι, οικογένειες μέσα από τα κοινά τους βιώματα. Ε, λοιπόν, μια γνωστή εταιρεία στοιχημάτων θέλησε να υπογραμμίσει, με την πρόσφατη καμπάνια της, ότι το μοίρασμα είναι στοιχείο και του δικού της κόσμου, των δικών της υπηρεσιών. «Εδώ ζούμε περισσότερα μαζί», λέει μια αφίσα της πλυσίον μεγάλου ποδοσφαιρικού γηπέδου. Και ενώ τα έχουν αυτά τα συναισθηματικά οι διαφημίσεις, θα μπορούσε κάποιος να αναρωτηθεί, ειδικά μετά μερικές στοιχηματικές απογοητεύσεις: Εντάξει, να ζήσουμε μαζί «περισσότερα», αλλά τελικά πού ακριβώς πηγαίνει αυτή η σχέση;

Ν. Ζ.

Κομπές, αλλά περιπτώς

Οι tote bags που μοιράζονται συνήθως σε φεστιβάλ και σε συνεντεύξεις Τύπου έχουν γίνει το σήμα κατατεθέν του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Είναι φιλικές προς το περιβάλλον, πρακτικές, ταιριάζουν με όλα και μερικές είναι πραγματικά κομψές. Παρ' όλα αυτά, πόσο οικολογική είναι μια tote bag όταν, σε μόλις δύο χρόνια δουλειάς, έχει γεμίσει μια ντουλάπα; Το trend συνεχίζεται, όμως κάπου ανάμεσα στην άνεση και στην αισθητική αρχίζει να φαίνεται και η υπερβολή.

Ε. Σ.

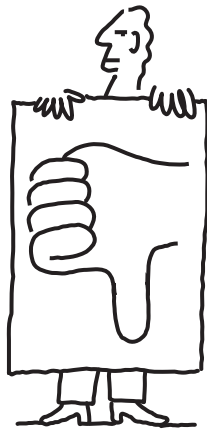
Φούντα με μαργαριτάρια

Ήταν θέμα χρόνου: οι πρώτοι σταθμοί φόρτισης ηλεκτρικών ποδηλάτων εμφανίστηκαν σε αθηναϊκές πλατείες - γιατί τι του έλειπε του ψωριάρη; Δεν υπάρχει καλύτερο πρόσχημα από την οικολογία για να φορτώσεις τον ταλαιπωρο δημόσιο χώρο με υποδομές που δεν θα συντηρεί κανείς και σε 2-3 χρόνια θα είναι απολύτως άχρηστες. Κι οι έρμηροι οι ποδηλάτες αυτό ακριβώς περίμεναν για να δουν άσπρη μέρα στην πανευρωπαϊκώς πιο εχθρική πόλη για το ποδήλατο: τους φορτιστές που ήδη διαθέτουν αγοράζοντας το ηλεκτρικό τους όχημα. Βλέπετε, περισσεύουν στην Αθήνα οι ποδηλατόδρομοι, οπότε εμείς πήγαμε απευθείας στην επόμενη πίστα... Αλίμονο.

Α. Ρ.

NINA MESTERVELT / THE NEW YORK TIMES

Αρχαιοελληνικός τρόμος

Τρομερά κιτς ήταν οι (δήθεν) αρχαιοελληνικές αμφιέσεις διαφόρων σταρ στο περιβάλλοντο Met Gala της περασμένης εβδομάδας. Στο επίκεντρο βρέθηκαν αρχικά οι αδελφές Κένταλ και Κάιλι Τζένερ, οι οποίες «ντύθηκαν» Νίκη της Σαμοθράκης και Αφροδίτη της Μήλου αντίστοιχα - με όχι ακριβώς κολακευτικά αποτελέσματα. Ακόμα πιο τρομακτική ήταν η εμφάνιση της Χάιντι Κλουμ (στη φωτογραφία αριστερά), η οποία μεταμφιέστηκε κανονικά σε κλασικό γλυπτό, με ένα ειδικά σχεδιασμένο φόρεμα από αφρό και λάτεξ. Την τιμή των αρχαιοελληνικών look έσωσε κάπως η Αν Χάθαγουεϊ, το σαφώς κομψότερο φόρεμα της οποίας απεικονίζει τη θεά Ειρήνη, στέλλοντας έτσι και ένα ευπρόσδεκτο αντιπολεμικό μήνυμα.

Α. Χ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μουσική σαν αστρικό νεφέλωμα

Υπάρχουν δύο μουσικά έργα που ο Μότσαρτ συνέθεσε την τελευταία οκταετία της ζωής του. Δεν αποτελούν απλώς ιδιαίτερες αδυναμίες του κυρίου Γκρι, αλλά στέκουν στις κορυφές της ανθρώπινης μουσικής δημιουργίας διαχρονικά. Μαζί με τον Μπαχ της Μεγάλης Λειτουργίας, των Παθών και του Magnificat («Μη λησμονείς πολλές από τις Καντάτες!», φωνάζει ο κύριος Γκρι), και τη Missa Solemnis του Μπετόβεν, τα δύο αυτά έργα του Μότσαρτ συνθέτουν ένα παλίμψηστο της εναγώνιας προσπάθειας του ανθρώπου να συλλάβει το αόρατο, το υπερβατικό, το Υψηλό, μέσα σε όλο το μεγαλείο αλλά και τον ιερό τρόπο του.

Πρόκειται για τη Μεγάλη Λει-

τουργία σε ντο ελάσσονα Κ 427 (ο «κανονικοποιημένος» αριθμός του έργου, με βάση την αριθμηση του μουσικολόγου Λούντβιχ Ρίτερ φον Κέχελ το 1862, εξ ου και το «Κ» πριν από τον αριθμό του έργου) και το Ρέκβιεμ σε ρε ελάσσονα Κ 626. Και τα δύο έργα είναι γραμμένα πάνω στην ελάσσονα τονικότητα, δύο βασικές κλίμακες του «μινόρε» αισθήματος (η ντο ελάσσονα υπήρξε αγαπημένη του Μπετόβεν, βλέπε 5η Συμφωνία κ.ά.), και τα δύο έργα είναι εξόχως θρησκευτικά, και τα δύο έργα παρέμειναν ημιτελή. Το Ρέκβιεμ δεν ολοκληρώθηκε ποτέ διότι ο Μότσαρτ πέθανε (στα 35 του χρόνια, το 1791). Η Μεγάλη Λειτουργία ήταν μια προσωπική ανάγκη να τη γράψει, στα

Στη νέα ηχογράφιση που κυκλοφορεί από την Alta Vox, ο Ζορντί Σαβάλ προσφέρει τη Μεγάλη Λειτουργία του Μότσαρτ σε όργανα εποχής και επεξεργασμένη από τον μουσικολόγο Λούκα Γκουλιέλμι.

1783, όταν η μέλλουσα γυναίκα του ανάρρωνε από μια ασθένεια και μόλις βελτιωνόταν θα την παντρευόταν. Φαίνεται πως το έργο παίχτηκε, έστω και ημιτελές, στη γενέτειρα του Μότσαρτ, το Ζάλτσμπουργκ, με την Κωνσταντίνια (τη γυναίκα του) να ερμηνεύει το μέρος της υψιφώνου. Αγνωστο γιατί το εγκατέλειψε ο συνθέτης. Πάντως η Λειτουργία Κ 427 αγαπήθηκε πολύ μέσα στα χρόνια, έστω κι αν παιζόταν πάντοτε «πειραγμένη», αφού ο συνθέτης δεν την τελείωσε ποτέ. Η επικρατέστερη εκδοχή της ήταν αυτή του μουσικολόγου Αλδός Σμιτ το 1840, ο οποίος την «έδεσε» αντλώντας από παλαιότερα θρησκευτικά έργα του Μότσαρτ. Η σύγχρονη μουσικολογία θέ-

λει αυτή την προσέγγιση όχι τόσο επιστημονική, αναγνωρίζοντας ωστόσο την επιδραστικότητα που είχε στο διάβα του χρόνου. Αυτές τις μέρες κυκλοφόρησε μια νέα ερμηνεία και ηχογράφιση του μεγαλειώδους αυτού μουσικού έργου από έναν αγαπημένο του κυρίου Γκρι, τον Καταλανό μάστορα Ζορντί Σαβάλ. Στο **μυαλό του Μότσαρτ** Για λογαριασμό της εταιρείας Alta Vox πάντοτε, και διευθύνοντας τα σταθερά του μουσικά σύνολα με τα οποία έχει μεγαλοουργήσει τόσες δεκαετίες, αλλά και εκλεκτούς σολίστ, ο Σαβάλ προσφέρει την Κ 427 σε όργανα εποχής και επεξεργασμένη από τον μουσικολόγο Λούκα Γκουλιέλμι. Αμφότεροι εξηγούν με σαφήνεια

στο βιβλιαράκι της έκδοσης το σκεπτικό τους: ο ακροατής να έρθει σε επαφή, στον βαθμό που αυτό είναι δυνατό, με το αυθεντικό μουσικό όραμα του Μότσαρτ. Το εξώφυλλο κοσμεί κάποιο αστρικό νεφέλωμα. Λογικό: αυτή είναι η αίσθηση που πηγάζει από κάτι τόσο σπάνιο, τόσο τιτάνιο. Τιτάνιο, όχι μονάχα ως προς το τρομακτικό sublime των χορωδιακών μερών (Kyrie, Qui Tollis, Sanctus, Hossana in excelsis κ.ά.) αλλά και ως προς την τρυφερότητα άρια Et Incarnatus est της υψιφώνου, ένα αργό μέρος που από την αραχνούφανη εισαγωγή των ξύλινων πνευστών έως τον ασύλληπτο «διάλογο» της ανθρώπινης φωνής με το όμπσε στο κλείσιμο, νιώθεις ευλογημένος που υπάρχεις και μόνο.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΑΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Ένας αρχειοθέτης του απρόσμενου

Το βιβλίο του Γιώργου Τσακνιά αποτελεί ένα σύνθεμα περιπλανήσεων, χωρικών αλλά και νοερών. Ο συγγραφέας αποζητά το αναπάντεχο μες στη νηνεμία του ανιαρού. Όσο οικεία και αν φαίνεται, στην αληθινή ζωή εμφανεύουν ιλαροτραγικές εκπλήξεις. Ένας χίπστερ ντελιβεράς που σταυροκοπιέται πάνω στο μηχανάκι ενώ με το άλλο χέρι μιλάει στο κινητό, επιβάλλει στον παρατηρητή της παρανοϊκής του χορογραφίας ένα «σοφιστικό παράδοξο». Ένα οικογενειακό ταξίδι στην Πράγα τη δεκαετία του '70, αντί να αποκαλύψει τη γενέτειρα του Κάφκα, μαρτυρεί τις κομμουνιστικές καταβολές του πατέρα. Σε ένα μπαρ του Λονδίνου, στην περιοχή «μικρή Βενετία», όπου ακουγόταν σοβιετική τζαζ, ο αφηγητής συλλογίζεται πως εκείνη ακριβώς τη στιγμή ο ίδιος βρισκόταν σε μια «μικρή Σοβιετία».

Ο Τσακνιάς πέρα από ιστορικός φαίνεται πως είναι και πνευματώδης αρχειοθέτης. Τον έλκει η μυθοπλαστική πτυχή της πραγματικότητας, η ευρηματικότητά της, αλλά και οι επιδόσεις της στο χιούμορ. Η «ευλογημένη στιγμή» ενδέχεται να αναδυθεί στην πιο μίζερη συνθήκη, μπροστά στην πόρτα του νεκροτομείου, σε ένα πηγαϊνέλα από το ΙΚΑ της Πανόρμου στο ΙΚΑ της Αλεξάνδρας ή μέσα στο μπιτολιάρισμα, όταν ο οδοντός αναρωτιέται αν οι βρισιές που απευθύνει στον καθρέφτη μπορούν να επιστρακιστούν στον οδηγό που τον βρίζει. Ακόμα και μια βόλτα μέχρι το περίπτερο μπορεί να αποβεί ριψοκίνδυνη, ιδίως αν ο περιπτεράς έχει έφεση στην ψυχανάλυση.

Απολαυστικά είναι τα ταξιδιωτικά κείμενα του βιβλίου. Ξεχωρίζει η νυκτερινή βόλτα του αφηγητή στο Μπάτερσι, μια παραποτάμια γειτονιά του Λονδίνου, ενόσω αδemonεί να αντικρίσει το τεράστιο σύμπλεγμα ενός αλλοτινού εργοστασίου παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος. «Νέα διάσταση το νυκτερινό τοπίο». Χάνοντας τον προσανατολισμό του μες στους

σκοτεινούς δρόμους, ο συγγραφέας ανακαλεί ιστορίες με φαντάσματα στο Λονδίνο. Σε μια άλλη εξόρμηση, την οποία κατακλύζει η ασυναρτησία της ελληνικής επαρχίας, θα του έρθουν στον νου οι μοιραίες στιγμές στα θρίλερ. Αρκετά περιπετειώδης και τρομακτική αποδεικνύεται η οδήγηση στην πολιτεία της Νέας Υόρκης, όπου έχει την αίσθηση πως παγιδεύτηκε σε ένα προαστιακό limbo.

Εκείνο που αποσπά την αμέριστη περιέργεια του γράφοντος είναι οι λέξεις. Σκέφτεται, λόγω χάριν, πως μια από τις συνέπειες της αφηρημάδας είναι η απώλεια της λέξης. Όσο την επαναλαμβάνεις στο μυαλό, η πηκτική της αποσυνδέεται από το νόημά της και έτσι ξεχνάς τι πρέπει να αγοράσεις από το σουπερ μάρκετ. Από την άλλη, τον συναρπάζει η λέξη «μυσοσotis» σε ένα ποίημα σε μετάφραση Καρυωτάκη, σε αντικατάσταση της

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΚΝΙΑΣ
ΟΥΜΠΙΚΟΥΣ
εκδ. Κίχλη, 2025
σελ. 192

Ο Γιώργος Τσακνιάς αναδιφά την πραγματικότητα άλλοτε σαν δοκιμιογράφος, άλλοτε σαν λογοτέχνης και άλλοτε σαν αλαφροίσκιωτος, για να διαφυλάξει την αίσθηση του απρόσμενου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΩΓΡΑΦΑΚΗ

Μια αλλαγή στον τρόπο θέασης

«Οι άνθρωποι παρατηρούμε με μεγεθυντικό φακό λίγα μόνο χιλιοστά του κόσμου και, γεμίζοντας το μάτι μας με αυτή τη μερίδα, πιστεύουμε πως βλέπουμε το όλον. Όταν όμως κάποιος κατεβάσει τον φακό, συγκλονίζεται από το μέγεθος που έχει μπροστά του. Δεν το χωράει ο νους του».

Το σύνολο παραμένει προβολή, μια εικασία βασισμένη πάνω σε αυτά τα χιλιοστά. Πορευόμαστε, πιστεύοντας ότι το «όλον» υποτάσσεται σε εύτακτες αλληλουχίες που συνάδουν, λίγο ή πολύ, στα παραδεγμένα. Όταν η εμπειρία, ξαφνικά, αποκαλύπτει τις σκοτεινές κοιλάδες και τις απόκρημνες κορυφές της, σημεία απομακρυσμένα από την κανονική κατανομή της στατιστικής καμπύλης, νιώθουμε ότι κάποια συνθήκη διααρρηγνύεται, ότι κάποιος ψεύδεται· ενώ, απλώς, η πραγματικότητα, ως οφείλει, διαψεύδει τις προσδοκίες μας. «Η κορυφή του κόσμου», φράση που εμφανίζεται στο τελευταίο διήγημα, είναι μια εποπτική υπέρβαση – μια αναστολή της εμμένειας –, απάντηση στη μομφή: «ερείς που εμμένετε και αναζητείτε ένα νόημα πίσω από όλα αυτά», που διαβάζουμε στο πρώτο διήγημα της συλλογής. «Η κορυφή του κόσμου» του Ηλία Μπιστολά προσφέρει μια απαγορευμένη θέαση των καθαυτών πραγμάτων. Μια θέα από παντού,

που τείνει, όμως, να είναι για εμάς αδιέξοδη. Όσο κι αν η επιστήμη σκαρφίζεται διαρκώς πανοπτικούς τρόπους αντίληψης, θα υπάρχει και αντίλογος: «Η γραμμή του ορίζοντα είναι μια γρίλια από όπου μπαίνει ένας διαρκής άνεμος Δημοουργίας».

Ο Μπιστολάς, στη δεύτερη συγγραφική του απόπειρα, προτάσσει μια εντυπωσιακή παλέτα ακραίων καταστάσεων προς επίρρωση του ανοίκειου· μια μυθοπλαστική ερμηνεία για την αντίσταση στο ανησυχαστικά, ή καθησυχαστικά, κίβδηλο που παρισφράει σε κάθε πεισματικά μεγεθυμένο εμπειρικό θραύσμα.

«Είναι μικρή η διαδρομή από την οδύνη στη μακαριότητα, όσο τρελό κι αν ακούγεται αυτό», θα πει ο ήρωας στο «Η αόρατη επικράτεια», όταν σώζεται από βέβαιο πνιγμό και, εμμονικά, αρχίζει να προσφέρει παρηγοριά σε συγγενείς και φίλους νεκρών. Μικρή, όμως, είναι και η διαδρομή από το μυστηριώδες στο κωμικό, όπως αποδεικνύεται με την παρελκυστική φάρσα που σπίνεται στον κουμπάρο, στο ομώνυμο διήγημα, όπου το αντί, το κότσι και τα μάγουλα ενός γουρουνιού μπερδεύονται στο διάβα του προς τη γαμπλία τελετή και το λουκούλλειο γεύμα που έπεται.

Πώς η ανυπαρξία νοήματος ως υπαρξιακή παραδοχή κατοπτρί-

ΗΛΙΑΣ ΜΠΙΣΤΟΛΑΣ
«Η κορυφή του κόσμου»
εκδ. Τόπος, 2025
σελ. 160

ζεται μορφικά στη λογοτεχνική συνθήκη; Πώς διατυπώνει κανείς το τρεπιδιμένο του παραλόγου, με τρόπο που ανθίσταται στην κενολογία; Και λέω «τρεπιδιμένο», γιατί η συγκεκριμένη θεματική δύσκολα, πλέον, κοιμίζει αυθεντικότητα. Ο Μπιστολάς αραιώνει το νόημα,

ικετευτικής περιφρασης «μη με λησμόνει». Σημειωτέον ότι τη μυσωτίδα ανέδειξε σε φιλοσοφικό σύμβολο ο Μίλαν Κούντερα στην εμβληματική «Αθανασία». Εντονα απασχολεί τον συγγραφέα και η έννοια της λέξης «Saudade», διερωτώμενος κατά πόσον η δική μας «νοσταλγία» αποδίδει επαρκώς την οδύνη της πορτογαλικής λέξης.

Από τους λεξικολογικούς προβληματισμούς του Τσακνιά συγκινεί ιδιαιτέρως μια παράξενη, αστεία στιχομυθία με τον πατέρα του όταν ήταν παιδί, «κάτι σαν σουρεαλιστικό μικροδιήγημα, αποτελούμενο από δύο αναπάντητες ερωτήσεις», που διατηρήθηκε ακέραια στον χρόνο και αρχειοθετήθηκε σαν οικογενειακός μύθος. Ο γιος συγκινείται από την ευαισθητή αναγνωστική συνειδηση του πατέρα του· ««διάβασε» τις δύο τυχαίες φράσεις σαν κείμενο, το οποίο εκτίμησε και περιέσωσε,

έστω στον προφορικό λόγο».

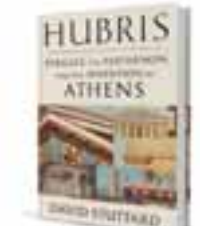
Στις σελίδες εμφανίζεται συχνά η κόρη του συγγραφέα, μια σιβυλλική πεντάχρονη που κοιμίζει τη δική της αντίληψη για τη λειτουργία του κόσμου. «Σήμερα είναι Χαλάνδρι;», ρωτάει κάποια στιγμή τον πατέρα της, στο μυαλό του οποίου εισβάλλει ακαριαία το αξίωμα του Αϊνστάιν πως «ο χώρος και ο χρόνος είναι τρόποι να σκεφτόμαστε, όχι συνθήκες στις οποίες ζούμε». Το «ουμπικούς» στον τίτλο είναι παραφθορά, επίνοια της κόρης, της λέξης «ubiquitous», που σημαίνει να βρίσκεται παντού, την ίδια στιγμή. Ως συλλέκτης ευλογημένων στιγμών, ο αφηγητής επιτρέπει στον εαυτό του μια διευρυμένη αντίληψη του χωροχρόνου. Ως υπάλληλος σε Αρχείο, γνωρίζει πως το σπάνιο είναι αλωτό.

Το βιβλίο του Τσακνιά δύσκολα κατατάσσεται στην κατηγορία της αυτομυθοπλασίας, στο μέτρο που δεν επικεντρώνεται στο εγώ του αφηγητή, αλλά σε αλλόκοτες καταστάσεις, στις οποίες γίνεται μάρτυρας. Τα κείμενα, ακόμα και όταν πραγματεύονται δύσκολα ζητήματα, δεν χάνουν το λοξό βλέμμα της ειρωνείας. Όσο δύστροπη και αν επιμένει να είναι, η ζωή δεν μπορεί να απαλλαγεί από την ιλαρή της πλευρά. Επίσης, τα ανθολογημένα στιγμιότυπα προβάλλουν εκρινώς τη λογοτεχνική τους επεξεργασία. Το εξαιρετικό που ενυπάρχει στο τρεπιδιμένο, έχει ανάγκη ένα μυθοπλαστικό άγγιγμα για να φανερωθεί. Οι τόποι που επισκέπτεται ο συγγραφέας, δεν θα έμοιαζαν τόσο στοιχειωμένοι από λογοτεχνικές και μουσικές αναφορές, αν δεν ήταν ο ίδιος που τους κοιτούσε και τους περπατούσε.

Ο Τσακνιάς αναδιφά την πραγματικότητα άλλοτε σαν δοκιμιογράφος, άλλοτε σαν λογοτέχνης και άλλοτε σαν αλαφροίσκιωτος, για να διαφυλάξει την αίσθηση του απρόσμενου. Οι «αναγνώσεις» του γοητεύουν βαθιά, καθώς αναδεικνύουν, δίχως ποτέ να την εκβιάζουν, την ποιητική διάσταση της πραγματικότητας.

ΠΡΩΤΑ
ΣΕ ΠΩΛΗΣΕΙΣ

ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ανθρωπιστικές
Επιστήμες

1 «Europe - A New History», του Roderick Beaton (Allen Lane).

2 «Money Beyond Borders - Global Currencies from Croesus to Crypto», του Barry Eichengreen (Princeton University Press).

3 «Hubris - Pericles, the Parthenon, and the Invention of Athens», του David Stuttard (Harvard University Press).

4 «Centrists of the World Unite! The Lost Genius of Liberalism», του Adrian Wooldridge (Allen Lane).

5 «Israel - What Went Wrong?», του Omer Bartov (Vintage).

Θετικές Επιστήμες

1 «Reaching for the Extreme - How the Quest for the Biggest, Fewest, and Weirdest Makes Math», του Ian Stewart (Profile).

2 «Crush: Close Encounters with Gravity», του James Riordon (MIT Press).

3 «A World Appears - A Journey Into Consciousness», του Michael Pollan (Allen Lane).

4 «The Emperor of All Maladies - A Biography of Cancer (Updated With Four Major New Chapters)», του Siddhartha Mukherjee (Fourth Estate).

5 «A Guide to Infinity - Ten Mathematical Journeys», του Edward Scheinerman (Yale University Press).

Τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Bookpath» (Σόλωνος 69, Αθήνα, bookpath.gr).

Η Αλίσια Στό-λινγκς (πάνω) πιστεύει ότι το γλυπτό θα δώσει σε πολλούς την ευκαιρία να ανακαλύψουν τον Καβάφη. Ο Μανώλης Σταυρακάκης (αριστερά) ελπίζει ότι η φροντίδα που επιδείχθηκε στον δημόσιο χώρο με αφορμή το έργο θα είναι οδηγός και για το μέλλον. Και η Φωτεινή Δημηρούλη (δεξιά) θεωρεί ότι το αποτέλεσμα μάλλον θα ικανοποιούσε τη φιλαρέσκειά του ποιητή.

«Εδώ ας σταθώ...» Στο παγκάκι με τον Καβάφη

Μια ποιήτρια, ένας ηθοποιός που τον υποδύθηκε, μια μελετήτρια του έργου του, ένας αρχιτέκτονας και ο δημιουργός του γλυπτού μιλούν για το νέο τοπόσημο της Αθήνας ως μια ευκαιρία για νέα προσέγγιση του ποιητή και του έργου του

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ**

«**Είναι** ο μεγαλύτερος ποιητής στον κόσμο». Όταν μια κυρία μάς πλησιάζει για να ρωτήσει διστακτικά αν πρόκειται για «τον ίδιο που έγραψε την “Ιθάκη”», ο Δημήτρης Καταλειφός δεν απαντάει συγκαταβατικά. Αυτό που λέει το νιώθει βαθιά μέσα του, σχεδόν το φωνάζει για να το ακούσουν κι άλλοι μέσα στη βουή του κατάμεστου από τουρίστες πεζοδρόμου. Ο άνθρωπος που υποδύθηκε τον Κωνσταντίνο Καβάφη πριν από ακριβώς 20 χρόνια στην ομώνυμη ταινία του Γιάννη Σμαραγδή είναι ο ένας από τους πέντε καλεσμένους μας στο νέο αξιοθέατο της Διονυσίου Αρεοπαγίτου: το γλυπτό-καθιστικό του Κ. Π. Καβάφη, δωρεά του Ιδρύματος Ωνάση στον Δήμο Αθηναίων, σε ένα από τα πλέον πολυσύχναστα σημεία της πόλης. Ανάμεσα στους ανθρώπους που απευθυνθήκαμε για μια πρώτη εντύπωση αλλά και για μια σύντομη αφήγηση της δικής τους σχέσης με τον ποιητή, ο ίδιος ο δημιουργός του γλυπτού, ο Πραξιτέλης Τζανουλίνος, άρτι αφιχθείς από το αγαπημένο του νησί, την Τήνο.

Αλίσια Στόλινγκς

Ποιήτρια και μεταφράστρια (ΗΠΑ)

«Σε ελαφρήν απόκλιση προς το σύμπαν»

Είμαι ποιήτρια και ζω στην Ελλάδα, οπότε, ναι, ο Καβάφης είναι κομμάτι του κόσμου μου. Αρχισα να τον διαβάζω σοβαρά όταν μετακομίσαμε στην Ελλάδα το 1999, και τον διάβαζα στις μεταφράσεις των Εντμουντ Κίλι και Φίλιπ Σέραρντ, ενώ παράλληλα

προσπαθούσα να κατανοήσω το πρωτότυπο, με τη βοήθεια της μετάφρασης και ενός λεξικού, ακόμη και συναρμολογώντας κάποιες δικές μου, μάλλον στοιχειώδεις, μεταφραστικές απόπειρες. Με είχε εντυπωσιάσει το γεγονός ότι το ελληνικό κείμενο διέθετε συχνά ένα επίπεδο μορφικής οργάνωσης (όπως, για παράδειγμα, ομοιοκαταληξίες) που δεν ήταν άμεσα εμφανές στις αγγλικές μεταφράσεις που συμβουλευόμουν. Διέθετα κάποιες γνώσεις αρχαίων ελληνικών και ελληνικής ιστορίας, αλλά ελάχιστα για τη νεοελληνική γλώσσα και τη νεότερη ελληνική ιστορία. Καθώς μάθαινα περισσότερα και κατανοούσα καλύτερα τα συμφοραζόμενα –και ιδίως την ιστορική ειρωνεία– ορισμένων από τα ποιήματα του Καβάφη, καθώς και πτυχές της βιογραφίας του, άρχισα να τα εκτιμώ βαθύτερα. Εξακολουθώ, μάλιστα, κατά καιρούς να δοκιμάζω να μεταφράσω κάποιο ποίημα που με γοητεύει, ως μέσο καλύτερης κατανόησής του. Ο Καβάφης δεν πέρασε μεγάλο μέρος της ζωής του στην Αθήνα, ωστόσο θαύμαζε την πόλη και επιθυμούσε βαθιά να αναγνωριστεί από την αθηναϊκή λογοτεχνική σκηνή. Είμαι βέβαιη ότι θα τον διασκέδαζε η ιδέα ενός μνημείου προς τιμήν του εδώ, με τη μορφή του να στέκεται «σε ελαφρήν απόκλιση προς το σύμπαν», όπως το διατύπωσε ο Ε. Μ. Φόρστερ. Πολλοί θα θελήσουν να καθίσουν και να «συνομιλήσουν» μαζί του. Μου αρέσει η χωροθέτησή του σε ένα περιβάλλον με ψηλά δέντρα, η ανθρώπινη κλίμακα του γλυπτού και το γεγονός ότι είναι καθιστός· αν και φευγαλέα μου δίνει την εντύπωση ότι θέλει να

το βάλει στα πόδια, μακριά από τον κόσμο και τη φασαρία. Παρ' όλα αυτά δεν έχω καμία αμφιβολία ότι το μνημείο αυτό θα οδηγήσει πολλούς επισκέπτες να αναζητήσουν και να ανακαλύψουν την ιδιοσυγκρασιακή ιδιοφυΐα της ποίησής του.

Μανώλης Σταυρακάκης

Αρχιτέκτονας, επ. καθηγητής ΕΜΠ

«Λεπτότητα που εκπλήσσει»

Επείτα από καιρό, επιστρέφοντας ένα βράδυ στο σπίτι μου, περνώ το φανάρι μπροστά από την Πύλη του Αδριανού και αντικρίζω μια από τις πιο ευχάριστες εκπλήξεις που έχω βιώσει στην Αθήνα από τότε που επέστρεψα. Μια καθαφική φιγούρα καθιστή –με την πλάτη γυρισμένη– τοποθετημένη πάνω σε ένα λιγνό, οριζόντιο, αιωρούμενο επίπεδο επενδεδυμένο με λευκό μάρμαρο. Η φιγούρα κοιτάει τα δέντρα ή τον κόσμο ή τον πεζόδρομο; Το μάτι περιεργάζεται και τα υπόλοιπα στοιχεία του χώρου. Μια σειρά από εννέα χαμηλούς όγκους περιβάλλουν το οριζόντιο επίπεδο. Δεν έχουν το ίδιο μέγεθος και δεν ακολουθούν την ίδια τεθλασμένη γραμμή. Μοιάζουν σαν να αντικατοπτρίζουν μια σειρά από αστέρια, οι οποίοι προσγειώθηκαν στο επίπεδο της πόλης, περίτεχνα όμως. Οι όγκοι αυτοί είναι χαμηλοί, καλοσχεδιασμένοι με τριγωνισμένες λειασμένες επιφάνειες ενός κυτού υλικού στο πάνω μέρος τους. Μέσα από την επεξεργασία τους επιτρέπουν στο σώμα να καθίσει πάνω τους με μια άνεση. Σχεδόν το προσκαλούν. Η βάση είναι κατασκευασ-

μένη από εμφανές σκυρόδεμα. Μόνο λάτρεψ της λεπτομέρειας θα μπορούσαν να κάνουν κάτι τόσο κομψό. Η σύνθεση έχει τοποθετηθεί μέσα στην πόλη με τόση λεπτότητα και καλαισθησία που εκπλήσσει. Πόσο μεγάλη ανάγκη την έχει η πόλη μας. Πόσο πολύ μπορεί μια τέτοια διαμόρφωση του χώρου να προσφέρει στην καθημερινή μας ζωή. Το επίπεδο που τοποθετήθηκε λειτουργεί ως μια θεατρική σκηνή άχρονη, όπως και η ποίησή του. Μια σκηνή που αναφέρεται στην πόλη, με μια αυλαία που δεν θα πέσει ποτέ. Μια σκηνή η οποία παρά τη μικρή της απόσταση από το επίπεδο του δρόμου δημιουργεί τον χώρο για να ιδωθεί αυτή η προσωποποίηση και να χαριστεί γενναϊόδωρα στους κατοίκους της και στους επισκέπτες της. Είναι η πόλις του ποιητή, η οποία όπου και να πάμε μας ακολουθεί. Και είναι αυτές οι τεθλασμένες γραμμές γύρω από τη σκηνή οι οποίες συνδέουν τον Ιερό Βράχο με τον Ποιητή, και την ίδια στιγμή μέσα από τις συναντήσεις των σωμάτων και των βλεμματικών μας επιτρέπουν τη θέαση της Πόλης και Εκείνου.

Φωτεινή Δημηρούλη

Ερευνήτρια

(Kebble College, Παν/μιο Οξφόρδης)

«Θα άρεσε και στον ίδιο»

Η σχέση μου με τον Καβάφη πέρασε από δύο στάδια. Το πιο πρόσφατο είναι η μακρόχρονη ερευνητική μου ενασχόληση με την παγκόσμια φήμη του, που οδήγησε στο βιβλίο μου «C.P. Cavafy in the English and American

Literary Scene: Authorizing the Other» (Oxford University Press, 2025). Εκεί τον είδα μέσα από τα μάτια άλλων, του Φόρστερ, του Οντεν, του Ντάρελ, του Μέριλ, οι οποίοι τον διάβασαν με τους δικούς τους τρόπους και τον έκαναν καθρέφτη των δικών τους αναζητήσεων.

Πριν από αυτό, όμως, υπήρχε μια εφηβική εμμονή με τον «Δαρείο». Θυμάμαι να το διαβάζω ξανά και ξανά και να με δυσκολεύει. Μου άρεσε που δεν ήταν αυτό που φαινόταν: στην ουσία δεν αφορούσε τον βασιλιά, αλλά τον ποιητή Φερνάνζ, που προσπαθεί να γράψει ενώ γύρω του ξεσπά πόλεμος, αναμετρούμενος με το ζήτημα της τέχνης έναντι της ιστορίας. Τα πιο διδακτικά ποιήματα δεν με τραβούσαν, ήταν και η ηλικία που με έκανε αλλεργική στη νουθεσία.

Υπάρχει μια παράδοση όπου οι χώρες διαλέγουν τους πιο λαμπρούς λογοτεχνικούς τους εκπροσώπους και τους τιμούν με την κατασκευή ενός αγάλματος. Αυτό δεν είναι καινούργιο. Σκεφτείτε τον Πεσόα στη Λισαβόνα, ή ακόμη καλύτερα τον Τζόις στην Τεργέστη και στο Δουβλίνο. Εκεί ενδιαφέρον αυτή η διπλή γεωγραφική τοποθέτηση του Τζόις σε σχέση με τον Καβάφη, που είναι ποιητής Αλεξανδρινός αλλά τον βλέπουμε όλο και περισσότερο στην Αθήνα. Μπορεί να μιλάμε για τον Αλεξανδρινό Καβάφη, γνωρίζουμε όμως ότι η ποιητική κατάρκτηση του ελλαδικού χώρου, με κέντρο την πρωτεύουσα, υπήρξε επιδίωξη του. Αυτή η σχέση έχει κατασκευαστεί εκ νέου τα τελευταία χρόνια, που ο Καβάφης εγκαθιδρύεται στον αθηναϊκό χώρο. Είναι όμως και

κάτι άλλο. Γύρω από τη μορφή και τη ζωή του Καβάφη υπήρχε πάντα ένα μυστήριο, μια υφέρπουσα αβεβαιότητα. Αυτό σιγά σιγά φαίνεται να αλλάζει. Με τα social media, τα αγάλματα, τις βιογραφίες, ο Καβάφης γίνεται δημοφιλής, γίνεται «σελέμπριτι». Χάνεται λίγο από αυτό το μυστήριο του ποιητή για τον οποίο δεν ξέρουμε πολλά, που ήταν μοναχικός και κρυφίνους και μας έλεγε να μην αναλωνόμαστε σε τέτοια πράγματα, στη θορυβώδη «συνάφεια του κόσμου». Και όμως, πιστεύω ότι θα του άρεσε το γλυπτό. Θα ικανοποιούσε τη φιλαρέσκειά του. Ένας ποιητής που έγραψε τόσο για την υστεροφημία, που συγκροτούσε με τόση φροντίδα τη δική του εικόνα και την πρόσληψη του έργου του, νομίζω ότι τελικά θα χαίρόταν που ποζάρει μες στη συνάφεια του κόσμου ως ένα ακόμη ομοίωμα του εαυτού του.

Δημήτρης Καταλειφός

Ηθοποιός και σκηνοθέτης

«Πιο ταιριαστό ένα πιο απόμερο σημείο»

Δεν υπήρξα ποτέ φίλος των αγαμάτων ή των προτομών, αλλά οφείλω να παραδεχθώ ότι το συγκεκριμένο γλυπτό αποπνέει ζεστασιά: ίσως το γεγονός ότι υπάρχει η δυνατότητα να καθίσεις δίπλα στη μορφή του ποιητή να καλλιεργεί μια συνθήκη οικειότητας. Η δική μου σχέση με τον Καβάφη αρχίζει πολύ πριν από την ταινία, στα χρόνια της εφηβείας. Και αμέσως γίνεται ο αγαπημένος μου ποιητής. Είναι ένας ποιητής που έχει μια απίστευτη μουσικότητα στους στίχους του

με αυτά τα πολύ ιδιαίτερα ελληνικά που γράφει, δημιουργεί μοναδικές εικόνες και κυρίως αφηγείται ολοκληρωμένες ιστορίες. Με αφορμή τον ρόλο μου δόθηκε η ευκαιρία να διαβάσω την κλασική βιογραφία του Ρόμπερτ Λίντελ αλλά, κυρίως, να επισκεφθώ την Αλεξάνδρεια· να βρεθώ στα διάσημα καφενεία που σύχναζε, να δω το σπίτι του, μια βαθιά εμπειρία που συμπλήρωσε το δικό μου ταξίδι στον κόσμο ενός τόσο αγαπημένου μου ποιητή. Είναι ένα σημείο αναφοράς για μένα ο Καβάφης και θα είναι όσο ζω κι έχω τα μυαλά μου. Αλλά ενώ καθόμαστε εδώ και παρακολουθούμε όλους αυτούς τους ανθρώπους που τον πίνουν και τον πασπατεύουν, έχω την αίσθηση ότι ο ίδιος ο Καβάφης με κάποιο μεταφυσικό τρόπο μάλλον ενοχλείται. Και νομίζω φταίει η θέση του εδώ, σε ένα πέρασμα με τόσο πολύ κόσμο και τουρίστες. Θα του ήταν πιο ταιριαστός ένας πιο απόμερος και ήσυχος δρόμος, ένα μέρος που δεν θα έπεφτες πάνω του, αλλά κάπου που θα τον αναζητούσες εσύ· τον φαντάζομαι σε ένα στενό κοντά στην Ομόνοια. Γιατί ο Καβάφης, αν και εστέτ, κατάφερε με την ποίησή του να γίνει λαϊκός ποιητής, κτήμα των πολλών, όχι των λίγων.

Πραξιτέλης Τζανουλίνος
Γλύπτης

«Δεν περίμενα τόσο θερμή υποδοχή»

Εκω κάνει τόσα έργα στη ζωή μου, έφτασα 70 ετών αλλά τέτοια υποδοχή σε γλυπτό μου πραγματικά δεν μπορούσα να τη φανταστώ. Θα το πω λίγο μεταφυσικά, αλλά νομίζω ο Καβάφης μάς πήρε στην πλάτη του. Φυσικά όλα έχουν παίξει ρόλο. Η πρόσκληση του Ιδρύματος Ωνάση σε μένα αλλά και σε άλλους συναδέλφους,

οι προδιαγραφές, τα διαφορετικά στάδια. Γιατί δεν ήταν μια απλή ιστορία όλο αυτό· θα έλεγα ότι είναι ένα από τα πιο απαιτητικά έργα της δημιουργικής μου ζωής. Ο άτυπος αυτός διαγωνισμός ξεκίνησε με ένα μικρό πρόπλασμα που σεβόταν τους βασικούς τρεις όρους: να είναι ένα γλυπτό που θα μπορούσε να καθίσει κανείς δίπλα του, ο ποιητής να εμφανίζεται στη μέση ηλικία και οπωσδήποτε να φοράει τα γυαλιά του. Σκέφτηκα λοιπόν να κάνω αυτό το ανάκλιντρο στο οποίο ο Καβάφης συνήθιζε να υποδέχεται κόσμο στο σπίτι του. Βοήθησε και μία φωτογραφία του Αρχείου Καβάφη που τον απεικονίζει καθιστό σε ανάκλιντρο στο διαμέρισμά του στην Αλεξάνδρεια, γύρω στο 1930, και προσέδωσε αυτή την ελαφρά κίνηση του σώματος προς τα εμπρός. Έκανα πρόβα με μοντέλο και με πραγματικά ρούχα της εποχής από βεστιάριο. Αλλά το βασικό στη δουλειά μας είναι όλα αυτά –το οπτικό υλικό, οι περιγραφές, τα σχέδια– να μετουσιωθούν σε γλυπτική. Ο δασκαλός μου, ο Γιάννης Παππάς, μας έλεγε «δεν είστε ούτε υποδηματοποιοί ούτε ράφτες, είστε γλύπτες». Ακόμα κι ένα σακάκι πρέπει να γίνει γλυπτική. Αφού πήρα, λοιπόν, την έγκριση της επιτροπής, προχώρησα στο επόμενο βήμα, από τα σχέδια, τις μακέτες και το πρόπλασμα, στη δημιουργία του γλυπτού. Κι όπως λέει ο ίδιος ο ποιητής, «από τη φαντασία στο χαρτί είναι μεγάλο πέρασμα». Και στη γλυπτική αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο. Προσέξτε τις υφές που για μένα δίνουν πνοή σε ένα έργο· γιατί αν δεν δώσεις ζωή σε αυτές τις μορφές δεν έχεις πετύχει τίποτα. Και την ίδια στιγμή: πόση ζωή πρέπει να δώσεις σε ένα γλυπτό, που σταματάς; Νομίζω στον Καβάφη πετύχαμε μια καλή ισορροπία και είμαι πολύ χαρούμενος για αυτό.

“

Μου αρέσει η καροθέτησή του σε ένα περιβάλλον με ψηλά δέντρα, η ανθρώπινη κλίμακα του γλυπτού και το γεγονός ότι είναι καθιστός· αν και φευγαλέα μου δίνει την εντύπωση ότι θέλει να το βάλει στα πόδια, μακριά από τον κόσμο και τη φασαρία.

Αλίσια Στόλινγκς

“

Ενας ποιητής που έγραψε τόσο για την υστεροφημία, που συγκροτούσε με τόση φροντίδα τη δική του εικόνα και την πρόσληψη του έργου του, νομίζω ότι τελικά θα καιρόταν που ποζάρει μες στη συνάφεια του κόσμου ως ένα ακόμη ομοίωμα του εαυτού του.

Φωτεινή Δημηρούλη

Ο Δημήτρης Καταλειφός (αριστερά), με αφορμή το νέο τοπόσημο του πεζοδρόμου της Διονυσίου Αρεοπαγίου, ανατρέπει στην εποχή των γυρισμάτων της ταινίας του Γιάννη Σμαραγδή «Καβάφης», όταν υποδύθηκε τον Αλεξάνδρινό ποιητή. Ο Πραξιτέλης Τζανουλίνος (κάτω), δημιουργός του γλυπτού, δυσκολεύεται να πιστέψει την πάνδημη υποδοχή που έχει το έργο του από την πρώτη μέρα της αποκάλυψής του.

ΚΥΚΛΟΣ μουσική

15.05.26

Παρασκευή 20:30

Είσοδος €15

Κατερίνα Τσιρίδου

ticketmaster*.cy | ACS | 7777 7040

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ 25 107 230

KANALI E3

17.05.26

Κυριακή 2.00μ.μ

antigo ΜΕΞΕΔΟΠΩΛΕΙΟ Πάφος

Είσοδος €12

Κατερίνα Τσιρίδου

Μαζί της, ο Νίκος Πρωτόπαπας στην κιθάρα, ο Θοδωρής Στούγιος στο μπουζούκι και ο Γιάννης Καλαφατέλης στο ακορντεόν.

Κρατήσεις στο 26955025

KANALI E3

1955

1960

Το τελευταίο χειροκρότημα

Ο Βαγγέλης Πρωτοπαππάς μεταφέρει τα μετάλλια του στενού φίλου, συμπτω-ταγωνιστή και κουμπάρου του, Βασίλη Λογοθετίδη, κατά την εξόδιο ακολουθία του κορυφαίου ηθοποιού.

1958

Η τιμή του ήρωος

Σύσσωμη η οικογένεια του στρατηγού Λάμπρου Δεκαβάλα (Νίτσα Τσαγιάνε, Ιλνα Λι-βυκού και Βασίλης Λογοθετίδης), με το λο-φίο του, στο «Ένας ήρωας με παντούφλες» των Σακελλάριου - Γιαννακόπουλου.

Μια «Κάλπικη λίρα» που κόστισε 100 αλθινές

Ο πειρασμός με τη μορφή της Φίφης, που υποδύεται η Ιλνα Λιβυκού, πολιορκεί τον τίμιο και τα-λαντούχο χαρακτήρα Ανάργυρο Λουμπάρδοπουλο, ο οποίος φυσικά θα ενδώσει στις πιέσεις και θα σπαταλήσει τις οικονομίες του, 100 λίρες της Τράπεζας της Αγγλίας, για να φτιάξει μία μονάχος του, στην εναρκτήρια ιστορία της σπονδυλωτής ταινίας του Γιώργου Τζαβέλλα «Η Κάλπικη λίρα».

1953

Ένα πλάφι στον κύριο...

Ο Τώνης Μαρούδας τραγουδά ρομαντικά στο δήθεν ερωτευμένο ζευγάρι, όμως ο Φώτης Φαγκρής, πάμπωχος ων και πεινα-σμένος, ενδιαφέρεται περισσότερο για το πλάφι του, στη «Ξάντα Τσικίτα».

1948

Οι Γερμανοί ξανάρχονται

«Εδώ Λονδίνο...». Ο Θόδωρος (δεξιά), η οι-κογένειά του και γείτονές του συντονίζονται κρυφά στο BBC όταν «οι Γερμανοί ξανάρ-θαν». Ένας μεσημεριανός εφιάλτης ενός φι-λήσυχου ανθρώπου εν μέσω Εμφυλίου.

Ένας θρύλος με παντούφλες

Η διαδρομή του Βασίλη Λογοθετίδη στο θεατρικό σανίδι και στο ελληνικό σινεμά

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Το πάνθεον των Ελλήνων ηθοποι-ών του 20ού αιώνα παραμένει μια παρακαταθήκη κοινής μνή-μης. Και μόνο το άκουσμα του ονόματος του Βασίλη Λογοθε-τίδη (1898-1960) προκαλεί ανα-ρίθμητους συνειρμούς που ανα-βλύζουν και γεμίζουν ένα τοπίο αισθημάτων που συνδέονται με την παλιά Ελλάδα. Ο Βασίλης Λο-γοθετίδης έχει περάσει στο κοι-νό υποσυνείδητο ως ένας χαρι-σματικός κωμικός ηθοποιός, με ειδικό εκτόπισμα και ξεχωριστή ιδιοσυγκρασία, κυρίως μέσα από τις κινηματογραφικές ταινίες των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετι-ών που προβάλλονται ακόμη στην τηλεόραση και συμβάλλουν στη διατήρηση της υστεροφημίας του. Ο Βασίλης Λογοθετίδης, ωστόσο, υπήρξε πρωτίστως ένας ηθοποιός του θεάτρου. Το θέατρο ήταν η μεγάλη του αγάπη. Μέσα από το θέατρο ήταν που τον λάτρευε ο κόσμος, μέσα από το θέατρο ήταν που ο ίδιος διαμόρφωσε την πολ-ύπλευρη προσωπικότητά του.

Λάτρευε τη σκηνή

Ο Βασίλης Λογοθετίδης έχει περά-σει στο κοινό υποσυνείδη-το ως ένας χαρισματικός κωμικός ηθο-ποιός, κυρίως μέσα από τις κινηματογρα-φικές ταινίες των πρώτων μεταπολεμη-κών δεκαε-τιών, ωστόσο υπήρξε πρω-τίστως ένας ηθοποιός του θεάτρου, το οποίο ήταν η μεγάλη του αγάπη.

Η βιογραφία του, σαν μια μυ-θιστορηματική ζωή, είναι το νέο βιβλίο του Μάκη Δελαπόρτα με τίτλο «Βασίλης Λογοθετίδης. Ο κωμικός των κωμικών». Κυκλοφό-ρησε από τον ιστορικό εκδοτικό οίκο Αγκυρα, ο οποίος έχει χτίσει παράδοση τα τελευταία χρόνια στην έκδοση βιογραφιών ηθο-ποιών και τραγουδιστών του ελ-ληνικού 20ού αιώνα.

Το βιβλίο του Μάκη Δελαπόρ-τα είναι μια ευχάριστη, πυκνή και κλασικά δομημένη χρονική αφή-γηση με έμφαση στην αλληλουχία των γεγονότων, στην παραστασι-ολογία και στη λεπτομερή απόδοση της ατμόσφαιρας εποχής. Πλήθος φωτογραφιών από τα νεανικά χρό-νια του Βασίλη Λογοθετίδη ως το τέλος του δημιουργούν μια ιδιαίτε-ρως θελκτική πινακοθήκη. Πράγ-ματι, η φωτογραφική αφήγηση είναι συναρπαστική και αποκαλύ-πτει έναν πλούτο υλικού, ο οποί-ος μπορεί να συνδεθεί με πολλές πτυχές της ελληνικής ζωής και όχι μόνο με το θέατρο και τον κινημα-τογράφο. Το φαινόμενο «Βασίλης Λογοθετίδης» είναι ένα κεφάλαιο

που συμπλέει με την ωρίμανση της θεατρικής ζωής στην Αθήνα από τον Μεσοπόλεμο και μετά. Ο Λο-γοθετίδης, με καταγωγή από την Ανατολική Θράκη (οικογενειακό όνομα Ταυλαρίδης) και με παιδικά και νεανικά βιώματα στην Κων-σταντινούπολη, είναι η χαρακτη-ριστική περίπτωση ενός νέου των αρχών του 20ού αιώνα που αναζη-τούσε πάση θυσία να συναντηθεί με τον εαυτό του, με αυτό που τον φλόγιζε και που του έδινε πνοή. Και αυτό ήταν το θέατρο.

Ο δικός μας άνθρωπος

Η ψυχική εγγύτητα που μας συνδέει με τον Λογοθετίδη οφεί-λεται κατά ένα μέρος και στην τό-σο προσιτή περσόνα του, στη λάμ-ψη που είχε στη σκηνή και στην οθόνη, αυτός ο «προσιτός» άνδρας, ο ευάλωτος, ο «δικός μας άνθρω-πος», αλλά ταυτόχρονα ο τόσο ξε-χωριστός, ο τόσο ευρηματικός, ο τόσο ιδιαίτερος. Ο Βασίλης Λογο-θετίδης αγαπήθηκε πολύ, λατρεύ-τηκε από το θεατρόφιλο κοινό ήδη από τα χρόνια του Μεσοπολέμου και αυτό που βλέπουμε ως σήμε-ρα στις αγέραστες μαυρόασπρες κωμωδίες στην τηλεόραση είναι μονάχα μία πτυχή της διαδρομής του. Όχι η πιο σημαντική. Ο ίδιος ζούσε για το θέατρο, αν και στον κινηματογράφο πρωτοεμφανίστη-κε ήδη από τη δεκαετία του '30.

Στο βιβλίο του ο Μάκης Δε-λαπόρτας, με τη χαρακτηριστι-κή άνεση που διαθέτει καθώς ξε-φυλλίζει το άλμπουμ μιας ζωής, μας οδηγεί να ακολουθή-σουμε βήμα βήμα την πορεία ενός ινδάλ-ματος. Το ενδια-φέρον στοιχείο στην περίπτω-ση του Βασίλη Λογοθετίδη εί-ναι ότι η επιτυ-χία του και η τε-ράστια απήκηση που είχε στο κοι-νό, το σπάνιο «γκέλ» που έκανε, οφειλόταν κατ' αποκλειστικότητα στο ταλέ-ντο και στη μοναδικότητά του και όχι σε ένα γοητευτικό παρουσια-στικό ζεν πρεμιέ.

Αν όμως δει κανείς τις νεα-

Από τις σελίδες του βιβλίου του Μάκη Δελαπόρτα αναδύ-εται ένας «άγνωστος» Βασίλης Λογοθετίδης, με ρεπερτόριο και θεατρικές συνεργασίες που οι περισσότεροι αγνοούν.

νικές φωτογραφίες του, θα συνα-ντήσει έναν φωτεινό, συμπαθέ-στατο νέο, που λόγω της ευφύιας και της εργατικότητάς του εξέπε-μπε γοητεία και άρεσε πολύ. Αυ-τό φάνηκε και από την προσωπι-κή ζωή του, από τους δύο γάμους του, από τον σύνδεσμό του με τη μοναδική ντάμα της δεκαετίας του '50 Ιλνα Λιβυκού (1919-2002) και τις ισόβιες φίλιες του, όπως με τον ηθοποιό Βαγγέλη Πρωτοπαππά (1917-1995), με τον οποίο είχε μια σχέση δασκάλου - μαθητή. Ήταν «οικογένεια». Ο Βαγγέλης Πρω-τοπαππάς του μιλούσε πάντα με σεβασμό και αγάπη στον πληθυ-ντικό. Συγκλονιστική είναι η φωτο-γραφία από την κηδεία του Βασίλη Λογοθετίδη στις 22 Φεβρουαρίου του 1960, με τον Βαγγέλη Πρω-τοπαππά να κρατά βαθιά συγκι-νημένος τα παρásokια του αζέχα-στου μέντορα και συνοδοιπόρου.

Διαμόντια

Σήμερα, όλοι θυμόμαστε τις ται-νίες «Οι Γερμανοί ξανάρχονται», «Ένα βόταλο στη λίμνη», «Ξάντα Τσικίτα», «Η Κάλπικη λίρα», «Ού-τε γάτα ούτε ζημιά», «Δεσποινίς ετών 39», «Ο Ζηλιαρόγατος», «Δε-λυσταύρου και υιός», «Ένας ήρωας με παντούφλες», ταινίες που έκα-ναν θραύση και διέδωσαν τη φή-μη του Βασίλη Λογοθετίδη σε ένα ευρύτατο κοινό που δεν είχε τη δυνατότητα να τον δει στη σκηνή σε ένα από τα θέατρα της Αθήνας. Θα προσθέταμε και τον θρυλικό «Ηλία του 16ου», που ήταν μεγάλη θεατρική επιτυχία του Λογο-θετίδη, αν είχε παίξει τον ρόλο και στην κινημα-τογραφική μεταφο-ρά του έργου. Μέσα από τον κινημα-τογράφο, πάντως, έγινε ινδάλμα ο Βα-σίλης Λογοθετίδης σε κάθε γωνιά όπου υπήρχε ελληνισμός. Η σχέση του με το κοινό ήταν βαθιά. Ακού-ραστος καθώς ήταν (και αυ-τή η υπερεκτί-μηση των δυ-

νάμεών του ίσως ευθύνεται και για τον πρόωρο θάνατό του), καλ-λιεργούσε τη σχέση του με τον απόδημο ελληνισμό. Οι θρυλικές περιοδείες του στην Αμερική (ορ-γανωμένες από τον επίσημο ακού-ραστο και δημιουργικό Θόδωρο Κρίτα) είχαν τεράστια απήκηση στους Ελληνοαμερικανούς, όπως και οι εμφανίσεις του στην Αίγυ-πτο την εποχή κατά την οποία η ελληνική παρουσία ήταν παντοδύ-ναμη. Διάσημες ταινίες του γυρί-στηκαν στη δεκαετία του '50 στα εξελιγμένα τότε κινηματογραφι-κά στούντιο που υπήρχαν στην Αίγυπτο.

Ο Βασίλης Λογοθετίδης ήδη από τα πρώτα του βήματα στο θέ-ατρο είχε την καλή τύχη να τον ξεχωρίσουν οι πρωτεργάτες του καλλιτεχνικού κόσμου της Αθή-νας. Ο ίδιος ποτέ δεν είχε πιστέψει στην κωμική φλέβα του, ζητούσε δραματικούς ρόλους και επένδυε σε χαρακτήρες ρεπερτορίου. Η συ-νεργασία του με τη Μαρίκα Κοτο-πούλη τον βάζει με εύσημα στο με-γάλο θεατρικό κάδρο της Αθήνας και σταδιακά η αναγνώριση που είχε από άλλες προσωπικότητες, όπως από την Κυρία Κατερίνα (Κα-τερίνα Ανδρεάδη) και τον Κώστα Μουσουρή, τον παγώνει ως βα-σικό πυλώνα της θεατρικής ζωής.

Ηδη, όμως, ο Βασίλης Λογοθε-τίδης, και σε αρχικό σχετικό στά-διο της πορείας του, είχε αυτονο-μηθεί και είχε αναπτύξει τη δική του σχέση με το κοινό. Μια ακόμη εξαιρετική παράμετρος του βιβλίου του Μάκη Δελαπόρτα είναι η χαρ-τογράφηση των θεατρικών σκπ-νών -χειμερινών και θερινών- που μας δίνει ένα πολύτιμο πανόραμα. Σε αυτόν τον χάρτη σημειώνουμε και το Θέατρο Μακέδο (Θεμιστο-κλέους 4), που αναφέρεται συχνά στη βιογραφία του Λογοθετίδη. Ήταν δημιούργημα του Ανδρέα Μακέδου, θεατρικού επιχειρημα-τία του Μεσοπολέμου, ενός από τους λησμονημένους, σήμερα, πρωτεργάτες της καλλιτεχνικής ζωής της Αθήνας.

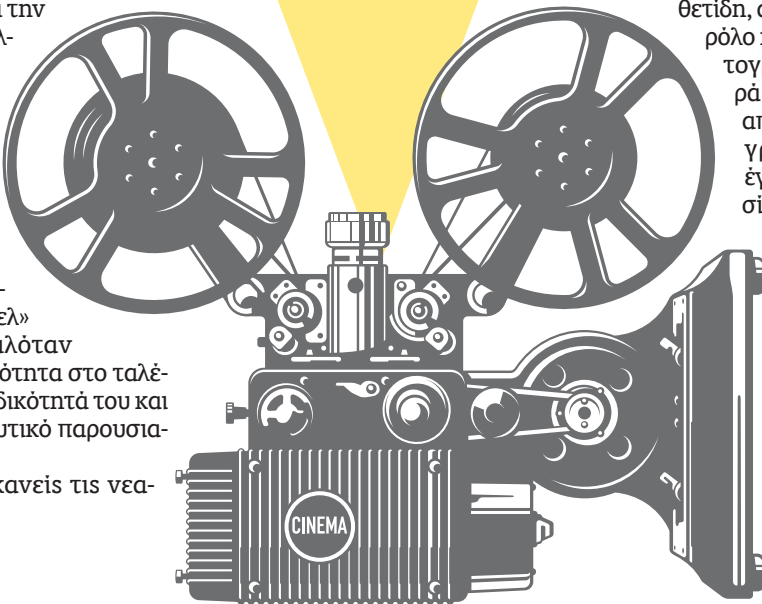
Είναι βέβαιον πως μετά την ανάγνωση αυτού του βιβλίου, οι κινηματογραφικές ταινίες του Βα-σίλη Λογοθετίδη αποκτούν ένα επιπλέον ενδιαφέρον.

Γρήγορη καταξίωση

Η Μαρίκα Κοτοπούλη βάζει στο με-γάλο θεατρι-κό κάδρο της Αθήνας τον νεαρό από την Ανατολι-κή Θράκη, απόφοιτο του Ζωγραφεί-ου Γυμνασίου της Κωνσταν-τινούπολης, ενώ ακολου-θούν συνεργ-ασίες με την Κυρία Κατερί-να και τον Κώ-στα Μουσου-ρη, που τον παγώνουν ως βασικό πυλώ-να της θεατρι-κής ζωής.

ΜΑΚΗΣ ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ «Βασίλης Λογοθετίδης. Ο κωμικός των κωμικών» εκδ. Αγκυρα, 2026, σελ. 338

Η Μπίλι Αϊλινς χειροκροτείται από χιλιάδες θαυμαστές της στο Κεμπέκ. Η 25χρονη σούπερ σταρ κατά τη διάρκεια των συναυλιών της είναι συνεχώς στις «επάλξεις», σφίγγει απλωμένα χέρια και κάνει το παν γιά να έρθει πιο κοντά τους. Η χαρισματική προσωπικότητα και το ιδιότυπο στυλ της κάνουν τα τραγούδια να μιλούν κατευθείαν στην καρδιά τους.

«Anatar» για ένα είδωλο

Ο Τζέιμς Κάμερον αποθεώνει κινηματογραφικά την Μπίλι Αϊλινς. Ανατομία ενός φαινομένου

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

2017. Σε ένα ερασιτεχνικό βίντεο βλέπουμε τη δεκαεξάχρονη Μπίλι Αϊλινς να κάθεται οκλαδόν στο κρεβάτι του μεγαλύτερου αδελφού της, Φινέας. Φοράει ένα πελώριο T-shirt, τα μαλλιά της είναι βαμμένα σε κάποια απόχρωση του μπλε. Εκείνος στην καρέκλα απέναντι, με τα πόδια χαλαρά απλωμένα, σιγοτραγουδά μερικούς στίχους, κρατώντας τον ρυθμό με τα δάχτυλά του. Η αδελφή του σύντομα τον ακολουθεί. Ένα τραγούδι («Butt a Friend»), το οποίο σήμερα έχει συγκεντρώσει σχεδόν 1,2 δισ. ακροάσεις μόνο στο Spotify, γεννιέται εκεί, μέσα σε ένα εφηβικό δωμάτιο. Εννέα χρόνια αργότερα, η (ακόμα) νεαρή Μπίλι είναι πλέον κάτοχος 10 βραβείων Γκράμι, δύο Οσκαρ, δύο Χρυσών Σφαιρών, 20 ρεκόρ Γκίνες, ενώ γεμίζει στάδια σε όλο τον κόσμο. Ένας ακόμη μάρτυρας το ντοκιμαντέρ «Billie Eilish, Hit Me Hard and Soft: The Tour», που κυκλοφορεί εδώ και μερικές μέρες στις αίθουσες.

Με κάμερες 3D

Το βίντεο αυτή τη φορά δεν είναι ερασιτεχνικό, αντιθέτως: ολόκληρο το φιλμ έχει κινηματογραφηθεί με 3D κάμερες, τις οποίες έφερε μαζί του κατευθείαν από τα γυρίσματα του τελευταίου «Anatar» ο Τζέιμς Κάμερον. Ο σπουδαίος Αμερικανός δημιουργός συνυπογράφει, μαζί με την Αϊλινς, τη σκηνοθεσία του ντοκιμαντέρ, παίρνοντας μάλιστα τη δουλειά του πολύ στα σοβαρά: οι δυο τους αναλύουν τις ακριβείς θέσεις και κινήσεις της κάμερας πάνω και γύρω από τη σκηνή, ενώ όταν κάθονται για μια σύντομη συνέντευξη στον καναπέ, αναλαμβάνει ο ίδιος την κινηματογράφηση με την κάμερα στον ώμο.

Πώς όμως έφτασε αυτή η μικρόσωμη κοπέλα με τα φωτεινά γαλάζια μάτια από την Καλιφόρνια να κερδίσει τον σεβασμό – και τον θαυμασμό – τέτοιων δημιουργών; Και γιατί κατάφερε να γίνει, σε μεγάλο βαθμό, η φωνή μιας ολόκληρης γενιάς, της Gen Z, η οποία έχει τους δικούς της κώδικες, συχνά εντελώς ασύμβατους και ρηξικέλευθους με ό,τι έχουμε γνωρίσει στο παρελθόν; «Κοιτάζω το κοινό στις συναυλίες και βλέπω όλα αυτά τα πρόσωπα – τόσα συναισθήματα και πόνο. Το λιγότερο που μπορώ να κάνω είναι να δημιουργώ τέχνη γιατί

κι εγώ έχω τα ίδια προβλήματα», έλεγε σε μια ραδιοφωνική της συνέντευξη η δεκαεξάχρονη Μπίλι.

Η ίδια βέβαια, όπως και άλλοι κατά καιρούς κορυφαίοι καλλιτέχνες, δεν αποτελεί ακριβώς αντιπροσωπευτικό δείγμα της γενιάς της. Τόσο εκείνη όσο και ο αδελφός της δεν πήγαν ποτέ σε κανονικό σχολείο, λαμβάνοντας κατ'οίκον μόρφωση από τη μητέρα τους, Μάγκι. Η εφηβική της ηλικία επίσης δεν ήταν τυπική, αφού ήδη από τα 13 της, όταν κυκλοφόρησε διαδίκτυακά το κομμάτι «Ocean Eyes», ήταν επί της ουσίας διάσημη. Στα 17, η τεράστια επιτυχία του πρώτου άλμπουμ με τίτλο «When We All Fall Asleep, Where Do We Go?» την έκανε επιπλέον πολύ πλούσια, ενώ σύντομα παιδικές φαντασιώσεις, όπως το να γράφει το τραγούδι για μια ταινία του «Τζέιμς Μποντ» ή να γνωρίσει από κοντά το παιδικό της είδωλο (Τζάστιν Μπίμπερ) έγιναν πραγματικότητα.

Αυτά που μετρούν όμως για τους θαυμαστές της είναι τα τραγούδια. Μέσα σε αυτά η Μπίλι είναι απλώς ένα κορίτσι που ερωτεύεται τρελά («Watch»), έχει σέξι διάθεση («Bad Guy»), περνάει ερωτική απογοήτευση («No Time to Die»), νιώθει άβολα με το σώμα της («Not My Responsibility»), απολαμβάνει τη χαρά της φιλίας («Friends»), βιώνει τη συντριβή της προδοσίας («Copycat») και ανησυχεί για την καταστροφή του περιβάλλοντος («All the good girls go to hell»). Σε συνεντεύξεις της

είναι επίσης μιλήσει επανειλημμένως για το άγχος που προκαλεί η υπερέκθεση στη «βιτρίνα» του Διαδικτύου και την απελπισία που μπορεί να βιώσει κανείς εξαιτίας των σόσιαλ μίντια.

Η σχέση με τους fans

Το πιο συγκινητικό ίσως απόσπασμα της νέας ταινίας έρχεται όταν μια σειρά νεαρών θαυμαστών εξομολογούνται στην κάμερα το πώς η μουσική της Μπίλι όχι απλά άλλαξε τη ζωή τους, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις κυριολεκτικά την έσωσε. Κι εκείνη το γνωρίζει. Όταν, αρκετές ώρες πριν από τη συναυλία, βλέπει δεκάδες ανθρώπους να έχουν κατασκηνώσει απέξω ώστε να εξασφαλίσουν πιο προνομιακή θέση, κάνει ό,τι μπορεί προκειμένου να τραβήξει την προσοχή τους και να δείξει με κάθε τρόπο την ευγνωμοσύνη και την αγάπη της. Αργότερα, κατά τη διάρκεια του λάιβ, είναι συνεχώς στις «επάλξεις», σφίγγει απλωμένα χέρια, ανεβαίνει στα κάγκελα προκειμένου να την αγκαλιάσουν, ακόμα κι αν αυτό κοστίζει 2-3 γρατζουνιές στους δικούς της πίκεις. Αλλάστε ολόκληρο το σόου, με τη σκηνή τοποθετημένη ακριβώς στη μέση της αρένας, είναι σχεδιασμένο ώστε να υπάρχει η μέγιστη δυνατή επικοινωνία με το κοινό. Πριν βγει στη σκηνή εκείνη προετοιμάζεται ψυχολογικά όχι με κάποιο παραδοσιακό «δυναμωτικό» της μουσικής βιομηχανίας, αλλά περνώντας χρόνο σε ένα δωμάτιο με κουτάβια, διότι

είναι γνωστό πως ανεβάζουν τα επίπεδα σεροτονίνης...

Φυσικά η σημερινή Μπίλι Αϊλινς δεν είναι ακριβώς η ίδια με την κοπέλα που έγραφε τραγούδια παρέα με τον αδελφό της στο πατρικό τους. Τόσο η ζωή όσο και η δουλειά της είναι αυτή μιας μεγάλης σταρ: η δε εικόνα της, αν και φαινομενικά χαλαρή και ανεπιτήδευτη, είναι σαφώς πιο ραφιναρισμένη και στρατηγικά σχεδιασμένη από όσο στο παρελθόν. Όταν, για παράδειγμα, θέλησε να ταράξει τα νερά ενόψει της κυκλοφορίας του δεύτερου άλμπουμ της με τίτλο «Happier Than Ever», το εξώφυλλο της αμερικανικής Vogue με την ίδια να εμφανίζεται για πρώτη φορά με ένα εφαρμοστό σύνολο, μια προκλητική για τα δεδομένα της εμφάνιση, συγκέντρωσε την απαραίτητη προσοχή. Κι αυτό, πάντως, ερμηνεύθηκε αυτόματα ως δήλωση υπέρ της «θετικότητας σώματος», ενώ αμέσως μετά η Μπίλι επέστρεψε στα αγαπημένα της φαρδιά σύνολα.

Ούτως ή άλλως, αν και νεαρή, η Αϊλινς δεν διστάζει να μοιράζεται τις κοινωνικοπολιτικές απόψεις της. Εκτός της περιβαλλοντικής κρίσης, την οποία αναφέρει σε κάθε ευκαιρία, είναι γνωστές οι φιλελεύθερες αντιλήψεις της σε μια σειρά ζητημάτων. Το 2024 στήριξε ανοιχτά την εκστρατεία της Κάμαλα Χάρις απέναντι στον Ντόναλντ Τραμπ, ενώ ένα χρόνο αργότερα «αφιέρωσε» μια ανάρτησή της στον Ελον Μασκ, τον

οποίο επέκρινε σκληρά για την απληστία του. Παράλληλα η ίδια δώρισε σε κοινωφελείς σκοπούς 11,5 εκατ. δολάρια(!) από τα (σίγουρα τεράστια) έσοδα της περιόδου της για το «Happier Than Ever». Πιο πρόσφατα τέλος κατέδωσε αποκάλυπτα τη γεννοκτονία στη Γάζα, ενώ χαρακτήρισε «τρομοκρατική οργάνωση» τον ICE, την επαύριο της δολοφονίας της Ρενέ Γκουντ.

Γκράμι και Οσκαρ

Πίσω στη μουσική, εκείνο που μοιάζει περισσότερο αξιοθαύμαστο από τα τρία Γκράμι καλύτερου τραγουδιού (η μόνη που το έχει πετύχει στην ιστορία του θεσμού) και τα δύο Οσκαρ (η νεότερη που το έχει πετύχει σε οποιαδήποτε κατηγορία), είναι το εύρος του ρεπερτορίου της. Στη συναυλία που αποτελεί βασικό κορμό του ντοκιμαντέρ, τη βλέπουμε να διατρέχει τη σκηνή εκτοξεύοντας στίχους, δίκως υποστηρικτικά μπαλέτα και χορογραφίες, όπως κάνουν οι αγαπημένοι της ράπερ: να ξαπλώνει στο πάλλο για να ερμηνεύσει αισθαντικά μια ποπ μπαλάντα: να «ξεβιδώνεται» χορεύοντας στον ρυθμό μιας ηλεκτρονικής σύνθεσης: να ροκάρει πάνω στην ηλεκτρική κιθάρα, παρέα με τον αδελφό της, Φινέα.

Ο τελευταίος δικαιούται φυσικά μεγάλο μερίδιο των καλλιτεχνικών επαίνων, αφού είναι συνδημιουργός όλων των κομματιών, ενώ δική του είναι και η παραγωγή των άλμπουμ. Από την άλλη, είναι η χαρισματική προσωπικότητα και το ιδιότυπο «σταρλίκι» της Μπίλι, τόσο ταιριαστό με την εποχή της, που κάνει τα τραγούδια να μιλούν κατευθείαν στην καρδιά των ανθρώπων – και όχι μόνο της γενιάς της. Δεν είναι τυχαίο ότι η γεννημένη το 2001 Μπίλι έχει πολλούς θαυμαστές ανάμεσα και σε εκείνους που διανύουν την τέταρτη, πέμπτη ή έκτη δεκαετία της ζωής τους, γεγονός που την καθιστά μια από τις (αληθινά) δημοφιλέστερες μουσικούς του σήμερα. Όσο για το άμεσο μέλλον, εκεί προδιαγράφεται ντεμπούτο και στην υποκριτική αφού, όπως έγινε πρόσφατα γνωστό, η Αϊλινς βρίσκεται σε προχωρημένες συζητήσεις ώστε να πρωταγωνιστήσει στην κινηματογραφική μεταφορά του βιβλίου «Ο γυάλινος κώδων» της Σίλβια Πλαθ. Με τους δικούς της στίχους από το «NDA»: «I thought about my future, but I want it now» (Σκέφτηκα το μέλλον μου, αλλά το θέλω τώρα).

Ο Τζέιμς Κάμερον και η Μπίλι Αϊλινς ελέγχουν το υλικό της κινηματογράφησης. Ολόκληρο το φιλμ έχει γυριστεί με κάμερες τρισδιάστατης λήψης.

Βλέπω πόνο στα πρόσωπα «Κοιτάζω το κοινό στις συναυλίες και βλέπω όλα αυτά τα πρόσωπα – τόσα συναισθήματα και πόνο. Το λιγότερο που μπορώ να κάνω είναι να δημιουργώ τέχνη γιατί κι εγώ έχω τα ίδια προβλήματα», έλεγε στην τρυφερή ηλικία των 16 ετών.

Κοινωνική δράση

Το 2025 επέκρινε ανοιχτά τον Ελον Μασκ για την απληστία του και δώρισε για κοινωφελείς σκοπούς 11,5 εκατ. δολάρια. Πιο πρόσφατα καταδίκασε τη γεννοκτονία στη Γάζα, ενώ χαρακτήρισε «τρομοκρατική οργάνωση» τον ICE.

Το φιλμ «Billie Eilish, Hit Me Hard and Soft: The Tour» κυκλοφορεί στις ελληνικές κινηματογραφικές αίθουσες.

Γαστρονόμος

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΨΑΡΙ

ΕΝΑ MASTERCLASS ΨΑΡΟΦΑΓΙΑΣ

Συμβουλές αγοράς και
μαγειρέματος από τους ειδικούς
και άγνωστες συνταγές για
να μάθουμε να τρώμε ψάρι.

Η Μαριλένα Ιωαννίδου φτιάχνει
σφυρίδα με σαλάτα μάνγκο
& λαβράκι με μπάμιες
και χρυσόμυα

Κυριακή
17
ΜΑΪΟΥ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ